

گر
ده
لو
لی

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahtamontada.com

ش

س
س
س

فوناد سردیو

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

گهرده لوولی سیاسهت

چهند دیمانه یه کی سیاسی ، میژوییه

فوناه سدیق

ههولیر - ۲۰۰۶

وهزارهتی روشنبیری
به‌رژوه‌به‌رایه‌تیی گشتیی چاپ و بلاوکردنه‌وه

- کتیب: گرده‌طووی سیاست
- نووسه‌ر: فؤاد سدیق
- زنجیره‌ی کتیب: (۲۲۵)
- چاپ: یه‌که‌م (۲۰۰۶)
- پی‌ت چین و نه‌خشه‌سازی ناوه‌رؤک: جلیل محمد
- نه‌خشه‌سازی به‌رگ: مریوان سلیم
- سه‌ره‌رشتی چاپ: سعد شکاک
- له‌کتیب‌خانه‌ی گشتی هه‌ولتیر ژماره‌ی سپاردنی (۸۱) سالی ۲۰۰۶ در‌اوه‌تتی
- چاپ: به‌رژوه‌به‌رایه‌تیی چاپ‌خانه‌ی روشنبیری / هه‌ولتیر
- تیراژ: ۲۰۰۰ دانه
- نرخ: ۴۰۰۰ دینار

بەرزەوول

ئەم كۆتۈپىھى لەبەر دەستتدايە، ھەر بەراستى گەردەلرولە و، پېشمەرگە لەناويدا بەچنگەرنى خەباتى كوردووە بەھۆى ئەم كۆتۈپىھە، دەتوانى تا راددەيەك سەردەمە تال و شېرىنەكانى قوناغى بزاقى رزگاربخوازى كوردستانى دەستنىشان بىكەيت، دەزانم ئەگەرچى ھەندىك لەو رووداوانە ئازارىكى شىرىن و مفاوہەمەت و گىيانفەيدايى ئەم كوردە دەردەپرن، بەلام بەداختىكى بەرژاوەوہ زۆر رووداوى تالېش ھەن، كە ئەمرو پتويستە

ھەموويان وەكو خۇبان بخوتىنەوہ.

راستە زۆر كۆنە برىن دەخاتەوہ بەرچاوى خوتنەران، بەلام كاتى ئەوہش ھاتووە بەدلىكى گەرم و بە مېشكىكى ساردووە، ھەموو ئەو رووداو و بەسەرھاتانە بخوتىنەوہ و پەندو عىبەرتيان لى وەربگرىن.

ناكرى ئەزمونى خەباتى مېللەتەكەمان نەزانىن و بەبى شارەزايى بوونىشمان لەو قوناغە گىرنگەى بزاقى رزگاربخوازى نىشتمانىمان، ناتوانىن لە مفاوہەمەت و ھاوكات دووبەرەكى ئەم قوناغە بەتايەتى و دووبەرەكى كورد بە گشتى شارەزابىن، بىگومان بەبى ئەو شارەزايى بوونەشمان و دەرس وەرگرتنمان ناتوانىن بەزانايى بەرنامەى مېللىانەو كوردانە بو ئەمرو و سبەى بخەينەكار، دە كەواتە خوتنەوہى ئەم كۆتۈپىھە لەدەست خۆت مەدە، ھەر ھىچ نەبى، تا شارەزايى زۆر كېشمە كېشمى ئەم گەلە ستەمدەيدەى خۆت بېت و جارىكى دىكە ئەزمونى تال نەچىژىن.

که‌ریم نه‌حمه‌د:

خه‌له‌لی گه‌وره نه‌وه‌بوو (حشع) ریک‌خراوی
کوردستانی نه‌کرده (حشک) که نی‌مه له کۆنه‌وه
داوامان ده‌کر

کەس نەبێه له کوردستانی باشوردا کەریم ئەحمەد نەناسیت، بەلام
 ناسینە کە زۆر سادە و ساکارانە، کەریم ئەحمەد هەر ئەو نەبێه
 ماوەیەکی زۆر لە سەرکردایەتی حزبی شیوعی عێراق و دواتر لە حزبی
 شیوعی کوردستان-ی عێراق بوو، بەلکو کەریم ئەحمەد سەرەرای
 ئەوێ تیکۆشەرو شۆرشگێڕێکی راستگۆی خەباتی سەخت بوو،
 هاوکات یەکێک بوو لەو سەرکردانەی کە هەمیشە هەق و رەق بوو،
 ئەوێ لەسەر دلی بوو لەسەر زاریشی بوو، کەسێکی لەرووبوو
 هەمیشە ئەوێ وێستووێتی بێلێ، و تۆوێتی، زۆر گۆتی بەو نەداو
 ئەنجامە کە ی چی دەبیت.

دوای مێژووی زیاتر لە (٦٠) سال تیکۆشانی سەخت و بێ
 پسانەوێ کەریم ئەحمەد، دەتوانین بێلێن یەکێک بوو کە خەباتی بۆ
 میلەت کردوو و رۆژیک لە رۆژان ئەو خەباتی بۆ بچوو کترین
 بەرژوونێ تایبەتی خۆی نیستیغلال نەکردوو، هەر بۆیە نیستاش
 دوای ئەو هەموو رەنج و جەری زەبەیی پێیدا تێپەر بوو، کەریم ئەحمەد
 جگە لە سامانی خەباتە پاکە کە، هیچ شتیکی دیکە نەبێه، نەمال
 نەسامان نەهیج شتیک، تەنھا مێژوویەکی پر لە سەرۆری. وەک
 خۆی زۆرجاری دیکەیش باسی کردوو، نمونە ی وەک کەریم ئەحمەد
 لەناو سەرکردایەتی (حشع) دا زۆر دەگمەن بوو، بەلکو تاکە
 سەرکردە یەک بوو، کە هەمیشە لە هەولێ ئەو دا بوو داکوکی کردن لە
 مافی نەتەوایەتی کورد بخاتە ناو بەرنامە ی سیاسی (حشع) و، بەلام

هه‌میشه هه‌وله‌کانی له به‌رامبه‌ر کۆسمۆپۆلیته کورده‌کان و به‌رامبه‌ر
 عه‌قلیه‌تی بالاده‌ستی عه‌ره‌بی له‌ناو (حشعدا) نه‌یان‌توانیوه جێگه‌ی
 خۆیان بگرن، به‌لام که‌ریم نه‌حمه‌د کۆلی نه‌داوه و ئیستاش وه‌ک خۆی
 ده‌لیت هه‌ر کۆل نادات، هه‌ر له‌به‌ر نه‌وه‌ش به‌وه، به‌رده‌وام له‌ناو
 (حشعدا) سه‌رکۆنه‌کراوه، ره‌خنه‌ی توندی ئی گه‌راوه، ته‌نا‌نه‌ت هه‌ندی
 له سه‌رکۆده عه‌ره‌به شیوعیه‌کان خراب سه‌یریان کردوه!! بۆیه ده‌توانین
 به‌لێین نه‌گه‌ر که‌ریم نه‌حمه‌د له‌ناو (حشعدا) نه‌ه‌وایه ره‌نگه‌ پرسى
 ره‌نگه‌رێژکردنی ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان و دواتر مافی به‌یاردانی
 چاره‌نۆسی گه‌لی کوردستان له به‌رنامه‌ی حشع زۆر دوابکه‌وتایه.

به‌پێوستمان زانی، که‌ریم نه‌حمه‌د له هه‌ندی به‌وێ بواردا به‌دوینین، بۆیه
 که سه‌ردانیمان کرد، که‌ریم نه‌حمه‌د له به‌ره‌گای (م.س) حشک دا بوو،
 له‌وێ له ژووریکى زۆر زۆر ساده دانیشتبوو، کورسى و مێزه‌که‌ی هه‌ر
 زۆر ساده‌تر، به‌هیچ شێوه‌یه‌ک له هى که‌ستیک نه‌ده‌چوو که زیاتر له نیو
 سه‌ده له سه‌رکردایه‌تی حشع و حشک دا بوو به‌یت، ژووره‌که‌ی به‌م
 چله‌ی هاوینه نه‌ک هه‌ر سه‌پلیتیکى ئی نه‌بوو، بگه‌ر فینک که‌ره‌وه‌یه‌کی
 زۆر خرابی ئی بوو که ئاوی تێدا نه‌ما‌بوو، دا‌وای چایه‌و ئاوی کرد
 بۆمان، به‌لام دا‌وای یه‌ک کاتر مێر ئینجا چامان بۆ هات!! به‌لام له‌گه‌ل
 هه‌موو نه‌وانه‌شدا که دلی که‌ریم نه‌حمه‌د ده‌که‌یه‌ته‌وه، به‌ناینده‌ی
 کوردستان زۆر که‌شینه، دلێکی زۆر که‌وره‌ی هه‌یه‌و ئیستاش خۆی
 به‌سه‌ریازیکى ونی رێگای کارو خه‌باتی نه‌ته‌وايه‌تی و کوردایه‌تی و

هه‌زاران ده‌زانیت، فرموو با هه‌موومان پێکوه بزانی کهریم نه‌حمه‌د
چۆن ده‌دوێ.

به‌ر له‌وه‌ی بێته‌ ناو‌حزبی شیوعی، له‌سه‌رده‌می گه‌له‌جێته‌ندا،
ئینتسات بۆ هه‌یج حزبیکی دیکه‌ نه‌بوو؟

- من ئینتسات به‌ داکوکیکردن له‌ عێراق ده‌کرد. من قوتابی بووم، له‌ناو
قوتابیاندا سی گروپ هه‌بوو، یه‌که‌میان گروپی نه‌ته‌وه‌یی عه‌ره‌ب بوو،
دووه‌میان گروپی نه‌ته‌وه‌یی کوردی بوو، سێیه‌میان گروپی عێراق بوو
عێراق‌چییه‌تی... گروپی یه‌که‌م سه‌ر به‌ فاشیه‌کان بوو، سه‌ر به
هیتله‌ریزم بوو، گروپی نه‌ته‌وه‌یی کوردی سه‌ر به‌ ئینگلیز بوو، دوو
شتی دژ به‌یه‌ک بوو، گروپی عێراقی سه‌ر به‌خۆ، به‌رگری له‌ کیشه‌ی
عێراق به‌ کوردو عه‌ره‌به‌وه‌ ده‌کرد، رێک‌خستنی نه‌بوو، به‌لام گروپی
نه‌ته‌وه‌یی عه‌ره‌ب و گروپی نه‌ته‌وه‌یی کوردی، رێک‌خستنی سیاسیان
هه‌بوو.. له‌ سه‌ره‌تاوه‌ هه‌ستم ده‌کرد له‌ناو گروپه‌که‌ی ئیمه‌ پشتگیری
له‌ کیشه‌ی کورد ده‌کرا.

ئه‌و پشتگیرییه‌ به‌پتی پتیوست بوو، یان هه‌ر شتیکی رووکه‌ش
بوو؟

- نا، گفتوگۆمان ده‌کرد، بۆ نمونه‌ ئه‌وانه‌ی ته‌واو عێراق‌چی بوون،
ده‌یانگوت هه‌موو عێراقییه‌کان یه‌کسانن و هه‌یج جیاوازیان نییه‌، من
وه‌لامم ده‌دانه‌وه‌، ده‌مگوت؛ راست ناکه‌ن، یه‌کسان نین، ئه‌وه‌ عه‌ره‌ب

دهوله تی هه به و هه موو شتی به کار دینی، کورد هیچی نییه، نهوه کوا
 یه کسانین؟! هه ندیک له وان پشتگیریان ده کردم، به لام هه ندیک نه،
 ده موست بزائم نه وان هه پشتگیری ده کهن، کینه و بوچی پشتگیری
 ده کهن، له وان زیاتر نزیکتر ده بوو مه وه له وان دیکه، نه شم ده زانی
 ریک خستنه هه به، یان نا، به لام که شتم له بابهت شوژی بارزان و له
 بابهت کوردستان ته رح ده کرد، نه وان پشتگیریان ده کردم، به لام
 هه ندیکی دیکه ده یانگوت نهوه ته فریق هه به.

واته نهو گروه له سه ره تاوه رووحتیکی شوژینیان تیدا هه بووه؟

- نا، شوژینی نه بوون، عیراقی بوون.

بوچی هه ولت نه دا، گروه کوردیه که به راسته ریدا بهی و له

دهستی ده ره وهی دوریخه یه وه؟

- به ده ست من، نه بوو، چونکه ریک خستنیاان هه بوو.

نه ته ده توانی له ناو ریک خستنه که روژتیک بیینی؟

- نا، بروام پتیاان نه بوو، دژی هیتله ری بووم، دژی ئینگلیزیش

بووم، عه ره به کان ده یانگوت ئینگلیز ده ربکهن، نه لمانیا بیتن، من پتیم
 ده مگوت ئیوه سه گتیک به سه گتیک دیکه ده گۆر نه وه.

ده تزانی به رپرسی گروه کوردیه که کتیه؟

- ده مزانی، نه وانه زۆر ئیعتی دایشان له سه ره ده کردم.

نه وانه کتی بوون؟

- بو نمونه قوتابیه کانی له گه ل خو مان، هاوری قادر به کر بوو،

ئەحمەد غەفور بوو، ئەوانە لە گروپى ئەتەوهىي كوردى سەر بە ئىنگلىز بوون، كە تابعى حزبى هىوا بوون. راستە حزبى هىوا رۆلئىكى ئەتەوهىي گىپرا، هەموويان نىشتمان پەرۆهرو ئەتەوه پەرۆهروبوون، بەرگرييان لە ئەتەوهى خوڤان دەكرد، من هەموو جارى پيشمدهگوتن كاكە كى كوردستانى بە عىراقهوه لكاند؟ ئى غىر ئىنگلىز بەسەرىدا سەپاندىن، ئىوه چۆن دەبنە لايەنگرى ئىنگلىز؟ گفئوگۆى زۆرمان دەكرد، بەلام دياربوو ئىنگلىز بەلئىنى دابوو پاش شەرى جىهانى دووهم، حكومەت بۆ كوردستان دادەمەزرىتى، ئەوه بوو گەنجەكانى ناردبوو بۆ سوپاي بەرىتانى، يەك لەوانە هاوړى دلزار بوو، شاعىرى گەوره هاوړى گۆزان لە ئىستگەى ئەوان ئىشى دەكرد، ئى ئەوانە هەموو نىشتمانپەرۆهروبوون، لەبەر ئەوه من ئەچومە ناو هىچ حزبىك، بەلام گروپە عىراقىهكە، ئەو گروپەى بەرگرى لە كىشەى كورد دەكرد كە زانىم شىوعىن زۆر لىيان نرىك بوومەوه.

ئىنتمات لە بۆ حزبى شىوعى، لەبەر زالبوونى هەستى چىنايهتت

بوو، يان هەستى ئەتەوهىي؟

- هەردووكىان، بەلام چىنايهتتەكەم زياتر بوو، چونكە لە خىزانئىكى جووتياربووم، ئىمە لەبەر ئاغا هىچ كاتىك دوو سى سالمان لە گوندىك رانەدەبوارد، باوكىشم ئەوكاتە خەلىفە بوو، سوغرىيان پى ئەدەكرد، ئەوئش دەچوو هەر جىيەك لەگەل ئاغا رىكدهكەوت كە سوغرە نەكات، ئىتر هەر ماوهبەك لە گوندىك

بووین، له باقرتهو کهسنهزان بووین، دوايي چووبنه کاربټان، ټينجا
گردهړه شه، دوايي هاتينه گرد مه لا، ټينجا هاتينه مورټکه، بهو شټوه
ټيمه له شوتنيک سه قامگير نه بووین، چونکه ناغا زولمي زوري
لټده کړدين.

پټوانيسيه هموو نه وانهي له ناو حزبي شيوعي کوټبوونهوه، له
سهره تاوه له بهر چهوساندهوه چينايه تيه که بووه، له بهر نه وهش گلهيي
لهو حزه ده کړي که بايه خي به ههستي نه ته وهيي و چاره سرکردني
کيشه نه ته وه بيه کان که مېووه، زياتر کيشه چينايه تيه کاني له لا گرنګ
بووه له پشت راپه ريني کړي کاران بووه، نمونه ش زورن راپه رينه کاني
گاورياخي له که رکوک و هيتلي ناسن و... ده ياني دیکه، ناي ههست
ناکهي نه و حزه ده وري نه بووه له مانگرتنيک، يان خوټيشان دانتيک
له سر کيشه ي نه ته وهيي؟

- بهراستي نه و کات حزب زور بايه خي به مه سه له ي چينايه تي و
تيکوټشاني چينايه تي ددها، له هه مانکات مه سه له ي سه ربه خوټيي
نيشتماني عيراقي و بهرگريکردن له و سه ربه خوټيه هموو شتيک بوو،
که تبيدا مافي چاره نووسي کورد جټيه جي بکړي.

به لام نه ده کرا ته وه به ناشکرا باس بکن که مافي چاره ي خو

نووسين بوو!؟

- باس مان ده کرد، بو نمونه به يان نامه ي حزبي شيوعي ددرباره ي
شورشي بارزان له سالي ۱۹۴۳ ده رچوو که ته ئکيدی له سر

داخوازیه‌کانی ئەو شوێنە کردووە، شوێنەکانە بەشیوەی نەتەوایی نەبوو، داخوازیه‌کانی بۆ ناوچه‌یه‌کی دیاریکراو بوو، بەلام داوای ئیداره‌یه‌کی لاهەرکه‌زی کوردستانی ده‌کرد، حزب پشتگیری ئەو مه‌سه‌له‌یه‌ی ده‌کرد، من خۆم ئەو به‌یانهم بلاوکرده‌وه، گه‌یشه‌ به‌رله‌مانی عێراقیش له‌و کاتدا.

ره‌نگه‌ له‌ ماوه‌ی ۱۰ - ۱۵ سال شتیکی واکرا، به‌لام نه‌گه‌ر گرنگی به‌لایه‌نی نەتەوایی بدری، ده‌بی له‌ پرۆگرامی سیاسیت دا هه‌بی...

- بایه‌خی سه‌ره‌کی له‌وه‌دا بوو، نه‌گه‌ر دیموکراتیه‌ت له‌ عێراق نه‌چه‌سپێ و عێراق نه‌بیته‌ ولاتیکی سه‌ره‌خۆ، کیشه‌ی کورد چاره‌سه‌ر ناکرێ. نه‌دیموکراتیه‌ت هه‌بوو، نه‌سه‌ره‌خۆش هه‌بوو، بۆیه‌ حشع بایه‌خی به‌سه‌ره‌خۆیی نیشتمانی عێراق ده‌دا، هه‌روه‌ها بایه‌خی به‌ مه‌سه‌له‌ی دیموکراسیه‌تیش ده‌دا که مه‌سه‌له‌یه‌که به‌سه‌راوه‌ته‌وه به‌ پرسی چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌ی کورد.

دوای زیاتر له‌ ۶۰ سال له‌ خه‌بات و تیکۆشانته‌ له‌ناو حزبی شیوعیدا چۆن ئەو چه‌مکانه‌ ده‌خوێنیه‌وه، ئومه‌مه‌ت، پرۆلیتاریا... که خه‌لکانی‌ک له‌پێناویدا ماندوو بوون و کیشه‌یان بۆ دروستبوو، هه‌ست ناکه‌ی پاش ئەو هه‌موو خه‌باته‌، ئەو دروشمانه‌ مایه‌پوچ مانه‌وه‌؟

- مایه‌پوچ نییه‌، به‌لام جیگیر نه‌بووه، چونکه‌ چاره‌سه‌رکردنی

مهسه لهی نیشتمانی مهسه لهیه کی سه ره کییه له مارکسیزم و لینینیزم دا، پیش و پاش شه ری جیهانی یه که مهیش، هممو جیهان له نیوان دهوله ته سه رمایه داره کان دابه شکرا، که نه ته وه کانیا ن ده چه وسانده وه، له به رنه وه پرسی سه ره خو بی نیشتمانی بووه قه زیه به کی نه ساسی له مارکسیه ت.

حزبی شیوعی عیراقی له سه رده می زودا که تو تیتیدا گهنج بووی، حزبیکی شورشگتیره وو، حزبیکی بوو ته حه دای حکومه ت و دهسته لاتی ده کرد، هر بیوستبا به هزاران خه لکی ده هینایه سه ر شه قام، هه ست ناکه ی حزبی شیوعی کوردستان که درێژبووه وه ی نه وه، ناتوانی نه و رۆله ببینی، بو نه مه ش رای جیماواز هه دیه، هه ده ده لتی حزبه که زۆر بچووک بو ته وه و هیچ قوده تی نه ماوه، وه کو مه سه له کوردیه که ده لتی پلنگ بوو، دوا یی بوو به پشیله، یا ده سستی به کلای خۆی گرتوه بانه ییا، یا خود ده لێن نیستا رۆشنبیرو نوسه ری له گه ل نه ماون، له کاتیکدا جاران نه و توێژه ی زۆربوون، ئایا هه ست ناکه ی نه وه خه له لیکه ی گه وره یه له ناو حزب دروستبووه؟

- خۆت ده زانی مه سه له ی په ره سه ندنی بارودۆخی سیاسی، چینایه تی، کۆمه لایه تی له دنیا، به وه تیره یه کی ناوی سه ره خۆ (ته ساعودی موسته قل) ناروا، خه له زۆنییه، شکستی هه ده، سه رکه و تیشی هه یه.

به لام خه له زۆینه که ده بیته رووه سه ره وه بیته، نه ک بو خواره وه؟
- ده بیج بچیتته سه ره وه، به لام خه له زۆینه، ئیتر نه و په ره سه ندنه

به‌سه‌ر همه‌وو جیهاندا هاتووه، کاتی خۆی له کوردستان پارتی و شیوعی هه‌بوو، یه‌کیتی هه‌ر نه‌بوو، نه‌وسا پارتی هه‌شتا نه‌هاتبووه ده‌سه‌لات، حزبی شیوعی له پارتی به‌هه‌ترتربوو.

- ره‌نگه‌ نه‌مه‌ له رووی رێکخه‌ستان و اهووبی، نه‌ک له رووی

جه‌ماوه‌رییه‌وه؟

- با، له رووی جه‌ماوه‌ریشیه‌وه، له سالی ۱۹۴۸ نه‌ندامیکی عه‌ره‌ب بو‌ نه‌نجومه‌نی نوینه‌ران پالیئورا، له‌گه‌ڵ مه‌حمود فه‌قی هممه‌وه‌ندی، له بیرمه‌ ۴۳ ده‌نگده‌ری سانه‌وی ده‌نگیانیان له‌بو‌ نه‌وانه‌دا، دوو ده‌نگده‌ر ده‌نگیانیان له‌ بو‌ پارتیدا، نه‌وه له سلیمانی و ابوو که مه‌رکه‌زیکی نه‌ته‌وه‌ییه، بمانه‌وی و نه‌مانه‌وی له بنچینه‌دا وایه، هه‌ولتیر وانییه، ناوی نه‌ته‌وایه‌تی (عه‌ونی) هه‌نایه هه‌ولتیرو ده‌ستی به دامه‌زراندنی قه‌زه‌یه‌یه‌کی نیه‌شتمانی نه‌ته‌وه‌یی کرد، له‌به‌ر نه‌وه ده‌لیم حزبی شیوعی نه‌و ده‌وره‌ی هه‌بووه.

من مه‌به‌ستم ئیستایه؟

- ئیستا جیاوازه، ئیستا پارتی و یه‌کیتی ده‌سه‌لاتدارن، نه‌وانه به‌رگری له کیشه‌ی نه‌ته‌وه‌یی ده‌که‌ن.

که‌واته‌ خه‌له‌له‌که‌ لێره‌دایه‌ حزبی شیوعی نه‌و دیفاعه‌ی نه‌کرد؟

- نا، به‌لام خه‌له‌لی گه‌وره نه‌وه بوو حزبی شیوعی عێراق رێکخراوی کوردستانی نه‌کرده حزبی شیوعی کوردستان، که ئیمه له کۆنه‌وه داوای نه‌وه‌مان ده‌کرد، چونکه کورد مافی به‌باردانی چاره‌نوسی خۆی هه‌یه، کورد ده‌ولت و کیانی بو‌ داده‌مه‌زری، له‌به‌ر نه‌وه ده‌بی له

میلله تی کورد، ئیتر شوژی نه ته وهیی سهرتاسه ری کورد له وساو ه دهستی پیکرد، له پیشدا هه موو شوژی شه کان ناوچهیی بوون، له ولا عه شیره تیک هه لدهستا، له ولاتر ناغایه ک هه لدهستا، هیچیان گشتگیر نه بوون.

وهک خۆت ناماژهت پێدا سه رکردایه تی حزبی شیوعی عێراق زۆریه یان کوردبوون؛ به سکرتهی حزیشه وه، ئایا نه و کوردانهش له عه ره به کان کۆسمۆپۆلیتی تر نه بوون؟ یان هه ولتیا ن نه ددها حزبی شیوعی له گه ل پیشهاته کان بگومجێن و وابکن دوانه که وئ؟

- خۆت ده زانی حزبی شیوعی حزبیکی نه ته وهیی نییه، حزبیکه چینایه تیه که ی له گه ل نه ته وهیی تیکه ل بووه، نه ته وهیی به شیکه له چینایه تی نه وه بۆچوونیه تی، حزبیکی عێراقیه، نه حزبیکی کوردیه، نه حزبیکی عه ره بییه، حزبی هه موو لایه که، به و شپوه حزب ته عامول له گه ل دنیا ده کات، واقیعیک هه یه، ده بوایه حزب نه و واقیعه ده رک پێ بکا.

منیش مه بهستم نه و واقیعه یه...

- به لام برا کورده کان به رده وام هه ولتی چه سپاندنی مافی بریاردانی چاره نووسی کوردی له هه موو به رنامه کانی حزبی شیوعی ددها. به لام زۆرجار ده گوتری هه ندیک «هه موویان نا» له براده ره کورده کان له عه ره به کان کۆسمۆپۆلیت تر بوون به رامبه ر کێشه ی کورده ستان؟

- نه وه به شیکه، به شیکه ی بریارده ر نییه.

بهلام رۆڵیان هه‌به‌وه و ده‌نگیان هه‌به‌وه. ؟

- بێ گومان، که حزبی شیوعی کوردستان دامه‌زرا، له‌ناویاندا به‌ره‌هه‌ل‌ستکار زۆر بوو.

پێش نه‌وه‌ی حزبی شیوعی کوردستان دا‌به‌زری، تو‌سکر‌تیری هه‌رتیمی کوردستان - حزبی شیوعی عێراق بوو، ماوه‌یه‌ک جو‌رتیک له‌خۆ دوور‌خسته‌وه و بێ‌ده‌نگی و نا‌رازی‌بوونی‌کت ده‌به‌وو، ده‌کرێ ئیستا ه‌زی نه‌و هه‌لو‌تسته روون بکه‌یه‌وه؟

- من نه‌و مه‌سه‌له‌یه به‌ مملانییه‌کی ناو‌خۆی حیزب ده‌ژمێرم، بو‌ نمونه له‌ سالی ۱۹۶۲ که کۆمیته‌ی ناوه‌ندی بو‌ دیراسه‌کردنی بارو‌دو‌خ‌ی کوردستان کۆبو‌وه، له‌و کۆبو‌ونه‌وه‌یه مه‌کته‌بی سیاسی پرۆژه‌ی ئوتۆنۆمی خسته‌روو، من نه‌چوومه نه‌و کۆبو‌ونه‌وه‌یه، له‌به‌ر نه‌وه‌ی له‌ هه‌ر کۆبو‌ونه‌وه‌یه‌ک یه‌کی‌ک ئیستسنا ده‌کرا، له‌به‌ر وه‌رگرتنی رێش‌و‌پینی نه‌منی، نه‌و جاره‌ من ئیستسنا کرام، من راپۆرتی‌کی تیروته‌سه‌لم نووسی، دا‌وای فیدرالیه‌ت و یه‌کی‌تی ئاره‌زوومه‌ندانم کرد، به‌لام هی منیان قبول نه‌کرد.

پێش نه‌وه‌ی راپۆرت‌ه‌که‌ت پێش‌که‌ش بکه‌ی، رای هه‌ندیک له‌ نه‌دا‌مانی لێ‌ژنه‌ی مه‌رکه‌زیت به‌ ده‌ست نه‌هێتا بوو، بو‌ چه‌سه‌پاندنی پرۆژه‌که‌ت؟

- با، من له‌گه‌ڵ سه‌لام عادل (ئه‌بو ئیمان) با‌سم کردو پش‌ت‌گیری کردم، نه‌و له‌ مۆسکو بوو، نامه‌یه‌کی نووسی ده‌لی من پش‌ت‌گیری دروست‌بوونی کۆمارتیکی ئیته‌حادی ده‌که‌م.

ئەي جەمال حەيدەرى لەگەڵ چ دا بوو؟

- ئەو لەگەڵ ئوتۆنۆمی بوو، خۆی پرۆژەكەى پيشكەش كەردبوو. ئيمە دەمانويست دوانهكەوين لە چارهسەرکردنى كيشەى كورد، ئەوهبوو داواى ديموکراتيهت بۆ عێراق و ئوتۆنۆمی بۆ كوردستان کرا، پارتى ئەوکات نەيدەزانى چ تەرح بکا، کە راپۆرتى ئيمە دەرچوو پشتگيرى ئەو مەوزوعەى کردو بۆ خۆى قۆستيبهوه.

لە سالى ۱۹۶۲-۱۹۹۱ لەو ماوه دوورو دريژەدا نەتانتوانى

قەناعەت بە حزبى شيعى بيتن کە ئەو پرۆژەيهى تۆ بچەسپيت؟

- زۆرمان هەولدا، بەلام مام جەلال ئەوسا لەگەڵ ئيمە نەبوو، ئيمەو پارتى و لايەنەکانى دیکە لايەک بووين، ئەو بە تەنيا لايەک بوو..... ئەو (مام جەلال) داواى دەکرد بەرەيهک لە کوردستان بکرتيهوه کە هيچ نامادەکاريبهکى بۆ نەکردبوو، داواى دەکرد ئوتۆنۆميهکى راستهقينه لە کوردستان دروست ببێ، منيش ئەوکات وتارىکم نووسى کە چ بەرەيهکى کوردستانى و چ ئوتۆنۆميهکمان دەوى، ئا لەويوه دەستمان پيکرد بۆ ئەوهى يەکيتى بۆ ناستهوايى رابکيشين.

پرسیارهکەى من ئەوهبوو، ئەو کاتەى خۆت دوورخستهوه، هەستمان کرد سەرکرديهتى حزبى شيعى عێراقيش جزئیک لە رق و کينهى بەرامبەرت دەنواند، تۆ لەگەڵ ئەو فکریه دابووى کە حزبى شيعى کوردستان دروست بکړئ، دەتويست ئەوه لە ناو حزبى شيعى عێراقيش بچەسپينى، بەلام بۆت نەکرا، تايما ئەم هەولانە

واینه کرد سەرکردایه‌تی حزبی شیوعی عێراق بۆ چوونێکی دیکه به‌رامبه‌رت وه‌رگرتی؟

- ئه‌وه مملاتییه‌کی ناوخۆییه له حزیدا، مملاتییه فیگیری و سیاسی هه‌یه، بیرورای جیاوازه‌یه، من ده‌میک بوو هه‌ستم به‌وه مه‌سه‌له‌یه کردو له‌گه‌ڵ هاوێی (سه‌لام عادل) یش باس کرد گوتومه پێوسته حزبی شیوعی کوردستان دا‌مه‌زرتین، هاوێی فه‌هد دژی ئه‌و مه‌سه‌له‌یه نه‌بوو، ئه‌و له سه‌ره‌تاوه لقی دانا، رێکخراوی دانه‌نا، به‌لام بۆی ته‌نکیده‌ کردینه‌وه که ئه‌و لقه ده‌بی به‌پیتی په‌ره‌سه‌ندنی واقعی سیاسی په‌ره‌به‌ستینی، چونکه مه‌یلله‌تی کورد رۆژیک دی به‌سته ده‌ولت، هه‌ندیک هه‌زمی ئه‌و پرسه‌یان نه‌ده‌کرد، ده‌یانگوت له ولاتی‌کدا ده‌بی یه‌ک حزب هه‌بی، منیش ده‌مگوت شه‌رت نییه، بۆ نمونه ئیستا که ئیسرائیل هه‌موو فه‌له‌ستینی داگیرکردوه بۆچی فه‌له‌ستینه‌کان نابنه ئه‌ندامی حزبی شیوعی ئیسرائیل؟ بۆچی حزبی شیوعی فه‌له‌ستینه‌کان هه‌یه، بۆچی بۆ ئه‌وان ره‌وا بی بۆ کورد ره‌وا نه‌بی؟! دوایی ئه‌وان له حزبی شیوعی ئه‌رده‌ن جودا بوونه‌وه، چونکه بۆ قه‌واره‌ی سیاسی خۆیان هه‌ولیان ده‌دا، له کاتی‌کدا حزبی شیوعی ئه‌رده‌ن دژی قه‌واره‌ی سیاسی فه‌له‌ستینی نه‌بوو، به‌لام بایه‌خی زیاتر به ئوردن ده‌دا، ئه‌وه‌نده بایه‌خی به قه‌زه‌ی فه‌له‌ستین نه‌ده‌دا، منیش گوتم حزبی شیوعی عێراق بایه‌خ به کیشه‌ی هه‌موو عێراق ده‌دا، بایه‌خی تایبه‌ت به کیشه‌ی کورد نادات، به‌لام حزبی شیوعی کوردستان بایه‌خی تایبه‌ت به کیشه‌ی کورد ده‌دا، هاو‌پێمانمان ئه‌و

کیشەیان بە شیوەیەکی راست هەزم نەدەکرد، لەبەر ئەوە من کە وەکە
 مەملانییەکی توند، یەکەمیان جەماعەتی کار دەستیان پێکرد کە
 داوای حزبی شیوعی کوردستانیان دەکرد، من ویستم ئەو بەرە یە لەبەر
 پێیان دەریتم، بیخەینە ژێر پێی خۆمان، چونکە هی خۆمانە، هی
 ئەوان نییە، دەمزانی ئەوان حزبی شیوعی دانامەزێتین، چونکە
 موشەقەق حزب دانامەزێتی، دەبێتە حزبیکی دیکە.

بەلام بەهاتبانەوه ناو ئێوه چیان پێ دەکرا؟

- بەلێ. ئێمە توانیمان ئەوە بچەسپینین کە دەبێ حزبیکی شیوعی
 کوردستان داڕێژێ، بەلام من داوای پەویەندی فیدرالێم کرد لەگەڵ
 حزبی شیوعی عێراق، ئەوە ناکۆکیە سەرەکییە کە بوو، چونکە
 هەندێک لە عەرەبەکانی ناو سەرکردایەتی حزبی شیوعی عێراق
 دامەزاندنی حزبیکی شیوعی کوردستانی تابە بە حزبی شیوعی
 عێراقییان پێرەو بوو، بەلام من فیدرالێم دەویست کە ئێمە حزبیکی
 سەرەخۆ دەبین، بەلام یەکییتی لە نێوان هەردوو حزب هەبێ کە دوو
 حزبی یەکسان بن لە ماف و ئەرکەکانیان و دوو سەرکردایەتی هەبێ،
 سەرکردایەتیەکی یەکگرتووش هەبێ.

ئا بەو شیوەیە لە بۆی هاتم نووسیشم (کام حزبی شیوعی
 کوردستانیمان دەوێ-ی حزب الشیوعی الکردستان نرید) و دووجار
 بلاویشم کردووە، چوو مە کۆنگرەش، بەلام قبوڵییان نەکرد، تانیستاش
 ئەو مەسەلە یە هەر ماو، تانیستاش هەر داوای دەکەم.

بەلام تازە چ دەکری؟

- دهكړئ چوڼ ناكړئ؟ چونكه هه قبيقهت ده بئې بكرئ.

زور جارن ده لټين هه تا جه مال حه يده رى و سه لام عادل و...
ما هوون حزبى شيوعى ده ورتكى زور قياديان بينى له عيراقدا، به لام
دواى ته وانه له سالى ۱۹۶۳ كه به عس هه موويانى شه هيدكرد،
سه ركردا يه تى ته و حزه كه تا دره نگاننك عه زيز محمدهد سكرتيرى
بوو به ره و لاوازي چوه كه ئيسستا وهك دارتكى بن لق و پوږ و بئ
سيته رايه؟

- ئيمه ده بئ بزانين ته و حزه له چ بارودوختيك تيكوشاوه و كارى
كردووه. پاش سالى ۱۹۶۳ زور گوزرانكارى به سه ر بارودوخى عيراقدا
هات، حكومه تيكى شو قيتنى، ديكناتورى حوكمى عيراقى گرته ده ست
كه دوژمنى بنه رته تى شيو عييه كان بوو، به رنامه ي سه ره كيشى
نه هيشتنى شيو عيه ت بوو، بارودوختيكى زور سه خت هاته پيش له
سالى ۱۹۶۳ كاديرتيكى زورمان ئيعدامكرا، ئى حزيش هه ر به
كادره كانى حزه، به بئ كادر هيچ پلان و به رنامه يه كى سياسى
جيبه جئ ناكړئ، بو نموونه ئيسستا به ته مام شتيك بده مه كاك
مه سه ورد، كه به راستى كاك مه سه ورد به رنامه يه كى زور پوختى له
په رله مان پيشكه ش كرد كه به رنامه يه كه بو حكومه ت ده شئ، باشه كئ
ته و به رنامه يه جيبه جئ ده كا، كادر چاره نووسى ته و به رنامه يه ديارى
ده كا، ئايا ته و كادرانه ناماده ن بو جيبه جئ كردنى ته و به رنامه يه.

بوچى...؟

- له بهر ته ودى ته و كادرانه له و ناسته نين، يا هئ ته و نه نين

گۆرانکاری شۆرشگیتی به رهو پیشه وه بهن، له کاتی کدا به نامه که ی کاک مه سعود کوردستان به رهو پیشه وه دهبا، بزوو تنه وه ی کورد به رهو پیشه وه دهبا، به لام کادره کان که وتوونه ته ژێر کاریگه ری پراگماتی به ره وه نندی، زۆر جار به کاک مه سعودیشم گوتووه، له دهۆک رایگه یاند که پاکسازی دهکا، پاش دوو مانگ چوومه لای، گوتم کاک مه سعود کوا پاکژ کردنه وه که ت، گوتم ده مه وێ بیخه مه پیش کۆنگه ری حزب، گوتم کاک مه سعود نه و جا بۆت ناگرێ، گوتم بۆ؟ گوتم نه و کۆنگه ری به پره له هه موو که سیک، نه وانه هه موو خاودن به ره ره وه نندی خۆبان، چۆن پشتگیری تیروانی نی تو ده که ن، نه وانه ی که نیستا نیوه یان ویستووه، سه به نی شکه سته ک بی ن له که لتان نا بن، گوتم به بیرت دی له شه قلاوه بووین، حکومه ت هیرشی ده کرد، ده مانو بیست هیرشه که رابگرین، من ۵۰ که سم ئاماده کردبوو سواری لۆریشم کردبوون، ره سول مامه ند گوتم من ۸۰ که سم هه یه، گوتم نه ی کاک مه سعود تو؟ کاک مه سعود گوتم وه لاله ی ۱۲ پاسه وانی خۆم له که لدا یه، نیستا پیان بلیم ده تاننیرمه به ره ی شه ر نه وانی ش به جیم دیلن... نه و جا پیسگوت له ته نگانه له که لت نین، له بهر نه وه هه یج به رنامه یه کی شۆرشگیتی دیو کراسی جیبه جی نا که ن، ده که ریمه وه سه ر پرسیا ره که ت، نیمه هاتین یه که سه ر نینقلابان کرد، چه کمان هه لگرت، له ناوه وه ش ری که خسته کاغان لاوز بوون، چونکه لی درابووین، له بهر نه وه نه مانتوانی نه و ده و ره بی نین... دوا یی به شداریمان له که ل حکومه ت کرد که له ویش زۆر زه ره رمه ند بووین، زۆرمان لی کوزرا و گیرا، دوا یش

هاتینهوه ناو شورشی کوردستان، ئیتر ماوهیهکی ناله بار بوو، حزب نهیتوانی وه کو جار ان راست بیتهوه.

له کاتیکیدا به عس خه لکی نه نفال و سه رکوت ده کرد، ئیوه هاو په پانی سۆقیهت بوون، به لام نه تانتوانی هه ره هیچ نه بهن قه ناعهت به سۆقیهت بیتن، که به عس نه وهنده خه لکتان لی نه کوژی، بو جاریک هه لوئستیکی توندتان له بهرامبهه سۆقیهت وه نه گرت، هه ره هیچ نه بهن رای ناو خو بو خو تان رابکیتشن؟

- جارێ سۆقیهت بو رووخوا؟ نه گه ره حزبی شیوعی سۆقیهت شوریشگیهت بوو ایهو بهرنامه ی مارکسی-لینینی جیبه جی بکردبا، نه ده رووخوا، نه وانیش که وتنه ناو پراگماتی بهرژه وهندی، که وتنه ناو بیروکراتیهت و دابران له جه ماوهر، چ شیوعیهک له رووسیا هه لسا بهرگری له حزبه که ی بکات؟ کتی بهرامبهه گۆزباتشوف راستبووه و بلتی قه چه باب ناوها نابێ؟

که ناوها بوو بوچی حزبی شیوعی عیراقی هه لوئستی بهرامبهه ریان وه نه گرت؟

- من زۆر جار به ره هه لست بووم، که له سالی ۱۹۶۳ مه ده چی جه مال عه بدولنا سریان کردو خه لاتی لینینیان داین، من ره خه نم له خرۆشوف گرت، له (ریگای کوردستان) نووسیم، حزب مو حاسه به ی نابین که س ره خه له سۆقیهت بگری؟

- نابێ، چۆن ده بهن؟! به هه ره حال ئیمه هه ندی جار ده مانزانی سۆقیهت هه له یه، به دوای بهرژه وهندی خوی که وتوه، که گۆزباتشوف

هات، ئیمه مه ترسیه کی زۆرمان له سههر سوڤیهت ههست پیکردبوو، ده مانزانی لادان ههیه، بهلام نه مانده زانی ده رووختی.

لادان له لایه ن گۆرنا تشۆف بوو، یان پێشتریش هه بوو؟

- پێشتریش، له خرووشۆفه وه، هه ر چه نده خرووشۆف به رگری لیده کردین، دهستی له بو (عبدلسلام عارف) درێژنه کرد، گوئی ئه وه به خوینی هاو پیتیا ئمان سووره، له و کاته ی که جه مال عه بدولنا سهروه ک سه روک کو ماری عیراق ناساندی... هه ر چه نده ئه وه شی کرد، به لام ئیمه ره خنه مان لیده گرت.

بهلام دوایی پالهبستی به عسی زۆر کرد؟

- نا ئه وان پالهبستی به عسیان نه کرد، بریزنیف کردی.

به پیتی ئه وه ئه زمونه ی له ولاتانی ئه رووپای رۆژه لات هه بوو که پیتی ده لێن که مپی سۆسیالیزم و تا کو تایی ۱۹۸۹ ما بوون و به رده و امبوون، ههستیان نه کرد که ئه وه سیسته مه هه یج داها تو به کی نییه، چونکه خه لک لیتی بێزاره، رووخاش که س ئه سه فی بو نه خوارد، په رسیاره که ئه وه یه ئایا هه ستان نه کرد که دوور که وتنه وه له واقع، ئه لجا مه که ی ئاوا ده بی؟

- نا.. ئیمه ده مانزانی حزبی شیوعی سوڤیهت به ره و لادان رویشتوه، ئی ئه وانیش هه موو تابعی ئه وه حزبه بوون.

به حزبی شیوعی عیراقی شه وه؟

- ئه ویش تارا ده یه ک، به لام حزبی شیوعی عیراق له ده سه لات نه بوو، ئه وان له ده سه لات بوون، هه موویان پیتی ئه وان بوون، ته نها

(چین) پیتی چەقاند گۆربا تشۆفی دەرکرد، ئەوکاتەى گۆربا تشۆف سەرۆک کۆمار بوو، چۆن کە چوو ئەلمانیا قەناعەتى پێکردن، چوو (چین) یش، بەلام لەوئ پێیانگوت برۆ دەرى، ئیمە ئەوەن سەر بە ئیوہین. ئەگەر حزبی شیوعى بووایە، دەبووایە خۆی گۆرانکاری بکردایە، بۆ تەسلىمی سەرمايەداری دەکا. ئەو حزبی شیوعى نییە، من هەر گوتوومەو ئیستاش دەیلێم! لە هەر ولاتیک ئەگەر سۆشیا لیستی تیدا داڵەزرى، دەبى فرە حزبی هەبى، ئەحزابى شیوعى جۆراوجۆر هەبى، یۆ نمونە لە سەرمايەداریدا حزب یەكجار زۆرد، باشە بۆ لە دەولەتیکى سۆشیا لیستی چەند حزبیکی شیوعى نەبى بۆ ئەوئى بیته مملانی لە پێناو زیاتر خزمەت کردن. لەوئ رەخنە نەما بوو، یەك حزب بوو، یەك حزبی لە ناوخۆدا ناتوانى مملانی بکا، بەلام ئەگەر حزب زۆربى، مملانی دروست دەبیت، کامە حزب بەرنامەى باشتى بۆ سۆشیا لیزم هەبى، ئەو حوکم دەگریته دەست، بەلام ئەو لە رژیمی سۆقیەتى دا نەبوو، ئیستا لە چینیش، هەرچەندە خۆیان گۆرانکاری دەکەن، بەلام وایان لیدى، پێوستیان بە دروسبوونى حزبی دیکە هەبى.

ئێو خۆتان پەيوەندیان لەگەل حزبی شیوعى چینی نەهەست، یا

کاریگەرى حزبی شیوعى سۆقیەت بوو؟

- بەلێ کاریگەرى حزبی شیوعى سۆقیەت بوو.

بۆچی هەولتان نەدا وەك حزبیکی مارکسی پەيوەندیان لەگەل

بەهەست؟

-هولماندا، بهلام بئ سوود بوو، رهخندیان لیگرتین.
 تو تمه نیتیکی دوورودریژ له گهل بزورتنه وهی نه شتمانی، و
 مارکسی دابووی، ئیستا نه گهر گهنج بیته وه، ناچی حزینکی
 نه ته وهی دوور له مارکسیهت دروست بکھی، که نهو حزبه خوئی
 سرکردایه تی جه ماوه ری کورد بکات، نهک (انظام) له گهل حزینکی
 نه ته وهی بکاو حزبه نه ته وهییه که سرکردایه تی بکاو نهویش هر
 رهنج به خسار بئ؟

- من بۆ نهو مهسه له یه ده لیم، نه پارتی واده مینتی، نه یه کیتیش،
 نه ئیمهش واده مینین، جارئ هیچمان وه ره نگر تووه، تائیسنا هر
 هولده دهین قهواره یه کی سیاسیمان بۆ دروست بئ، که نه وه مه بهست
 و بهرنامه و ستراتیژیه تی هه موومانه، ئیستا که گفتوگۆی ده ستووری
 هه میسه یی ده کری، پتوسته نهو مهسه له یه جیگیر بکری که کورد
 مافی پرپاردانی چاره نووسی خوئی هه یه و ده توانی ده ولت دابه زرینتی،
 پیوسته له و ده ستوره نهویش جیگیر بکری که نه گهر پاش ماوه یه ک
 له جیبه جیگردنی دیموکراتیهت ر فیدرالیهت، شتیک دژی کورد
 روویدا، کورد بتوانی ده ولت دابه زرینتی، نه وه زۆر گرنگه .. له و
 باوه ره داین، له دامه زرانندی ده وله تیک مملاتی چینه یه تی ده ست
 پی ده کا، چونکه تائیسنا مملاتی چینه یه تیمان زۆر کزبووه،
 مملاتییه که نه ته وهی بووه. نه گهر بیتو کوردستان به و شیویه
 مینیتته وه، نهوا له هه موو شتیکدا دواده که وی، من قیرتاو کردنی
 جاده یه ک، یا دروست کردنی باخچه یه ک به پیشکوتن دانائیم، نه وه به

شتیکی زۆر شهکلی و کاتی داده نین، کوردستان بهوه پیش دهکوی که بهرهمهین بین، پیشهسازی ههین، بازار هی خوی بین، ئیستا بازار هی خوی نیسه، بازاری سهرمایه داری جیهانیسه، برۆ بزانه هیچ کهل و په لیکه بهرهمهاتوی کوردستان ههیه؟ تهنها کلاشی پهروینی ههیه...

دهگهرتیهوه برۆ پرسیاره کم، که وهلامت نه داوه، نایا دوا ی نهو نهزمونهی ههته، نهگهر گهنج بیتیهوه حزینگی نهتهوهی دروست ناکهی؟

- نهگهر نهو حزبانه دواکهوتن، هیچ پیشکهوتنیان نهین، دهین دروست بکری.

مه بهستم خوته، زۆر کهس له ته مه نیکدا به قوناغی شیوعیه تی زۆر گهرمدا رته بووه، بهلام دوا یی بو ی ده رکه وتوه که پتیهسته به چیتیه قوناغی تکی دیکه؟

- من ئیستا بیرم لهوه نه کردۆتهوه ته جاوژی نهو دوو حزبه (پارتی ویه کیتی) بکه م، بیرم لهوه کردۆتهوه نهو دوو حزبه چۆن پتیک بین، نهوان هیشتا حکومه ته که یان دانه مه زران دووه، مملاتی حزبایه تی تهسک نه میتی هه رچه نده ئیستا مام جه لال و کاک مه سعود دژی حزبایه تی تهسک هاوار ده که ن، بهلام مملانی تیکه زیاتر بووه. دهین نهو دوو حزبه پتیک بین، له یه کگرتنی نهو دوو حزبه شتیکی نوی پتیک بیت، که نهو شته نوییه له قازانجی بزوتنه وهی نه ته وایه تیمان دا بین.

حزبی شیوعی کوردستان حزینگی مارکسیه، که چی تانیستا له گهل

حزبه ئیسلامیه‌کان، وه‌کو ئه‌وانه‌ی درێژبووه‌وه‌ی ئیخوان موسلمین، یا ئه‌وانی دیکه‌ن، هه‌ماهه‌نگیان له‌ گه‌ڵ یه‌کدی زیاتره‌ له‌ حزبه نه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کان، ئایا ئه‌وه‌ش جو‌ورتیک له‌ لادان له‌ بیروبا‌وه‌ری مارکسی-لینینی نییه‌؟

- من، پێش سێ ساڵ و تارێکم ده‌باره‌ی ئیسلامی سیاسی نووسی، ته‌ئکیدم، له‌سه‌ر ئه‌وه‌ کرد که په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ڵ ئه‌و حیزبه ئاینیانه‌ له‌سه‌ر سێ شت دیار ده‌کرێ، یه‌که‌میان هه‌ل‌ئۆتۆستیای به‌رامبه‌ر نه‌ته‌وه‌ی کورد، دووه‌میان هه‌ل‌ئۆتۆستیای به‌رامبه‌ر دیموکراسی، سێیه‌میان ره‌خه‌نگرتن له‌ ده‌سه‌لات، ئه‌گه‌ر بێتو ئه‌و حزبه‌ سیاسیه‌ ئاینیانه‌ له‌گه‌ڵ ئه‌و شتانه‌ رێک بکه‌ون، ئیمه‌ په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ڵ ده‌ستین.

پێتوایه‌ حیزبه‌ ئیسلامیه‌کان به‌روای به‌ ده‌ستا و ده‌ستکردنی ده‌سه‌لات و دیموکراتیه‌ت هه‌یه‌؟
- ئه‌وان ئیعلانیان کردووه‌.
ئوه‌ راسته‌؟

- ئه‌وان ئیستا ئیعلانیان کردووه‌ که پشتگیری ئه‌و بزچوونانه‌ ده‌که‌ن، ئیمه‌ش پێ خۆش‌حالین، ئه‌وان ده‌لێین ئیمه‌ وه‌کو حزبه‌ مه‌سیحیه‌کانی ئه‌وروپا مامه‌له‌ له‌گه‌ڵ سیاسه‌ت ده‌که‌ین، حزبه‌ مه‌سحیه‌کانی ئه‌وروپا که دێنه‌سه‌ر حوکم ناتوانن ده‌ستور و دیموکراسیه‌ت ببه‌زێتن، ئه‌مانیش ده‌لێن ئیمه‌ ئاوه‌این، بۆ ئموونه‌ ئیستا حزبی ئیسلامی سوننه‌ پشتگیری کێشه‌ی کورد ده‌کات، به‌لام شیعه‌کان نایکه‌ن.

بهلام نهوانيش دريژيووهوي ئيخوان موسليمين، ئيخوانيش له
ميژووي خويدا له گه له بزوتنهوي نه تهوايه تي نه بوو؟

ئىستا ده لئين گوزاوين، وه كو جارن بيروباوه پي نه وانمان نه ماوه.
- بهلام هر نهو حيزه ئيسلاميانه شن خه لكيان تيدا پيروهرده

دهبن و ده بته تيروزيست؟

- من ده ليم له رووي فيكرييه وه له گه ليان ناگونجيين، بهلام له
رووي جيبه جيكردني بهرنامه ي سياسي وه، نه گه هاتوو بهو شيوه يه ي
كه گوتم، ته عامول بكري، نهوا ئيمه قازانجمان كردوه، چونكه نهوان
هاتوونه ته سهر هه لو بستي ئيمه، ئيمه نه چووينه ته سهر هه لو بستي
نهوان.

بهلام لهو نووسيناهي كه بو ريكخستنه كانيان به نهيتي بلاوي
ده كه نه وه، نهك هر له گه له نهو پرسانه نين، به لكو بهر به ره كائتي
ده كه ن و هيرشي تونديشان بو سهر حيزه نه ته وه ييه كان هه به؟

- به لتي، ئىستا نهوان ململاني پارتى و يه كيتي ده كه ن، نهوان له
هه لباژدنه كانى قوتابيان و شاره وانى له بادينان دهنگي باشيان هينا،
له ئيمه زور زياتر، سييه م حزين، ئيمه چواره مين، له رووي
فيكربشه وه بروايان نه به حيزه نه ته وه ييه كانه و نه به حيزه
ماركسيه كان.

له دواين كو نگره ي حزي شيعوي خوت هه لنه برارد، پيشتر باس

لهوه دهکرا که تو له بهر پیری و بن تاقه تی کارت ته او، به لامل له ناو خه لک باسی شتیکی دیکه دهکرا، پرسیار نه ویه خو هه لنه بژاردنت بو سکر تیری حزبی شیوعی له ژیر گوشاردا بو، یان به نارزه زوی خو ت بوو؟

- مروث ده گاته پله یهک ناتوانی نه و رۆله بگییری له رووی جهسته بیه وه، بو نمونه من پیشتر ده چومه هه موو شونینیک و بهرده وام ده جوولام، هه موو نه و شاخانم به پی ده بری، پیشمه رگه نه یده توانی له گه لم ری بکا، ده یانگوت نه گه ر نه و له گه لمان بی، ناییین. به لامل نیستا نه و توانایه م نه ماوه، هه ستیشم ده کرد پتویسته گوزرانکاری بکری، له کونگره ی پیشووتریش داوام کرد له سکر تیری حزب نه میتنم، قبولیان نه کرد، گوتم باشه به لینم ده دهنی که له کونگره ی داهاتوو خو م هه لنه بژیرم، گوتیان به لئی، به لامل تو ده بی خه لک ناماده بکه ی، گوتم من ناماده ی ناکه م، خو تان ناماده ی بکه ن، سه ره رای نه وه ش تانیستا هه ر له ناو حزبه م، هه ر شتیکیان بوئ یارمه تیان ده ده م، به لامل من له پیگه ی پر یار نیم، ته نها وه کو بیرو راو پیشنیار هاو کار یان ده که م.

باشه لاچوونی هاو ری عه زیش رتی بو خو شکر ابو؟

- خویشی قه ناعه تی هه بوو.

به لامل له کونگره ی حزب عه ره بیگ هه ستاوه به عه زیز محمه دی

گوت، ههتا حزب گهشاوه و زیندوو بوو، تو سکریتیر بووی، ئیستا
حزبه که مردووو بۆنه کهت بۆ ئیمه جیهیشتووو، بیشاروو ئینجا جیتی
بهیتله، ئمه مانای ئهوه نیسه لاوازیوونی حزبی شیوعی له دواى
راپهرین وایکرد عزیز محمهد واز له حزب بهیتنی؟

- نهوه لالا نهوه نه بوو، ئه ویش که وتبووه ناوسال، دواى کهسانی
دیکهی گهنج هه بوون، بۆ نمونه چه مید مه جید موسا که سیتی
مه بده ئی و گهنجه و له پهر له مان ئه و داکۆکیه ی ئه و له کوردی ده کات،
کورد ده کان نایکن، ئی باشه ئه و جوړه که سانه پیویسته ده وری خو یان
هه بی، سه ره رای ئه وه گۆران کار بیه کی زۆر له کۆمیتته ی ناوه ندی حزب
روویدا و له کۆنگره ی پینج کۆمه لیک که سی نو ی هاتن. له بهر ئه وه
هه بوو دژی هاوړی عه زیز بوو، بۆ نمونه تائیستاش زۆر که س دژی
دامه زاندى حزبی شیوعی کوردستان، که برپاری ئه و حزبه
دامه زراوه.

**ده یانگوت عزیز محمهدیش له گهل دروستبوونی حزبی شیوعی
کوردستان نه بوو؟**

- با، له گهل دا بوو، به لام منیان به توندپه و داده نا، من واقعی
بزووتنه وه ی کوردم زیاتر هه زم کردبوو، ئیستاش له و باوه ره دام
پیویسته بزووتنه وه ی کوردی ستراتیژیه تی هه بیت و ئه و ستراتیژیه ته
ببیتته بهرنامه ی هه موو حزبه کوردییه کان، ئه وه وامان لی ده کا که

قه‌واره‌یه‌کی سیاسی کامل و ته‌واو دا‌جبه‌زرتینین، به‌یانی بارودوخ ره‌خسا پتوبسته ده‌وله‌تیک‌کی کوردی دا‌جبه‌زری.

له سالی ۱۹۷۲ که به‌ره‌تان له‌گه‌ل به‌عس دروستکرد، نه‌وکاته سه‌دام وه‌ک کاسترۆ باسده‌کرا، مه‌دح ده‌کرا که نه‌وه نه‌ه‌جی دیوکراتی شۆرشگه‌تری هه‌یه و ... هتد...

- نه‌وه ئیمه مانان نه‌بووین، عه‌ره‌به‌کان بوون که به کاسترۆی عه‌یراقیان ناو‌برد.

باشه هه‌ر له‌و به‌ره‌به‌دا ئه‌وه له‌گه‌ل پارتی که‌ه‌وتنه سه‌نگه‌ره‌نه‌دییه‌کی خراب که گولله‌تان به پێشمه‌رگه‌وه‌نا، ئه‌وه نه‌وکات له‌ناو سه‌رکردایه‌تی حزب چۆن توانیتان پشتگه‌یری نه‌و دۆخه به‌کن که به‌ره‌نگاری به‌زووتنه‌وه‌یه‌کی نازادیخوازی به‌نه‌وه؟

- له‌باره‌ی نه‌وه‌وه به‌چوونیک‌کی تایبه‌تیم هه‌یه‌و له‌بیره‌وه‌ریه‌کانیشم نووسیمه، پاش دروستکردنی به‌ره له‌گه‌ل به‌عس له‌گه‌ل بارزانی دانیشتن، پیمان گوت نه‌زبه‌نی، خۆت ده‌زانی وه‌زع له‌عه‌یراق و کوردستان چۆن به‌ره ده‌سینج، گوتم له‌میتژووی ئیمه یه‌که‌مه‌جاره کورد شۆرش‌ی سه‌رتاسه‌ری هه‌یه، ئیمه شانازی به‌وه ده‌که‌ین که تۆ سه‌ره‌ره‌شتی نه‌و شۆرشه ده‌که‌ی، نابج بیدۆرتین، ده‌بی به‌ره‌و پێشه‌وه‌ی بیه‌ین، به‌لام ئیستا هه‌ست ده‌که‌ین به‌ره‌و دۆراندن ده‌چین، کاک مه‌سه‌عودو کاک ئیدریس و عه‌لی عه‌بدو‌للاو د.

مه محموديش لهوئى بوون، بارزانی گوتى باشه، من وا خووم له ناو ده مى
 ئەژدیهایهك ده بینم، ده توانن دهرم بیتن، گوتم نا وه لالا ئەزه نی ئەو
 توانایه مان نییه، گوتى من چیبكه م لایهك شایه، لایهك تورکیا،
 لایهك عه ره به .. گوتمان ئیمه له گه ل به عس به ره مان کردۆته وه، به ته نیا
 دهره قه تی نایهین، به لام ئیوه مان له گه ل بی، هه زار حیسایمان بو ده که ن،
 وه رنه ناو ئەو به ره یه وه به یهك کوتله به رامبه ر به عس ده وه ستینه وه،
 دیاربوو نه شا رازی بوو، نه ئەمریکاش، چونکه ئەو وه خته په یوه ندیان
 له گه ل ئەوان هه بوو، ئەوه بوو ئیمه له گه ل یهك ترازاین، پیموایوو پلان
 داندرابوو تا ئیمه لیک جیاواز بکه نه وه.

پیلانته که له لایه نه به عس و سوؤیه ته وه نه بوو؟

- به عس و ئەمریکاو شاو هه موو تیکه ل بوون، پلانته که ئەوه بوو
 ئیمه لیک دوور بخره نه وه، کورد به ته نیا بیتی، ئەوه بوو ریکه وه تنى
 جهزائیر هاته کایه وه، له و لاوه ش ئیمه بکشیتینه وه، وایان کرد که ئیمه
 درچین ئەوکاته ی له جه بهه ی عیراقی بووین، له مالى سامی
 عبدالرحمان له به غدا له گه ل سامی عه بدولره حمان و نوری شاوه یس و
 سالح یوسفی کۆبووینه وه، من و هاوړی عه زیزو موکه ره م تاله بانى
 پیمان گوتن به بارزانی رابگه یه نن ئیمه نامانه وئى هیچ پیکدانیک له
 نیاومان رووبدات، ئەوه سیاسه تی ئیمه نییه، ئیمه دوور ده که وینه وه،
 نیوه خوۆتان بو شهر له گه ل به عس ناماده ده که ن، که یفی خوۆتانه، به لام

ئىمە داخىلى ئەو شەھەر نابىن و لىيمان گەرتىن، كەچى ھەفتە يەككى تېپىنە چوو يەكسەر ھېرش ھاتەسەر ھەموو برادەرئانمان، چەند كەسىپكىيان گرت، حكومە تىش تەدەخولى نەكرد، ئى چ بىكەين موقاۋەمە دەكەى تووشى شەر دەبى، موقاۋەمە ناكەى بە دوات دەكەون، ئەو ھەبوو مەن و زەكى خەبىريان بۆ لاي بارزانى نارد گوتم ئەزىنەنى واكراۋەو وادەكرد، ئەوبىش گوتى ئىتو ھە دەكەن، گوتم ھەللاھى ئەزىنەنى ھەمووى پىلانە، دەيانەوئى شۆرشەكە لەناو بەرن، گوتم ئەو برادەرنەى ئىمە بۆ گىراون! چىيان كىرەو ھە؟ ئىتر گوتى بەرەللايان بىكەن، گوتم كاكە بۆ شەر لە نىوانمان ھەبى، ئەو بىرپارىدا گوتى شەر مەكەن، بۆ شەر لەگەل شىوعىيەكان دەكەن، ئىمە شەرمان لەگەل حكومەتە، ئىمە ھاتىنەو ھە دووبارە ھېرشكرا، ئەو جارە گوتمان با بەرگى بىكەين.

بەلام ھەر خۇدى بەرەكە ھەلە نەبوو؟

- با، دواتر رەخنەمان لە بەرەكە گرت.

ئەوكات بەرەكەتتە نەبووى؟

- نەخىتر. لەگەلدا بووم، چونكە بە ھەلمزانى بۆ ئەو ھى حزب بىگەرپىتتەو ھە ناوشار، لەبەر ئەو ھى حزب زۆر لاوازىو، بەلام كە بەرەكەمان دامەزراند حزب زۆر پەرى سەند، سەدام ترسا، لە كۆبونەو ھەبەكدا گوتى ئىتو تەھدەى ئىمە دەكەن و تەجاوز دەكەن.

بەلام بەپىتى بىرەو ھەبەكەنى فاتح رەسول و ئەبو سەراز...

دهلین له ناو کۆبوونه وه که ی کۆمیتته ی ناوهندی جاری یه کهم به دهنگیک زیاتر دژی جبهه که بوون، بهلام عهزیز محهمد وای کرد ئه جبهه یه ببهستری، له کۆبوونه ی دووم لایهنگرانی جبهه دهنگیک زیاتر بوون؟

- وه کویه ک بوون، بهلام وه کویه ک بریار نادا، ده بی زۆرینه بی، فاتح رهسولیش ئه ندامی کۆمیتته ی ناوهندی نه بوو، ئه بو سه ربار، نه ندامی کۆمیتته ی ناوهندی بوو.

باشه که ئیوه داواتان له بارزانی کرد له گه له ئیوه بن بۆ ئه وه ی له به ره به هیز بن، ئه وانیش داوایان له ئیوه نه کرد، که له گه له ئه وان بن بۆ ئه وه ی له شه ری دژی به عس به هیزین؟

- نا، داوایان نه کرد، ئیمه له کاتی ریکه که وتنی جهزائیر گوتمان ئه گه ره موفا وه مه بکری، ئیمه له به ره دئینه ده ری و دئین په یوهندی به شوڕشه وه ده که یین.

بهلام نایا ئه وکات شوړش ده کرا؟

- وای لئ هاتبوو نه کری، بارزانی هه موو لایه کی لئ گیرابوو، سوریا، تورکیا، ئیران هه ره که له لای خۆی به رامبه ر بارزانی وه ستابوون.

چه پ له کوردستان زۆر له گه له حزبی شیوعی هه ماههنگی نییه، نه ک هه ماههنگی نییه، به لکوزۆر جار ره خه نش له حزبی شیوعی ده گرن، حزبی

شیوعیش ههستده کرێ متمانهی بهو چهپه‌ی که هه‌یه، که‌مه، بۆچی حزبی شیوعی نه‌یتوانی حزبیکی بی، چه‌تریک بی بۆ چه‌په‌کانی کوردستان؟

- ئەو چه‌پانه‌ی تۆ ده‌یانناسی یا سه‌ر به‌ پارتین، یا سه‌ر به‌ یه‌کیتین، ئەوانه‌ چه‌پی ئەسلی نین، چه‌پی ئەسلی له‌ کوردستان زۆر که‌مه‌ یان هه‌ر نییه‌، له‌به‌ر ئەوه‌ی که‌ تۆ ده‌ته‌وی چه‌پیک به‌ینیته‌ لای خۆت ئەو ده‌لی ده‌مه‌وی بمرئینی، ئی من له‌ بۆ خۆزباندن ئەوم ناوی، من بۆ سیاسه‌ت و بیروباوه‌ر ئەوم ده‌وی له‌گه‌لمدا بی، هه‌ر بۆبه‌ش ئەوانه‌ ده‌چنه‌ ناو پارتی و یه‌کیتی، باشه‌ ئەوه‌ چۆن چه‌پیکه‌، ئیمه‌ ئەو چه‌پانه‌مان ناوی سه‌ر به‌ که‌س بن، با سه‌ربه‌خۆین.

تیبینی : زۆر پرسى گرنگ مابوو ئاماژه‌یان بۆ بکه‌ین، بۆیه‌ مامۆستا که‌ریم نه‌حمه‌د رازی بوو، جارێکی دیکه‌و له‌ دانیشتیکی دیکه‌دا، ئەو پرسیارانه‌ی ماون لێی بکری، وه‌لام بداته‌وه‌، بۆیه‌ دواى ماوه‌یه‌ک دوو کاتر میتری تر هه‌ندێ پرسى گرنگمان خسته‌ ژێر پرسیارو وه‌لامدانه‌وه‌، که‌ لێره‌وه‌ ده‌ست پێده‌کات.

له بهستی شهرغوه ههتا دهگانه روژی
هیرشه کهی پشت ناشان هه موو جاسووسی حکومت،
نویندیری حکومت له ناو یه کیتی ریکیانخستبوو له و
باره یه وه به لگه شمان هه یه

له بهر نه وهی ماموستا کهریم نه محمد میژوو یه کی پتر له ۶۰
ساله ی پر له خه باتی سهخت و نه پسا وهی هه یه، تیدی نه زمونیتکی
زۆر دهوله مه ندیشی هه یه، بۆیه له دیانه ی یه که میدا نه مانتوانی زۆر
پرسی گرنگ هه بوون، ئاماژه شیان بۆ بکه یین، سه ره رای نه وهی
خه لکیتکی زۆر له خویننه ران، به پتووستیان ده زانی زۆر خالی شارا وه
هه یه، پتووسته له گه ل ماموستا کهریم دا باس بکرتین، به تایبه تی کهریم
نه محمد تیکۆشه ریککی که م وینه یه، چ له بواری راستگۆییدا، چ له
بواری نه وهی روژتیک له روژان ره چاوی هیچ بهرژه وه ندیبه کی شه خسی
بۆ خزی نه کردووه، هه میسه گری خه بات له ناو دلی کهریم نه محمد دا
کلپه ی سه ندووه، ته نانه ت ئیستاش دوا ی ته مه نی ۸۳ ساله ی و
دوا ی نه و ته مه نه پر له خه باته ی، هدر تیکۆشه رانه ده می، چاوی له

هیچ نیسه، جگه له خهبات و نازادی بۆ کوردستان. له ههر شونیتیکیش پیتووستی کردبێ، قسهی ههق و رهقی خۆی کردوو، نهنجامهکهی ههزچی بووبی گرنگی بێ نهداوه. بهلام گرفتی کهریم نهحمهدهوهبووه له رووی دیپلۆماسیهوه، زۆر کارا نهبووه، پیتج و پهنا نازانێ، ههر بۆیه کهریم نهحمهده تانیستا چ له ناو سهرکردایهتی سیاسی کوردی بهتایبهتی، چ له ناو میللهتی کورد بهگشتی، وهکو خۆی نهناسراوه، لاوازی له دیپلۆماسیهتهکهی رووی حهقیقی کهریم نهحمهدهی ون کردوو، دهنا کهریم نهحمهده تیکۆشه ریکی زۆر مدزنه، دهبوو له سایهیی نهو نازادییهی که ههیه، کهریم نهحمهده زۆر باشترو خوشتر بژی، چونکه خهباتی نهو له ناو حشع دا، سهبارهت به قوولکردنهوهی گیانی کوردایهتی جی پهنجهی دیار بووه. بهلام، کهریم نهحمهده نهو شتانهی بهلاوه گرنگ نیسه، بهلکو گرنگ لای کهریم نهحمهده کۆلنه دان و خهباتی نهپساویه. ئیستاش دلی کهریم نهحمهده له دلی ههچ شۆرشگیتریک که متر نیسه، بۆیهک چرکه ساتیش بیری له بهرزه وهندی تایبهتی خۆی نهکردۆتهوه، که بۆ نهمرۆ زۆر بێ وینهیه.

بایزانین دیمانهی نهه بهشهمان دلی چهند کس دهرههنجین و خۆنه رانیش چۆن دلشاد دهکات.

حزبی شیوعی که له سالی ۱۹۳۴ دامهزراره، تاسالی ۱۹۷۹ سن کۆنگرهی بهست، نهوه جیگای گلهبی نهندانان و دۆستانی نهو

حزبه بوو که بۆچی حزب کۆنگره کهم ده بهستی...؟

- نه گهر چاویک به میژووی حزبی شیوعی بخشینینه وه، دهبینین پرسی نه منی له به ستنی کۆنگره و کۆبوونه وه ده کان رۆلی زۆری هه بووه، چونکه حیزبی شیوعی به ئاشکرا کارکردنی به خۆبه وه نه دیوه، تهنها ماوه یه کی کهم نه بێ، نه گینا له زۆریه ی کاته کاندایه نه هینی کاری کردووه. حزب له سالی ۱۹۴۴ کۆنفرانسی به ست. له سالی ۱۹۴۵ کۆنگره ی به ست، کۆنفرانسه که وه کو کۆنگره و ابوو، به لام ناوی لیترا کۆنفرانس.. ده مانزانی حزبی شیوعی پیتوبستی زۆری به کۆنگره هه یه، به لام وه ک گوتم له بهر پرسی نه منی کهم ده توانرا کۆنگره به ستری.

جگه له پرسی نه منی، که مته رخه می له سه رکردایه تیش نه بوو؟ بۆ

نمونه نه ده توانرا له سالانی ۱۹۵۸ و دواتریش کۆنگره به ستن؟

- که مته رخه میه که له وه وه بوو هه ندیک جار له بهر مملانیته ناوه خۆمان حزب ریگای به ستنی کۆنگره ی نه ده دا، چونکه نه گهر ریگای بدابا، له وانه بوو که رتبوون (ئینشیقاق) روویدابا، له بهر نه وه کۆنگره که نه ده گبیرا، هه تا کۆتایی بهو مملانیته نه هیترا با.

مه ترسی که رتبوون له بهر مملانیته فیکری بوو، یا خه لکه ک له

کۆنگره ده رنه ده چوون؟

- روو خساریکی فیکری ده درایی، به لام هه مووی زاتی بوو، مملانیته لاوه کی و شه خسی و بهر ژه وه ندی تاییه تی بوو، که چی

رووخساریکی فیکرییان ده‌دایح، ئەو دە‌یگوت ئەو دە‌بۆرجوازیه‌و ئەو ده‌ بۆرجوازی بچووکه، ئەو ده‌راستره‌وه‌و ئەو ده‌چه‌په‌وه. له‌به‌ر ئەو ده‌ له‌ بارودۆخیکی وه‌هادا نه‌ده‌توانرا ئەو کۆنگره‌انه‌ بگه‌ڕێن، بۆیه‌ زۆر دواکه‌وتین، به‌لام پاشان کۆنگره‌کان ده‌ستیان پێکرد، کۆنگره‌کانی ۳ و ۴ له‌ شاخ‌گیران، له‌ دوا‌ی راپه‌ربنیش کۆنگره‌کانی حزب به‌ هه‌م‌وه‌ی گه‌شتوونه‌ته‌ (۸) کۆنگره‌.

له‌ سالی ۱۹۴۵ که‌ بارزانی نه‌مر‌چوو‌ه‌ ئه‌یران و له‌وه‌ی یارمه‌تی کۆماری مه‌هابادی دا.. دواتر هه‌ر له‌وه‌ی هه‌مزه‌ عه‌بدوللای راسپارد که‌ بیه‌ته‌وه‌ پارتی دیموکراتی کورد دا‌په‌زێنێ، قسه‌ له‌سه‌ر ئەو ده‌به‌بوو که‌ هه‌مزه‌ عه‌بدوللا پێشتر نه‌ندامی حزبی شیوعی عێراق بووه‌، نه‌گه‌ر ئەوه‌ش نه‌بێ، که‌سه‌تیکی مارکسی بووه‌، په‌رسیار ئەو‌یه‌ بۆچی بارزانی نه‌مر‌ هه‌مزه‌ی بۆ ئەو کاره‌ راسپارد؟ له‌ کاتیکدا بیروباوه‌ریکی چه‌په‌وه‌ی هه‌بوو؟!

- هه‌مزه‌ عه‌بدوللا که‌سه‌تیکی تیکۆشه‌ریوو، له‌ گرووپه‌کانی مارکسی بوو، له‌ کوردستان سه‌ره‌رشته‌ی گرووپیتیکی مارکسی ده‌کرد، یه‌که‌م که‌س بووه‌ سه‌ره‌رشته‌ی گرووپیتیکی مارکسی کوردی ده‌کرد له‌ زاخۆ. ئەوکاته‌ له‌ هه‌ولێر گرووبی مارکسی نه‌بوو، له‌ زاخۆو که‌رکوک و سه‌لیمانی هه‌بوو، له‌ سه‌لیمانی عه‌بدوله‌هاب نوری و که‌ریم زه‌ند هه‌بوون...

ئهی مه‌لا عروس له‌ هه‌ولێر...؟

- نه وه له سالی ۱۹۴۴ و ۱۹۴۵ بوو، به لآم نه وانی ناوم هینان له سییه کان دهستیان پیکردبوو، عه بدولوهاب نوری کتیبی به ره و رووناکي چاپکرد، له و کتیبه دا ستایشی سوځیه ت دهکات، مروځیکي تیکوځهر بوو، همزهش به کیک له وان بوو، دوايي په یوهندی له گه ل هله قاتی مارکسی له به غدا کرد، به لآم په یوهندی به گروهه مارکسیه کوردییه که ی خوئی هر مابوو.. همزه عه بدوللا له تیکوځهرانی گروهی پیشکه وتروخوازی کورد بوو، له همسوو کاتیکدا روځی نه ته وایه تی له بوچوونی مارکسیه تیشی دیاروو، بو به له ناو روځنبیرانی کورد که سایه تییه کی کوردایه تی پیدا کرد.. بارزانی هیتستا نه چوو بووه ئیران که همزه په یوهندی له گه ل پیدا کرد بوو، په یوهندی له گه ل حزبی شیوعیش هه بوو، له کاتی دامه زرانندی حزبی شیوعیدا نه و په یوهندی به ی دروست کرد.

مادام نه و له هله قاتی مارکسی بوو، نه و روځه شی هه بووه، بوچی له دهستی دامه زرنه ری حزب نه بوو؟

- نه و رتیکه خستنی حزبی شیوعی له کوردستان دانه مه زرانده، هر له سه ره هله قاتی مارکسی مایه وه.

ده یوست زیاتر موځیکي کوردانه ی بداتی؟

- به لی.. همزه عه بدوللا په یوهندی له گه ل حزبی شیوعی هه بوو، په یوهندی له گه ل بارزانی هه بوو، پیش نه وه ی بارزانی بچیه ئیران نه و په یوهندی به ی دروست ببوو، که بارزانی چوو ئیران، نه ویش دواتر

چوو، ئەو روژنەبیرانەى لە گەڵ بارزانى چووبوون، بە تايه تى ٤
 ئەفسەرە شەهیدەكە، كەسانى نەتەو پەروەرى پيشكە و توخواز بوون،
 پيش چوونيان بۆ ئيران لە گەڵ بارزانى ليزنەى شورى كوردستانيان
 دامەزراندبوو، ئەوسا قەناعەتيان بە بارزانى هيتا كە نابى تەنها پشت
 بە ئاغاو عەشیرەتەكان بپەستى، ئەوان كوردت بۆ كۆناكەنەو، ئەو هى
 كوردت بۆ كۆدەكاتەو ريكخستىكى سياسىيە، نەك عەشیرەت و
 ئاگان.. دوایى ئەوانە لە گەڵ تۆ (مەبەستم بارزانى يە) راستگۆ
 نەبوون، هەمووى پەتكيان دەپساند، كە بارزانى دەستى بە شورى
 دەكرد، ئەوان (سەرۆك عەشیرەت و ئاگان) خۆيان دەكشاندهو، ئى
 چيان لى بكات، سویندیشى پى دەخواردن كە خيانەتى لى نەكەن،
 بەلام سویندەكەش دەرویشت و بارزانیش بە تەنيا دەمايهو.

لەبەر ئەو ئەوانە كاربان لە بارزانى كرد كە دەبى پشت
 بە ريكخستى سياسى بپەستى، ئەوسا حزبى هیوا هەبوو، تاكە حزب
 بوو، بەلام ئەو حزبە پروای زۆر بە بەلینەكانى ئینگلیز دەكرد، پىبوو
 حكومەتێك بۆ كورد دادەمەزرىن، كە ئینگلیز بەلینەكانى خۆى
 جیبه جى نەكرد، كارىگەرى لەسەر كوردهكان هەبوو، ئەو بوو وازيان لە
 پەيوەندى لە گەڵ ئینگلیز هيتا، دامەزراندنى حزبىكى سياسىيان بۆ
 كورد بە پىويست زانى. لە سالى ١٩٤٥ هاوړى فەهد نووسى، كورد
 پىويستى بە حزبى عەمەلە، نەك حزبى ئەمەل، پىويستە حزبىكى
 ديموكراتى جەماوەرى لە كوردستان دا مەزرى، تا ئەو ميلله تە لە دەورى

ببمه سه‌رۆکی حزب، بۆ خۆتان پیتی بلتین. ئەوان چوون لە گەڵ شیخ ئەحمەد دانیشتن و گوتیان زۆرمان باسکرد که پتۆبسته حزبیکی وه‌ها داڵه‌زری، ئەو زۆری پتی خوشبوو، به‌س گوتی مه‌لا مسته‌فا رازییه؟ ئەوانیش ده‌لێن ئە‌گه‌ر تۆ رازی بی، ئەو رازییه، گوتی ده‌پیتی بلتین بابی‌کات، به‌ بارزانیان گوته‌وه، ئەویش گوتی ئاماده‌م. ئینجا چۆن دروستبکری، هه‌مزه‌ عه‌بدو‌للا گوتی من ده‌چمه‌وه عێراق په‌یوه‌ندی به‌ حیزبه‌کان ده‌که‌م، که هاته‌وه لی‌ره حزبی شیوعی کوردستان (شۆرش) ململاتی ناوه‌خۆیان هه‌بوو..

ململاتییه‌که له‌سه‌ر چی بوو؟

- ململاتییه‌که له‌سه‌ر ئەوه‌ بوو که ئەو حزبه له‌سه‌ر بنچینه‌ی نه‌ته‌وایه‌تی داده‌مه‌زری، یا له‌سه‌ر بنچینه‌ی چینایه‌تی، ئە‌گه‌ر له‌سه‌ر بنچینه‌ی چینایه‌تی بیت، ئەوه‌ حزبی شیوعیه. ئە‌گه‌ر له‌سه‌ر بنچینه‌ی نه‌ته‌وایه‌تی بی، ئەوه‌ حزبی شیوعی نییه، ئینجا کۆنگره‌یان به‌ست. حزبی رزگاریش تابعی حزبی شیوعی کوردستان (شۆرش) بوو، که له‌رووی فراوانی و گه‌وره‌ییه‌وه‌ بالی له‌ هیوا ده‌دا.

کێ سکرته‌ری ئەو حزبه‌ بوو؟

- کاک عه‌لی عه‌بدو‌للا سکرته‌ری حزبی رزگاری بوو، چونکه ئەو ئەندامی مه‌کته‌بی سیاسی حزبی شیوعی کوردستان (شۆرش) بوو، کاک سالح هه‌یده‌ری سکرته‌ری حزبی شۆرش بوو. ئە‌وانه کاتی خۆی لقێک بوون له‌ یه‌که‌یتی تیکۆشان (رابطه‌ الشیوعیین العراقیین) له

کوردستان که ئەو لقه خۆی هەلۆه‌شاندەووەو چووێ ناو حزبی شیوعی عێراق، کوردەکان نەچوون، گوتیان ئێمە لەگەڵ حزبی شیوعی عێراقی و نوویژتکی تایبەتی لەبارەی پرسی نەتەواوەتی دەکەین، ئەو بوو وەفدیکیان پێکھێنا که سالیح حەیدەری و کاک علی عەبدوڵلاو نافع یونس چوونە لای هاوڕێ فەهدو لەگەڵی دانیشتن، بەلام نەگەیشتنە ئەنجام، ئەوان دەیانگوت لقی کوردستانی حزبی شیوعی عێراقمان بەدەنە دەست، ئەوکات مەلا عروس بەرپرسی ئەو لقه بوو هاوڕێ فەهدیش گوتی باشە ئێوە هەولبەدن، لەناو حزیدا تیبکۆشن هەتا چنگتان بکەوێ، مەعقول نییە لە ئێستاوە بێدەینە ئێوە، ئەو دیموکراتیەت نییە. ئینجا گەرانیوە کۆنگرەیان بەست و حزبی شیوعی کوردستانیان دامەزراند، رۆژنامەکیان ناوی شۆرش بوو، بۆیە بە حزبی شۆرش ناویان دەکرد. دواتر که مەملاتی کەوتە نێوانیان لەوێ ئەو حزبه شیوعیە شەرعیە، یان نا، مەبەدەییە، یان نا، لەو مەملاتیەدا کۆنگرە بەکیان بەست، لەوکاتەدا هەمزە عەبدوڵلا هاتەو، ئەو هانی دەدان کەوا ئەو کۆنگرە بە کۆتایی بەو حزبه بێت، بە ئامانجی دامەزراندنی حزبیکی دیموکراتی کوردی، ئەو بوو حزبی شۆرش هەلۆه‌شایەو، بەشیتکی زۆر لە سەرکرده‌کانی چوونە ناو حزبی شیوعی عێراقی، حیزبی رزگاریش هەموو بوونە پارتی، ئەو بوو بە سەرپرشتی هەمزە عەبدوڵلاو بە یاری دەدەری کاک علی عەبدوڵلا، کۆنگرە ی پارتی بەسترا، پیتی ئەو بارزانی مەرجیکی هەبوو، که

دهبی کاکه زیادى کۆبه و شیخ له تیفى حهفید له سه رکردایه تی پارتى دابن، به راستى کاکه زیاد هه رچه نده ئاغا بوو، به لام تا مرد تیکۆشه ر بوو، شیخ له تیفیش ماوه یه ک له سه رکردایه تی پارتى بوو، به لام دواتر بووه شیوعى.

شیخ له تیف بیروباوه ریکى ئایینى هه بوو، چۆن بووه شیوعى؟

- کهى شیخ له تیف بیروباوه رى ئایینى هه بوو؟! ئه و شیخایه تی نه ده کرد.

ده لێن زۆر کهس له کۆنگره ی یه که مى پارتى به شدارى کرد، که چى

نه ندامى حزبی دیکه بوون، بۆ نمونه ئیبراهیم ئه حمه د؟

- نه خێتر، نه مبیستوه ئیبراهیم ئه حمه د له کۆنگره به شدار بووبى، ئه و ژیکاف بوو، دواتر بووه پارتى.

ئهى بۆچى هه مزه عه بدوللا له ناو پارتى نه ما، له کاتیکدا ئه و

رۆلئى هه بووه له دامه زانندیدا؟

- هه مزه له سه رکردایه تی پارتى بوو، پاش بارزانى ئه و بوو، هه تا سالى ۱۹۵۸ مایه وه، له و سالتهدا ناکۆکى له ناو سه رکردایه تی په یدابوو، کیشه ی چه پره وى و راستره و بیان که و نه ناو، له وانه هه مزه، خه سره و، نه ژادو... چه پره و بوون. ئیبراهیم ئه حمه د به وه رازى نه بوو، به بارزانى گوت ئه وانه شیوعین و حزب تیکده دن، ئه و بۆ ره و اجدان به خوێ وایده کرد، چونکه ئه و سه لماندی له گه ل بارزانى نییه و دژبه تی، به لام ئه وه ی ریکخست تا هه مزه لایباو خوێ بێته جیگای.

ئىبراھىم ئەحمەد كە لە كۆنگرەى دامەزراندن نەبوو، دواتر ھاتە ناو
پارتى چۆن توانى مەملەتتى ھەمزە بەكات؟

ئاخر دوایی كە ھاتە ناو پارتى، يەكسەر ھاتە ناو سەرکردایەتى،
ئەوكاتيش مەملەتتى ھەبوو، لەناو پارتى تەكەتولات ھەبوو، مام جەلال
يەكئى بوو لەو كوتلانە.

مام جەلال لە سەرەتادا لەگەڵ ئىبراھىم ئەحمەد داہو؟

- نا، دوایی لەگەڵیدا بوو... سەرەتا گرووبى تايبەتى ھەبوو،
يەكەمجار لەگەڵ ھەمزە بوو، دوایی وازى لىھيتنا، يەكەم كەس كە
پەيوەندى بە بارزانى كرد لە سۆڤىھەت مام جەلال بوو، لە رىڭگای
كۆنگرەى قوتابيان و لاوان چوو يەكئى سۆڤىھەت، راپۆرتتىكى
تيروتەسەلى لەسەر بارودۆخى كوردستان بۆ بارزانى نووسىبوو، كاك
مەسعود لە كئىبەكەيدا ئەو راپۆرتەى بلاوكردۆتەو، لەو راپۆرتەدا مام
جەلال ھەزار جوتنى بە ئىمەداو. ئىنجا دەستىكرد بە ناردنى نامە بۆ
بارزانى، چونكە بارزانى ئەو ماوہىە لە كوردستان داہابوو، لەبەر
ئەودى پەيوەندى نەبوو، ئاگای لە بارودۆخى ئىسرە نەبوو، تا واى
لىھات بەگەرتنەو و ئەو بارودۆخە گۆرا.

رەفىق حىلمى سەرۆكى حزبى ھىوا بوو، بەلام وەك سەرۆكىكى
رەمزى بىت، واہوو، قورسايى لەناو ئەو حزبە نەبوو، كەستىك بوو
نەيتوانى بەردەوامى بە سىياسەت بەشپۆرەيەكى وەھاہدا كە شتىكى لى
شىن بىت، باشە حزبى ھىوا چۆن كەستىكى وايان كرده سەرۆكى خۆيان

که قورسایى نه بوو، هدر هدیگه لیک بوو؟

- ره فیق حیلمی له رووی فیکری و سیاسی مرؤفئیکی روئشبییر بوو، روئشبییریکی گه وره بوو، کاریگه ریشی له سهر ناوه ندی روئشبییری هه بوو، دهیتوانی خه لک کوکاته وه، به لام که سیکی لیبرالی بوو، نهو لیبرالیه تهی و ایلتکردبوو مه رکه زبه تهی به هیتز نه بی له ناو حزیدا، له بهر نه وهش زوو هه لوه شایه وه.

دوای نه مانى حزبی هیوا ره فیق حیلمی چی به سهرهات؟

- سهرهتا دانیشتن، دوای ماوه یه ک هات بو لای حزبی شیوعی، بووه دؤستى حزب، به لام نه بووه نه ندامی.

به هادین نوریش له ناو حزبی هیوادا بوو؟

- نه مبیستوه، نهو له مزگهوت فهقی بوو. له مزگهوتی گه وره ی سلیمانى ده یخویند، زؤرشتی سهیریشی له کاتی فهقی یایه تی لی ده گپرنه وه، ده لین فهقی یه ک هه بووه جاسوسی حکومت بووه و خه بهر له (به ها) و نه وانه ددها که خه ریکی کاری ریکخستن، به ها ده زانی که نهو فهقی یه خه بهری لیداره، هه لده ستی کاغه زیک بو (نه من) ده نووسی که له بن سهری فلان فهقی بلاو کراوه ی سیاسی هه یه و دابه شی دهکا، تومه ز خو ی بلاو کراوه کانی له بن سهری فهقی یه که داناره، که هاتن ده بیتن راسته بلاو کراوه له بن سهری هه یه، به لام نه یانگرت، چونکه فهقی یه که جاسوسی خو بان بوو، زانیان که بو بان ریکخستوه.

باشه حزبی شیوعی هەر لهسەردەمی پاشایەتییەوه، هەتا سالی ١٩٨٨
 که بەرهی کوردستانی دامەزرا، بەناو ریزیک بەره داهااتوو، هەمووشی
 حزبی شیوعی رۆلی هەبوو، یا جیتی پەنجەیی دیارپوو له
 دروستکردنیاندا، لهسەردەمی بەعس که هاوپەیمانیتی دوستانەتی و
 هاوکاری بوو، چ له سەردەمی جوگدر جوو دوایی بەرهی کوردستانی،
 کەچی نەیتوانیوه دەورێکی قیادی له جەبەهکاندا ببینی، بۆچی؟

- بەکەم بەره له سالی ١٩٥٧ که بەرهی نیشتمانی عێراق بوو له
 نێوان حزبی شیوعی و حزبی نیشتمانی دیموکراتی کامل چادرجی و
 حزبی ئیستقلالی مەهدی کوبەو حزبی بەعس پێکھات، ئەویش بە
 هەولێی حزبی شیوعی بوو، هەر ئەو بەرەبەش سەرکردایەتی شۆرشێ
 ١٤ی تەموزی کرد، بەنسبەت دەوری سەرەکی، له رووی عەمەلی و
 شەقامەوه هەمووی لەبن دەستی حزب بوو، بەلام له رووی سیاسیهوه
 حزبی نیشتمانی دیموکراتی رۆلی سەرەکی هەبوو، کامل چادرجی وەکو
 کەسایەتییەکی نیشتمانپەرور دانی پێدانرابوو، هەموو لایەک لیتی
 رازیبوون. لەو بەرەبە حزب داوای کرد که پارتی دیموکراتی کوردستان
 بێتە ناو بەرەکە، بەلام حزبی بەعس و حزبی ئیستقلال رەتیان کردەوه،
 کوتیان ئەوه حزبیکی نەتەوهیی و جیاخوازه، نامانەوێ بێتە ناو بەره،
 حزبی شیوعی نارەزایی دەپرێ و گوتی ئەوه حزبیکی نەتەوهییە، چۆن
 نیوه نەتەوهی عەرەبن، ئەوانیش نوێنەری نەتەوهیەکن که مافی
 چارەنۆسی خۆی هەیه، ئەوان دانیان بەوه نەنا، حزبی شیوعی هەلسا

به تهنیا له گهڼ پارتی بهر په کی کرده وه، دواى شوېشى ۱۴ ته هموزيش، حزب دوو باره نهو مهسه له يه ي وروژاندو ئينجا پارتى بووه نه ندام له بهر که، عه بدولکه ريم قاسميش رازى بوو.

پرسياړه کهم نهو بهو بوچى حزى شيوعى نهى توانى سهر کردايه تى نهو بهرانه بکات؟

- ناخر له ناو حيزيشدا مملانى هه بوو، ناراسته يه ک پتيو ابوو که وائيمه پال بهو بارودوخه نه نيين بهره و چه پ پروا، با بهره و ليبراليهت و نيشتمانى بيت باشته، با حزه کان نه که ينه دوزمنى خومان، ناراسته يه کيش پتيو ابوو ئيستا ئيمه ده توانين وا بکه ين حزب روتى خوى هه بى، لايه نگري بردنى بارودوخه که بهره و چه پ بوون.

تو نه وکاته له گهڼ کاميان بووى؟

- من له گهڼ چه پ بووم، ده مويست حزب روتى خوى ديار بى. له بهر نهو نهو مملانيه و ايلې کردين که واکونگره ش نه به ستين، چونکه به شهک له گهڼ قاسم بوون و به شيکيش دژى بوون، بيتگومان نه وهش دابه ش بوون ده خاته ناو حزب.

نهى له «جو قد» يش هه نهو مملانيه دهورى هه بوو؟

- جو قد پارتى تيدانه بوو، هاوړى عه زب دواى کرد که ئيمه يه کيکمان نه قسه، نه ويش پارتى ديموکراتى کوردستانه که پتيوسته له ناو بهر جيتگاي خوى هه بى.

له بهرچى پارتى له گهڼ نه بوو؟

- به کیتی رازی نه بوو.

بوچی نهو بهره زوو هله شایه وه؟

- ئیمه بهره به کمان له گه‌ل پارتی دروستکرد، نهوان لیمان رازی نه بوون، نه به عسی قیاده‌ی قوتر رازی بوو، نه به کیتی رازی بوو.

نهوه له سالی چند؟

- له سالی ۱۹۷۹ ده‌ست‌پیکرد، به لام له سالی ۱۹۸۰ راگه‌یه‌نرا.

حزبی شیوعی رۆلی نه‌بوو له له‌بارچوونی نهو بهره‌یه؟

- با.. ده‌مانویست پارتی بیتینه ناو بهره، ده‌مانگوت بی پارتی بهره نییه.

نهو بهره‌یه‌ی له‌گه‌ل پارتی دروستتانکرد، به کیتیتان داخیل نه‌کرد؟

- که بهره‌که‌مان له‌گه‌ل پارتی کرده‌وه، نهوان رازی نه‌بوون، ئیمه‌بان له نه‌ندامیتی جو‌قد سرکرد، به پراکتیکیش نهو بهره‌یه پاش ده‌رچوونی ئیمه، نه‌ما.

ده‌لین حزبی شیوعی له‌سه‌ر میزی گفتوگو له‌گه‌ل هه‌ر لایه‌نیک بی توشی شکست ده‌بی...؟

- نه‌خیر وانیه. له گفتوگو‌ی پیکه‌یتانی بهره‌ی کوردستانی پرۆزه‌ی ئیمه سه‌رکه‌وت، پرۆزه‌ی به‌کیتی سه‌رنه‌که‌وت.

مه‌به‌ستم له هه‌موو وتۆزه‌کانه؟

- با نمونه یه کت له و باره وه بۆ بهینمه وه، پێشنیار کرا به ره یه ک له گه ل ئیسلامیه کانی عیراق بکهینه وه، ئیسلامیه کان زۆر داوایان کرد که (بسم الله الرحمن الرحيم) له سه ر کۆنوسی رێککه وتنه که بنووسری، من گوتم نابێ.. بسم الله الرحمن الرحيم دروشمه کی ئایینییه نه ک سیاسی، ئیوه ئایین بۆ مه بهستیکی سیاسی به کار دیتن، ئیمه قبولی ناکهین. گوتم: باشه ئیوه قبول ده کهن وطن الحر والشعب السعيد له گه ل بسم الله الرحمن الرحيم بنووسری، گوته یان نه خیر، گوتم منیش قبول ناکه م، مام جه لال و نوینه ری پارتیش له وی بوون.

له سالی ۱۹۶۳ دوا ی کوده تای شوبات حزبی شیوعی تووشی بارودۆختیکی خراب هات، هه ندیک له قیاده و قه واعدی حزب هاتنه ناوچه نازاد کراوه کانی کوردستان.. ده لێن بارزانی نه مر جیتی بۆ ده کردنه وه یارمه تی ده دان، به لام ئیبراهیم ئه حمه د نازاری ده دان و ده یگرتن، له کاتێکدا نه و خۆی به مارکسی ده زانی.. بۆچی هه لۆتستی و اهو؟

- ئیبراهیم ئه حمه د له گه ل وتوێژکردن له گه ل به عسیه کوده تاچیه کان بوو، به لام مه لا مسته فا دژی وتوێژ له گه ل به عسیان بوو، ده یگوت ئه وانه ی که سانی پێشکه و تووخوازو نیشتمانیه ره ره ده گرن و له سینداریان ده دن، یان ئه شکه نه جیه یان ده دن، ئه وانه خیریان تیدا نییه و هیچمان بۆ جیبه جی ناکه ن. هه رچی ئیبراهیم بوو ده یگوت بایمه

سوود له و بارودوخه وه برگرین، بهلام بوچوونه که ی مننه مستهفا راستر بوو. ئیبراهیم له گه ل ئیمه دوست نه بووه، بارزانی ربنمایی بو هه موو بنکه کانی پارتی ده رکردبوو ده لئ شیوعیه کان له و ماوه یه تووشی شکست بوونه، دین به ره و کوردستان، پیشوازیان بکه ن، له خوتان زیاتر خزمه تیان بکه ن، بهلام ئیبراهیم نه حمه د شتیکی بلا و کرده وه ده لئ شیوعیه کان روو له کوردستان ده کهن، روویان رهشکه ن! ئینجا نه و شیوعیه کانی ده گرتن و سوخره ی پی ده کردن. زۆر سهیر بوو! دوایی گه مارۆی ئابووری به سهردا سه پان دین. من خۆم به کیکی بووم له وانه ی چووینه کلکه سماقه بو نه وه ی هیزه کانی پیشمه رگه ی خۆمان دابه زرتین، گه مارۆی ئابووری له سه ر دانین، نه بهیشت هیچ یارمه تیه کمان بگاتن، رۆژی یه ک نا مان ده خوارد، نه ویش کاکه حمه ی مامه رهزا ده دیداینی، نه یده هیشت یارمه تیه کا مان پی بگا که ده هات دهستی به سهردا ده گرت. من چومه لای مه لا مستهفا گوتم نه وه و امان لیده کری، نه وسا مام جه لالیش له وی بوو، مه لا مستهفا تووره بوو، گوتمی نه و ئیبراهیم نه حمه ده هه مووشتمان لی تیکده دا، مام جه لالیش تووره بوو گوتمی نه وه کوفره. دواتر چه کیان له مامه رهزا و جه ماعه ته که ی ستان دبوو، چومه لای بارزانی گوتم نه زبه نی ئیبراهیم نه حمه د دهستی به سهر چه که کانی ئیمه داگرتووه، کاغه زتیکی داینی گوتمی برۆ چه که کان وه رگر نه وه، من چووم ۱۵ رۆژ له و باره گا بو نه و باره گا گه رام، کهس گووی به کلاوی نه پیوم، هاتمه وه

گوتم ئەزىزىنى ھىچم وەرنەگرت... ئىنجا لەوكاتەو ە ئىبراھىم دەستىكرد بە دژايە تىكردنى بارزانى، ئاخىر لە كۆنگرەى كوتسنىجق كە كۆنگرەى كى گەورە بوو، لە ھەموو چىن و توئىژەكانى تىدابوو بارزانى رازى نەبوو بچنە و توئىژ، گوتى من داوا دەكەم ھەرچى زىندانىيە ئازادى بكن، ئىنجا و توئىژيان لەگەلدا دەكەم.. رۆيشت گوتى من دەرۆم ئىيە كۆنگرەى خۆتان بكن، ئەو ە بوو وەفدىكىيان بەسەر كرايەتى مام جەلال پىكھىنا، وەفدەكەش ھىچى چنگ نەكەوت، دواتر مام جەلال چوو ە لای جەمال ەبدولناسر، تائەو بكاتە واسىتە بو چارەسەر كردنى ئەو پرسە، جەمال ەبدولناسر بىش ھىچى پى نەكرا، گەراو ە گوتى ئەوانە ھىچ ناكەن.. مەلا مستەفا پىيانى گوت من لەسەر ھەقم، ئىيە لەسەر ھەق نىن، ئىتر ئەو ەبوو ھەر شتىك دەبوو، لە دژى مەلا مستەفا رادەو ەستان، مەكتەبى سىياسى لە كۆنفرانسى ماو ەت برپارىدا كە بارزانى لە سەرۆكايەتى پارتى تەجمىد بكات. من و ھاوئى ەزىز چوئىنە لای بارزانى گوتمان ئەزىزى ئەو ە تو چى دەكەى؟ بو خۆت تووشى ئەوانە دەكەى، ئەوانە شاخن، قو ەتپىكن و شەركەريان ھەيە، پىكەنى گوتى ئىيە زۆر بى ەقلىن، گوتى ئەوانە نىن نىن! من پىتان دەلیم ئەوانە نىن، سفرن.. گوتمان ئەوانە ۶۰۰۰ كەسىان ھەيە، گوتى ۶۰۰۰ كەسى چى، ئەوانە پىاون؟ ئەو ە بوو گوتمان ئىستا تو چى دەكەى؟ گوتى ئەمشەو بەرەو سلىمانى دەرۆم.. بوئان رۆيشت.. جەماعەتى مەكتەبى سىياسى

که سببان له وی نه مان، هه مووی یۆ ئیران ناوابوون. یهک فیشه کیان نه ته قاند، له ترسان هه موویان رویشتن، که هاته وه چووینه لای گوئی نه مگوت ئه وانه نین، ئینجا پیده که نی و ده یگوت ئه ها بله منی ته جمید کردیه!

سالی ۱۹۷۹ که له گه ل حزبی به عس تیگچوون و روتان له شاخ کرد، قسه هه یه که وا یه کیتی به و شیروه یه یارمه تی نه دان، پارتی زیاتر یارمه تیدان...

- ئیمه له گه ل پارتی له سالی ۱۹۷۴ ناکۆکی که وتبووه نیتوانمان، شه ری ناوخۆش له نیتوانمان رویدا، هه ردو ولاشمان هه له بووین، په یه ونه دیان له گه ل پارتی نه ما، ته نه ا دواین جار له سالی ۱۹۷۵ خه به رمان بۆ بارزانی ناردو گوتمان بیستوومه مانه شووش هه ل ده که ن، ئیمه رازی نین، له گه ل سامی عه بدوله حمان و نوری شاوه بس و دارا توفیق و سالح یوسفی له به غدا کۆبووینه وه، پیش ئه وه ی برۆن، دواین روژیان بوو له به غداو ده چوونه وه چیا، بیستبوومان له وی کۆده بئه وه و بریارده دن که کۆتایی به شووش دیتن، گوتمان به جه نابی بارزانی بلین ئیمه ئامادین، ئه و به ره یه ی له گه ل به عس هه مانه به جیتی به یلین و دووباره بیینه وه یهک تا شووشه که به رده وام بێ، به لام ئه وسا شته که ترزابوو، پیشتریش بارزانی به ئیمه ی گوت من که وتومه ته ناو ده می نه ژدیها، هه ر ئه وه نده م ماوه قوتم بدات، پیتان ده کرى له ناو ده می نه ژدیها ده رمبیتن؟

گوتمان ناخر ئەزبەنی چۆن ئاواپە؟ دەیگوت ئاواپە لایەک ئیترانە، لە لایەک تورکیا، لە لایەک سوریا، ئەمریکا، ئەو قوتدراین هیچم پێ دەکرێ، جا لەو ماوە بەدا گوتی هیچ سودی نییە، دوو ئاراستە ی هەبوو، یەکیان پیتیبووبو شۆرش بەردەوام بێ، یەکتیکیش لە گەڵ کۆتایی پیتیبووبو شۆرش بوو، ئەو بوو لە سالی ۱۹۷۵ ئیمە جواپمان بەوە فەدە کەدا نارد کە ئیوه دەپۆنەوه، ئیمەش ئامادەین ئەو بەرەپە جێ بهیلتین بۆ ئەو هی شۆرش بەردەوام بێ.

مەبەستم سالی ۱۹۷۹ بوو کە چوونە شاخ...

- ئیمە لە سالی ۱۹۷۹ چوینە ناو زەنگ لای یەکی تی، هەر لەو سالی دا چوومە ئیتران لە ئوتیل کاک مەسعود هاتە لام و داوا ی لیبوردنی کردو باسی بارودۆخی پیتیرمان کرد، گوتم کاک مەسعود هەر دوو لایمان هەلە بووین، با لە نوێوه دەست پێ بکەین، گوتی وەللا هیچ قسەم نەما.

یەکی تی یارمەتی دەدان؟

- یەکی تی یارمەتی دەداین، بە چەک و بە پارە. هەر دەبوو بەمان قۆزیتەوه لە دژی پارتی. ئەوسا یەکی تی دەیگوت دوژمنی یەکەم پارتییە و پارتیش دەیگوت دوژمنی یەکەم یەکی تی یە. ئیمەش دەمانووست پیکیان بێنێهوه، ئەو دژایە تی یە لە راگە یاندنە کانیان نە هیلتین.

لە سالی ۱۹۷۹ زۆرەپە بارەگا سەرەکیە کانتان لە ناو زەنگ

بوون. ده‌لټین نه‌وکاته تۆ له‌گه‌ل نه‌بو سه‌ریاز له سووریا گه‌رایه‌وه، ته‌نها فاتیح ره‌سول له باره‌گا ده‌مایه‌وه، ئیوه ماره‌یه‌کی که‌م له‌وی ده‌مانه‌وه و دواتر ده‌چرو نه‌وه سووریا، بۆ به‌س فاتیح ره‌سول له‌وی ده‌مایه‌وه؟

- یه‌که‌م جار به‌مه‌به‌ستی سه‌ردانی براده‌ران هاتم بۆ ناو زه‌نگ، که براده‌رانمان هاتبوون. بۆ نه‌وه‌ی له‌ نه‌حوالیان بپرسین و بزانیان چییان پتییسته، چونکه له‌ سووریاوه هاتبووین. له‌گه‌ل نه‌بو سه‌ریازیش له‌ مه‌هاباد گه‌یشته‌ینه‌ک. ئیدی نه‌من چوو مه‌ ناو زه‌نگ له‌گه‌ل مام جه‌لال و نه‌وانه‌ کۆبوومه‌وه. نه‌و زۆر به‌ په‌رۆشه‌وه گوتی تازه شۆرشه‌که‌مان سه‌رکه‌وت، ماده‌م حیزبی شیوعی هات.. کردیی هه‌للا.

ده‌لټین شه‌ری ناوخۆی نټوان حیزبه‌ کوردستانییه‌کان له‌ سالانی ۸۱ و ۸۲ و ۸۳ و ۸۴... جگه‌ له‌وه‌ی هۆکاری به‌ده‌سته‌وه‌گرتنی حوکمرانیتی ناوچه‌کانی تێدابوو، هۆکاری سه‌ره‌کی بۆ کۆکردنه‌وه‌ی باج و گوهرگانه‌ بووه، تۆ چی ده‌لټی؟

- ناوه‌للا.. حوکمرانییه‌که‌ هۆی سه‌ره‌کی بوو، چونکه هه‌رلایه‌ک حوکمی که‌وته ده‌ست، باج و نه‌وانه‌شی ده‌که‌وێته ده‌ست. له‌به‌ر نه‌وه ململاتی سه‌ره‌کی له‌پێناو حوکمرانی بوو.

نه‌و کاته‌ی نه‌وشیروان له‌لایه‌ن سۆسیالیسته‌وه‌ گیرا، نه‌و ماوه‌یه‌ عه‌زیز محمه‌د ته‌کلێف کرا بۆ نازادکردنی، به‌لام وایزانم هه‌وله‌که‌ی هیچی لټی شین نه‌بوو...

- با.. هاوێڕی عه‌زیز وه‌کو وه‌فد قادر ره‌شیدی نارد، به

سۆسیالیستمان گوت موسسته حبله ده بی نهوشیروان بگه ریتته وه،
نه گهرنا دوزمنایه تی ده که ویتته نیوان نیمه و نهوه. نه وکاته من له سوریا
بووم.

قادر رهشید له گه ل کتی قسه ی کرد، مه بهستم له گه ل ره سول

مامه ند، یان دکتور مه حمود؟

- له گه ل قادر جهباری قسه ی کرد، نهوسا قادر جهباری سوور بوو
له سهر نه وه ی نهوشیروان بکوژن، به لام که قادر رهشید بریاری حیزی
ئیمه ی برد، که ده بی به زووترین کات ته سلیمی ئیمه ی بکه نه وه، ئیتر
ناچار بوون و ته سلیمی ئیمه یان کرده وه، نهوشیروان لای ئیمه هه لات.
نه ی بۆچی نه وه له بیره وه ریسه کانی خۆی ده لتی، من له ناو

سوسیالیست هه لاتم؟

- راست ناکا، درۆ ده کا. نه وه له بندهستی ئیمه هه لات.

به لام نه وه (نهوشیروان) ناوی چه کداره کانیشی هیتاوه، گوايه

حیمایه یان کردووه و قوتاریان کردووه؟

- نا.. نا.. راستیه که ی نه وه یه، سۆسیالیست ته سلیمی ئیمه یان
کرد که له گه ل خۆمان بیبهینه وه.

چۆن هه لات؟ نه ی لای ئیوه نه بوو؟

- نه وه نه یده ویست ئیمه له و ئازادکردنه ی نه وه رۆلمان هه بی،
نهوشیروان زۆر شهیتانه.

**باپیینه سهر خۆت. شهر ی پشتناشان ئیستا بۆته مه سه له یه کی
زۆر میژوویی، ده لێن پێش نه وه ی یه کیتی هیرستان بکاته سهر، ئیوه**

پیتان زانیوه، بۆیه نهخوشخانه و چاپخانه و چهکی قورس و ههموو
ئهوانهتان لهکارخستبوو، ئهوه راسته؟

- کچی وادهتی؟

نهوشتیروان، دهلتی چونکه دهیانزانی ئیمه هیرشیمان دهکهینه سهه،
بۆیه ئهه شتانهیان ههموو تیکداههه، تاسودیان لئ نهبیان.

- نا.. ئهوه راست نییه. ئیمه پاش ئهوهی کشاینهوه ئیترئهه
کهلهپه لانهمان تیک و پیکدا.

بۆ؟ شههکه چهندی خایاند؟

- دوو رۆژی خایاند، له ماوهی ئهه دوو رۆژه ههموو کهلهپه لهکانی
خزمان تیکشکاند.

بهلام ئهه دهلتی زۆرهی سههکردایهتی حیزی شیوعی چووبونه
دههوهه هارهگیان چۆل کردبوو، تهنها کهریم ئهحمدهه قادر رهشیدو
ئهحمدهه بانپخیلاتی و چهند کهستیک ماپهونههه؟

- نا.. نا.. وانیهه، ههموومان بهیهکهوه رۆبشتین، بهلام من
رینگام ونکردو بهکیتیش بۆسهیان بۆ دانامهوهه گرگیان. ئیمه ببوینه
دوو بهش. بهشییکمان ریمان برزکردو بهشیکیش ئاوابوون و چوونه
ئیران.

واته پشتر ئیوه نهتانهزانی هیرشتان دهکرتته سهه؟

- نه. نهماندهزانی ههتا کاغهزیکمان بۆ ههات، ئاخه ئهوه زۆر
دوو رودریتزه، لهبهستی شههغهوه ههتا دهگاته رۆژی هیرشهکهی پشت
ئاشان ههموو حکومهت ریکبخستبوو. جاسوسی حکومهت، نوینهری

حکومت له ناو یه کیتی رتکیانخستبوو، لهو باره یهوه بهلگه شمان هدییه، که له پاش راپه رین ئهوه بهلگه نامانه مان له بینا یه کانی موخا بهرات چنگ کهوت، ده لئی ئیمه ئهوه شتانه مان رتکخست، ئهوه بوو له بهستی شه رغه وه بۆسه یه کیان دانابوو، گویا له بۆ سۆسیالیسته، بهلام ئیمه بهرکه وتین، و ایزانم دوو شه هیدمان دا، ئینجا لیژنه یه کمان پیکه یینا که لهو مهسه له یه بکو لیته وه، نه مام جهلال، نه ئیمه ش بهو رتککه وتنه رازی نه بووین، کهس نازانئ چۆن بوو؟ ئهوه حکومت دهستی تیدا هه بوو.

بهلگه کان ناوی کهسیان تیدا نییه که بهو کاره ههلسابن؟

- نا، ناوه کان ناشکرا ناکات.

دهلئین حزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران زۆر هاوکاری یه کیتی

کرد له دژی ئیوه، ئهوه راسته؟

- نهخیر، راست نییه. باشتترین په یوهندی له نیوان ئیمه و حیزبی

دیموکراتی کوردستانی ئیران هه بوو.

لهکاتی ئهوه شه رانه هیچ ههلو تستیکیان نیشان نه دا، چونکه

ئهوان زۆر دۆستی یه کیتی بوون؟

- ئهوان دژی ئهوه شه ره بوون، ههتا من که چوومه لای مام جهلال،

پاش گرتنه کم، وهفدیکی بالایان هات بۆ ئهوهی نابج شتیکم لی

بکهن، ده بی به زووترین کات نازادم بکهن.

لهوکاتهی ئهوه روویدا، دهلئین نهوشیروان له دۆلی خانه قا بوو؟

- نا، نهوشیروان راسته وخۆ سه رکردایهتی شه ره کهی ده کرد، ئینجا

هه لۆبستیکی شوڤینیا نه شی هه بوو، ژن و پیاوه عه ره به کانی ده کوشتن، کوردی نه ده کوشت، دواتر چوو ده دۆلی خانه قا که بیه پیتته وه بو باليسان له پارتی و ئیمه و سۆسیالیست بدات.

نه وشيروان له کتیبه که یدا ده لێ مه فزه یه که نه وی گرت و هینایه

لای من...

- نا ئیمه چووینه دتیه که پیش نه وهی بگه یته ناو دۆلی خانه قا، باره گیایان له وی هه بوو، نه وشيروان له پشتشاشان هاته نه وی، له ویته بو باليسان رویشته.

نه یزانی تو گیراوی؟

- نا، به لām مام جه لال ده یزانی من گیراوم، چونکه خه بهریان دا که فلان که سمان گرتوو.. ئیمه ۱۰ کهس ده بووین، عه ره بیشمان له گه ل گیرابوو.

له سه رکردایه تی بهس جه ناهت بویت؟

- سه رکردایه تی چی!! په رت و بلاو ببووین، نه مانده زانی چی بکه یین، خۆمان شارده وه، هه تا نه وان هاتن ئیمه یان گرت، به لām هه ندیکیان ده رچوون و خۆیان رزگارکرد، ئیمه ش ریمان لی ون ببوو..

که ئیوه یان گرت هیچ شتیکی ناشیرینیان له گه ل نه کردن؟

- نا، نا.. ولاغیکیان بو هینام، به لām سوار نه بووم، براده ریکمان به سووکی بریندار ببوو، نه وم سوار کرد هه تا گه یشتینه نه وان له دۆلی خانه قا.

نه وشيروان له وی بوو؟

- نا، هیتشتا نه گه یشتبوو، ئینجا که هات دەسب کرد به ناورانوه
من پیاویتیکی روئشنبیرم چیم له وه دایه بېم له گه ل تیکۆشه ران و
خه باتکه ران شهر بکه م، منیش نه وکات نه مده زانی چی کردوو، چی
نه کردوو، فه زاحه ته که ی دواتر زانیم.

که نه و قسانه ی کرد، تو هیچت بې نه گوت؟

- با، گوتم ئیوه هوکاری سهره کی نه و شهره ن، چونکه نیمه له
مانگی دوازه ئیتیفاقمان له گه ل مام جه لال کرد، که خوشت
ناماده بووی، که پتویسته ئیمه و ئیوه و پارتی سن قولی گو بینه وه، تا
چ نا کوکیه ک هه یه، نه یه یلین، نه ی بوچی نه و مه سه له یه روویدا؟
له سه ر چ ئه ساسیک و اتان کرد، گوتمی نیمه تان له بالهسان ده رکرد،
حیزی شیوعیش به شداریوه، هه روو ها ده یگوت نیمه هاتین له
سو سیالیست بده ین، به لام حزبی شیوعی له گه ل سو سیالیست بوو،
له بهر نه وه ئیوه تو وشبوون.. به لام نه و (نه وشیروان) به جه ماعه تی
خو ی ده گوت برۆن په ریزتان پاک بې، واته که س قوتار نه کن،
هه مو بیان بکوژن.

ئینجا له وتوه چوو به لای مام جه لال؟

- به لای، مام جه لال گوتمی من ناماده م پیتشوازی بکه م و به ره و
پیرمان هات، نه وکاته وه فدی پارتی دیموکراتی کوردستانی ئیرانیش
هاتبوون، شه ره فکه ندی هات، نه وکاته هیتشتا قاسملو مابوو، ئیتر
به یه که وه دانیشتین و دانیشتنه که ش له ده ره وه ی باره گای مام جه لال
بوو، دانیشتنیکی ها که زایی بوو، ئینجا له گه ل مام جه لال به یانیکمان

دهرکرد.

ئەو بەیانە فشاری مام جەلالی تیدا نەبوو؟

- نا.. من پیتشینیارم کرد.. خەتای من بوو.. دەمویست ئەو شەپەرە رابگیرئ، بەلام حیزب لێم رازی نەبوون.

حیزب گلەیی زۆری کرد.. ئەوکاتەش دانی بەو بەیانە نەنا،

بەو پتییە تێز دیل بووی، دیلێش ناتوانی بهیاریدا؟

- وابوو گوێیان دیلە.. گوتم بابە من دیل نیم، ئازادم.. سوودی

نەبوو.

لای مام جەلال هەستت نەدەکرد دیلی؟

- نە.. زۆر ئاسایی بوو.. دیلی چی؟! کە لەوێ گەرامەو بەز

ئەوێ شەپری تۆلەکردنەوێ حزبی شیوعی رابگرم، بەلام کە چوومەو

لەگەڵ پارتنی بهیاریدا رابوو شەپری دوو دەم دژی یەکییتی بکەین، بەلام تازە

دوای شەپری شکست، چۆن دەتوانین شەپری دیکە بکەینەو، بۆیە لە

شەپری دوو هەمیش دۆراندمان، شەپری دوو دەم بە سەرکردایەتی ئەبو

حیکمەت و ئەبو... بوو.

کە گەراییەو حزب رەخنەیان لێنەگرتی؟

- با، رەخنەیان لێگرتم، بەلام من موقتەنبەع نەبووم بەو رەخنەییە،

دەمویست ئەو شەپەرە رابووستئ، ئەو هەچیئە ئیمە لەناو یەکتەری، بەکتر

بکۆژین.

لە سلیمانی مەلا بەختیارو بەهائەدین ئەحمەد کەم شەپریان دەکرد،

بۆ؟

- نه يانکرد.. لهوئى پټکها تېوون.

نهو پټکها تنهئى نهوان چوئن بوو؟

- پټکها تنيکى دوو قولئى بوو، بهلام له قازانجى يه کيټتى بوو، چونکه نهو هټزهئى سلټمانى نهدههات بو يارمه تېداثمان، نهو هټزه سرکرا.

باشه که نټوه بهرئى جودتان پټکها ټينا بوو، بوچى سوسيا ليست پټش نټوه له گهل يه کيټتى ناشتېووه، نټوه رهخه تان لټنه گرت؟
- سوسيا ليست ده يگوت پټکها تنه که بو نهوه به تووشى شهري شکست نه بين.

نهئى دواى نهوه پاسوک کردى، دواتر مام جهلال چووه ئيران و له گهل کاک مهسعود رټککه وتنيان کرد؟

- نا.. کاک ئيدريس چووه باره گاي يه کيټتى بو لاي مام جهلال، نه مهش له وه هات که نهوکات سه دام گوتى کورد به يه ک شت رزگاربان ده بئى، نهو بيش يه کبوونيانه، بهلام من ته حه دايان ده که م نه گهر يه کبگرن، منيش گوتم کاک مهسعود با ئيمه ته حه داى سه دام بکه ين و يه کبگرين، گوتى ناخر چى له يه کيټتى بکه ين، نهو له گهل مان رټک ناکه وئى.. کاک ئيدريس گوتى نهوان بو من ليگه رټين.. ئيدى کاک ئيدريس بو لاي مام جهلال رو بشت و له گهل خوئى برديه ئيران، چونکه نهوکات مام جهلال په يوه ندى له گهل ئيران نه بوو، نهوه بوو که مام جهلالى برد له گهل ئيران پټکي هټانه وه، دواى نهوه ده سترکرا به گه بشتنه يه ک و ته قاروب. ئينجا مام جهلال ده ستنى کرد به

پروپاگەندە دەيگوت با بەرەيەكى كوردستانى و ئوتتۆنۆمىيەكى راستەقىنە بۆ كوردستان داىمەزىنەن، ئىنجا من نووسىم چ بەرەيەكى كوردستانى و چ ئوتتۆنۆمىيەكىمان دەوى، مەقالەيەكى بەناوبانگە و بلاؤيشم كردهود. جا لەووە لەگەل ئىمەش پەيوەندى كرد. من نامەيەكم بۆ مام جەلال نووسى و لە رىگەي كاك عەلى عەبدوللاوہ بۆم نارد، لە نامەكە پىم گوت ئىستاش وەكو قوتايىبە بچووك و بزىو و موخەرىبەكەي جارەن تەماشات دەكەم. . كاك عەلى گوتى كورە ئەوھاي بۆ مەنووسە گوتم نا من دەماری دەزانم. ئىنجا ئەو لە جوابىكى بۆ ھاوپى عەزىز نووسىبووى، مامۆستايەكەم ھىشتا بە مندالم تىدەگا، ئى من ئىستا و لە عومرى گۆربا تىشۆم.

لە رەخساندىنى مفاوہەزاتى سالى ۱۹۸۳ و ۱۹۸۴ ي نيوان يەكىتى و بەعس، حىزبى دىموكرات رۆلىكى زۆرى ھەبوو حىزبى دىموكرات ھەولى لەگەل ئىوہو سوسىيالىستىش نەدا بۆ ئەو مەسەلەيە؟

- لەگەل ئىمە ھىچ ھەولىكى نەدا، لەگەل سوسىيالىستىش نازانم، چونكە سوسىيالىست دوو سى جار چوون بۆ لاي حكومەت و لەگەل حكومەت دانىشتن بەبى ناگادارى كەس. من كاك مەسعودىشم ناگادار كردهوہو پىم راگەياند كە وەفدىكى سوسىيالىست چوونەتە بەغدا.

دوای ئەوہي يەكىتى لە گفتوگو كشاىوہ، ئىتر بەرەبەرە لەگەل لايەنەكان ئاشتبووہو، نایا ئىوہ كە بەرەي جودتان ھەبوو، لايەنەكان ھەركەس بۆخوى لەگەل يەكىتى رىك دەكەوت، يان پرسیان دەكرد؟

- نا نا .. هەر ههنگاوێک بهاویشترا با بۆ یه کتریمان باس ده کرد، بۆ نمونه ئیمه نامهیه کمان ده نووسی، یا وه فلهتیکمان بۆ لایهک ده نارد به پارتیمان ده گوت، ئه ویش به هه مان شتیوه.

کتی له سه ره تا ههنگاوی بۆ دروستکردنی به ره ی کوردستانی نا، چ وهک فکر، چ وهک کردار؟

- یه کهم وه فد کاک ئیدریس بوو، چووه لای یه کیتی، چوو مام جهلالی برده تاران، ئه وه رتی خوشکرد، دواتر یه کیتی وه فدیککی چووه لای پارتی و مام جهلال باسی به ره ی کردو ئیمه وه لامان دایه وه ئه وانه هه موو رییان خوشکرد، به لام پارتی ده وری باشی هه بوو. ئینجا که بریار درا به ره پیکهینری، کتی له و به ره یه دا بی؟ نابیی پارتی گهل ناماده بی، پارتی دژی بوو!! نابیی زه حمه تکیش ناماده بی، سوسیالیست دژی بوو!! پارتی و یه کیتی و سوسیالیست و ئیمه و پاسۆک مایه وه وه ئه و پینچ حیزه کۆبووینه وه، ئه وانیتر ناماده نه بوون، ئه وه بوو هه رکه سه وه فدی خۆی پیکهینا، وه فدی ئیمه من و ئه بوو حیکمهت و د. ره حیم عه جین بووین، وه فدی پارتی به سه ر کردایه تی کاک مه سعودو عه لی عه بدوللاو فره نسۆ هه ریری بوو، کاک نیچیریش وه کو گوئیگر ده هات، وه فد نه بوو، ئه وکات زۆر گه نج بوو، هه ندیککی دیکه شیان ده هاتن، چونکه گه فستوگۆیه که له راژان بوو. وه فدی یه کیتیش فه ره یدون عه بدولقادر بوو، هی سوسیالیست ره سول مامه ند بوو، ئه وه ی پاسۆکم له بیر نییه. ئینجا ده ستمان به موناقه شه کرد، دوو پرۆژه هه بوو، پرۆژه یهک هی ئیمه بوو، پرۆژه یهک هی یه کیتی بوو.

پروژه‌کە ئێمە بوو ئەساس بۆ گفتوگۆ، هە بە کێتیی دەت کرابوو،
 پروژه‌کە ئێمە گە بەرنامە ی بەرە ی کوردستانی لەسەر پیکهات بە
 پارتیشمان نیشان دابوو، ئەوان پیتی رازی بمرۆن. دەهه‌وتی بلیم له
 پیکهتانی بەرە ی کوردستانیدا کاک ئیدریس دەوریککی زۆر باشی
 هه‌بوو، له راستیدا کاک ئیدریس قیاده‌به‌کی ته‌کتیکی باریع بوو، زۆر
 باریع بوو.

**دوای راپه‌ڕین زۆر کەسی فایلدار ده‌رچوون ته‌ناهت له ناستی
 سه‌رکرده‌تی بوون، ئیوه کەسیکتان له‌و ناسته هه‌بوو فایلی هه‌بی؟**

- نه‌خێر هه‌یج کەسمان نه‌بوو، له ناستی لیژنه‌ی محه‌لیش نه‌مان
 بوو، ته‌نها له ناستی ئەندامان هه‌مانبوو.

**ئه‌وانه‌ی له ناستی مه‌کتەبی سیاسی و سه‌رکرده‌تی حزبه‌کان
 بوون، ئیوه له‌گه‌لتان باس نه‌ده‌کردن که ده‌بی ئه‌وانه نه‌میتن؟**

- با، زۆر باسمان کرد، ده‌یانگوت ئه‌وه تازه به‌عس کۆتایی
 پێهاتوووه و نه‌مان و ئه‌وه حاله‌تیکی تره‌..

به‌لام ده‌وره‌کانیشیان لێ کەم نه‌کردنه‌وه؟

- (به‌بزه‌یه‌که‌وه) هه‌یجیان لێنه‌کردن. چیان لێ بکه‌بین.

قسه هه‌بوو که ئه‌بو حکمهت په‌یوه‌ندی هه‌بووه؟

- نا، ئه‌بو حکمهت له‌گه‌ڵ پارتی هه‌یبوو. هه‌ر له‌رتیی پارتیشه‌وه
 له‌گه‌ڵ حکومهت هه‌یبوو، ره‌زامه‌ندی له پارتی وهرده‌گرت، ئینجا
 ده‌چوو له‌گه‌ڵیان کۆده‌بووه‌وه، له‌گه‌ڵ موخابه‌رات کۆبووه‌وه و پاره‌شی لێ
 وهرگرتن.

بارودۆخی ئیستای کوردستان چۆن ده‌بینن؟ گه‌شبینی، یان ره‌شبینی؟

- ئینسان نه‌گه‌ر گه‌شبین نه‌بی، کو‌تایی پی دیت، به‌لام شو‌ر‌ش‌گ‌ب‌یر
به‌رده‌وام گه‌شبینه، به‌ راستی من به‌ پاشه‌رۆژی کورد گه‌شبینم، جاری
له‌ سه‌ره‌تاداین، زۆرمان ماوه‌ بگه‌ینه نه‌نجامیکی باش، به‌نیسه‌ت
خۆمان له‌رووی عه‌مه‌لییه‌وه‌ هه‌موو شتی‌کمان جیبه‌جی کردووه‌،
په‌رله‌مانان هه‌یه، حکومه‌تمان هه‌یه، سه‌رۆکمان هه‌یه، ئی‌س‌د‌اره
له‌ژێرده‌ستی خۆمانه، له‌رووی ده‌ستوورییه‌وه‌ ئی‌س‌ت‌ا‌ مر‌خ‌یش
مر‌خ‌یش‌مانه‌ له‌گه‌ل تائیفه‌کان و شو‌ق‌ینیه‌کان، خه‌ته‌ری سه‌ره‌کی له‌سه‌ر
عی‌راق و ئاینده‌ی عی‌راق ئه‌وانه‌ن، ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر شانی هێزه
کوردستانییه‌کانه‌ ئه‌وه‌یه‌ دووباره‌ یه‌ک‌ب‌گ‌رنه‌وه‌و به‌ره‌یه‌کی کوردستانی
پیتک به‌یتن. هه‌روه‌ها به‌ره‌یه‌کی عی‌راقی له‌گه‌ل هێزه‌ دیموکراتییه‌کانی
عی‌راقی ئه‌وانه‌ی پشت‌گیری له‌ کیشه‌ی کورد ده‌که‌ن پیتک به‌یتن.
له‌سه‌رووی هه‌موویانه‌وه‌ حیزبی شیوعی عی‌راقی، چونکه‌ تاکه‌ حیزبه
پشت‌گیری له‌ کیشه‌ی کورد ده‌کا، له‌ هه‌مان‌کاندا حیزبی دیکه‌ش هه‌ن
پشت‌گیری له‌ ئیمه‌ ده‌که‌ن، بۆ‌ئموونه‌ جه‌ماعه‌تی عه‌بدو‌لئیلاهی
به‌س‌راوی که‌ حه‌ره‌که‌ی عه‌ره‌بی ئی‌س‌ت‌را‌کی‌یه، هه‌روه‌ها عه‌ره‌به
لیبرالییه‌کانی وه‌کو حیزبی وه‌ته‌نی دیموکراتی کامل چادرجی،
جه‌ماعه‌تی پاچه‌چیش‌زه‌نگه‌ له‌گه‌لمان بن، مه‌به‌ستم ئه‌وه‌یه‌ به
دروست‌کردنی به‌ره‌یه‌کی کوردستانی و هه‌روه‌ها به‌ره‌یه‌کی عی‌راقی
له‌گه‌ل ئه‌و هێزانه‌ی ناوم بردن، ئیمه‌ سه‌رده‌که‌وین.

له‌و باره‌وه‌ پرۆژه‌یه‌کتان هه‌یه‌؟

کوردایه تی بکه ن، دووه میان دیموکراتی بن، سیتیهمیان بروایان به گواستننه وهی دهسه لات به شیوهی ناشتیانه هه بی. . . یه کگرتووی نیسلامی وهلامی دایه وه گوتی نهو خالانه مان قبوله. نابن ئیمه ش له دهستیان بدهین، ده بی هاوکاریان له گه ل بکه ی ن، هه ر هیتیکی دیکه ی نیسلامی بروای بهو خالانه هه بی هاوکاری له گه ل ده کهن، به لام نه گه ر بوونه سه رچاوه یه ک بۆ تیرۆر نه وه نه ک هاوکاریان له گه ل ناکری، به لکو ناشبی هه روا به ئاسانی به سه ریاندا تیپه ری و حیسابیان له گه ل نه کری.

نهو نوینه رانه ی حیزبی شیوعی ناردونیه ته په رله مان هیچیان هه ولتیری نی ن، بۆ؟

- ئیمه سی که سمان هه یه، مه به ستت نه وه یه دابه شیان کرد بی به سه ر شاره کاندا، واته جوگرافیا له به رچاوبگرن؟

به لئ!

- به پیکه نینه وه ئی نه بیان کرد، چی بکه ی ن؟

سەيد كاكە :

ئەو خەلكى لەناو سۆيالىت بېوونە ماركى،

لەگەن من نارىك بوون

سہید کاکہ کہ سایہ تیکہ کی دیارو جہربہ زہی نیو بزوتنہ وہی
رزگار یخوازی نیشتمانی کہ لہ کہ مانہ، رہنگہ لہ نیو نہو چہند
کہسہ لہ ژمارہ کہم و لہ بہرگری بی و تنہ یہ بی کہ گولہ کانیاں
دہتہ قاند لہ بہرامبہر حکومتی نہوساکہ، بہرکولی شہرشیکی
نہپساوہو درژخایہنی میللہ تیک بووین.

بویہ یہ کہمین گولہو پیکدادانی نیوان خہلک و حکومت، سہید
کاکہ یہ کہ تیک بووہ لہو خہلکہی کہ چہ فیوہو، رژی
بہرہنگار بوونہ وہو سہنگہر قایم کردنی ہہ بووہ، نیتر بہ درژایی نہو
میژوہ درژہ کہ چہند رژیٹیک بہر لہ سہرہ لہ دانی شہرشی نہیلول
دہستپیدہ کات، پیشمہرگہ یہ کہ بووہ لہ بہرامبہر حکومتی قاسم و
تا نسکوی ۱۹۷۵ بہ شداری لہ دہیان چالاکی پیشمہرگہ کردوہو
زڈر جاریش رژی فہرماندہی بینیوہ، بہ لام سہید کاکہ ہیشتا
نہبو بووہ نہو ناوہی کہ نہمرق گہلی کورد دہیناسی، بہ لکو لہ
دوای نسکوی ۱۹۷۵ سہید کاکہ رژیکی زڈر گرنگی بینی و لہ
مہفرزہ سہرہتایہ کانی شہرشی نوئی بوو، نہ کہرچی کاتیک
چاوٹیک بہ میژووی خہباتی نہپساوہی سہید کاکہ دہخشینیت،
دہبینین ہہ موو ژبانی بریتی بووہ لہ ہہ لاتن و بہرہنگار بوونہ وہو
گورزوہ شانندن، ژبانیکی پر لہ جہریہ زہی بردوتہ سہر، لہو کونہ
بہردوہو بؤ نہو کونہ شاخ، لہم لوٹکہوہ بؤ نہو دؤل، لہم گوندوہو
بؤ نہو گوند، دیمہنی خہباتی سہید کاکہ، دیمہنی پیشمہرگہ یہ کی .

زۆر ماندوو، زۆرترین نازاریشی به دهستی سهردهمی ناکۆکی و دووبهرهکی نیوان حزبه سیاسیهکانی کوردستان بووه له شاخ. ئێستا دهگری زۆر شت له سهید کاکه بزانی، چونکه نهزموونێکی زۆر دهوله مهندی له شاخ ههبووه، ئیمه به پیوستمانزانی دیمانهیهکی تیروتهسلی له گه لدا بکهین، چونکه ژیانی ئه، زانیاریهکانی ئه، بهشیکن له میژووی گهلهکه مان، بۆیه به پیوستمان زانی بیدوینین و زۆر پرسى گرنگ و میژووی برووژینین که تا ئهمرۆش یهکلا نهبوونهتهوه.

له سالی چهند بووی به پیشمههرگهی شۆرشى ئهیلول؟

- له ٦ی ئهیلولی سالی ١٩٦١ بوومه پیشمههرگه، ئیمه له شیراوه بووین، حیزب فهرمانی دهکرد وهک مانگرتنیک ریگاکان بگرین و نههیلین حکومهت هاتوچۆ بکات، سهید عزه دین و کورپیکى دى ناوی (نورى) بوو، سهرکردایهتی مانگرتنه که یان دهکرد، خوێ بریاربوو مانگرتنه که سهعاتیک بخایه نی، بهلام ئهوان کردیانه ٨-٩ سهعات، سههرهتا چنده فرۆکه یهک هاتن، بهلام لییان نه داین، بۆ ئیواره که ی هیزیکى زۆر هاتن که ٩ لۆرى پر سهربازبوو، ئه وهیژه له دووری ئیمه له لۆربه کانیان دابه زین و هیرشیان بۆ هیناین، من هه ندیک له وانی دیکه زیاتر شاره زای شه ر بووم، گوتم کاکه بائیره به جیبیلین، به و کۆنه

تفه‌نگانه‌ی ئی‌مه‌ ئه‌ ه‌ی‌زه‌ ناشکی، گوتیان ئی‌مه‌ به‌ناوی موزاه‌ره‌ ه‌اتووین، گوت‌م‌ کور‌ه‌ موزاه‌ره‌ی چی و حالی چی با‌پر‌ۆین، ئه‌گه‌ر ئه‌وان مه‌یدانی شه‌ریان خواست و ه‌اتنه‌ پ‌یش؟! ئه‌وه‌بوو خه‌ل‌که‌ک‌ رو‌یشتن، ه‌ه‌شت نۆ‌به‌ک‌ ماینه‌وه‌ له‌ دوا‌ی ئه‌وان ده‌رو‌یشتین، پ‌ولیس‌ گه‌یشته‌ سه‌رمان، منیش به‌ سه‌ید عی‌زه‌دینم‌ گوت، پ‌ییان بل‌ی ئی‌مه‌ بو‌ شه‌ر نه‌ه‌اتبووین، بو‌ (ئیزراب) ه‌اتبووین، ئه‌ویش گه‌راوه‌ ئاوه‌ای پ‌ینگوتن، که‌چی گوتیان تفه‌نگه‌کانتان دان‌ین سه‌گ‌باینه‌!

دایانگرتین وه‌ک‌ ئاخیر زه‌مان، قه‌ت گوتیم‌ له‌ ته‌قه‌ی ئاوه‌ا نه‌بووه‌. ئه‌وکات پ‌ولیس‌ چه‌کی رووسییان وه‌رگرتبوو، نازانم‌ فیشه‌که‌کان فه‌رقیان ه‌ه‌بوو، یان نا، چونکه‌ که‌ به‌ زه‌وی ده‌که‌وتن دووجار ده‌ته‌قیه‌وه‌، ئی‌مه‌ ۱۰-۱۲ که‌س شه‌رمانکرد، دوا‌یی باش بوو روژمان به‌سه‌ردا ئا‌ابوو، ده‌نا که‌س قورتار نه‌ده‌بوو، و‌ابزائم‌ له‌وان یه‌کی‌ک‌ برینداربوو، به‌لام‌ ئی‌مه‌ سه‌لامه‌ت ده‌رچووین.

به‌پ‌یی بیره‌وه‌ریه‌کانه‌، مندال‌کی بز‌وو ئازانه‌بووی، غه‌در‌کی زۆر‌یشت ل‌یکراوه‌، ئایا ئه‌و غه‌درانه‌ وایکرد ببیه‌ پ‌یشمه‌رگه‌، یان ه‌ر ه‌سته‌کی نیشتمانیانته‌ ه‌بووه‌؟

- وه‌للا‌هی له‌ مندال‌یش فه‌قی‌ر نه‌بووم، غه‌دره‌که‌ش ئه‌وه‌بوو، گون‌ده‌که‌مان دوو به‌ره‌ باب بوون، ئه‌و دوو به‌ره‌با‌به‌ شه‌ریان له‌گه‌ل‌ یه‌کتر ده‌کرد، ئی‌مه‌ش یه‌ک ماله‌ سه‌ید بووین، بچوو‌بامایه‌ ه‌ر لایه‌ک، ئه‌وه‌یدی‌که‌ وایده‌زانی له‌ دژی ئه‌وم، به‌ ه‌ه‌ردوولا دیانوبست غه‌درم‌ ل‌ی‌ بکه‌ن، منیش تخونیان نه‌ده‌که‌وتم‌.

تۆ ئومىندە سالە پىشمەرگەبوى و ناوتكى دياريش بوى له دهشتى هولير، ئو كاتانەش له دهشتى هولير ئاغا تارادەپەك حوكميان مابوو، نەمانزانی رۆژىك تۆ ئاغا يەكت نازاردابى، يان **حەپست كردبن.. بۆچى؟**

- خۆى ئاغا سى قۆناغە، خەلك ئو نازانى، له قۆناغىكدا عەدالەتيان هەبوو، پيش پەيدا بوونی دەراسە و تراكتور، ئاغا حاکمی عەدالەتى گوند بوون، خەلك بەهۆى ئەوانەو دەژيان، كه تراكتورو دەراسە پەيدا بوون، گەنم بوو دوو هەزار دینار، ئەوانە غروربوون و مندالەکانیان پىگەيشتن و زۆر گوڤيان بە بابەکانیان نەدەدا، ئەوانە دىكتاتور بوون، زولمى و ايان دەکرد له قەوام دانەبوو، زولمىك كه له مېژوودا زولمى و انەبوو، هیندىكى هەر ناگوترى، تەبىعى ئىمە لهو قۆناغە لىيان بەجواب هاتین و توانيشمان سەرکەوين، تاقمەى دزان بەسەرياندا سەرکەوتین، من يەكەم جار له گەل حيزبى شىوعى بووم، بەلام له گەل دزەکانيش دۆستايەتيم هەبوو.

مەبەستم ئو مەبوو له کاتى پىشمەرگايەتيت له شۆرشى ئەيلول و پاشتريش له دوو ئاغات نەدا؟
- ئاخىر ئاغا نەما..

- بەس پيشتر زولميان کردبوو؟
- نا، تۆلە کردنەو خراپە.

باشە تۆ قەت بىروات بە مارکسيەت نەبوو، چۆن له حيزبى شىوعى بوويت؟

- ناخر من دژی زولمی ناغا بووم.

هه لویستت له بهرام بهر نسکوی شوژی نه لول چی بوو؟

- باوه یم به بارزانی هه بوو، نه وهی نه و بلتی نه و راسته، له بهر نه وهی قه ناعه تم و ابوو نه و شتی غه له ت ناکات.

تو که رۆلکی زۆر دیارت له ناو بزوتنه وهی سوشالیستی کوردستان هه بوو، به که مجار کی فیکره ی دروستکردنی بزوتنه وهی سوسیالیستی دانا؟

- من نه وکات له سه رکردایه تی نه بووم، خوا لییان خوشبی شه هید عه لی عه سه کهری و دکتۆر خالید نه و فیکره یان هه بوو که حیزبیتکی نوێ دوور له پارته ی و یه کیتتی دروست بکه ن.

ئهی بۆچی عومەر ده بابه چوو سه وریا بۆ لای مام جه لال؟
- حکومه ت ناردی.

پیش نه وهی بروت له گه ل ئیوه راویژی نه کرد؟

- من نازانم، چونکه نه وکات من سه رکرده نه بووم، نه ویش له گه ل سه رکرده کان کو بیه وه وه، به لام که هاته وه پینیگوتین مام جه لال گوتوبه تی وهر نه ده ره وه، من چه کم له لیبیا و سه وریا وهر گرتوه.

باشه ئیوه به نیاز بوون حیزبیک دروست بکه ن، دوور له پارته ی و بالی مام جه لال بی، ئهی چۆن به فه رمانی مام جه لال چوونه وه چیا؟

- قه دیدینا که، خو ئیمه هه ر ده چووین، به س نه و پالپشتیه ک بوو که چه کمان ده داتتی.

به لّام مەرجیشی هەبوو...

- من نازانم، ئەگەر لە گەڵ عومەر دەبابە هەیبووبی، بە لّام ئەو بە ئیمە نەگوترا، تەنھا گوتیان ئەو چە کمان دەدات.

به لّام گوتبووی دەبی من بیمه سکر تیر؟

- نە، ئەو وەختی نەبوو.

دواتر مام جەلال ئەو داوا یەکی کرد؟

- بە لّی لە مانگی ۹ی سالی ۱۹۷۷ ئەو داوا یەکی کرد. ئیمە سەرەتا کاغەز مان بۆ کاک مەسعودو کاک ئیدریس نارد، گوتیان د. کە مال کەرکوکێ ببینن، ئیمەش د. کە مالمان نە دەناسی، ناچار بووین پە یەو نەدی بە مام جەلال بکەین بۆ ئەو ی هاوکاریمان بکات، نە ک سەرکردایە تیمان بکات، مام جەلالیش جارە ک کە ریم خانی ناردبوو، شە هید سەعدی و دکتۆر خالید گوتیان ۱۵۰۰ دیناری داینی، ئەوان بە منیان گوت، من نازانم.

ئینجا لە پاش سالی ک و هەندیک، مام جەلال کاغەز تکی نووسی دە لّی من بەو مەرجە دیمەو، هەموو لە سەر دەستە کانی بزوتنەو، کۆمە لّە ئیمزا بکەن کە من سکر تیر بم. ئیمە لە مە لە کان بووین، سەعدی گچکە بوو، قادر عزیز بوو، حاجی حاجی برایم بوو، گوتیان وە لّلا کاک سە هید ئیمە هەموو ئیمزیمان کردوو، کە مام جەلال بیتتەو، پیتیمان ناکرێ، ئەو چەکی پە یدا کردوو و پارە مان دەدات و شوێش بە رووت و قووتی ناکرێ، تۆ رات چییە؟ گوتم من رام نییە، بە لّام شە ریشی لە گەڵ ناکەم، چونکە ئیو هەموو تان رە ئیتان دا بەو منیش

به تهنیا نه له کوردستان ده چمه ده ری، نه پشته ویشی له گه له ده کهم، به لام نه گهر رهئی من وهرده گرن، رایه کم ههیه، گوتیلان بنووسه، گوتیم وه لالهئی له سالی ۱۹۶۶ چه نذت بو کوزد کرد، نه و جار هس ده عواکردنه کهت هه ره له وه ده و ه شیتته وه، من رازی نیم که دتیه وه، به لام خو کوردستان بهس هی من نییه، هی توشه، مادام برادران بو بیان ئیمزاکردی فهرمو وهرده وه، به لام به رهئی من بیت نایه وه، له بهر نه وهی له جیاتی شتمان بو بکهی، کیشه مان بو دروست ده کهی. من کاغه زه کهم دا ده ست حاجی حاجی برام، چه زده کهم لیسی بیسن و له قادر عه زبیش بیسن.

باشه بو بیرتان نه کرده وه له ناومخوتان سکر تیره که هه لپوترن؟
- کهس توانای نه بوو.

ئه دی کومه له خو سکر تیری خو هه بوو، بو خو ته سلیم کرد؟

- درو ده کهن، نه وان سه ره به مام جه لال بوون، مام جه لال له و کاتهی هاته ناو شوړش له دواى به یانی ۱۱ ی نازار، دروستی کردن.

سه ره تاي مملانی که ریگای خو شکرد بو نا زاوه و شه ری ناوخو له بهینی د. خالیدو عه بدوللا پشده ری بووه، نه و مملانی تیه له سه ره چی بوو؟

- شتی وانه بووه، نه وهی توئی وا تیگه یاندوه غه له ت بووه، عه بدوللا پشده ری نامیر هیتیکی فه قیر بووه.

دکتور خالد زیاتر دښتایه تی له گه له مام جه لال هه بوو؟

- راسته، به لّام کیشهو موشکیله کان په یوه نډیسان بهو دووانه نه بوو.

مهلا بهختیار که له سالی ۱۹۷۷ له گه ل مام جلال که رایوه، هاته دهستی هوی پرو خوشناومتی، بچی هاته نه شوینانه؟

- وه لّاهي نه وه نازانم، سیاستی خوبان بوو، به لّام مهلا بهختیار کوریکي نازاو خوراگروو، بهس له گه ل فکری نيمه نه ده گونجا، نيمه زور له گه لي ریک نه بووین له بهر نه وهی هه لسوکه و ته کانی له دهستی هه ولیتر زور به دلی نيمه نه بوون، به رده وام زه می کاک علی شه عبانی ده کرد، یان زه می شورشی نه یلولی ده کرد، نيمه ش قبولمان نه ده کرد، هیستریکی له کابرایه کی ستانده بوو، چل روژبوو نه یدابووه، نيمه ش گوتمان کاکه تو نه شورش ده زانی، نه قسان ده زانی، نه و خه لکه شمان لی تووره ده که ی، تو کتیبیکي سورت له بن هه نگلی ناوه، چل شه وه هیستری نه و کابرایه ت بر دووه، نی نه و کابرایه له فلاحه تی کهوت، له ژبان کهوت، خو ده بی نه و هیستره نه و پیاوه بریینی، نه وه غه له ته و پیمان خوشه بروی، گوتی به سه رچاو، نيمه ش ره وانمان کرد.

له و شهره ی که سه عدی گچکه تیدا شه ید بوو، نیوه پینچ بریندارتان هه بوو، به لّام ته سلیمی حکومت کران، نه وه چن بوو؟

- به راستی کاک سه عدی پیاویکی نازابوو، له و شه رده دا نه و هندیک نه خوش بوو، من سه ره رشتی شه ره که م کرد، کاک قادریش نه خوش بوو، که به سه رکه و تین له شاخه که به جیمان هیشت، شه ره که دهوامی کرد، هشت ته یاره هاتن، ویستیان له ناو نيمه بنیشن، گوتم

کوره لییان مه‌دهن بابنیشنه‌وه، به‌لام لینه‌گه‌ران له ئاسمانی لییاندان، قانیبد فه‌یله‌قییش دانی به‌وه‌داناوه‌وه ده‌لی له‌ناو ته‌یاره‌کان هه‌ر هه‌شت فرۆکه‌وایمان برینداربوون و دوو فرۆکه‌شمان له‌که‌لک که‌وتن، به‌لام پری عه‌سکه‌ریوو، زۆربه‌یان کوژران و له‌ناو‌چوون و شه‌ر ده‌وامی کرد، چهند برینداریکمان هه‌بوو، قادر عه‌زیز له‌پشت من له‌ناو کونه‌به‌ردان بوون، ئومیدیان به‌من هه‌بوو که به‌جییان ناهیتلم، هه‌ستم له‌گه‌ل کورپیک به‌ناوی که‌ریم برینداره‌کانم نارد خواره‌وه لای کاک قادر که ئه‌و له‌خواره‌وه بوو، ئه‌وانیش به‌لای کاک قادر داچوو بوون، کاک قادریش نه‌یگتیرابونه‌وه تاجوو بوونه‌وه ناو هیتی عه‌سکه‌ری.

ئه‌وه‌یزانی هیتی عه‌سکه‌ری له‌وی هه‌نه‌؟

- به‌لی، ئه‌و بۆ‌خۆی له‌عه‌سرده‌که‌وتبووه شه‌ر، کورپیکم به‌ناوی ره‌شید به‌هاوار بۆ‌نارد گوتم نه‌وه‌ک ته‌نگاو بووبی، ره‌شید گوتمی که‌ چوومه‌ لای کاک قادر هه‌یج ته‌قه‌ی نه‌کردبوو، گوتم فیشه‌کم که‌م ماوه، کاک قادر گوتمی من فیشه‌کم هه‌مووی ماوه، دوو مه‌خزه‌ن فیشه‌کی بیتدام، گوتم هیتدیک ته‌قه‌مانکرد، برینداره‌کان به‌لای ئیمه‌ داهاتن.. دیاره‌ نه‌یانگتیرانه‌وه‌وه چوونه‌وه ناو عه‌سکه‌ری عێراق.

له‌ ساڵی ۱۹۷۷-۱۹۷۸ ره‌سوڵ مه‌مه‌ند پیگه‌ی له‌ناو حیزب چ

بوو، صالح یوسفی سکریتیر بوو؟

- صالح یوسفیمان له‌ کۆنگره‌ لادا، بێش ئه‌وه ره‌سوڵ مه‌مه‌ند سکریتیر نه‌بوو.

ئێوه‌ ناوتان له‌خۆ نابوو بزوتنه‌وه‌ی سوسیالیستی په‌کگرتوی

**کوردستان، رهسۆل مه‌مه‌ندیش کابرایه‌کی عه‌شایه‌ریوو، ئیوه
له‌سه‌ر چ نه‌ساسیک نه‌وتان کرده سکرته‌یر؟**

- رهسۆل مه‌مه‌ند کابرایه‌کی پارێزه‌ر بوو، عه‌شایه‌ر نه‌بوو، زۆریش
نازابوو، ئینسانه‌کی زۆر حیزبی و سه‌رکرده‌بوو، خاوه‌ن هه‌لۆتست
بوو، سالح یوسفی توانای نه‌مابوو، حیزبی دیموکراتمان نارد تابیته
ده‌ری، به‌لام توانای نه‌بوو بیته ده‌ری، له‌به‌ر ئه‌وه ناچاربووین
سکرته‌یرتیک دابنیتین داوامان له دکتۆر مه‌حمود کرد، به‌لام خۆی
هه‌لنه‌بژارد، رهسۆل مه‌مه‌ند بووه سکرته‌یر.

**ئه‌ی که خۆی هه‌لنه‌بژارد، بۆچی مملانی له‌ نیوان دکتۆر
مه‌حمودو رهسۆل مه‌مه‌ند دروست بوو؟**

- مملانیته‌که زۆر نه‌بوو، به‌لام شتیکیان له‌نیوان دروست ببوو،
ئه‌ویش خه‌لک له‌به‌ینی ئه‌و دوو کهسه دروستیده‌کردن، دکتۆر مه‌حمود
ته‌بیعه‌تیکی هه‌یه، ئه‌گه‌ر ئه‌قلی یه‌کتیک نه‌گرێ له‌ناو مه‌جلیس باسی
ده‌کا. یه‌کتیک که موکۆریه‌کی هه‌بوایه، باسی ده‌کرد، ئه‌وه‌بوو
کیشه‌کان، ئه‌گینا ئه‌گه‌ر دکتۆر خۆی هه‌لبژاردبووایه، له‌وانه‌بوو
...بجووبایه.

دکتۆر خالیدو ئه‌زانم، بیکه‌ش خۆیان هه‌لنه‌بژارد؟

- نا، دکتۆر خالیدو ئه‌وان سه‌رکرده‌ بوون، که چوینه هه‌کاری
سه‌رکرده‌یه‌تی کاتی کاک سامی له‌وی بوو، نازانم به‌ چ ته‌وجیه‌تیک
بوو، ئیمه ٤٠ کم له‌ناو خاکی تورکیا بووین، هاتنه سه‌رمان، شه‌رمان
له‌گه‌ل کردن، دوو کهسیان کوژرا، دووشیان به‌دیل گیرا، هه‌ر ئه‌وه‌نده

شهره‌یان کردو شکان، به‌لام عه‌شائیری کوردی تورکیا که مام جه‌لال دهیگوت له‌گه‌ل ئیمه بوون، هه‌م‌سوری له‌گه‌ل پارتی بوون، هاتن دهوره‌یان لیداین، نه‌وه‌ی لیتمان کوژرا، هه‌م‌سوری خه‌لکی گونده‌کانی کوردستانی تورکیا کوشتیانن، به‌لام له‌وانیش کوژران.

راسته ئه‌وکات سه‌رکردایه‌تی کاتی به‌ه‌قی دورییان زۆر له ژۆر کۆنترۆلی مالی بارزانی نه‌بوون، هه‌ندیک شت ده‌کرا ئه‌وان ناگایان لێ نه‌بوو، بۆ نمونه ده‌لێن شه‌ری هه‌کاری به‌خواستی ئه‌وان نه‌بوو، زیاتر خه‌لکیکی دیکه پیتی هه‌لسا؟

- نه‌وه‌ی من ده‌زانم، کاغه‌زێکی د. که‌مال که‌رکوکیمان پیگه‌یشت، ده‌لێ ئیوه ئه‌گه‌ر بۆ تفه‌نگ ده‌چوون به‌هاتبان له‌گه‌ل ئیمه قسه‌تان بکردبا، ئیمه خاوه‌ن شوێشین، ئیوه به‌ قسه‌ی ئیدریس هاتوونه، (کاغه‌زه‌که‌م لا‌ماوه). هه‌لبه‌ت شه‌ره‌که‌ کرا، دکتۆر خالیدو جه‌ماعه‌ته‌که‌ی به‌لایه‌کدا روێشتن، من به‌و سیفه‌ته‌ی له‌مالی مه‌لا مسته‌فا نزیک بووم، دۆستی سه‌رکردایه‌تی کاتی بووم، هه‌ر له‌و وه‌ختیه‌وه به‌ره‌ره‌کانیی جه‌لالیم ده‌کرد، به‌ینم له‌گه‌لیان ناخۆش بوو، بۆیه گوتم ده‌چمه‌ لای مسته‌فا نێروه‌یی، له‌ رینگا کورده‌کانی، ته‌دکیا تووشم بوون، من تفه‌نگم پێ نه‌بوو، لای جه‌ماعه‌ت بوو، ته‌نها له‌کاتی شه‌ر تفه‌نگم هه‌لا گرت، گوتیان خاله‌ زه‌حمه‌ت نه‌بی، ئه‌و تفه‌نگانه‌مان بده‌ن، له‌گه‌لتان دێین ده‌تانه‌ینه‌ لای مسته‌فا نێروه‌یی، منیش هه‌ندیک بێ تاقت ببووم، گوتم ولاغم بۆ په‌یدا بکه‌ن، دوابی که‌ تفه‌نگه‌کانمان دانێ، نه‌ک هه‌ر ولاغیان بۆ په‌یدا نه‌کردین، به‌لکو

ئەزبەتیشیان داین، که گەشتینه ئەوی، لەوی ریزی میان گرت و خزمەتیان کردم.

بۆ تۆ بەدیل نەگیرابووی؟

- نەخێر بۆ خۆم چووم، لە کتێبە کەم نووسیتەم، ئەگەر وانییە، باوەلامیان دابامەوه، کەچی ئەوان گوتیان پاش ۱۰ رۆژی دیکە بەرت دەدەین، من پێمگوتن خۆمندان نەگرتوو، من خۆم هاتوومە، ئەوه بوو شەویەک هەلاتم، برادەرە کەم لە گەڵ خۆم هینا، زۆر برادەری مام جەلال بوو، ناوی قادر ئاغای پشددەری بوو، مەلەوان بوو، رووباری شینمان لە پیش بوو، بۆ ئەوهی ئەو لەو رووبارە رزگارم بکا بە راستی پیاویکی ئازابوو، تەنھا ئەو وێرا لە گەڵم بێ، بە برادەرانی کۆمەڵە ی رەنجدرانم گوت، کەسیان نەوێران لە گەڵم بێن، گوتیان خوا بکەم تۆ رزگار بی، ئێمە ناوێرین بێن، منیش هەلاتم. من نەگیرابووم و نا ئەوانیش بلێن بەرت نادەین، قەت ئەوهم قبول نییە.

لەناو سەرکردایەتی بزوتنەوه دەستیک نەبوو کە پەيوهندی
لەگەڵ مام جەلال زۆر بەهێز بێ و بزوتنەوه تەسلیم بە یەکیتی
بە؟

- نەخێر کەسی وەڵات نەبوو، د. خالیدو کاک عەلی عەسکەری
خۆشیان دەوێست.

کە شەری ناوخوا دەستی پێکرد بەتایبەتی لە نیوان ئێوهو
یەکیتی، ئەوهی کە زۆر دژی شەرەکه بوو کێ بوون، چ لەناو ئێوه،
چ لەناو یەکیتی؟

- سۆسیالیست ھەمووی دژی شەرەكە بوون، كەسبش قبولی نەبوو
 شەر بکری، تەوجیهاتی حیزب و كاك ره سولیش وابوو، دەیانگوت
 كە ی لێیاندان، ئینجا لێیان بدەنەو، ئەوێش لە دنیادا شتی وەها
 نییە، من ئەوێم قبول نەکرد، ئەگەرنا من لە ھەموویان زیاتر دژی
 شەر بووم.

وابزانم لە ھەمووانیش زیاتر شەرەكەت دەکرد؟

- شەرەكە ھەز من دەکرد، چونكە قەت قبولم نەدەکرد، ئەو بێ لە
 من بدوو زەلیلیم بكا، جارتیک كەوتمە دوایان گەرەدێ و یاخسە مەرو
 سەرگەلوو ئەوانم ھەموو لێگرتن، لەكاتی گەرانی وەمان لە ھەوارە
 بەرزە ھیزی گەرمیانیان ھینا، لەو شەرەش چەند كەسیکیان كوژرا،
 ئێمەش بە سەلامەتی گەراینەو و ئەوانیشمان شكاند.

راستە فوئاد مەعسوم و مەلا بەختیارو عومەر شیخ موس

حەزبان لە شەر بوو، بەلام سالار عەزیزو ئەوانی دیکە دژ بوون؟

- كۆمەڵە پیتی خۆش نەبوو، مەلا بەختیارو سالارو نەوشیروان و
 بەكری حاجی سەفەر و ئەوانە پێیان خۆش نەبوو، مام جەلال و عومەر
 شیخ موس و فوئاد مەعسوم لەگەڵ شەر بوون.

حەمەیی حاجی مەحمود تاسالی ١٩٨٠ لە كەن یەكێتی بوو،

بۆچی لە یەكێتی جیا بوو. دوای بۆ سۆسیالیستی ھەلپژارد؟

- ئاخر ھەر شەیی كوشتن و لێدانیان كرد، ئامۆزایە كەشیان گرت،
 ھەلات ھاتە لای ئێمە لەناو زەنگ. كۆمەڵە لەگەڵی ناریك بوون، ئەو
 كۆرپێکی ئازابوو، حەزی لەسەر بەخۆیی بوو، ئیدی كەوتنە دوا،

نهویش هاته لای ئیمه. ئیدی ناموزایه که ی لهوئ ئیرا، دوایی بهرباندا.

**راسته دهلین حیزبی شیوعی که فیان بهتق نهدههات دهیانگوت
تق که سئیکی راسترهوی؟**

- ناوه لالا، بهلام نهو خه لکه ی له ناو سؤسیالیست بپرونه مارکسی، بریک له گهل من ناریک بوون، دنا من له نه ساسه وه له گهل حیزبی شیوعی ریکم، بهلام نهوان له گهل من ناریک بوون، چونکه من له کتیبه کهم عهیبی هه موو لایه کم باسکردوو، عهیبی نهوانیشم باسکردوو، نهوان دهلین نابج عهیبی ئیمه باس بکه ی، ئی من عهیبی پارتیشم باسکردوو، وهختی خوئ وافیتر کراوم، ناتوانم درؤ بو کهس بکه م.

**تق هت تهئیدی بیری مارکسیهت و لینینهتت کردوو؟
- نهوه لالا.**

**ئه ی سؤسیالیست ناوه که ی ئیشتراکی بوو، تق چن له گهل یان
بوویس؟**

- قهیدینا که، کهس لای من باسی مارکس و لینینی نه ده کرد.
**بهس حیزبه که بق خوئ مارکسی بوو، باسی سؤشیالیزمی
عیلمی ده کرد؟**

- نا، هیچ نه بوو، بهشی نه کسه ربهت من بووم، نهو بزوتنه وهیه نه گهر من به جیمهتیشته بان تیکده چوون، گوتیان تو بو خوئ چی ده لئی بلئی، ئیمه بۆبه واده لئین تا خه لک حیسابیتکمان بو بکا.

له ماوهیډا ههستت نه کرد ئه و حزبه سهرکردایه تیه کی

رتکویکی نییه؟

- سهرکرده ی باشمان هه بوو، خه لکینکی له گه ل بوو، ده بریست هه مووی رازی بکا، به لام هه ندی براده ری ناو سهرکردایه تی هه بوو، نه یانده زانی نیش بکه ن، نه گینا ئیرانیه کان هاتنه لامان گو تیان ئیمه پارتی و یه کیتیمان ناوی، ئیمه ئیره ده که یه حیزب، به لام خۆ له سنووری رووسیا نین، ئیسوه له سنووری دهوله تیکی ئیسلامین، ناوه که ی خوتان له سۆسیالیست بگۆرن، چیتان ده وی ده تانده ی نی، به لام قادر عه زیزو مامۆستا سه عدو مامۆستا نه مین گو تیان نه وه مه بده ئی نییه. ئی نه وانیش هیچیان نه داینی. دوایی لایه نه کانی دیکه شتیان وه رده گرت، ئیمه ش ده چووین له پارتیمان وه رده گرت.

ههتا له ناو سهرکرده کان کیشه و مملانی هه بوو، ئایا سکرتر

نه ده بوو حه سمی ئه و مملانییه بکا؟

- موشکیله مان نه وه بوو، سکرتره که مان نه دیده توانی ئه و

مملانییه یه کلابکاته وه.

ههتا له ناو پیشمه رگه ش هه کس به خۆی له هه رتیمیک

حوکمی ده کرد، بۆ نمونه قادر مسته فا له ده شتی هه ولیر،

حهمی حاجی مه محمود له شاره زوور... هتد

- حه مه ئیزنی له من وه رگرتبوو، له بهر نه وه ی له سهرکرده تی

نه یانویست هیچ شتیک له ئیران وه ریگرن.

بۆ نمونه له ده شتی هه ولیر ده واجینانه و ده راسانه تان

وهردمگرت، سهرکردایهتی ناگای لئ نهبوو؟

- به لئ وهرمانگرتوو، به لام به ناگاداری من بوو، چونکه من بهرپرسی سهربازی بووم، نه ده ژیاين چی بکهين!؟

هیچیان دهمدایه سهرکردایهتی، یان بق خوځیان بوو؟

- ئیمه خوا خوامان بوو، خوځمان بژیه نین، به ده روزه ئیداره مان ده کرد، به لام ئیمه زور که متر له یه کیتی شتمان وهرده گرت، نه وهی حیزبه کان بهو میلله ته یان کردوو، به عسیش ههر نه وهنده ی پیکردوو، بویه من جگه له شوړشی نه یلول، قهت ئیعترافم بهو شوړشهی دوايي نه کردوو.

- له کتیبه که تدا وات دهرخستوو که رات له سهرکردایه تی کورد

نییه، ئیستاش هه مان رات هه یه؟

- به لئ، له راستیدا من دهرویشی بارزانیمه، نهو سیفه ته ی مه لا مسته فا هه یبوو له ناو شوړشی ئیمه دا نه بوو، من ناتوانم ته ئیدی شوړشیک بکه م که رتیبازه که ی، رتیبازی بارزانی نییه، نه وهی نه مپرو هه یه هیچی له سهر رتیبازی بارزانی نییه، ته نها هه رفیکیشی له سهر نهو رتیبازه نییه.

به یومندی نیوان نهوشیروان وهک که سیک مارکسی لینینی، سوار ناغا وهک سه رۆک عه شیرهت و جاش له سهر چ نه ساسیک بوو؟

- هه زده که م بزانیته نه کومه له مارکسی - لینینی بوو، نه سوسیالیست مارکسی - لینینی بوو، هه له خه له تاندنی خه لک بوو.

ئەي جى بوون؟

- قەومى بوون، ئىستا هيچ جياوازييه كيان له گەل پارتى نىيه،
من زياتر شتم له ناو يه كىتى ديتوه كه خزمه تى ئاغاو دەرە به گى
کردوه، ماركسيهت وانىيه.

دەلێن رهسول مامەند زياتر له حيزبى شيوعى نيزىك بوو، نهك

د. مەحمود؟

- رهسول مامەند دوستايه تى حيزبى شيوعى هه بوو، بهس بهم
دواييه نا، چونكه شتى لى ديتن و بى هه لوتست بوون.

دەلێن شههيد حەمەي حەلاق، شەمالى ئەندامى سەرکردايەتى

كۆمه لهو سەربازى ياريدەدەرى كوشت؟

- نه وه لالا، نه وهى شهمالى كوشت ده زانم كىيه، حەمەي حەلاق و
جەماعەت هەر ته قەشيان نه كردبوو.

له سالانى ۱۹۷۹- ۱۹۸۳ حيزبى سوسياليست به تنها

دەچوون گفتوگويان دەکرد، له کاتێکدا ئەندامى بەرهى جودبوون،

به لام پرسى به جود نه ده کرد، ئەوکات هه لوتستت چۆن بوو؟

- يەك مفاوه زات كرا، ئەويش له ريگاي كاكه حەمەي حاجى

مەحمود بوو، ئيمه زۆر پىتى رازى نه بووين، ئيدانه شمان كرد. د.

مەحمود به ناشكرا چووه بەغدا.

مەبەستم ئەوه بوو بۆچى پرس به حيزبه كان نه كرا؟

- قەيدىناكه، ئيمه له وى به ناوى هه موو كوردستان قسه مان كرد،

بهس به ناوى خۆمان قسه مان نه كردوه، ئيمه پيمانگوتن كه گفتوگۆ

ده که یین، خۆ گفتوگۆ شتیکی شهرعیه، کورد پتوبستی به گفتوگۆ بوو.
**ئیکوه واتان دهینی به تنیا دهتوانن حقی کورد له سه دام
وهه بگرن و حیزبه کانیش له چیا بن؟**

- کابرا بلتی گفتوگۆم له گه ل بکه و حه قت ده ده می و ئه تو بلتی
ناچم، ناکری. ئه وان گوتیان بتانینین بو کیشه ی کورد، که چو یین
له وئ شتیکی دیکه بوو، گوتیان وه رن و چه ک و فیشه کتان، یی
به خیتوان ده که یین، به لام شهر له گه ل ئه وان. به ن، هه ل به ت له
چوونه که پرس به مام جه لال ش مر، نه و گوتی باشه پرۆن.

وهفدمکه ات حتی بوو؟

- دکتۆر مه حمود به تنیا بوو.

عه دنان مو قتی شی له گه ل دا بوو؟

- و ابزانم.

تۆ هیچ جار له گه ل نه بووی؟

- نا.. به س که هاتبوونه وه، قائیده که برای سه دام بوو، به دکتۆری
گوتبوو پیم خۆشه سه ید کاکه ی له گه ل خۆت بینی، نه ویش گوتبووی
باشه، کۆبوونه وه یه کمان له باره ی سه فهره که ی کاک دکتۆر کرد، دکتۆر
گوتی له لایه ن قائیدی که وه ته کلیفیک کراوه که سه ید کاکه له گه ل
خۆمان به یین، نه حمه د خامان له گه ل بوو، نامر هه ریم بوو، کورپکی
زۆر جوان و که شخه بوو، هه ستایه وه گوتی من قایل نیم سه ید کاکه
به ن. گوتیان بو؟ نه و جا من زۆر ماندوو بووم، هیچم لی نه ما بووه،
گوتی سه ید کاکه ی بیین لیمان په شیمان ده بنه وه، کاکه من به ن بلتین

ئەو سەید كاكەيە، كى دەزانى، بوو پىكەن، نەمىيان برد، نە
ئەوېش.

له سالى ۱۹۸۲ كە قادر عەزىز ئەندامى سەرگردايەتى بوو،
بۆچى سووربوو لەسەر ئەوئەى كە ھەر بچىتە دەشتى ھەولپرو
ناچىتە ھىچ چىيەكى دىكە؟

قادر عەزىز گەنجىكى خوين گەرم بوو، خۆر اگر بوو، وايدەزانى
ئەو مستەحەت. كە تىر بى، نەك رەسول مامەند، بىرى لە
دروستکردنى ئىنشقاق دەكردەو، بوو ۱۰۰ سەست بىتە ناوچەى دەشتى
ھەولپرو، بەلام سەرنەكەوت، يەكيتى ئىمەو ئەوانيان دەركى.

له سالانى ۱۹۸۲-۱۹۸۳ خۆپىشاندان زۆر دەكرا، دەلەن ئەو
قوتابى و مامۆستايانەى دەھاتنە ناو شۆرش، تۆزۆر پىيان
دەلخۆش نەبووى و دەتگوت نازانن تەقى بەن.. ئەو راست بوو؟

- نەخىر، گەنجىك دەھات، پىمانخۆشبوو، دژى كەسانى نەزان
بووم، ئىمە لەگەل برادەرانى يەكيتى بەرەمان ھەبوو، رۆژبەك مام
جەلال كاكەلى ناردە بەغدا، لە جادەى كۆيە پەرىمەو، دەبىنم
ئەوانەى لەبەر تەيارە لەبن بەرد نەدەھاتنە دەروو، دەستيان بەشايى
كردبوو، منىش گوتم ئەو شايىە چىيە؟ گوتيان ئەلى عەسكەرى
چووتە بەغدا، ھىچيان نەداوتى و مفاووزاتەكە پووچەل بوو، گوتم
ئىو دەژى گفتوگۆن، گوتيان بەلن، ئى چيان پى بلیم، گەنج. يەكيان
ناوى سامانە درىژ بوو، يەكيان ناوى سەعدى بوو، يەكيتىش ناوى
د. عەبدوللا بوو، ئەگەر قسە يەك پى بگوتبان رەنگە لەلای مام

جەلال شکایەت بکەن، زۆریشیان لێ تۆرە بوومە، هەستاین چووینە بانێ ماران، شەختە بوو، دەبووایە لە سێ چوار جێیان لە بەستی شەرغە بەهین، من و لاغم پێ بوو، جەماعەتی ئێمەش شارەزاو قایم بوون، ئەوێ لاواز بوو، یەک یەک لە پشتێ خۆم سوار کرد، لاوازه کانم بە پشتی و لاغ پەراندەوه، گوتمە گەنجەکان، ئێوه گەنجن بپەرئەوه، دوایی شەوێ دیسان هەمووم لەوبەری بەناو ئاوێدا هێنانەوه، تە سامانە درێژ نەبێ، ئەوانیتر هەموویان تەسلیم بوون. سێ کاکە مادام ئەوەت پێ ناکرێ، بۆ دژی مفاو، اس: نەزانن نەزان، یان دەچوون لە مزگەوتان دژی مزگەوت: حەیان دەکرد.

پێدەچێ لە گەل مە ۷. - حەتیار پەپوهندیت باش نەبووی وەک لە کتێبە کەشد. - سەدەکەوێ، بۆچی؟

- هەندێک شتی خرابی کرد، بۆیە لێی تۆرەبووم، ئەگینا کە هاتە دەری مرۆقتیکی خۆراگرو شوێشگێڕ بوو.

مام سەید هەموو سالی کە یادی شەری کۆرێ دەکرێتەوه، هەریەک لە حیزبەکان خۆی دەکاتە خاوەنی.. ئەوانەدی تۆ ناگادار بی، ئەوانەیی زیاتر دەوریان لە شەرکە هەبوو کێ بوون؟

- رەسول مامەند، بەرپرستی رێگای هەببەت سوڵتان بوو. یەکی تیش لای ئەزمەریان پێ سپێردرابوو. ئەو رێبەش، واتە ریتی هەولێر- سۆران بە کاک مەسعود سپێردرابوو، بە حەقیقەت لەو رێگایە بارزانییەکان بەجدی خۆیان ئامادەکردبوو، بەلام کە ئێمە لە مەسیف شکاین، بەس بارزانییەکان لەوێ مانەوه، کەسی دی لێ

ئەما. ھیزی ھۆمەتیش دوابەدوای ئیمە ھاتن. ئەمنیش سێ چوار
 پیتشمەرگەم لەوئ بەجیھتیش، دەچووم ھاوار بۆ کاک مەسعود بېم،
 تا چارەبەک لەو ھێرشەى ھۆمەت بکا. بە کاک مەسعودم گوت،
 ئەگەر لێرە شەپ نەکەین، ھەتا سەرئورمان دەبەن. من نەشمزانی
 ئەوھا زوو ھیزی رژیتم شۆردەبیتەو، دەنا بەخۆم لەوئ دەمامەو. لەوئ
 سەعید شەپ، کردبوو لەوئندەر ھۆمەتیش دەدو ئەلى دۆلەمەرى و دکتۆر
 چوار پیتشمەرگەکەى شیان لەگەڵدا بوو. من بە کاک مەسعودم
 گوتبوو، ئەگەر نازوقە بنێرى، تێمە چۆنناکەین. خوا ھەلناگرئ
 بە زووترین کات پشٹیوانییەکی چاکى بۆ و نازوقەى گەیاندا.
 بارزانییەکان رووھو سەرھوھ سەرکەوتن، دیاربوو چەک و سەھەکیشیان
 گرتبوو ھیتزەکەى رژیتمان شکاندبوو، ئیمەش چووین و ھەموو
 ھیتزەکان گەراينەوھو ناوچەکەمان دابەشکرد، یەکیتى نیشتمانی لای
 رۆژھەلاتى بەرکەوتبوو کە جەماعەتى کاک سامى عەبدولرەحمان و
 قادر عەزیزیش لەگەڵ ئەوان دانرابوون. لای رۆژ ئاواش، کە دەکاتە
 سەر گەردە ھەرە بلتدەکە درابوھ سۆشیالیست. دواتر ھیتزەکەى
 ھۆمەت بەھۆى ئەو گەردە شکا، چونکە ئەوئ لە شەپ بزانتى، دەزانئ
 ئەو ھیتزە لە کوئ شکاوھ. شیوعییەکان لە شاخىک بوون. دواتر
 ھۆمەت ھیتزەى ھینا و چەند بنکەبەکى گرت، بارزانییەکان ۳
 برینداریان ھەبوو، بارزانییەکان لەشەپ زۆر شارەزان، کە شکابوون،
 راستەو راست نەرویشتبوون، بەلاکەى دى سوورابوونەو. من ئەوانم

دیت، گوتم کورپه نهوه بز هلدین. نهوه مهعناى ههیه. گوتم نهوه کاک
 مهسعود هیزی هینا، ئیوه تازه هلدین، نهوجا گوتمان نهوه کاک
 مهسعودیش هات. حه مه د گوتی قسه مان پی مه لئ، من وا برینداران
 رهوان ده کهم، من بهرپرسی نهوه هیزه م. گوتم بگه رینه وه شتی وا نییه
 خواهه لئاگرئ دکتور سه عیدو نهوان هاتنه وه و چووینه پال شاخه که، که
 هیزه که ی ئیمه له وی بوون. جه ماعه تیکی خالید ئازگه یی، که
 سه ره رشتکاره که ی و ابرانم مام سلیمان بوو، نهوانیش هاتنه سه ری،
 له وی سه رکه وتین و گه یشتینه جه ماعه ت دکتور سه عید گوتی باز،
 وی. پتینا خوش بوو جیگه بگورین، چونکه کاک مه ^{سه وی له گه ل}
 خالید ئازگه یی دانا بوو. نه منیش گوتم ؟! سور با جارئ راوه ستین،
 با خو مان پته و بکه یین. با ^{سه سی ئیمه ش بپن، جه ماعه تی زیاتر}
 هاتن، کومانک ^{سه} له خواری ههنده ته قه کرا. گوتم نهوه بو له
 خوا ^{سه هه ده که ن}. نهوا نهوه جوندیانه له به سهروه هاتینه سه ریوه،
 ئیوه ش له وینده ررا ته قه ده که ن؟! ناویرن به سه ر بکه ون. گوتم لی بوو
 یه کتیک، که ناوی ره سول بوو ئیمه پیمان ده گوت شوانه، پیشتر له گه ل
 ئیمه بوو، دو اتر چوو بووه ناو یه کیتی و سه رتیپ بوو. گوتم کورپه
 ته حسین کاوانی نهوه سه یید کاکه یه. وه ره با سه رکه وین، دو ایئ
 ناویرن له هیچ مه جلیسه ک له گه لی دانیشین، به چاومان دا ده داته وه و
 ده لئ له خواری ته قه یان ده کرد. گوتم کاک سه یید قسه مان پی مه لئ
 وا هه ر ئیستا سه رده که وین. سه کی سه بوون، هه ره که وه ده وری ۱۵
 پیشمه رگه یه کیان له گه ل بوو، دوو B.K.C. بپشیان پی بوو، که نهوان

گه‌یشتنه لای ئیمه، دکتور گۆتی کاکه نه‌وه نه‌وانهش هاتن، با هیرش بکه‌ین. گۆتم یاللا با هیرش بکه‌ین، که هیرشمان کرد، دووسنی ئردمان گرت. ئیدی له‌ولاهه‌ش سه‌فینی مه‌لاقه‌ره‌و هه‌ل‌گورد و جه‌ماعه‌تی حه‌سه‌ن نه‌چارو نه‌وانه هه‌موو تێکرا شه‌ره‌که‌یان به‌پێوه‌برد. ه‌لام شکانی هیزی رژیتم له‌لایه‌ن ئیمه‌وه‌ بوو. نه‌وه‌ش به‌ سه‌رکردایه‌تی من بوو. من هیرشه‌که‌م پێ کردن، چونکه‌ نه‌گه‌ر شاخیک هیزی ئورژمنی لێ پێ، چۆن له‌ خواره‌وه‌ را ده‌گیری. شتی وا له‌ دنیا دا نییه.

ئهی رژی ئازادکردنی شاری هه‌ولێر جه‌نابت له‌وی بووی؟

- من ناهه‌تێوه‌سه‌هه‌ خوارێ، ئاگام لێ نییه.

بابێینه سه‌ر یه‌گه‌رتن گه‌ر بیره‌که‌ی یه‌گه‌رتنی پاسۆک و پارتی گه‌ل و سه‌شیاالیستی دانا؟ پێوه‌ایوو یه‌گه‌رتنه‌که‌ ساغ و رێک بوو؟

- بیره‌که‌که‌ هی کاکه‌ حه‌مه‌ی حاجی مه‌حمود بوو، بۆ سه‌ه‌ی حیزبه‌که‌ له‌ ناوببا، که به‌ ته‌واوی تێکیدا.

خۆ نه‌وکاته ره‌سول مامه‌ند سه‌رته‌ریبوو، خه‌لکی دیکه‌ هه‌بوو

چۆن پێشیان پێ نه‌گرت؟

- ره‌سول مامه‌ندیش حه‌زی ده‌کرد، هه‌ندێ له‌ براده‌ران ده‌یانگوت با د. مه‌حمود بێته‌ سه‌رته‌ری ره‌سول مامه‌ندیش له‌و شته‌ عاذز ببوو. ده‌یگرت من چه‌ند ساڵه‌ ماندوو بوویمه، ئیستا نه‌و وه‌زعه‌ی هاتییه، ده‌یانه‌وی من بگۆرن. بۆیه‌ نه‌ویش خۆی بۆ تێکدانه‌که‌ ماندوو نه‌کرد. وانه‌بوو ئیمه‌ هان بداو بلتی بابه‌ نه‌وه‌ بۆ تێکدانه‌و قبوڵی مه‌که‌ن. خۆ

ئەگەر ئەو ەيان بە من گرتبا، ەيچيان دەسلالەتى ئەو ەيان نەبوو، بتوان تىكى ەدن، من بە تەنھاش بووما، نەمدەھىشت واى لى بى، چونكە ەيزى سۆشئالىست زۆربەى لەگەل نەبوون. بەلام كەس دەنگى نەکرد.

واتە ەلۆئىستى تۆش ديارنەبوو؟

- نازانم، من شارەزانىمە. من كەبراىەكى ەسكەرىمە، لە سئاسەت نازانم، گوتيان بەو يەكگرتنە ئىمەش قەوارەمان وەك يەكئىتى و پارتى لى دى. منئىش گۆتم باشە، من چوزانم بۆ تىكى،
 دواتر ەئىندەى نەخاىاند رەسول مامەند، ناو يەكئىتى،
 ئەوانئىدئىش چوونە ناو پارتى. لە كەمە ئىچو ەتەنئوىست بىنە
 ەيزى سئىيەم، ئەمە چۆن.

- ئەو يەكگرتنە ئەو ەدروست بوو، كە ئىمە لە كۆبە دوو بارەگامان ەدەر، يەكئىتى ەئىرشى كەردبوونەسەر، يەكيان گرتبوو، يەكئىشان پى نەگىرابوو، يەك دوو پئىشمەرگەى ئىمەيان برىندار كەردبوو و لەسەر جادەش كەنجىكئىان كوشت.

- لەسەرچى ئەو بارەگاىانەى ئىرەيان گرت؟

- ەدەر بۆ ئەو ەى تەنگاومان بكنەن و نەمئىنئىن. پاش ئەو ەش ەئىرشىان كەردە سەر بارەگاكانمان كاك رەسول مامەند چوودە وئىندەر. ەندەك لە برادەرانى سەر كەرداىەتئىش وەك شىروان شىروەندى كە خەلكى ئەو ناوچەىە بوو، لەگەل ئەحمەد شاكەلئىش كە كۆن لەگەل مام جەلال برەك دۆست بوون، ئەوانە زباتر مەلئىيان بەولای دابوو، كاك

رهسول هاتبوو کاک مهسعود ببینی. دووسی جار هاتبوو کاک مهسعودی نه دیبوو، نهویش له وه زۆر عاذز بوو که وه کو پیتویست پیشوازیان لێ نه کردبوو، ئیدی هاتهوه له رکان بووه یه کیتی. که رویشت شیخ محهمهد شاکهلی و شیروان شیروهندی له گهلی چوون.

که چووه ناو یه کیتی راویژی له گهلی ئیوه کرد، که بلێ من دهجمه ناو یه کیتی؟

- نه خیر، ههز بوو خۆبان چوون.

چی له لایهن پارتهی پیشوازی له رهسول مامهند نه کرا؟

- چووه که ئیسه خه ربیک بوو بچینه ناو پارتهی، نهوان کۆبوونهوه که بیان تێخه. چون به ته نیا مانه وه، گۆتیان ئیسه سۆشیالیست تێکنادهین. بریاربوو سه مان بچینه ناو پارتهی، به لایم نهوان تێکیاندا، دواتر له سۆشیالیسته کهش وین. کاک مهسعود ببین، نه یان دیت، راست بوونه یه کیتی، له خۆبان رانه دیت.

ئیه که تازه سهی حزب یه کتان گرتبوو به و گه رماو گه رمیبه،

کی دهستپیشخه ری ئه وهی کرد هه مووتان بچنه ناو پارتهی؟

- مه سه له که هه ر لیدانه که ی یه کیتی نه بوو، که له دوو باره گاکه ی ئیسه یاندا له کۆبه. ئیسه هس قبولمان نه کرد، چونکه یه کیتی قهت له ههقی ئیسه نه هاتوه له شاخ،. به لایم بهم دوا ییه دهستمان شکا که له گهلی ئه وانه یه کمان گرت. تهن به تهن یه کیتی قهت به ئیسه نه وه ستاوه. خۆشیان ئیعتراف ده کهن. ئیعترافیش نه کهن مه یدانه که شایه ده، که نه و دوو باره گایه بیان گرت، بریاربوو کۆبوونه وه به ک له گهلی

پارتی و یه کیتی بکهین له هۆتیلی زهیتونه له ههولتیر، چونکه نهوکاته
 یه کیتی و پارتی پیکهوه حکومه تیان پیکهتینابوو، من هیزه کم
 ناماده کردبوو، خانووهکانی نهو ناوچهیهه هه موو گرتبوو، گوتم بێن لیره
 لیتیان ددهدم، نابج یهک یه کیتی رزگاری بی. بهلام نهو قادر جهباریه
 گوتمی ئیمه رازی نین. ئه ی دوایی چی دهکویهوه، لیمان ددهنهوه.
 گوتم پاشان دهچینه دیهگه، نهوکاته لهژیر دهستی رژیم بوو. دهئینه
 حکومت وهرن حهق بدهنه ئیمه، ئیمه لهگهڵ ئیوه دهبین، نهگهریش
 هاتن لهوئ لیتیان داین، لیتیان ددهینهوه. خواهه لئاگری قادر جهباری
 گوتمی نهوه مام جهلال جارک ههلی بو ریککوت، جاریکی دی نهو
 ههله بو ئیمه ریکناکوهی برۆینه ناو حکومت و دوایی بیینهوه
 مهیدانی، له جاشاتی بیینهوهو لیمان خوش بن و ببینه شوڕشگیتر،
 ئیمه رازی نابین، نهوه بوو گوتم من به تهنی دهچم، ههر لیتیان ددهدم،
 گوتمی وهلاقبوئی ناکهین و نابهلین... له دوای نهوه من گوتم وهرن
 بابینه پارتی. ماموستا سهعدو کاک سامی حهزبان لی بوو، بهلام
 نهدهویران لای جهماعهتی خۆمان باسی بکهن، یهکه م جار من گوتم
 وهرن با لهگهڵ پارتی یه کبگرین، کاک سامی و ماموستا سهعد
 دهستیان پیکردو قۆستیانهوه. بهلام ههر دووکیان به منیان گوت بو
 ئیمه نابجی له کۆیونهوه ئه مه بلتین، مام سهید تو ئه م پیشنباره بکه،
 هه موو کهس له تو قبوڵ دهکاو ئیمهش هیدی هیدی دهیخورتین، ئیدی
 منیش گوتم یان شه ر لهگهڵ یه کیتی، یان لهگهڵ پارتی یه کدهگرین. له
 رکی نهو لیدانه ی یه کیتی. ئیدی نهوه بوو پرپارماندا بچینه ناو

پارتی.

له ناو ئیوه کەس له دژی چوونه ناو پارتی رانهوستا؟

- نهخیر... به باشیان زانی.

ئیشهکەیان بەتۆ کرد؟

- ئاخر... دواتر به خوشیان خۆیان برده پیشهوه. خۆ من ناچم بلتیم من وهام گوتووه. ئاماده نیمه شتی وابکه م. من ئه وهندی کردوومه به هی خۆمی ده زانم، به دهست و تهنه گه که ی خۆمی ده زانم. گوتم له وه نییه بلتیم خه لکینه منیش ئه وها بووم.

په یوهندی شه خسی و سیاسیت له گه ل دکتۆر مه محمود باشتر بوو یان له گه ل ره سول مامه ند؟

- وه لالا هه ردووکیانم وه کویه کتر خوشده ویست، چونکه دکتۆر مه محمود له شۆرشێ ئه یلول پیاوه کی زۆر دلتسۆز بوو، رۆژه تا ئیواری بۆ فه قیرو هه ژاران دکتۆری ده کرد. دکتۆرم په کجار زۆر خوشده ویست. خوشه ویستی شۆرشێ ئه یلول بوو. هه ر شته کی کردبایه له بهر دلم نه ده که وت. به س کاک ره سولیشم خوشده ویست.

کاتێ تۆ پیشنیاری ئه وت کرد، ئیوه بچنه ناو پارتی، حه مه ی حاجی مه محمود هه لوتستی چی بوو؟ گوته ی با نه چینه ناو پارتی؟

- نهخیر، هاته ناو کۆنگره ش.. ئاخر مونا مه ره بوو، پێیانگوتبوو. له ناو کۆنگره ئینجا وای گوت. به س من ته قربه نه له ناو سۆشیالیستی ش هه ر پارتی بووم، به لام پێم عه یب بوو رۆژه که له رۆژان بلتیم پارتیمه، به لام له ناو سۆشیالیستی ش نه مه هیشت هه یج

کەسێ بەقەد یەک جگەرە قسە بە پارتی بلێ.

لە ئەندامانی ئێستای ناو پارتی کە پیشتر لە سەرکردایەتی پاسۆک، یان پارتی گەل، یان سۆشیاالیست بوون، کاتی یەکگرتن، کەس دژی ئەو بوو بێتە ناو پارتی، یان بلێن با بچینە ناو یەکی، یان شتیکی دی؟

- نەخێر ئەوانە ی هاتن کەس دژی نەبوو.

لە دوایین کۆنگرە ی پارتی تو خۆت هەلنەبژارد، یان دەر نەچوو، یان پێیانگوتی خۆت هەلنەبژیره؟

- خۆی دەبێ کۆنگرە لە ئەندامانی حیزب پێکبێ، من خۆم هەلنەبژارد، بەلام ئەوانە ی ئەندامی حیزب بوون دەنگیان دامی، بەلام ۷۰۰ کەسە کە دەنگیان نەدامی، ئی ئەگەر ۷۰۰ کەس دەنگت نەدات ئی چۆن دەر دەچی؟!؟

چەند دەنگت هینا، نزیکت نەکردبوو دەرچی؟

- وە ئالاهی لە بیرم نییه.

کاتی سەدام رووخا، زۆر لە کەسانی بەرپرس فایلیان دەرکەوت، ئاشکرا بوون کە پەيوەندییان لە گەل بەس هەبوو.

سەبارەت بەتو هیچ شتیکی لەو بابەتە هەبوو؟

- نەمزانییه... کاکە حەمە ی حاجی مەحمود لە بەغدا یی لیستیکی هینا بوو، هی ئەمنی هەولێر بوو، تییدا نووسرابوو، ئەو کابرایە بەشتیک ئیقناع بکەن ئەوانیش وەلامیان دا بوونەو. کە ئەو پیاو هەحەزی لە ئافەرەتانه، نە مەشرووبخۆرە، نە پارەشی خۆش دەوی، واتا هیچی لە گەل ناکرێ، تەنھا چاره ی ئەو یە بکوژرێ.

به پیتی نهو زانیارییهی ههته، نهندامانی سهه کردایهتی
حیزبهکاتی زۆر تیدا بوون، که بهیوهندیان لهگهه بهعس
ههبوویی؟

- نهوه حیزبهکان دهزانن. من فایللی کهسم نه دیتییه ..

به م دواییه که بوویه نهندام پههلهمان، تق خوت حهزت لی بوو؟
- ناوه لالا حهزم لی نه بوو. زه وقم لی نییه ههتا دنیا ماوه هیچ
ئیشهک لهگهه هیچ حیزبهک بکهه. بهلام ههندی برادهری خۆم له
سهه کردایهتی پارتی هاتن گوتیان کاک مهسعود خۆی نویستی بیته
نهندام پههلهمان پیمان خۆشه رهتی نهکه یهوه، نهمنیش رهتم نه کردهوه،
دهنا پیم خۆش نه بوو، پیتشتریش وایان لی کردم پۆستیکیان لی
وهه رگرم.

لهو ناخیرهدا ههندیک له پههلهمانتاران داوایان کرد
موچهکه یان زیاد بکری، تق ئیمزات کرد؟

- وه لالا من ئیمزام کردوه بو زیاد کردنی موچهی پههلهمانتاران،
بهلام ههه نه شمزانی بو چییه، ههه گوتشم لی نه بوو، چونکه له دوا
تهقینه وه که ی وستیان تیرۆرم بکهه، گویم گران بووه، نهگهه رنا
عهییه مهزه ته بکهه بلتی مهعاشم زیاد بکه، شتهکی باشیان نه کرد،
بهمنیان گوت وهه ئیمزابکه، منیش ئیمزام کرد.

تق ههولی تیرۆرکردنت درا، رات بهرامبهه تیرۆرستان چییه؟

- خۆی نهه مریکا ههلهی کرد که ویستی وهکو خههکی نهه مریکا
ههه سوکهوت لهگهه خههکی ئیره بکا، بو به لهغهدا حالی بهوه
گههشت، دهولهتی ئیمهش ههه مان ههلهی نهه مریکا دهکا، چونکه

بهراستی حوكمه كى شله، ده بى حوكمىكى توندى له دژى تيرورستان
 هه بى، ژنىك ده بىنى هه موو چاوى داپوشيوه، ده ستى داپوشيوه،
 كه سىك نىبه پى بلى خوشكه بو تو هه موو خه لك ده بىنى نه زدر
 نىبه، بو خه لك تو بىنى نه زه ره، يان خه لك هه به له مزگه و ته كان
 به شيوه بهك نوژ ده كا كه جى گه ي گومانه، جاره ك يه كىكى وام دىت،
 دىتم چاوم لى سوورده كاته وه، گوتم با له مزگه وت نه يگرم، له ده رى
 ده يگرم، به لام لىم بزى بوو، روژنىكى دىكه دىتمه وه به پاسه وانه كانم
 گوتم، كه له مزگه وت دوور كه وته وه بىگرن، نه وه بوو گرتيان ته سلىمى
 ئاسايشم كرد، به لام ئاسايش به رىدا، به س ئىستاش سوپند ده خوتم نه و
 كورده تيرورىست بوو، هه روه ها ده مه وى نه وه ش بلىم نه وه ي تيرورىست
 دروسته كا، نه و كه سه به كه له ئىزگه و روژنامه كان دژى ئىسلام قسه
ده كا.

پاش نه وه نده ساله خه بات و چه رمه سهرى و برىندار بوونه، ئىستا په شىمان نىت؟

- نه وه لالا بو مىلله تى خوتم كردووه، پىاوى كه س نه بووىمه، پىاوى
 مىلله تى خوتم بوومه، پىشى شوڤشى نه ته وه يش، له دژى ناغايان شه ږم
 كردووه، بهر گرىم له مىلله تى خوتم كردووه، له سه ر چىنه كه ي خوتم شه ږم
 كردووه، له ده شتى هه ولىتر من توانىم سه ركه وم، به لام حىزى شىوعى
 فه شه لى هىنا، هه ندىك گىران و هىندىك هه لاتن و مه سئولى
 مه فزه كه جه مالى شىخ تا بهر ته سلىم بووه وه، من به ته نى مامه وه.

هه‌مه‌ی حاجی مه‌همود

له‌م عێراقه‌ گه‌وره‌یه‌دا، بریار له‌ ده‌ست ئه‌و
بالیۆزخانه‌ بچکۆله‌یه‌ی ئه‌مریکایه‌ که‌ له‌ به‌غدایه‌

حەمەى حاجى مەحموود، چاره‌گه سه‌ده‌ده‌كه زياتره،
 پيشمه‌رگه‌يهو، وه‌ك خۆى ده‌يليت (٦) جاريش برينداربووه، ناوى
 حەمەى حاجى مەحموود يه‌كه‌مجار له‌ نارچه‌ى شاره‌زور
 بلاوبووه‌و ئىدى شهر له‌ دواى شهر ناوى ئه‌و دوورتر ژويشت، تا
 هه‌موو كوردستاني ته‌نپيه‌وه، له‌ هه‌شتاكان و نه‌وه‌ده‌كانيش، حەمەى
 حاجى مەحموود، زياتر وه‌ك كه‌سيكى عه‌سكهرى خۆى به‌ خه‌لك
 ناساند، زياتر له‌وه‌ى سياسى بيت، ره‌نگه‌ هه‌ر ئه‌و كاريگه‌ريه‌يه‌يه‌ش
 بيت، له‌ ديمانه‌و چاوپيكه‌وتنه‌كاني راشكاوانه‌ ده‌ويت، قسه‌ى خۆى
 ده‌كات، گرنگ نيه‌يه‌ دوايي سه‌ركۆنه‌ ده‌كرت يان نا، زۆر هه‌ز له
 هاوپه‌يانيتى ده‌كات له‌گه‌ل حه‌به‌كاني ديكه‌ى كوردستاني (بيجگه‌ له
 پارتى و يه‌كيتى) به‌لام، نه‌وه‌يشى بۆ نه‌چۆته‌ سه‌ر، جا چ له‌به‌ر
 گوشارى دوو حه‌به‌ ده‌سه‌لاتداره‌كه‌ بيت، چ له‌به‌ر خۆويستى هه‌ندىك
 سه‌ركرده‌ى حه‌به‌كان بيت.

به‌شهاومان زانى هه‌ندىك لاپه‌ره‌ى ميژروي خه‌باتى هه‌فتاكان تا
 نه‌وه‌ده‌كان به‌ كاك حەمەى حاجى مەحموود هه‌لده‌ينه‌وه، زۆر به
 جوورته‌تانه‌ش وه‌لامى پرسپاره‌كاني داينه‌وه، به‌و هيوايه‌ى توانيبيتمان
 تينوويه‌تى خوئنه‌ران بشكيتن.

سدره‌تای هانتت بۆ نیتو دنیای سیاست له کۆتوه ده‌ستپێده‌کات؟ نایا
له بزووتنه‌وه‌ی یه‌که‌گرتنی دیموکراتی سوسیالیستی کوردستانه‌وه‌یه؟
یان پێشتر رۆلتیکت هه‌به‌وه؟

- من پێشتر پێشمه‌رگه نه‌بووم، کاری سیاسیشم نه‌کردوه،
هه‌فتاکان یه‌که‌ حیزب له کوردستان هه‌بوو، هه‌مووی هه‌ر پارتی بوون،
به‌لام من زۆر هه‌ولمدا بیه‌که‌ نه‌ پێشمه‌رگه نه‌یانکردم، واسته‌شم کرد
هه‌ر نه‌یانکردم. به‌ چه‌کی خۆشمه‌وه هه‌ر نه‌یانکردمه پێشمه‌رگه، له
شه‌ربشدا. وه‌کو عه‌شایه‌ر به‌شداریم کرد... ئیتر نازانم هۆبه‌که‌ی چی
بوو؟! .

به‌س له سالی دوا‌ی نسکۆی شو‌رش، هه‌ولی زۆرمدا که شتیک
به‌که‌ین، ئه‌وه بوو له‌گه‌ڵ زۆر له براده‌ران هه‌ولماندا، به‌لام ئه‌وکاته
نه‌کرا، ئیتر به‌ره‌به‌ره هه‌ولی په‌یداکردنی کۆمه‌ڵی خه‌ڵکماندا، وه‌کو
ریکخراویک توانیمان ریکخستنه‌کامان بلاوبه‌که‌ینه‌وه، پاشان بیرمان
له‌وه‌ کرده‌وه که په‌یوه‌ندی به‌ ریکخستنی دیکه‌وه به‌که‌ین، ئه‌مه‌ بوو
په‌یوه‌ندیان به‌ بزووتنه‌وه‌وه کرد، ئه‌وکات بزووتنه‌وه هه‌شتا فک‌ره‌ییک
بوو.

- ئه‌وه‌ که‌ی بوو؟

- هه‌ر چه‌ند رۆژیک دوا‌ی ریککه‌وتنی جه‌زائیر، ده‌توانم بڵیم له
١٩٧٥/٤/٤ په‌یوه‌ندیم به‌ براده‌رانه‌وه‌ کرد، له ١٩٧٥/٥/١٠
جاریکی دیکه‌ دانیشتی‌نه‌وه، ئه‌و دانیشتنانه‌ به‌رده‌وام بوو تا رۆژانی

مانگی ٦، به درٲٲٲایی سالی ١٩٧٦ ئیشمان کردو هه وئمانداو چه کمان کړی و له ژٲٲٲر زهوی شاردمانه وه، په یوه ندمان به خه لکه وه کردو تابعه مان په یدا کرد، نه وکات دوو سی جزره رٲٲکخستن هه بوو، بزوو تنه وهی سوسیالیستی دیموکراتی کوردستان هه بوو، کو مه له ی ره نجه دران هه بوو، کو مه له ی مارکسی - لینینی هه بوو، هه ریه ک له لایه که وه خه ریکی کاری رٲٲکخستن بوو، دوایی ئیمه توانیمان بریاری دروستکردنی مه فرهزه سه ره تاییه کان بدهین، نه وه بوو له ١٩٧٦/٦/٢٦ بریاری دروستکردنی په که م مه فرهزه مان دا.

- تو خه لگی ناوچه په کی خٲٲله کی که ناوچه ی شاره زوره، بوچی به مارکسیهت و سوشیالیزی زانستی ده ستت پٲٲکرد، به لام حزٲٲٲکی نه ته وه یی، یان جوړٲٲک له حزٲٲٲکی عه شایری ده ره به گٲٲ هه لنه برٲٲاردا؟

- به راستی وه کو فیکر، من فیکرٲٲکی نه ته وه یی و نیشتمانیم هه یه، نه وکاتیش له سه ره هه مان فکر بووم، به لام نه وکات له دوای رٲٲکه وتنی جه زائٲٲرو نه و بارودوخه ی به سه ره کورد داها، په رچه کردارٲٲک دروست ببوو، که وا لٲٲکده درایه وه شوړش پشتی به نه مریکا و ئٲٲران به ستووه، نه و په رچه کرداره وایکردبوو خه لک هه ول له گه ل چه په کان بدات، خوٲ ده زانی کورد هه ولی له گه ل هه مووان دا، له ماوه یه کدا له رٲٲگای خانه قاو ته کیه و شیخه کانه وه هه ولٲٲدا شٲٲٲکی بو بکری، بو نه کرا. له رٲٲگه ی سوٲٲیهت و شیوعیه ته وه هه ولٲٲدا، نه وه بوو نه گه یشته نه نجام، کو ماری مه هاباد نمونه یه که له و

باره‌پوهه. له رېگه‌ی ټينگليزو بهریتانیا هه‌ولیدا، نه‌گه‌یشته نه‌نجام،
 بارزانی ره‌حمه‌تی به‌همان شپوه له‌گه‌ل نه‌مریکا و ئیران هه‌ولیدا،
 نه‌ویش نه‌گه‌یشته نه‌نجام. نه‌مانه هه‌مووی هه‌ولدانى بېی ناکام بوون.
 وه‌کو گوتم نسکوی شوپش وایکرد په‌رچه‌کردارتیک دژی ئیران و
 نه‌مریکا دروست بېی، گوايه ئیران وای له ئیمه‌کردو نه‌ویش سه‌ر به
 نه‌مریکایه، که‌واته ناچاربووین په‌نا بو شتیکی دیکه به‌رین که‌خه‌لک
 قه‌ناعه‌ت بېی بکه‌ین. خوی دووشت ده‌توانی زوو کار له‌گه‌نجان
 بکات، یه‌کیان به‌ناوی ئیسلامی، نه‌ویدیکه‌یان به‌ناوی مارکسیه‌ت،
 نه‌وه‌ی په‌که‌م زوو تاقیکرابووه، نه‌وه‌ی دووهمیان مابوو، وه‌ک نه‌وه‌ی
 مرؤف ده‌که‌وېته ناو ناوېکه‌وه بو نه‌وه‌ی خوی رزگار بکا ده‌ست بو
 پوشیش دبا، واته کورد نه‌وکات هیچ پشت و په‌نایه‌کی نه‌بوو،
 نه‌وه‌ش له‌گۆزی بوو ده‌یانگوت حزبی شیوعی هه‌لویتست وده‌ده‌گری،
 پیتمانخوش بوو، گرنه‌گ نه‌وه‌یه دژی عیراق بېی، رۆژتیک دوو سی
 که‌سم بانگکرد، دواى نه‌وه‌ی قه‌ناعه‌ت‌یان کرد ئیسمان له‌گه‌ل بکه‌ن،
 پیتمگوتن نه‌و ریک‌خسته‌نه ریک‌خسته‌نیکی مارکسیه، هه‌رچه‌نده
 بزووتنه‌وه له‌بنچینه‌دا ریک‌خراویکی مارکسی لینی نی نه‌بوو،
 (بزووتنه‌وه‌ی سوسیالیستی دیموکراتی کوردستان) بوو، به‌لام که
 بزووتنه‌وه‌ی چووه‌شاخ له‌ده‌روهه مه‌رجیان له‌سه‌ر بزووتنه‌وه‌که‌دانا که
 سوسیال دیموکرات ئیمپریالیزمی دووهمه، ده‌بېی ناوه‌که‌ی بگۆرن.

– کټی مه‌رجه‌که‌ی دانا؟

- یه کیتی نیشتمانی کوردستان دابنا، کۆمه‌له‌و یه کیتی نیشتمانی کوردستان گوتیان سو سیال دیموکرات ئیمپریالیزمی دووهمه، ئەگەر وشه‌ی دیموکرات له ناوی حزبه‌که‌تان لانه‌به‌ن، نه‌بیته بزووتنه‌وه‌ی سوسیالیستی، که‌واته ئیتوه باوه‌رتان به چه‌ک نییه، ئەوه‌ش فیکره‌ی ئیمپریالیزمی دووهمه له جیهاندا، له‌به‌ر ئەوه ئەگەر وانکه‌ن له‌به‌ره‌ی ئیمه‌ قبول ناکرین. ئەوکات نیمچه به‌ره‌یه‌ک له‌گه‌ڵ یه‌کیتی کرابۆوه، له‌به‌ر ئەوه‌ش وه‌زعی میلیله‌ته‌که‌ نه‌وه‌نده له مه‌ترسی دابوو، په‌نا بۆ هه‌موو شتی‌ک ده‌بردرا، هه‌ر بیروباوه‌رتیک بووايه گرنگ ئەوه‌بوو چۆن ئەو میلیله‌ته‌ رزگار بکری.

- ئیتوه که ئەوکات له‌گه‌ڵ یه‌کیتی زۆر ریک بوون، بۆچی له سه‌ره‌تای سالی ۱۹۷۸ شه‌رتیکی گه‌وره له نێوانتان دروست بوو؟

- خۆی ئەوکات کۆمه‌له‌ ئەو فکریه‌یه‌ی هه‌بوو که ئەوه‌ی له‌گه‌ڵت نه‌بێ دوژمنته، بۆ نمونه له کاتی شه‌ری ناوخۆ ئەگه‌ر له‌گه‌ڵ سه‌رکرده‌یه‌تی کاتی پارته‌ی شه‌ریان هه‌با، هه‌یچ کێشه‌یان له‌گه‌ڵ بزووتنه‌وه نه‌بوو، به‌لام که شه‌ریان له‌گه‌ڵ که‌س نه‌ده‌ما، ئینجا له‌گه‌ڵ بزووتنه‌وه ده‌یانکرد.

- ئیتوه وه‌کو بزووتنه‌وه‌ی سوسیالیستی به‌رواتان به‌ خه‌باتی چه‌کداری هه‌بوو، ئەو بزووتنه‌وه‌یه‌ کۆمه‌لتیک کادیرو سه‌رکرده‌شی ئی دروستبوو، که‌چی سکرته‌یره‌که‌تان به‌روای به‌ خه‌باتی چه‌کداری نه‌بوو، یان له‌به‌ر هه‌ر هۆیه‌ک بێ نه‌هاته شاخ، ئیتوه وه‌کو سه‌رکرده‌یه‌تی

ئەوگات چۆن قەناعەتتان بەو سكرتيره كرد كه ئەو لە بەغدا بێت و خەلكيش لە شاخ خەبات بكات؟

- سەيدا سالىح يوسفى پياويكى ئاشتيخوازو نيشتمانپەرورە بوو، دەريوست ميللەتەكەى لەو بارودۆخە رزگار بكاو شتيكى دەسكەوى، هەتا كاتى خۆى چ كاك عەلى عەسكەرى، چ كاك خاليد، چ عەلى هەزارو شەهيد كاردۆ گەلالى و ماموستا مەلا ناسيخ بەو فكرەيه لە ئيران گەرانەوه كه نەگەر حكومەتى عيراقى هەندى گۆزان لە سياسەتى خۆى بكاو چيتر نەلى ئيتر شوڤش تەواو بووهو ميللەتى كورديش تەواو بووه، ئەوان نامادەبوون لەگەل عيراقدا وتوويز بكن، ئەوه خالى يەكەم بوو، خالى دووهم سەيدا يوسفى پرواى وانەبوو كه نەركى هيتى كورديبەكان رووخانى رژيم بى، بەلاى ئەو نەركى هيتە كورديبەكان ئەوهبوو مافى كورد بەدەستبەين لە چوارچيوى عيراقدا، لە ديدى ئەو ئيشى ئيمە ئەوه نەبوو شەر بكهين تارژيمى عيراق دەرووخيت، بەلام لە راستيدا دوزمنەكەت جوابى نەدەدابهوه، تۆ ناچار دەبووى پەنا بۆ چەك بەربت تا دوزمنەكەت ناچار بكهيت گفتوگوت لەگەل بكات، بۆ ئەوهى هينديك لە داواكانى ميللەت جيبەجى بكا.

مەسەلەى نەهاتنە دەرەوهى سەيدا سالىح يوسفى بۆ چەند هۆبەك دەگەرپتەوه، يەكەم تەمەنى زۆريوو، نەيدەتوانى بە ئاسانى بپتە شاخ، دووهم كيشەى مائەوهى هەبوو، ئيمە هەولماندا بچپتە دەرەوه، ئەوهبوو پرپاربوو لەگەل كاك عەزىز عەقراوى و چەند كەسيكى ديكه

پیتکه‌وه بچنه دهره‌وه، ئه‌وان له سورباوه رۆیشتنه دهره‌وه و له‌وتیوه هاتنه لامان له شاخ، به‌لام ئه‌و نه‌یتوانی بچیتته دهره‌وه، ئه‌وه‌بوو له کۆنگره‌ی یه‌که‌م ئیمه سکرته‌یرمان هه‌لنه‌بژارد، حکومه‌تی عێراقی زۆرجار پرسپاری ده‌کرد بۆ ئه‌وانه سکرته‌یران نییه؟ یان سکرته‌یره‌که‌یان له کۆتیه؟ پاشان شه‌ری ناوخۆی به‌سه‌ر داهاات و زۆرجار ده‌گوترا سکرته‌یره‌که‌یان له به‌غدايه، ئه‌مانه وایکرد حکومه‌تی عێراقی پتی بزانی و ئه‌وه‌بوو له ریگی نامه‌یه‌که‌وه شه‌هیدیان کرد.

- له هه‌شتاکان زۆرجار باس له‌وه ده‌کرا که ئێران سه‌یته‌ره‌ی له‌سه‌ر حیزبی سوسیالیست کردوه، ناوی هه‌ندیک سه‌رکرده‌ی به‌رچاویش ده‌هاات، به‌تایبه‌تی له شه‌ری ناوخۆدا ته‌وشتانه زۆریاس ده‌کران که ئێران له ریگی نیستلاعاته‌وه ژماره‌یه‌کی زۆری ئه‌ندامانی سه‌رکرده‌یه‌تی سوسیالیستی کرپه‌وه ده‌ستی به‌سه‌ر ئه‌و حزبه‌دا گرتوه، له راستیشدا دوا‌ی سا‌لی ۹۱ ده‌رکه‌وت هیندیکیان راستن، ئه‌وه له کاتیکدا حزی سوسیالیست به‌ حزی چه‌وساوه‌کان خۆی ده‌ناساندو بنکه‌یه‌کی جه‌ماوه‌ری به‌ر‌فراوانیشی دروستکردبوو، نایا ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ چه‌نده راسته که خۆشت له‌سه‌رکرده‌یه‌تی به‌وی و یه‌ک‌تیک به‌وی له‌وانه‌ی ناوت ده‌هاات؟

- له راستیدا که رژیمی شا نه‌ماو شه‌ری عێراق و ئێران ده‌ستیپیکرد، ئیمه له یه‌کی‌تی نیشتمانی جیابوینه‌وه، که لپی جیابوینه‌وه دژایه‌تی زۆر توندی کردین. هه‌روه‌ها شه‌ری ناوخۆش زۆر

نازاری دابن، یه کئی لهو فاکته رانه بوو که فشاری زۆری له سه رمان دروستکرد، ههروه ها ئیرانی ش فشاری زۆری خسته سه رمان، ههولیان ده دا ناوی حیزب بگۆرین، به وییانوهی نه گهر ئیمه نه و ناوه مان گۆری نه وان پشتیوانیمان لی ده کهن، به لام ئیمه نه چوینه ژیر نه و باره، گوتمان ئیمه و ئیوه ههردوولامان دژی عیراقین، با لهو خاله یه ک بگرین. بۆیه ده لیم ئیمه نه چوینه ته ژیر باری حکومه تی ئیرانی و هیچ رۆژتیکیش له ماوهی نه و چند ساله دا ئیران نه هاتوه له سه ر ئیمه شه ری حزبیکی دیکه بکات، به لام له سه ر زۆریه ی حیزبه کانی کوردستان شه ری کردو توپ و راجیمه شی دانی.

- نه وه دوای راهه رین بوو...

- له پیش راهه رینیش هه ر یارمه تی نه وانی پتر دا، له زۆر بابه ت پشتگیری نه وانی کرد، له دوای راهه رینیش ئیران به پیشمه رگه ی هه موو حزبه کان به ره له لستکاره کانی ئیرانی کوشتن، به س ئیمه نه وه مان نه کردوه، توپ و راجیمه ی بۆ هه مووان ته قاند، خۆم بینیم هه ر سه یاره که ی قه رارگه ی ره مه زان کاتیۆشاکه ی له سه ر به که یته ی شه رپکرد، له سه ر پارته ی شه رپکرد، له سه ر بزووتنه وه ی ئیسلامی شه رپکرد، به لام له سه ر ئیمه یه ک راجیمه ی نه ته قاندوه.

ئه مه خالی یه که م، خالی دووه م: ئیران هیچ کاتئ نه وه نده یارمه تیه ی نه داوین که بتوانین به رگری پتی بکه یین، چونکه ئیمه نه شه رمان بۆ ئیران کرد، نه ئیرانی ش ته کلیفی لیکردین شه ری بۆ

بکهین، ههتا ئیمه زۆرجار له سههر مهسه لهی حزبی دیموکرات له گهڵ ئیتران تووشی کیشه بووینه، سهید کاکه ئیستاش له ژباند اماوه له سههر حزبی دیموکرات زیندانی کرا، ئهوان دهیانگوت دهبی ئیوه شهری حزبی دیموکرات بکهن، بهلام ئیمه نه شهری کوردی تورکیامان کرد، نه هی کوردی ئیترانیش.

- نهی نه گهر نهو حزبه نهو ههلوێستانه ی ههبووه، بۆچی وهکو گه لای پایز ههلوهری؟

- دوو هۆ ههبوو، یه که میان سهرکردایه تی حزب له ناوخۆیدا کیشه ی ههبوو، به تایبه تی له نیوان کاک رهسول و کاک د. مهحمود، دووهم سهرکردایه تی حیزب له ناست نهو بنکه جه ماوه ریه به رفراوانه نه بوو که حزب هه بیوو، ههروه ها ههردوو حزب پارتی و یه کیتی کۆکبوون له سههر نهوه ی له حزبی سوشیالیست بدهن، جگه له مانه له کاتی ههلبژاردندا مهرجی ۷٪ یان دانا، ئیمه ش نه مانتوانی نهو رێژهیه بێنێن و بچینه په رله مان. دوا ی نهوه سهرکردایه تی حزب هه ندی شتیان له دهست داو نه یان توانی خۆبان رابگرن. هه ره له باره ی په یوه ندی نهو حزبه به ئیتران رهنگه زۆرجار باسی من بکری که من لییان نزیک بوومه، من خۆم په یوه ندی له گهڵ ئیتران هه بووه و ئیستاش هه مه.

- په یوه ندی هه که چۆن بووه؟

- په یوه ندی هه که مان ناوا بوو، ئیمه له سههر نهو سنوورانه بووین و هیتزیکی کاربگه ری شه رکه ر بووین، هیتزیک بووین له ناوچه که

دهمانتوانی هاوسه‌نگی هیز بگۆرین، ئیرانیش دژی عیراق بوو، ئیمه ریککه‌وتنی سیاسی و ستراتیژیمان له‌گه‌ل ئیران نه‌بووه، ریککه‌وتنی کاتی و رۆژانه‌بیمان کردوو، بۆ‌نمونه گوتومانه هیزی حکومه‌تی عیراقی له‌و ناوچه‌یه‌یه با پیکه‌وه هیرشیان بۆ‌بکه‌ین و ده‌سکه‌وته‌کانیش دابه‌ش ده‌که‌ین، هه‌میشه ریککه‌وته‌کانی ئیمه له‌گه‌ل ئیران رۆژانه‌یی بووه، نه‌ک سیاسی، چونکه ئیمه به‌ درپژایی شه‌ره‌کامان له‌گه‌ل حکومه‌تی عیراق یه‌ک دیلی خۆمان ته‌سلیمی ئیران نه‌کردوو.

- به‌لام برینداره‌کانتان ده‌چونه ئیران و له‌وێ یارمه‌تی ده‌ران؟

- به‌ئێ، برینداره‌کامان ده‌چونه ئیران و له‌وێ برینه‌کانیان ساریژ ده‌کران، هه‌روه‌ها جیگا و ریگای ۳۰۰ ماله ئاواره‌یان بۆ دابینکردین، که تا ئیستاش هه‌ندی مالمان له‌و ئۆردوگایانه ماون.

- چه‌ک و ئازووقه‌شتان وه‌رده‌گرت؟

- ئازووقه‌شمان وه‌رده‌گرت.

- باشه پیتوایه ئیران وه‌ک ده‌وله‌تیکه‌ گه‌وره‌ی ناوچه‌که به‌تایبه‌تی له‌ کاری هه‌واکه‌ریدا ده‌ستیکه‌ درپژی هه‌یه، به‌بێ به‌رامبه‌ر شت ده‌دا به‌ حه‌زه‌کان؟

- به‌رامبه‌ر چیه؟ ئیمه شه‌رمان کردوو، ئه‌و یارمه‌تیانه‌ی به‌ هه‌موو کورد ده‌دا. هی وا هه‌بوو هه‌ر له‌ ترسان رایکردبوو هاتبووه ئیران و ئه‌ویش ئازووقه‌و یارمه‌تی پیده‌دا، به‌لام ئه‌و چه‌کانه‌ی به‌

حزبه‌کانی دیکه درابوو، به ئیمه نه‌دراوه، ئەو پارەیه‌ی درابوو
حزبه‌کانی دیکه، نه‌دراوه به‌ئیمه، ته‌کلیدی شه‌رو رفاندنی خه‌لک و
ته‌سلیم‌کردنی به‌ ئێران، به‌ ئیمه نه‌کرا.

- ئەوان ته‌کلیفیان لێنه‌کردن؟

- با ته‌کلیفیان کردوو، به‌لام ئیمه نه‌مان‌کردوو.

- که نه‌تان‌ده‌کرد ئەوان هه‌لو‌بستنی دیکه‌یان وه‌رنه‌ده‌گرت؟

- با، کاتی وا هه‌بووه له‌سه‌ر سنوور پێشمه‌رگه‌یان گرتوین، کاتی
وا هه‌بووه کێشه‌ی جو‌راو‌جو‌ریان بو‌ دروست‌کردوین، به‌لام برسپه‌تیمان
هه‌لبێژاردوو، ئەوه‌مان نه‌کردوو.

- ئە‌ی باشه بو‌ واهاتوو که تو په‌یوه‌ندیت له‌گه‌ڵ ده‌زگا‌کانی ئێران

هه‌یه، به‌لام ناوی سه‌ر‌کرده‌کانی حزبه‌کانی دیکه ناییت؟

- بو‌ ئەوه دوو سی‌ه‌ه‌یه، کاتی ئیمه شه‌رمان له‌گه‌ڵ عێراق
کردوو، هه‌ندی له‌ حزبه‌کان له‌وانه‌یه نه‌یان‌توانی‌بێ له‌سه‌ر
سنووره‌کانیش سه‌یری عێراق بکه‌ن. بو‌ نمونه ئیمه تو‌پخانه‌مان
گرتوو، مه‌عه‌سه‌که‌رمان گرتوو، ئێران پشتیوانی لێ‌کردوین و
یارمه‌تی داوین، ئە‌مانه وای‌کردوو ئەوان وا بزانی ئیمه سه‌ر به
ئێرانین، به‌لام ئێران ده‌وله‌تیکی گه‌وره‌یه له‌ ناوچه‌که، ئیمه وه‌کو
حزبێکی سیاسی مامه‌له‌مان له‌گه‌ڵدا کردوون و په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ڵدا
به‌ستوون، له‌گه‌ڵ تورکیا و سووریاش هه‌روابوو، ئیمه له‌سه‌ر P.K.K
له‌ تورکیا باره‌گامان پێداخرا، تا ئیستاش باره‌گامان له‌ سووریا هه‌یه،

له گهال ئيرانيش وهك گوتم په يوه ندييه كه مان روژانه يي بووه، زور كه س هه وليد او ه به ره له ستكاراني ئيراني بگري و ته تسليمي ئيراني بكا، به لام به پيچه وانه وه ئيمه به ره له ستكارمان له بهر دهستي ئيران رزگار كړدووه.

- تو، چ له سالاني ۷۹ به دواووه چ له بهرې جودو كاتي شهري ناو خوډا له شاخ و له دواي راپه رينيش، زياتر لاي يه كيتيت گرتووه؟
نایا نه ده كرا وه كو حزبي شيوعی هاوسه نگییه ك له و نیتوانه دروست بکەیت و هه ردوولا له خوډا رازی بکەیت؟

- ئيمه له كاتي بهرې جوددا كه جودو يه كيتي شهربان بوو، هه ولماندا بگه رپينه وه ناوچه كان، لايه نه كاني ديكه نه يانده كړد، پارتی و يه كيتيش ئاماده نه بوون هيزه كانيان بيننه وه سهر سنور، تنها هيزي كيش روژانه تووشی شه رده بوو، ئيمه بووین، نه گهر نامه كاني مام جهلال و يه كيتيت له كتيبه كاني مندا بينيبي كه چون داوای ناشت بوونه وه مان ليده كهن، خو كاتي خوې داوايان له پارتی و شيوعيش كړد، له سالی ۱۹۸۴ دوو سې جار چوونه بارزان كوډوونه وه كرا، نه گه پشته هېچ نه نجاميک، سه رته ئيمه له گهال يه كيتي ته نسيقمان كړد. مه سه له ی كه وتنه بهرې شهري، ئيمه شهربان نه كړد، پارتی كه هاته وه هه وليتر يه كه مجار باره گاهي ئيمه ی گرت و ته له فزبونه كه ی ئيمه ی له سهر قه لای هه وليتر داگرت.

- رهنگه بارودوخه كه ئيستنا بيت، نهوكات مالي نه نداماني

مهكتههې سياسي پارتيش تالانكران... .

- نا له بهر نه وه نه بوو، چونكه دواى نه وه من هاتمه وه چوومه لاي
كاك مه سعرد و نهوم بينى، دوايى هاتن باره گاي سليمانيشيان
گرتين، دوايى بو گرتنى باره گاي ديكه شمان هاتن، نيتر قابيله نينسان
به رگرى له خوځى نه كات؟!

نپوه كه له گه ل پارتى گه ل و پاسوك يه كگرتنتان راگه ياند وه ك
بلى قوناغى كى گواستنه وه بن بو چوونه نپوه حزبيكى ديكه، نه وه بوو
دوايى چوونه ناو پارتى، نايان له سه ركردايه تى خوځتان ديراسه ي نه و
يه كگرتنه تان كرده بوو؟

- نه و يه كگرتنه به سروشتى نه بوو، يه كگرتنى نيمه و پاسوك پيش
هه لېژاردنى گشتى بوو كه كاك ره سول مامه ند له دڅى د. مه حمود
عوسمان كرده، يه كگرتنه كه ي پارتى گه ل و پاسوكيش د. مه حمود له
دڅى كاك ره سول كرده، وانا هه ردوولا له دڅى يه ك هه وليانده دا
خه لك بيتن.

- نپوه وه كو سه ركردايه تى هه لوېستتان به رامبه ر هه لسوكه وتى نه و
دوو كه سه چى بوو، نايان له راكيشانى خه لك بو خوځيان پتويستيان به
دهنگى زورينه نه ده بوو؟

- له راستيدا نيمه بو خوځمان له گه ل يه كگرتنه كان بووين. پيمان
باشبوو يه كگرتن هه بين، به لام بو نه وه بين تا هيتزى سيبه م دروست بين،
نه و هيتزى سيبه مه بتوانئ يارمه تى يه كيتى و پارتى بداو پشتيوانيان
لي بكا.

- پیتانوا بوو به پاسۆک هیزی سییهم دروست بیی؟

- مهوزوع ژماره نه بوو، مهوزوع لایه نه معنه وی و ئیعلامی و سیاسییه که بوو، نه گینا خۆتان دهزانن سۆسیالیست پتیوستی به ژماره نه بوو، ئیمه ههولماندا هیزی سییهم دروست بیی، به لام به پیتچه وانه وه براده رانی پاسۆک ئاراسته به کی تاییه تی خۆیان هه بوو. هه ند پکیان دهیانگوت گرنگ نه وه یه نه وه حزبه بگه یه نینه ناو حزبیکی دیکه نه گهر ئیمه نه شیکه یه گرنگ نییه. ههروه ها هه ند پک له براده رانی (پارتی گه ل) یش ناوا بیریان ده کرده وه، نه مانه وایان کرد یه کگرتنه که هه ره له سه ره تا وه یه کگرتنیکی ناکامل بیی. له گه ل نه وانه شدا فشاری به کیتی نیشتمانی کوردستانیشمان له سه ره بوو.

- فشاری نه وان چۆن بوو؟

- نه وکات ئیمه له حکومه تی هه ریم بودجه مان ۲ ملیۆن دینار بوو، وه زبری دارایی به کیتی بوو، سه رفیان نه ده کرد، دهیانگوت جاری نییه، سی مانگ جاریک بویان سه رف ده کردین. له و سی مانگ براده رانی خۆمان دهه اتن دهیانگوت نه وا به کیتی فشارمان ده خاته سه ره، جا نه وه یه حه زی لی بوو بجیته ناو پارتی، دهیگوت با بچینه ناو پارتی، نه وه شی حه زی له ناو به کیتی بووایه، دهیگوت با بچینه ناو به کیتی، به راستی نه وکات له گه ل به کیتی زۆر هه ولندا گوتم هه ند پک بریار ده ده یه خۆشمان با وه رمان پتی نه بی، که چی وازبان لی نه هیناین، فشاربان خسته سه رمان، کیشه یان بو

دروستکردین، نهوهبوو گه‌یشتینه نهو بریارانه.

- نهوکات بهروات به یه‌کگرته‌که هه‌بوو، یان به‌چی چوویه ناو پارتی و پاش ماوه‌یه‌کی کهم جیا‌ه‌بوویه‌وه، له کاتیکدا دکتور مه‌حمود یه‌کسەر رۆیشت و نه‌هاته ناو پارتی؟

- دکتور مه‌حمود به‌منی گوت، منیش دیمه ناو پارتی، به فاکسیک پیروزیایی لیکردین. له‌گه‌ل چوونه ناو پارتی دابوو.

- نه‌ی به‌وا زوو هاتیه ده‌روه؟

- پیش نه‌وه‌ی به‌چینه ناو پارتی تیبینی خۆم هه‌بوو، له یه‌که‌م کۆبوونه‌وه‌ش وتم ته‌حه‌فوزم له‌سه‌ر نه‌و بابه‌ته هه‌یه، من له‌سه‌ر ناو و ره‌نگی ئالای حیزب رازی نه‌بووم، پارتی ده‌یگوت ناوه‌که بی‌به پارتی دیموکراتی کوردستان یه‌کگرتوو، منیش گوتم (پارتی دیموکراتی یه‌کگرتوو کوردستان) بی، له‌سه‌ر نه‌وه نه‌گه‌یشتینه نه‌نجام، له یه‌که‌م به‌یانیشدا من قسه‌ی خۆم کردو گوتم من تیبینیم هه‌یه، له راستیشدا من حه‌زم له‌و یه‌کگرته‌ نه‌ده‌کرد، له‌و ماوه‌یه‌دا ئاماده نه‌بووم یه‌ک فیشه‌کیش وه‌ربگرم، هه‌تا موچه‌ی پاسه‌وانه‌کانی خۆشم وه‌رنه‌گرت. زۆر له برادهران ده‌یانگوت نه‌وه‌ی هه‌یه با وه‌ربگیرین و ئیشی خۆمانی بی‌بکه‌ین، به‌لام بروام به‌وه نه‌بوو، پیم باشبوو دۆستی پارتی بم باشتره له‌وه‌ی له‌ناو پارتی ئیشی بکه‌م.

- که هاتیه ناو پارتی له‌گه‌ل سه‌رکردایه‌تی پارتی قسه‌ت نه‌کرد که

تۆ داواکاریت چیه...؟

- له بهكهم كۆنگرهو له كۆيونه وهكاني دواي كۆنگرهش،
په شيمانیهك هه بوو له وشتانهی كه له كۆيونه وهكاني پيشرو
باسكرابوون.

- په شیمان بوونه وه كه له لایهن پارتی بوو؟

- بهلئى، كه من نه وهم بينى گوتم با مانه وهم درێژنه كيشى و
حه زبشم نه كرد بيمه زه ره رتيك، دواتر نه وان ههست به وه بكه ن كه من
فيلم له وان كردوه.

- كه ويستت جيا بيبه وه له گه ل سهر كرايه تى پارتى. با ستر كره كه

من جيا ده به وه؟

- بهلئى، من كاغهزم بو جه نابی كاك مه سعود نووسى، چونكه نه
گوته بووى كۆيونه وه مان هه به، منيش گوتم ناتوانم له و كۆيونه وه به
به شداری بكه م، چونكه ناتوانم ئيش بكه م، بو نه وهی دهستی ئيه وش
نه برم.

- هيج وه لاميان نه بوو؟

- با، سهردانيان كردم.. گوتم ناتوانم ئيش بكه م.

- نه وكات ده گوترا جيا بوونه وه ت له ژير پاله په ستوى ئيرانه، نه مه

چون بوو؟

- به پيچه وانه وه، باوه بكه ن نه وكاتهی ده مويست جيا بيمه وه
زۆربهی به رپرسانی ئيتلاعاتی ئيران بو ماوهی ۱۱ رۆژ له مالم
بوون، تكاو رجايان ليكردم له گه ل پارتى بيممه وه، ده يانگوت نه گهر

لهگه‌ل پارتی نه‌میتنییه‌وه خۆت نووشی شه‌رو گیتچه‌ل ده‌که‌ی، گوتم
خوای ده‌کرد تیده‌چووم. ئەمه بریاریکه‌و داومه، هه‌موو ئیتران هه‌ولتی
له‌گه‌ل‌مدا، گوتم نه‌. مام جه‌لالیش گوتمی له‌گه‌ل پارتی بمتنه‌وه، گوتم
ناتوانم.

- باسی ئه‌وه‌ت کرد که پارتی هاته‌وه هه‌ولتێر ده‌ستی به‌سه‌ر
باره‌گای ئیوه‌دا گرتوه‌وه، به‌لام ئیوه‌ پیتشر له‌گه‌ل یه‌کیتی دۆست بوون و
نه‌یاری پارتیش بوون...

- نا به‌پیتچه‌وانه‌وه، ئیمه له‌گه‌ل پارتی دۆست بووین، که په‌که‌که
هتیرشی کرده‌سه‌ر پارتی، زۆرم هه‌ولدا ئەو هتیرشه‌ رابگرم. هه‌تا
یه‌کیتیش نیازی هه‌بوو له‌و شه‌ره‌ به‌شداری بکا، من سه‌به‌ب بووم
نه‌مه‌یتشت یه‌کیتی داخلی شه‌ره‌که ببیت.

- ماوه‌یه‌ک ده‌نگۆیه‌کی زۆر هه‌بوو که ئیوه له‌گه‌ل حزبی
زه‌حمه‌تکیشان یه‌کده‌گرن و قادر عه‌زیز ده‌بیتته سکرته‌یری حزب، به‌لام
ده‌گوترا ئیوه پێداگیری له‌سه‌ر مانه‌وه‌ی ناوی حزب ده‌که‌ن، بۆچی رازی
بووی قادر عه‌زیز بپیتته سکرته‌یری حزب؟

- لای من ناوی حزب (حزبی سۆسیالیست) زۆر گرنگتره له‌وه‌ی
من سکرته‌یری بم، یان نه‌بم، سکرته‌یر زۆر زۆر (۳) ساڵه (۶) ۰۰۰
ساڵه، با (۱۲) ساڵ بیت، گرنگ نییه. ئیستاش نه‌گه‌ر بزانی حزبیکی
به‌ پرواوه ده‌یه‌وێ بیتته ناو حزب، سکرته‌یرییه‌که‌ی ده‌ده‌می، به‌مه‌رجیک
ناوی حزب وه‌کو خۆی بپیتته‌وه.

- ئىتوھ كە رازى بوون سكرتيرىيەكە بۆ ئەوان بىن، ئەى بۆچى
يەكتان نەگرت؟

- لەسەر ماوەى سكرتيرىيى بوو، ئىمە گوتمان (۳) سال سكرتيرى
قادر عەزىز دەيگوت (۶) سال، ئىمەش گوتمان زەمانەتى (۶) سال
نادەين، پىمگوت تۆ (۳) سال تەواو بىكە، وەعدت دەدەمى خۆم
هەلنا بۆتېرم، هەر وەها ئەوان كۆمەلنى مەرجيان دانا، هەموومان لى
قبول كىردن. هەموو شتىكىمان تەواو كىردىبوو، هېچ كىشە يەكىمان
نەمايوو، تەنھا ماوەى سكرتيرىيى نەبى.

- بۆچى ناوى سوسىيالىست لاي ئىتوھ قودسىيەتى وەرگرتووه، لە
كاتىكدا زۆر حزبى دىكە شەھىدى داووه مېژوويەكى زۆر لە ھى ئىتوھ
درېژىرشى ھەبووه، بەلام ناوى خۆى گۆپووه بەردەوامىشى بە
تىكۆشانى خۆى داوھ؟

- دوو سى حالت ھەيە، ئىستا ئىمە حزبىكى سۆسىيال-
دېموكراتىن، خۆت دەزانى زۆرىيەى ولاتانى ئەوروپا لەلايەن حىزبە
سۆسىيال دېموكراتەكانەوھ سەر كىردايەتى دەكرىن، يان حزبى يەكەمن،
يان دووھەن لە دەستەلاتدا. سۆسىيال دېموكرات بۆ ناوچەكەى ئىمەش
شتىكى نوپىيەو ئىستاش دەبىنى ھەندى لە حىزبەكان زىاتر بە
ئاراستەى سۆسىيال دېموكراتدا دەرۆن.

جگە لەوھش ئەو حىزبە قاعىدەكەى وادەخوازى، بۆ نمونە پرۆ ھەر
كوپرە گوندىك بلى حزبى سۆسىيالىست، خەلكەكە دەيناسن، بەلام

ئەگەر ناوھەكەى بگۆرپىن، دەبى مال بە مال بگەرپىن و پىيان بلىن
ناوھەكەمان گۆرپوھو ئىستا شەھىدەكەى ئىوھ بەو ناوھەوھە.

ئىستا ئىمە زىاتر لە ۱۵۰۰ شەھىدەمان لە حكومەتى ھەرىم
بەناوى سوسىالىستەوھ كراون، سبەى ئەگەر ناومان بگۆرپىن. ھەر ئەو
حكومەتە دەلى سوسىالىست نەماوھو ناوھەكەى بىخەنەسەر خۆمان.

- كۆمەلەى رەئىسەران وەك رىكخراوئىكى ماركسى لىنىنى
سەرپەخۆ قاعىدەپەكى زۆر فراوانى ھەبوو، بەلام كە لە سالى ۱۹۸۸
خۆى ھەلوھشاندەوھو چووھ ناو پەكئىتى ھىچ كارىگەرپەكەى لەسەر
دروست نەكردو پەكئىتى ئىستا حزبىكى دەسلەتدارە..

- ئەوھ جىايە، كۆمەلە خۆى لەناو پەكئىتى بوو.. شتىكى دىكە
لېرەدا دەمەوى بىلىم، ئىمە حزبىكى نەتەوھى و نىشتەمانىن، زۆر جار
دەلىن حزبى ئىسلامى، يان ئەلمانى، ئىمە نە حزبىكى ئىسلامىين،
نە ئەلمانىن، بەلكو نەتەوھى و نىشتەمانىن، باوھەرمان بەوھ ھەپە كە
ناوى حزب لەگەل ھەلومەرجى ئىستا ناكۆك نىيە.

- تاچەند پەيوەندىتان لەگەل حزبە سۆسىال دىموكراتەكانى ئەوروپا
ھەپە كە لە دەسلەت بەشدارن؟ ئايا ئەوان دەزانن ئىوھ وەك حزبىكى
سۆسىال دىموكرات كاردەكەن؟

- بەلى.. لەگەل سۆسىال دىموكراتى نىوودەولتەتى پەيوەندىمان ھەپە،
پەيوەندىمان لەگەل زۆر بەى حزبە سۆسىال دىموكراتەكانى فەرەنسا، چىن،
ھۆلەندا و ئەلمانىا ھەپە، بەلام پەيوەندىبەكەمان نەچوونەتە ئاستىكى

وا که لیتی رازی بین.

- حیزبه سوسیال دیموکراتهکانی نهو روپا هممیشه خه لکی
رۆشنیرو بیرمه ندهکان له گه لیاندان، بهلام له حزبی ئیتوه ههسته ده کری
لهو بواره دا همزارن و خه لکی رۆشنیرو له ناو ئیتوه زۆرکه من، نه مه
بوچی ده گه ریته وه؟

- به دلنیا ییه وه حزبی ئیمه له خه لکی رۆشنیرو بیبهش نییه،
خه لکی رۆشنیرو له بواری جوړیه جوړ له ناو حزبی ئیمه دا هه ن، له گه ل
نه وه شدا لایه نی سیاسی و ئیداری و نابووری کاریگه ری له سه ر زۆری
و که می نه و توێژه له ناو حزب هه یه.

- وه که له رۆژنامه کان باسکرا، ماوه یه که له مه و پیتش مه لبه ندی
که رکوکی حزبتان لیتان جیا بوونه وه، هۆی چی بوو؟

- هۆیه کیان نابوو ریبه، چونکه ئابوو ری له ده ست حیزبه
دهسته لاتداره کانه، نه و که سانه ی نه و ئی رنگه سه یری هاوریکانیان
کردبێ که پیکه وه پیتشمه رگه بوون و ئیستا نه وان خاوه ن خانووی
چه ن دقات و ئۆتۆمبیلی دوا مۆدیلن بیر له وه ده کاته وه بوچی ژبان له و
هاورپیه ی خراپتره، له وانه یه فشاریشیان له سه ر هه بووبی.

- له کاتی باس و خواسی یه که گرتنتان له گه ل زه حمه تکیشان باس
له وه ده کرا که ته کلینی د. مه محمودتان کردبێ بو وه رگرتنی پۆستی
سکرتیری حزب، نه وه چون بوو؟

- من و کاک قادر عه زیز له سلیمانی پالاس له گه ل کاک د.

مه محمود دانیشترین، له به غداش له گه لئی دانیشترین، پیمان گوت نیمه
ههردوولا یه کده گرین، ههز ده که یه توش بیته سکر تیر.

- قادر عه زیزیش به وه رازی بوو؟

- نهی نه گهر رازی نه بی بو ده یلنی.

- چی گوت؟

- گوتی ئیستا پیمان کرئ و ئیمکانیات له بهردهست نییه، حزیش
ئیمکانیاتی دهوئ، گوتی من ده مهوئ حزییکی عیراکی دروست
بکه م، پیمان گوت باوه ر ناکه یه پیت دروست بکری.

- دکتور مه محمود کاتی خوی ده یگوت سئ شتمان پتو یسته
کوردا یه تی.. کوردا یه تی.. کوردا یه تی، ئیستا بو بیر له حزییکی
عیراکی ده کاته وه.

- چاو له حزبه کانی دیکه ده کاته وه، باره گا له کوت داده نئ، له
به سره داده نئ...

- به لام نه وانه حیزی کوردین؟

- قه یناکه حزی کوردین، به لام کن به پتویه یان ده با؟ عه ره ب
به پتویه ده بن و نه و عه ره بانه بانگه یشت ده که ن و ده پانه یتن له
کوردستان زه و ییان ده ده نئ.

- به لام ده کرا دکتور مه محمود بیری له دروستکردنی حیزی کوژدی

بکوردایه وه بنکه ی جه ماوه ریش له باشور دروستبکا؟

- من چی بکه م.. ده توانی له دکتور مه محمود بپرسی.

- بۆچی زۆرىدى حىزى بە چووكەكان، سكرتيرهكانىان دەبىتتە ئەندام
پەرلەمان، يان وەزىر، كەچى كەسىك لە مەكتەبى سىياسى يالە
سەرکردايتى بۆ ئەو پۆستانە تەرخان ناكەن؟

- بەنسبەت ئىمە ...

- حىزىكانى دىكەش ئاوان نەك ھەر ئىتوہ ...

- ھى ئىمە بەشەرتى چەقۇبە!

- چۆن ؟

- لە بەغدا ئەندامى پەرلەمانمان ھەيەو كەسىكمان داناوہ .
بەراستى من نەموبىست بىمە پەرلەمانتار، بەلام سى چوار ناومان
رەوانەكرد، لە ناوہكان دووانىان وەرگرت. كاتى خۆى گوتم بابە پىنج
شەش ناوى ترىان بۆ بنووسن، لەبەر ئەوہى ئەگەر يەككىمان نەبوو،
يەككى دىكە بخەينە شوئىنەكەى.. ئىستا دوو ناو ماوين، ئەگەر من
وازى لىبىنم، يان يەككىتى، يان پارتى، يان يەكگرتوو، يەككى لەو
حىزبانە دىتتە شوئىنەكەم.. بۆبە مەسەلەكە ئەوہ بووہ نەك خۆم ئەو
پۆستەم لازۆر گىرنگ بووبى. لەگەل ئەوانەشدا من بۆ پەرلەمانى
عىراقى نەرىشتم، لەبەر ئەوہى پەرلەمانى كوردستانم لاگىرنگرتوو،
وتم ھىچ نەبى پالىكى پىوہ بنىين بۆ ئەوہى ئىش بكاو بىيتتە
پەرلەمانى خەلكى كوردستان.. من لەو رۆژانەش باسكرد گوتم
ئەگەر دەكرى بگۆردى يەككى دىكە لە جىتى خۆم دادەنىم.

- بۆ خۆتان ناتوان ئەو گۆرانكارى بەكەن؟

- ده‌لێن گوايه كۆمسيۆنى بالاي هه‌لبژاردن بريارتيكي داوه كه كه‌س ناتواني ناوه‌كه‌ى خۆى ره‌ش كاته‌وه‌و ناوتيكي ديكه‌ دابنى... نه‌گه‌ر نه‌وه بگري سبه‌يني ناوى خۆم ده‌گۆرم و يه‌كيكي ديكه‌ داده‌نيم.

- له‌ كۆتايي نه‌مسال يان سه‌ره‌تاي سالي داهاوو بريارتيك هه‌يه له‌ عيراق هه‌لبژاردن بگريته‌وه‌، پيترويه له‌ كوردستانه‌ش هه‌لبژاردن بگريته‌وه‌؟ چونكه‌ سه‌رۆك و جيگري سه‌رۆكي په‌رله‌ماني كوردستاني گوتيان ماوه‌ى په‌رله‌ماني كوردستان 4 ساليو په‌يوه‌نديمان به‌ په‌رله‌ماني عيراقه‌وه‌ نهييه!

- قه‌ناعه‌تم وايه نه‌مۆ له‌ عيراقدا هه‌يچ كه‌سيك بريارى له‌ ده‌ست نهييه، له‌و عيراقه‌ گه‌وره‌يه بريار له‌ ده‌ست نه‌و باليوژخانه بچكوئه‌يه‌يه كه‌ له‌ به‌غدايه نه‌و‌يش باليوژخانه‌ى نه‌مريكايه.. ليستي برابه‌تي كه‌ركوك بريارياندا كاره‌كان له‌ نيوان خوڤيان دابه‌ش بكن، وه‌فديكي باليوژخانه‌ى نه‌مريكي هاتن و ته‌ده‌خوليان كردو گوتيان ئيمه‌ وا له‌ ديموكراتيه‌ت گه‌يشتووين كه‌ زۆرينه‌ ريزى كه‌ميه‌ بگري. من له‌گه‌ل نه‌و ديموكراتيه‌ته‌ى نه‌مريكام، چونكه‌ نه‌گه‌ر پروات به‌ ديموكراتيه‌كه‌ى نه‌مريكا نه‌بي، ده‌بي له‌ به‌غدا عه‌ره‌ب به‌سه‌رماندا زال بي. پيموايه نه‌مريكا هات پيگوتن كه‌ نه‌و نه‌نجومه‌نه‌ هه‌يچ ئيشى نهييه، هه‌تا له‌ كه‌ركوك پيگوتن، نه‌وه بريار له‌ ده‌ستی نه‌وانه‌. بۆ نمونه‌ كاتي هه‌لبژاردنه‌كان يه‌كيته‌ى و پارتى هه‌ولياندا هه‌لبژاردنى په‌رله‌ماني كوردستان 4 مانگ له‌واده‌ى خۆى دواى بخه‌ن، كۆمسيۆنى بالاي

ههلبژاردن و ئەمریکا پیتیگوتن عیراق یەک عیراقەو دەبێ ههلبژاردن بکەن، ئەوانیش کردیان. لەم ماوەیەش گۆببیسست بووین (بۆش) گوتی: دەبێ ریزی مەوعیدی ههلبژاردن بگیرێ، و اتا دەبێ لەکاتی خۆی بکری، بۆیە پێموایە بریار لە دەستی ئەمریکایە، نەک عیراق و کوردستان. ئەگەر ئەمریکا گەیشته ئەو برۆایدی کوردستان لەگەڵ عیراق ههلبژاردن نەکاتەوه، ئەوا نایکاتەوه.

ههلبەت ئیمە لەسەرەتادا پروامان وابوو ئەم پەرلەمانە بۆ ٤-٥ مانگە، ئەو رۆژە ی کاک کەمال و برادەرەن گوتیان بۆ ٤ سالی دیکە، ئیمە لەنێو پەرلەماندا سەیری یە کترمان دەکردو پیمان خوشبوو، ئەمانگوت بۆ خۆمان تا چوار سالی دیکە دەمینێنەوه «بەپێکەنینەوه»، بەلام باوەر بکە بریارە کە لە دەستی ئەمریکایە، لە دەست هیچ کەس نییە.

- ئێوه بۆ پیتان خوشبوو، خۆ ئەگەر لە سالی نایندەش ههلبژاردن بکراپایەوه، ئێوه هەر دەبوونەوه ئەندام پەرلەمان؟

- کاکە هی وا هەیه بە رێکەوت بوو ئەندامی پەرلەمان، بەخەونیش نەیدیوه، کە گوتیان بۆ ٤ سالی دیکە، سەیری یەکیان دەکردو پیتیخۆشحال بوون، بەلام بۆ من گرفتتیک نییە ئەندام پەرلەمان بم، یان نەبم، گەرنگ ئەوێه کورد چی بۆ خۆی دەکا. خۆ پەرلەمانی بەغدا هەموو ئیمتیازاتەکانی لێره زباترە، بەلام من ئێرەم لاگەرنگتریوو... لەگەڵ هەموو ئەوانەدا بریارەکان لە دەست خەڵکی

عێراق و کوردستان نییه، ئهوهی که دهلتین سهروه‌ری عێراق بۆ
عێراقیه‌کان گه‌راوه‌ته‌وه، ئه‌سل و ئه‌ساسی نییه.

- زۆر مه‌سه‌له هه‌یه پێویست ده‌کا په‌رله‌مان هه‌لوێستی هه‌بێ،
ئێوه وه‌کو ئه‌ندامانی په‌رله‌مان بۆچی راتان له‌سه‌ر ئه‌و شتانه نییه؟
- من خۆم قسه ده‌که‌م.

- مه‌به‌ستم ته‌نها تۆ نییه...

- کاکه من چی بکه‌م؟ په‌رله‌مانی کوردستان نوێنه‌ری خه‌لکی
کوردستان نییه، نوێنه‌ری حزبه‌کانه، تۆ ناوی یه‌ک ئه‌ندام په‌رله‌مانم
بده‌بێ که له به‌رژه‌وه‌ندی حزب قسه نه‌کا. ته‌نها یه‌ک که‌سمان هه‌یه
کاک دکتۆر نوری تاله‌بانی جاربه‌جار هه‌لده‌ستییته‌وه ده‌لتی من بێ
لایه‌نم، به‌لام خۆ ئه‌ویش له‌سه‌ر لیستی یه‌کیتیه.

میلله‌ت ده‌نگی نه‌داوه‌ته ئێمه وه‌کو تاک، بۆ نمونه که‌ستیک له
شوێنیک خۆی هه‌لده‌بژێری، مال به‌ مال ده‌گه‌ری ده‌لتی من خۆم
هه‌لده‌بژێرم، ده‌نگم بده‌نتی ئه‌و شتانه‌تان بۆ ده‌که‌م، سه‌به‌ی خه‌لکی ئه‌و
شوێنه ده‌چیتته به‌رده‌م په‌رله‌مان و داوای بێنینی نوێنه‌ره‌که‌ی خۆیان
ده‌که‌ن و کیشه‌ی خۆیانیان بۆ باس ده‌که‌ن، به‌لام خه‌لکی کوردستان
ده‌نگی به‌ یه‌کیتیی و پارتی و یه‌کگرتوو و کۆمه‌ل و سۆسیالیست و
هه‌موو حزبه‌کان داوه‌و حیزبه‌کانیش خه‌لکیان هێناوه‌ دایانناوه، و اتا
ئه‌گه‌ر خه‌لکی کوردستان داوای شتیک له په‌رله‌مانی کوردستان بکا،
ده‌بێ له‌ ریگای حزبه‌کانه‌وه داوایه‌که بکه‌ن، ئه‌ندامێکی په‌رله‌مانیش

ئەگەر بىھەي ئىشىك بىكا، دەبى بلىتتە حىزىكەى دەمەوى بچم لە فلان ناوچە كارىكەم، وانا حىزىكەكان ئەلقەى پەيوەندى نىوان خەلك و پەرلەمانن، بىرپار لە حىزىكەكان دەردەچى، بۆيە پىتويستە نە ئىمە لىمان تىكبچى و ابزانن نوتنەرى راستەقىنەى مىللەتىن، نەمىللە تىش لىتى تىكبچى و ابزانن ئىمە راستەوخۆ نوتنەرى ئەوانىن و بىن گلەيمان لى بىكەن، دەبى مىللەت بچى گلەبى لە حىزىكەكان بىكات، ھەرۋەھا ئىمەش بەھەمان شىوہ.

- بىرتان لەوہ نەكردۆتەوہ لە ھەلبژاردنى داھاتودا لەگەن حىزىكى گەرە تەحالف بىكەن، يان ھەرۋەكو جارن كورسىكە، دوو كورسىتان دەبى؟

- ئىمە پىمانوايە لە ھەلبژاردنى ئايندە گۆران دەبى. ئەو ھەلبژاردنەى پار سالى دىموكراتىيە تىكى تەواو نەبوو، دەنگىكى يەكجار زۆر درا، ھەندى بەناوى پاسەوانى سندوق بەبى حىساب دەنگى دا، لەشكرو ھىزى چەكدارى دوو حىزىكە بەبى سنور دەنگياندا. لەلايەكى دىكەوہ لەبەر ئەوہى ئەمربىكا لە خوارووى عىراق كىشەى ھەبوو، بە ئىرەى گوت بۆن بۆ خوتان چى دەكەن، بىكەن.

لە ھەلبژاردنى سالى ۱۹۹۲ يەكىتى و پارتى يەكە ۴۴٪ دەنگەكانيان ھىنا، پاشان دەنگى حىزىكەكانى دىكەشيان بەسەر خۆبانددا دابەشكردو بوونە (۵۰ بە ۵۰) لە ھەلبژاردنى ئەمجارە ھەرىكەو ۳۹٪ يان ھىناوہ، ئىستا زياتر لە ۳۰ كەس بەرەنگ و روو

نه يه کيټيه و نه پارتی «نازانم له بڼه وهش چين»، نه گهر نه و ۳۰ کهسه
هیچ قسه ش نه کهن و به بڼه دهنګی دانیشن، مانای وایه گوران له ناو
په رله مان هه یه، گوران له رای خه لکی کوردستان بووه، بو هه مووی
دهنګی به يه کيټی و پارتی نه داوه؟

له بهر نه وه پروام وایه له هه لېژارډنی داها توو نه و ۳۰ کهسه نه گهر
بو ۴۰ کهس زیاتر بهرز نه بیته وه، له ۴۰ که متر نابې.

- نه وه به شتوه گشته که بوو، مه به ستم ټیوه یه؟

- به دلنیا ییوه، ټیمه ش به شپکین له و خه لکه، له په رله مانای
پت شوودا یه ک کورسیمان نه بوو، ټیستا دوو کورسیمان هه یه، نه مجاره
ده یکه یین به سې چوار ټیک. له لایه کی دیکه وه پیکه ټینانی لیستی
هاوبه ش له نیوان حزه کان کار ټیکی ماقول نه بوو، من لایه نګری نه وه
نه بووم. ټیمه پت شتر ده مانگوت يه کيټی و پارتی بو ټیکناکه ون، بو یه
باش نه بوو ټیمه دژی نه وه بین، به راستی نه گهر بیانگوتایه هیچیشتان
نا ده یینې و نو ټنه ریشتان نابې، هیچ قسه به کم نه ده کرد، کاتیکیش
هاتن له گه ل ټیمه قسه یان کرد، گوتان ماده م ټیوه گه یشتوو نه ته
نه نجام، هیچیشی بو ټیمه تیدا نه بې، ټیمه له گه ل نه و رټکه و تنه ی
ټیوه داین. ټیستاش نه گهر بهر ژه وه ندی کورد له وه دا بې لیستی
حیزه کان پیکه وه بې، ټیمه لاریمان نابې، نه گهر واش نه بوو،
به دلنیا ییوه ده چینه هه لېژارډن و هاوپه یانیتی دروست ده که یین.

- تات ټیستا له گه ل نه و حزبانه ی له قه باره ی خو تان نزیکن، پرس و

راتان نه کردووہ کہ بۆ ههلبژاردنی ناینده لیستی هاویهش دروست بکهن؟

- به لئی. دواى ههفتهیهک کۆبوونه وهیهکی دیکه مان کرد. هه ندی له حیزبه کان گوتیان ههر کهس بۆخۆی ههولّ بدها، تومه ز دواتر بانگیان کردبوین، ئیمه و حیزبی شیوعی دانیشتین کۆنگره ی رۆژنامه گه ری بگرین و رایبگه یه نین که پیکه وه به یهک لیست داده به زین، له ناو قسه کردندا بووین، ئه وان به کسه ر ته له فۆنیکیان بۆ کرا، ئیتر یه شیمان بوونه وه نه یانکرد، دیاره پێیانگوتبوون وه رن ئیمه ۳ کورسیستان دده یینی، واز له حزبی سوسیالیست بێن، ئه وانیش وازبان هیتا.

- هیچ جارێک داواى لهو شتوهیان له ئیوه نه کردووہ؟

- نه خیر. ئیمه له گه لّ حزبی شیوعی دانیشتین بۆ ئه وه ی به جدی قسه بکهن، هه موو راگه یاننده کانی حیزبی شیوعی و حیزبه کانی دیکه یان کۆکرده وه، به منیان گوت به په له وده باره گای حیزبی شیوعی، منیش چووم و گوتیان با رایبگه یه نین، له پر زهنگی ته له فۆنیک هات و چوونه دهره وه وه هاتنه وه گوتیان چۆنه بیخه ینه سه یینی، وانا نایکه یین. من وتم نایکه یین، مه به ستم ئه وه یه بلیم وه زعی حیزبه کان به و ئاقاره دا دهروات، هه موویان به دواى ئیمتیا زات دا ده گه رین. بۆ پارتی و یه کیتیش، ئه گه ر له گه لّ یه کیتکیان یه کبگری، ئه وه ی دیکه وا ده زانی له دژی ئه وه، ئیستا نیوانیان باشه، هاو په یمانی کردن له گه لّ ههر یه کیتکیان به ستراره به هه لمه رجی ئه وکاته وه، به دلنیا ییه وه ئیمه پیمان خو شه. هه رچه نده له به غدا ئه وان هه لۆتیبستیان به رامبه ر حیزبه کانی هاو په یمانی خو بان له لیستی هاو په شدا باش نه بووه، لیستی هاو په یمانی کوردی له ۶ حیزبی

كوردی پێكهاتوو، لیستی شیعهش له ۲۶ حیزب و ریکخراو پێكهاتوو، ئهوان بۆ گفتوگۆکردن له گهڵ حیزبه کانی دیکه ۲۶ کهسیان دیاری کردبوو، بهلام له لیستی ئیتمه تهنها دوو کهسی پارتی و دوو کهسی یه کیتی دیاری کرابوو، بێ ئهوهی ئیتمه ناگاداریین.. له ۹ وه زیرو ئه وه مووه جیگر وه زیرو پۆستانه، ته نانهت یهک فه رمانبه ریشیان به حیزبه هاوپه میانه کاتی خۆیان نه داوه، جا چۆن جارێکی دیکه له گه لیان برۆم، به پیتچه وانوه لیستی شیعه کان وانهبوون، ئیستا مه رج داده نین فلان وه زاره تان بۆ داده نین، بهلام وه زیره که ده بی فلان بێ. ئی بۆ؟ نه گه ر نه وه زاره ته بۆ حیزبه که یه تۆ چ حه قت هه یه ئه و حزبه کێ ده کاته وه زیرو.. لێره کارکردن به و نه فه سه یه. ئیستا له به غدا دیموکراتیه تی پتر هه یه، له په رله مان خه لک هه لده سته قسه ده کا، ره خنه له وه زیره کان ده گری، ئیتمه له په رله مانی کوردستان هه زده که ی رۆژی شه رعیه ت ده ده یه ۱۰ وه زیرو، بهلام فه رمانبه ریکمان پی لاندی، له به ر ئه وهی ئیستا په رله مانی کوردستان چاوه پتی که ره می خواو هه ردوو مه کته بی سیاسیه به لکو بگه نه ریککه وتن بۆ یه کگرتنه وهی ئیداره کان.. ئیستا په رله مان هه قه به ریا ریک ده ربکا بلتی هه ردوو حکومه ت شه رعیه تیان نه ما، پیتویسته حکومه تی نوێ را بگه یه ندری، بهلام ناتوانی ئه و شته بکا.

- به لینی هیچ وه زاره تی، یان وه زی ریکی هه ریمیان پیتنه دارن؟

- له به غدا هه ر هیچیان به هیچ حزبی ک نه دا. له کوردستانیش هاتوون ژماره ی وه زاره ته کانیان دوو ئه و نه ده زیاد کردوو وه هه رچی وه زاره ته گرنه گه کانیشن، خۆشیان رازی نین تیکه لیان بکه نه وه، هه رچی وه زاره ته مو متازو زۆر باش و باشه کانه بۆ خۆیان دا به شیان کردوو،

گه راون کام وه زاره تی که تلپی ته رایبی تیدا نییه ده. ا هری بیدنه
حیزه کان، هیشتا له سه ره وهش ریک نین. به رسمی به نیمه یان
گوتوه وه زیریکی هه ریم به نیوه ددری، به لام نیمه گوتومانه گرنه
به شداریکردنه، نه گه رنا وه زیریک هه بی و نه بی گرنه نییه.

- زورجار که راشکاوانه قسه ده که ی، له لایه ن پارتی و یه کیتیه وه

ره خنه ت لی نه گیراوه؟

- نه وه لالا... ره خنه ت ناگیرئ، بچی ره خنه ت لی بگرن؟ نه وان
هه مو شتیکیان بۆ خویان بردوو، له زاخۆه تا ده گاته خانه قین هه رچی
شتی باشه بۆ خویان بردوو. نیمه ته نها قسه مان بۆ ماوه ته وه، نه یه لن
قسه که ش بکه یین؟! نیمه له پیناوی هاتنه دی نه و بارو دۆخه دا هه زاران
که سمان شه هید بووه، بی ده ست و قاچ ماونه ته وه، من خۆم ۶ جار
بریندار بوومه و دوایین جار له که رکوک بریندار بووم. له پیناوی نازادیدا
خه باتمان کردوو، که ره خنه ده گرم بۆ چاککردنه، نه وه ی من ده یلیم له
ناخی دلّی خوشیا ندایه، به لام نه وان ناتوان بیلین له بهر ئیلتراماتیان به
حکومه ته کانی ناوچه که وه به وه زعی سیاسی.. دواتر نیمه نه له دوا ی
شه ری عیراق- ئیران دروستبووین و نه له دوا ی راپه رین و زرگارکردنی
عیراق دروستبووینه، له شاخ پیشمه رگه بووین، ئیستا ش که گه وره ترین
قوریانی و فیداکاریان به رکه وتوو، بچو و کترین نیمتیا زاتی نه و ولاته مان
به رنه که وتوو، هه ردو و لاش وابیر ده که نه وه که نیمتیا زاته زۆره که ی
خویان پی که مه و که مه که ی نیمه یان پی زۆره.

- باشه وه که خۆت ده لپی نه وه نده ساله خه باتان هه یه و پیشمه رگه

بوونه، ئیستا خۆت له گوێداده بینیه وه، نایا به وه ی ئیستا تیدایدت

رازیت؟

- من له یهک شت مورتاحم، ئەو خەباتە ی کردوومانە درێژە پێدەری تیکۆشەرەکانی پێشوومانە که بە نائومییدی سەریان نایەو. ئیستا گرنگ نییە خۆم، یان حزبه کهم له پەراویزداین، گرنگ سەرکهوتنی میلله ته که یه، من پێشتر که له پەرلهمانی عێراق بووم هەندیک کهسی تێدابوو، دەیانگوت پێشتریش له پەرلهمانی عێراق بووینە تا رووخانی سەردهم، وێنەم گرتوون که له م دیوو لهودیو دانیشتبوون و له من زیاتر قسه یان دەکرد. پێموایە ئەو بە قیه می سیاسی ده گه پێته وه، بۆ یه کیتی و پارتی ده گه پێته وه که تا چ راده یهک ئەو خەلکه تیکۆشەرە ماندووێ ساڵانی خەبات بە کۆنه مسته شاریک ناگۆرنه وه، له وانیه زۆر که س به منی گوتوو ه تۆ بۆچی چوو پته ناو پەرله مان، به لام من پەرله مان به شوێنیک پیرۆز ده زانم، جا که سەرکه ی پەرله مان چۆن بێ و چۆن نه بێ گرنگ نییە، قسه ی خۆشمی تێدا ده که م، جا پێیمان خۆش بێ، یان ناخۆش بێ، له کۆبوونه وه ی ئەو رۆژه کاک عه دنان به منی گوت تۆ له پێشدا قسه مه که، له بهر ئەوه ی من ده زانم ئەو و کاک دکتۆر که مال ههردووکیان ئەندامی مه کته بی سیاسین و له کۆبوونه وه کان به شدارده بن و رێک ده که ون، دێنه وه هه ریه که یان لیسته که ی خۆیان بانگ ده که نه ژوو رێک وه کو مه لبه ندو لق قسه یان بۆ ده که ن و ده لێن له سه ر فلان مه سه له مونا قه شه ی یه کتر مه که ن، هێندیک ی وه ک ئیمه به پیتی په تی تێده که وین و مونا قه شه ده که یین، ده لێن کاکه خاله سه ره کییه کا مانم بێ بلێن که خۆتان له سه ری رێک که وتوون، با ده نگتان بده یینی، بۆ ٤ سه عات ئیمه ی بێ هیلاک ده که ن، سه یره که له وه یه ئەوان له سه ری

ریککه و تونونه دین ئیمه ی پی هیلاک ده کهن، جا ئیمه نه و شتانه ده زانین، به لām هه ندیک په رله مانتار ناگای له هیچ نییه و دی مونا قه شه ده کا.. شتیکی دیکه ده مه وی باسی بکه م، ئیستا ئیمه وه کو حزیتیکی سیاسی له بپیاره کانی عیراق و کوردستان به شدارین و په یوه ندیمان له گه ل هه موو ولاتانی دونه هه یه به ئه مریکا شه وه.

- په یوه ندیه که له چ ناستیکدایه؟

- وه کو یه کیتی و پارتی نییه، به لām په یوه ندیه کی دۆستانه مان هه یه و ده ماناسن، خه لکمان داوه ت ده کهن، بو ئه موونه له و رۆژانه رۆژنامه که ی ئیمه یان بو ئیمارات داوه تکر دووه.

ئه مریکا رای له سه ر کۆترو لکردنی وه زعی سیاسی کوردستان

له لایه ن ئه و دوو حیزه وه چۆنه؟

- ئه مریکا گیرۆده ی گروپه تیرۆریسته یه کان بووه، ئه گینا خو تان ده زانن له سه ر هه تا هه تاهه عیراق هه موو بازگه کانی پینچایه وه، هه تا ژماره ی پاسه وانانی کاک مه سعودو مام جه لالی دیاری کرد که ده بی یه که و ۴۰ پاسه وانیان هه بی. به لām پیموایه ئه و کیشه و گرفتانه ی عیراق له قازانجی کورد بوو، به تایبه تی یه کیتی و پارتی، ده بی ئه وان له خوا بپاریته وه که وه زعی ناوه راستی عیراق هه روا به رده وام بی بو ئه وه ی ئه مریکا نه په رژیته سه ربان.

به لām ئه گه ر ئه مه به رده وام بی نا په ریته وه ناو کوردستانیش، وه ک ده بینن ئه وا ئیسه اب گه یشته ناو شارو ماله کانی کوردستانیش؟

- راسته گه یشته کوردستان، به لām له بهر که مه تر خه می ده زگا کانی

ئاسایش گەشتوو، خۆ لە دەروە نەهاتوو، لێرە ئاسایش گەمتهرخەم بوو. ئەو هەموو تەقینەوێه روویدا رۆژتیک کەس نەبوو بۆ ئەرێ کاکە حکومەت تۆ چیت کردوو؟ وەزیری ناوخوا یا بەرپۆرەبەری ئاسایش دەست لە کار بکێشەو، لە هەولێر ژوورە کەمی وەزیری ناوخوايان تەقاندەو، لە سلێمانیش چوونە مالتی کاک بەرھەم و چوونە ژوورە کەمی، کەس گوتی وەزیری ناوخوا دەست لە کار بکێشەو؟!.

- لە قەسەکانت باست لەوێ کرد کە پارێ و یە کێتێ لە هەلبێژاردنی ۱۹۹۲ یە کەو ۴۴٪ یان هێتاو لە هەلبێژاردنی ئەو درواییەش ۳۹٪ یان هێتاو گوتیشت ئەمجارە کە مەتر دێن، لە سەر ج بەنەمایەک وا دەتێت؟

- داواکاری خەلک جێبەجێ ناکرێ، بۆ نمونە سەرەتایستێرین پێداوێستی خەلک کارەبایە، کەچی تائێستا چارەسەر نەکراوە.

بەلام کێشە ی کارەبا کێشە ی هەموو عێراقە...؟

- ئێمە پەییوەندیان بە هەموو عێراقەوێ چییە؟ نائین ئێمە ۱۳ سالتە کێشەمان نییە.. دوا ی کارەبا، ئا و نییە، لە سلێمانی مالتی واهەبوو ۷ رۆژ ئاوی نەبوو، یا مەعقوله دەبە ی بەنزیب بگاتە ۱۵۰۰۰ دینار؟! بۆ کەس قەسە ناکا؟ خەلک لە دلتی خۆی نارازییە، بەلام قەسە ناکا، ئەوێش هەموو بۆ نەبوونی دەستور دەگەرێتەو.. لە سلێمانی گوتوو یانە ئەو تەکسیانە ی ژمارە ی مووسل و بەغدا یان بەستارە، نابێ کار بکەن، ئە ی باشە ئەو شارانە بشاری عێراق نین، ئەگەر تۆخۆت بە عێراقی دەزانی، بۆ لە نیتوان ئێرەو سلێمانی تەلەفۆن کار ناکا، لەبەر بەرژەوێندی دوو کۆمپانیایە، باشە بەرژەوێندی میلیلت گرنگترە یا هی دوو کەس و دوو ئیدارە.

دکتۆر مه‌حمود عوسمان:

راسته من زۆر له ده‌ره‌وه بوومه، به‌لام ئیره
براکوژی هه‌بووه، بێم چیکه‌م؟! نه‌شهره تهنه‌نگم
زانیه، نه‌ برواشم پێی هه‌بووه...

د. محمود عوسمان که سایه تیبه کی دیارو ناسراوی ناو بزوتنه وهی رزگار یخوازی نیشتمانییه و هر له شقرشی نهیلوله وه، رۆلکی کارای هه بووه، به لام زیاتر رۆلی ئهو مرۆفه خزمهتکردنی پیشمه رگه برینداره کان بووه. دواي نسکۆی ۱۹۷۵ د. محمود ریکخراویکی بچووکی راگه یانده، که له گه ل چه ندین سرکرده و هه فالی ئهوکاتی بوو، دواتر بیکه وه له گه ل ئهو هه فالا نه چوونه ته نیو بزوتنه وهی سۆسیالیستی کوردستان. به لام د. محمود له کۆنگره ی ۱۹۸۱ ئیدی سرکرده یه تی له ده ستدا و تا ئیستا نه ندامی سرکرده یه تی هه یچ حزب و ریکخراویکی سیاسی نه بووه. هه رچه نه زۆر له کادیرانی سۆشیالیست، نه یانده زانی د. محمود له سرکرده یه تی نییه، چونکه وهک که سی دووه می سۆشیالیست دادهنرا.

به هه ر حال د. محمود که سیکه وهک خۆی ده لێ، چۆله که یهک به ده ستی ئهو یان به فرمانی ئهو نه کوژراوه، له نیو ئه م هه موو شه ری ناو خۆ یه شه دا، سرکرده یه تی هه یچ به ره یه کی شه ری نه کردووه، هه ندێ جار یه که بی ئومید بووه، حزبی به جێ هه یشتوو وه په نای بر دۆ ته به ر هه نده ران، ئه مه ش بۆ ئه وان ه ی کاری سیاسه ت ده که ن زۆر ناگونجی، چونکه سرکرده ئه وکاته سرکرده ی سرکه و توه ده بیته، که به رگه ی رۆژه ته نگه کان بگرێ و له گه رمه ی شکسته کاندایا، به رنامه ی سرکه و تن دابری ژێ ته وه.

د. محمود حەزەمەکا رۆلی پیاوچاگانەو ریش سپییانە ببینی،
هەمیشەش لەبەردەم راگەیاندنەکانی بیگانەو کوردی وجودی
هەیه، حەز بە راگەیاندن دەمکات و ناپهۆی بوونی ئەو لە هەر
لیژنەو رووداویکدا کە هەیبیت، پەراویز بکریت، بۆیە لە رێگای
راگەیاندنەکانەوه لە پەراویزبوون خۆی قورتار دەمکات.

سەرھتای ھانتت بۆ ناو شۆرشی ئەیلول بۆ کەمی دەگەریتەوه؟

- من لە سالی ۱۹۵۴ ھاتمە ناو پارتی، ئەوکات پۆلی چواری
دواناوەندی بووم، لە مانگی ئاداری (۱۹۶۳)ش ھاتوومەتە ناو
شۆرشی ئەیلول.

**ھەمزە عەبدوللا لە دامەزراندنی پارتییەوه تا سالی ۱۹۵۸
رۆژیکی کارای ھەبوو لە ناو پارتیدا، بەلام دواي گەرانەوهی
بارزانی نەمر لە سۆقیەت، ھەمزە لادرا، ئەوھندەي ئاگاداربیەت،
ھەمزە بۆچی لادرا؟**

- ئەو ماوەیەي کە خوالێخۆشبوو سەرۆک بارزانی لە سۆقیەت
بوو، ئیبراھیم ئەحمەدو ھەمزە عەبدوللا رۆلی سەرەکیان لەناو پارتیدا
ھەبوو، جاریک ئەو سکرێتیر بوو، جاریک ئەویدیکە، جیاواریشیان لە
نیواندا ھەبوو، ئەوکاتەي بارزانی لە سۆقیەت بوو، ھەرچەندە سەرۆکی
حیزب بوو، بەلام لەگەڵ ئەوانەي ئیترە زۆر ئاگیان لەبەک نەبوو،
چونکە پەيوەندیکردن بەیەکدیئەوه ئەستەم بوو، ئەو ناکوکیئەي
نیوانیان ھەرمابوو، کە خوالێخۆشبوو مەلا مستەفا لە سالی ۱۹۵۸

له سۆڤیهت هاتهوه، له گهڵ ئیبراهیم ئەحمەد رێک نەبوو، هەتا پێش ئەوەی بچیتە سۆڤیه تیش له گهڵ ئیبراهیم ئەحمەد زۆر رێک نەبوو، لەبەر ئەوە کە هاتهوه، ناکۆکی یەكەم له نێوان بارزانی و ئیبراهیم ئەحمەد دەستی پێکرد، پیتی باش نەبوو ئیبراهیم ئەحمەد سكرتیر بێ، یەكەمجار ئەوی لاداو هەمزە عەبدوڵلا بوو بە سكرتیر. واتا کە بارزانی هاتهوه ئیبراهیم ئەحمەد سكرتیر بوو، له پێشدا ئیبراهیم ئەحمەد لادرا، بارزانی پشتگیری هەمزە عەبدوڵلای کرد تا بۆ سكرتیری پارتي هەلبژێردری، ئەوه بوو بوو بە سكرتیر، بەلام ماوهی سكرتیربایه كەه له سالیك كه متر بوو، مه كته بی سیاسی تازه دانرا، هەمزە عەبدوڵلا بوو بە سكرتیر، ئەوه بوو هەمزە عەبدوڵلاو مه كته بی سیاسی له راده به در بەرهو حیزبی شیوعی چون و پشتگیری و پشتیوانی حیزبی شیوعی بوون.

ئەوه له چ سالیك؟

- له كۆتایی سالی ۱۹۵۸ و سەرەتای سالی ۱۹۵۹ بوو، كه زياد له راده رۆبشتن، له هاوینی ۱۹۵۹، بیرم دیتەوه، هەلبەت بەهۆی حیزبی شیوعیهوه له گهڵ كه ریم قاسم توشی كیشه بوون، مه لا مسته فاش لیان رازی نەبوو، چونكه ئەو رازی نەبوو كه ئاراسته كه بەرهو حیزبی شیوعی و ئەوانه برۆا، لەبەر ئەوه ئەو هەنگاوێکی دیکه‌ی هاویشت، هەمزە عەبدوڵلاو جەماعه‌تی لا برد، بهو ئیعتباری ئەوانه له جباتی ئەوهی پارتي بن، مه یلهو حیزبی شیوعین و بەرهو

حیزی شیوعی ده‌رۆن، ئینجا جارتیکی دیکه ئیبراهیم ئەحمەد بوووه سکرتیر... هەلبەت هەمزە که لادرا، لابردنەکهی وادانا که بەشیتوہیەکی نیزامی نەبووہ، مەکتەبی سیاسیه‌که‌ش کهسیان هیچیان نەکرد.

ئەوانەیی مەکتەبی سیاسی کۆ بوون؟

- خوایان لیخۆشبی خەسرەو تۆفیق و نەژادی ئەحمەد عەزیز ناغاو حەمید عوسمان و سالح حەیدەری بوون، هیچیان نەکرد بلتین حیزب دروست بکەن، یا ریک‌خستنتیک دروست بکەن، ئیبراهیم ئەحمەد و ئەوانی هاتنەوہ سەرکارو ئیبراهیم بووہ سکرتیر.

تۆ له سالانی شەسته‌کان تا هەفتا پەیوەندیت لەگەڵ ئیبراهیم

ئەحمەد چۆن بوو؟

- ئیمە که له سالی ۱۹۶۳ هاتینه ناو شوپش، زیاتر وەکو دکتۆریک رۆلی خۆمان زۆر دیت، چونکه ئەوکات لەناو هەموو شوپشدا دوو دکتۆر هەبوون، من و دکتۆر ئەحمەد که مال سالح، ئەو لەلای ناوچەیی مەکتەبی سیاسی بوو، منیشیان بۆ لای بارزانی نارد لە ناوچەیی بارزان، ئەو سالێ شەری قورس لەسەر ناوچەیی بارزان بوو، بە مەسەلەیی بریندارو خەستەخانە سەرقال بووین، نە دەپەرژاینە سەر هیچی دیکە. بەو هۆیەشەوہ پەیوەندییەکی زۆرمان لەگەڵ مەلا مستەفاو شیخ ئەحمەدو ئەوانەیی لە بارزان بوون، پەیدا کردبوو، لەو ماویدی پەیوەندییەکی ئاساییمان لەگەڵ مەکتەبی سیاسی هەبوو، لەبەر ئەوہی دووربووین لە مەکتەبی سیاسی، وەک گوتم ئیمە لە ناوچەیی

بارزان بووین، نهوه له سالی ۱۹۶۳، که هاتینه ناو سالی ۱۹۶۴
ئینشقاچه که دروست بوو...

**لهو ناخیرمدا، هر دووکتان له لهندهن بوون، په یومندی نیتوانتان
چئن بوو؟**

- ناسایی بوو.

**لهکاتی گفتوگوانی سالی ۱۹۷۰، تو له ناو پارتنی له ناستیکی
به رزدا بوویت، نهوکات هلویتستت چی بووو له بهرام بهر
گفتوگوانی له گهل به عس؟**

- من سه روکی وهفدی کوردی بووم لهو گفتوگوانه دا، هه لبهت
گفتوگوان له ۱۹۶۹ دهستی پیکرد، به لام له ۱۹۷۰ ریکه وتنه که
کرا که به ریکه وتنی ۱۱ نادار به ناویانگه.

ئی له لیخوشبوون له بالی مام جه لال، رولت هه بوو؟
- به لئ پیتمباشوو.

پیشنیا رمه له لایهن کی کرا؟

- وه لالا، مه لا مستهفا بو خوی له هه مووان زیاتر پی پی باستر بوو،
ئیمه زۆربه ی هه ره زۆرمان رمان و ابوو، له جیاتی نهوه ی نهوان له
به غدا بمیننه وهو که ئیمه له گهل به عس تیکچووینه وه، به عس له دژی
ئیمه به کاریان بینیتنه وه، بینه وه ناو شوړش باستره نهوانیش پییان
باش بوو که یه کبگرینه وه بو نهوه ی نهو وه ره قه یه له دهست رژیمی
به عس لابه رین، چونکه پرومان و ابوو که ریکه وتن رهنگه ناسان

نەبىج، لەبەر ئەو ھە لە كۆمىتەى ناوھەندى بېياردر، ئەوانىش وەلاميان باش بوو، گەتوگۆيان لەگەل كراو ھاتنەو، يەكگرتنەو ھەش يەكەك بوو لە بەرھەمەكانى ۱۱ى ئادار.

لە سالى ۱۹۷۴ پارتى ۷ ئەندامى مەكتەبى سىياسى ھەبوو، بەلام مام جەلال و ئىبراھىم ئەحمەد لەو مەكتەبى سىياسىيە نەبوون، ئايا لەبەر ھەلوئىستى پىشتريان بوو، يان ھۆكارىكى دىكە ھەبوو كە ئەوانە نەبە ئەندامى مەكتەبى سىياسى؟

- خۆى لە تەموزى سالى ۱۹۷۰ كۆنگرەى (۸) گىرا، لەو كۆنگرەيە ئىمە لەگەلئيان رىك نەبووين، ئەوان لە بەغدا بوون، ھەتا بىرم دىتەو ھە لە كۆنگرە، باسى خىانە عوزماكرا، پاش كۆنگرە كە ئەوان ھاتنەو، لەو وەختەى كە ئەوان ھاتنەو تا شۆپش تىكچوو، كۆنگرەى دىكە نەبەسترا، كۆنگرەى ۹ كەوتە سالى ۱۹۷۹، لەبەر ئەو ھىچ كۆنگرە نەكرا، عادەتیش وايە كە يەكەك دووركەوتتەو ھەو دىتەو، دەبىج كۆنگرە بېيارىدا، ئىمە ھاوكارىمان دەكردن، بەلام نەھاتنە سەركردايەتى، چونكە لەدواى ھاتنەو ھىچ كۆنگرەبەك نەبەسترا كە سەر لەنوئى سەركردايەتى حىزب ھەلئىترىتەو ھە.

ھەلوئىستى تۆ لە بەرامبەر نىسكۆى ۱۹۷۵ چۆن بوو؟ ئىستا دواى ۲۰ سال لەو نىسكۆيە دەتەوئى بلئى چى؟

- لەكانى خۆى دەربارەى نىسكۆى ۱۹۷۵، كوراسىكمان نووسى، شەرحمان كرددوو، من رام وابوو؛ رىكەوتنى جەزائىر رۆلئىكى

سەرەکی ھەبوو ھەو و لەو نەسکۆیەدا، چونکە ئەساسەن سەدام ئەو رێککەوتنەى بۆ لەناوبردنى شۆرش کردبوو، سەدام پێش ئەو بە ئیمەى گوتبوو: من سالتیک شەرتان لەگەڵ دەگەم ئەگەر نەمتوانى بە شەڕ کۆتاییتان پێ بێنم، ئەوا تەنازول بۆ ھەر لایەنێک بێ دەیکەم، بۆ ئەو ھى ئەو شۆرشەى کورد کۆتایى پێییت.

بە ناشکرا ئەو ھى گوت؟

- نا، خەبەرى بۆمان ناردبوو، بەلام پێمان نەگەیشتبوو، ھەندى جار، بەھۆى ھەندى ئیعتیبارات، ھەوالب بە نھىنى دەمىنیتەو، ئەوکاتەى ئەو نەسکۆیە دروست بوو، واقیعیك بۆ ئیمە دروست بوو، ئێران یارمەتیمان لى دەبۆ، سەرکردایەتیش کۆبوو ھەو ھەریاریدا شەڕ نەکات، بەلام ئەوکاتە من رایەکی دیکەم ھەبوو، پێموابوو ئەگەر ھەکو شەرى پارتیزانىش بێ، ھەندى شت بکرى، لەوانە بوو ببیتە ھۆى تىکچوونى رێککەوتنى جەزائیر، چونکە سەدام رێککەوتنەکەى بۆ کۆتایى پتھیتاننى شۆرش کردبوو، کە ببینى شۆرش کۆتایى ناییت، ئەویش ئەو تەنازولە بۆ ئێران ناکات، ھەلبەت ئەو ھەو رایەک بوو، رای دیکەش ھەبوو دەیگوت ئەمە ناکرى، چونکە ئەگەر شەڕ بکرى، عىراق و ئێران و ھەموویان پەلامارمان دەدەن، ئەو ھەو رای زۆرینەبوو، ئیمە کە پێمان وابوو شەرى پارتیزانى بکەین، چونکە خەلک تەئیدمان دەکاو پارەمان ھەبەو چەکمان ھەبە، کەمىنەبەک بووین.

دواى نەسکۆ بۆ کۆى چوویت؟

- دواى نسكو من سال و نيويك له ئيران بووم، له نه خووشخانهى كهرهج وهك دكتور كارم ده كرد، بو ئه وهى پاره په يداكهم و پيى بژيم، له دواييدا چوومه سوريا، له ويى ماوه يهك مامه وه، له كوژتاييه كانى سالى ۱۹۷۷ هاتمه وه كوردستان. له پاشان چوومه دهره وه و هاتمه وه و بهم شيوه به.

ئهوكاتى ئه و ناميلكه به تان نووسى ئه وهى ليژنهى ته حيزرى پارتى ديموكراتى كوردستان له ئيران بوويت؟

- من له ئيران بووم، هه نديكمان له ئيران بووين، هه نديكيش سوريا، چونكه ناميلكه كه له سوريا دهرچوو.

ئهوكاتى كه ئه و ناميلكه به تان نووسى، سه ركردايه تى كاتى دامه زرابوو؟

- با، دامه زرابوو، يه كيتيش هه بوو، هه ردوو كيان دروست بوو بوون، يه كيتى له ۱۹۷۵/۶/۱ دروست بوو، سه ركردايه تى كاتى وازانم دوو هه فته يهك پيشتر دروست ببوو.

ئيه وه به يوه نديتان له گه ل سه ركردايه تى كاتى نه بوو؟
- نه خيتر.

هه ردووكيشتان خوژتان به مه رجهى پارتى ده زانى؟

- ئه وان خوژبان به مه رجهى پارتى ده زانى، له بهر ئه وهى بنه مالهى بارزانبيان له گه ل بوو، هه رچه نده ئه و سه ركردايه تيه ره خه يه كى زوربان له كاك ئيدريس هه بوو، ده يانويست وا خوژبان نيشان دهن، كه له گه ل

کاک مهسعودن، بهلام نه یانتوانی جیاوازی (تہ فریقہ) بخہ نہ نیوان
 ئەو دووہوہ، چونکہ ئەوانہ یەکن، ئەوان (سەرکردایەتی کاتی) لە
 ناوچە یەکی دوور بوون، لە سنوری تورکیا بوون، سەدی سەد لە ژێر
 ئەوامری مائی مەلا مستەفا نەبوون، بەلام پەییوەندیان ھەبوو، کە لە
 سالی ۱۹۷۹ کۆنگرە ی نۆیەم کرا پارتنی بە تەواوی کەوتەوہ ژێر
 دەسەلاتی مائی بارزانی و بە رەسمی کاک مەسعود وەکو سەرۆک
 دانرا، کاک ئیدریسیش لە مەکتەبی سیاسی مایەوہ، ئەوانی
 سەرکردایەتی کاتی بوون لادران و نەمان، ھەرچی ئیمین، خۆمان
 وەکو لیژنە یەکی تەحزیری دانابوو، نەک مەرچە عیەت.

ھەر بەناوی پارتنی دیموکراتی کوردستان بوو؟

- بەئێ، وەکو لیژنە ی تەحزیری پارتنی دیموکراتی کوردستان،
 نامیلکە یە کمان دەرکرد، رای خۆمان بلاو کردەوہ و ھەندی بە بیاناتمان
 دەرکرد، پاشان ھاتینەوہ کوردستان، بینیمان نزیکترین لایەن لە
 ئیمەو، بزوتنەوہ ی سوسیالیستی کوردستانە، لە گەڵ ئەوان تیکەڵ
 بووین و وەکو لیژنە ی تەحزیری زۆر نە ماینەوہ.

بیرۆکە ی سەرکردایەتی کاتی کێ داینا؟

- خۆی مەبەست لە سەرکردایەتی کاتی چ بوو؟ مەبەستیان
 ئەوہ بوو بەرەوامی بە خەباتی پارتنی بدەن، کاک مەسعود و کاک
 سامی دەوربان لە دروستکردنی ئەو سەرکردایەتی یە ھەبوو.

بۆچی ناویان نابوو سەرکردایەتی کاتی؟

- چونکه سه رکردایه تیه که له کۆنگره یه کدا هه لئه بژێرد رابوو، تا کۆنگره ی نۆبم به ستر، ئهم سه رکردایه تیه مایه وه.

ئهی فیکره ی لیژنه ی ته حزیری هی کتی بوو؟

- وه لالا کۆمه لیک بووین، من و کاک شه مسه دین موفتی و عهدنان موفتی و قادر جه باری بووین.

تۆ ئه وکات و ئیستاش بیری سۆشیالیستیت نییه، زیاتر به که سیکی نیشتمانی و نه ته وه یی ناسراوی، چۆن سۆشیالیستت وایینی که له ئیوه وه نزیکه؟

- خۆی زۆر فیکره و شت له ناو کورددا بلاوده بیتته وه، به لام ئیمه هه موومان نه ته وه یین، ئه گهر بیتته سه ر راستی، پارتی و یه کیتی و سۆشیالیست و هه مووی هه ر نه ته وه یی بوونه، به س ناویان جیاواز بووه.

به لام سوشیالیست باسی سوشیالیزمی زانستی ده کرد!!

- به لێ به لێ.. باسی مارکس و دو اترا کال بووه وه بۆ سۆشیالیزمی زانستی و ورده ورده له مه ش کالتر بووه وه، به لام به رای من ئیمه سۆشیالیستی دیوکراتی بووین، نه ک زانستی، چونکه ئه گهر وت سۆشیالیزمی زانستی و اتا شیوعیه ت، که چی وانیه. ئه و براده رانه ی له بزوتنه وه ی سۆشیالیستی کوردستان بوون، دوو جوړ بوون، به شیکیان کۆنه جه لالی بوون، به شیکیشیان کۆنه مه لایی بوون، پاشتر جیا بوونه وه، کاک ره سول و کاک عه لی والی و ئه وانیه ی پیشتر

له شۆرشی ئەیلول بوون لهوانی دیکه جیا بوننهوه، ئیمهش پیتشر له شۆرشی ئەیلول به فیکر لیک نزیك بووین، ئەو سۆشیالیستی زانستیهشیان که منتر ببوهوه، ئیمه و ئەوان دوو جه ماعت بووین له لایه نهکانی دیکه لیکنزیکتتر بووین و ههردو لاما ن پهروه دهی شۆرشی ئەیلول بووین و یه کترمان گرت، یه که مجار حیزبی سۆشیالیستی یه کگرتوومان دروستکرد، پاشان بوو به حیزبی سۆشیالیست. مهسه لهی فیکریش، زۆر حیزب شتی فیکری ده نووسن، بۆ ئهونه له زهمانی مه له کی پارتی له سه ه مارکس و لینین شه ری له گه ل شیوعی ده کرد، به لام به کردار نه ته وه بی بوو، ئەو شتانه هه بوو، ئیستا بزوو تنه وه ی کوردی واقیعی نتره .

ئیه له ۸/۸ له گه ل سۆشیالیست یه کتانگرت؟

- ئیمه پیتشر یه کمان گرتبوو، به لام له ۸/۸ به ره سمی یه کمان گرت و له کۆنفرانسیکدا سه رکردایه تیه کی یه کگرتوومان دروستکرد، پاشان بوو به حیزب.

له کۆنگره ی سالی ۱۹۸۱ خۆت هه لنه بژارد، بۆچی؟

- به راستی له و کۆنگره به دا ته یاری چه پ هیزی زۆر بوو، مه وزوعی ئیشتراکی زانستی تۆخ بوو، به لام من بروام پێ نه بوو، وام ده بینی که له گه ل واقیعه که ناگونجی، ئەوان و ایان ده بینی ره نگه ئیمه کار له چه پیه که بکه یین، به و ئیعتیباره ی ئیمه له شۆرشی ئەیلول بووینه و هه ندیک راستیره وین، بۆیه خۆم نه پالاوت، گوتم هه ر

ئیشیتکتان هەبێ، لە دەردووەم یا لە ناوێوە، بۆتان دەسێ، بەلام من نامەوی لە سەرکردایەتی بم.

بەلام تا سالی ۱۹۹۲ که بووه یه کگرتن تۆ له هیچ کۆنگره یه کی دیکه خۆت هه لئه بزارد؟

- ئاخر هه ریه ک کۆنگره یان به ستا، سالی ۱۹۹۲ که له کۆنفراسیتکدا خۆی هه لوه شانده وه بووه یه کگرتن، من نه چومه ناو یه کگرتن.

ئه گه ر بیره تێ یه که م که س که بزوتنه وه ی سۆشیا لیستی دامه زانده کتێ بوو؟

- کاک ره سول و تایه ر عه لی والی و عومه ر ده بابهو عه لی عه سه که ری و دکتۆر خالی دو سه ید کاکهو سه عدی گچکه و نه وانه بوون، سالی یوسفیش رۆلی هه بوو، بەلام ئەو سەرپەرشتی دەکردن، وه که سو برا گه وه ریه ک و ابوو، له به غداش بوو، بەلام بروای به سوشیا لیزمی زانستی و شتی وانه بوو، ئەو رای و ابوو و ده یگوت ئیوه ئیشتراکی دیموکراتی بن، ئەگه ر هه ر ده لێن سوشیا لیزمی زانستی نه وه برۆنه ناو حیزبی شیوعی، زۆر له گه ل چه پیتی دانه بوو، بەلام ئەوان زیاتر چه پ بوون، له به ر نه وه هاتن بوونه ئەندام له یه کیستی، له ناو یه کیتیش هه ندیک ناکۆکی په یدا بوو، له سه ر جه لالی و مه لایی، زۆر به ی نه وانه ی که کۆن له شوێشی ئه یلول بوون جیا بوونه وه، که جیا بوونه وه له گه ل ئیمه تیکه لکیش بوون.

**هەندیک دەلێن کە سەڵح یوسفی شەهیدکرا سکرەتیری حیزب
نەبوو لە کۆنگرە لادرا بوو، رەسول مامەند سکرەتیر بوو...**

- لە راستیدا لە کۆنگرە هەر سەڵح یوسفیان بە سکرەتیری گشتی
حیزبە کە دانا، بەلام هەلەش بوو، پێشمانگوتن کە ئەو کابرایە لە
بەغدا، بەغداش خەتەرە و پێویست ناکا باسی بکەین، یان
بیتەدەرە. بەغداش خەتەرە و پێویست ناکا باسی بکەین، یان دای
نەیتین یان بیتە دەری.

سەڵح یوسفی بریاربوو بیتەدەرە، بەلام دواکەوت و تا شەهیدیان
کرد، ئەوکات حیزبی سۆشیالیست رازی بوون کە سەڵح یوسفی
سکرەتیریان بیت، بەلام فیعلیەن کاک رەسولیان بۆ سکرەتیری حیزب
هەلبژارد، پێش ئەوەش ئەو حیزبە لەلایەن من و کاک رەسول و کاک
تایەر عەلی والی بەرپۆدەدەبرا، کاک رەسولیش کە بوو سکرەتیر هەر
لەژێر تەوجیەتێکی کاک سەڵح دا کاری دەکرد، بەلام کێشە کە
لەو دەابوو، کاک سەڵح لە بەغدا بوو، نەشیدەتوانی دەنگی خۆی
بگەیهێنێ، ئەو دەبوو ئاشکرا بوو تیرۆریان کرد.

**رەسول مامەند کە بۆ سکرەتیری هەلبژێردرا رکابەری هەبوو؟
- نا، شتیکی وانەبوو.**

**دکتۆر خالد و عەلی عەسکەری تانیستا یەکی تێ بە شەهیدی
خۆی دادەنێ و سۆشیالیستیش بە شەهیدی خۆی دادەنێ... ئەو
شەهیدی کام لایە؟**

هی ههردوو لایه، چونکه به راستی نهوانه لهناو بزوتنهوهی سۆشیالیست بوون، بهلام بزوتنهوهی سۆشیالیستیش بهشیک بوو له یهکیتی، له راستیشدا شههیدی ههموو کوردن، بهلام لهوانه یهکیتی زیاتر حیسابیان بۆ بکات.

له سالی ۱۹۷۷ که بزوتنهوه بووه بالیککی یهکیتی، نهوکانه ی مام جهلال کردبووه مارج که دهبنی نهو سکرتیری گشتی یهکیتی بیت، نینجا له سوریا دهگهرتیهوه، دهلین له بزوتنهوهی سۆشیالیست تهنا سهید کاکه رازی نهبوو، نهوانی دیکه ههرو رازی بوون، نهمه چۆن بوو؟

- خۆی ههندیک شت ههیه، گرنکه خهڵک بیزانن، بۆ نهوهی ههركهسه به ئارهزویی خۆی لیکنه داتهوه، نهوانه یه یوهندیان بهو مهوزوعهوه ههیه، ماون، وهكو سهید کاکه و نهوانه دهزانن راستیه که چۆن بوو.

- سهید کاکه دهلتی بهس من دژی بووم..

- بهلتی، کاتی خۆی که کۆمهله دروست بوو له کوردستان دروست بوو، بزوتنهوهی سۆشیالیستیش له کوردستان دروست بوو، یهکیتی نیشتمانیس سهرکردایه تیه که ی له سوریا دروست بوو، مام جهلال دروستیکرد، بهلام نهو سۆ لایه نه یه یوهندیان له گهڵ یهک ههبوو، لهناو کۆمهله و لهناو بزوتنهوهش ههندیک ههبوون بۆ نمونه شههید ئارام و سهید کاکه و هی تریش ههبوون، تهقدیری رۆلی مام جهلالیان

ده کرد که له هه موویان گه وره تریوو، چهک و ئیمکانیاتی له سوریا بۆ پهیدا کردبوون، به لām حیسابی یهک شتیان ده کرد، ده یانگوت نه گهر مام جه لال سکر تیری گشتی بیت، مائی بارزانیش لهو بهره ورن، دیسان به زمی جه لالی و مه لایی زیندوو ده بیتته وه ده مانخاته نار شهرتیکی دیکه ی براکوژی و له بهر نه وه پیتیان ناخوش بوو، به کرداریش نه گهر ته ماشای بارود و خه کان بکهین، مام جه لال پارو چه کی په ی داده کرد، په یوه ندی له گه ل ده و له تان هه بوو، له راستیدا بی نه وه نه یانده توانی شتیکی گه وره بکهن، بۆ به قبولنکرا.

ده لین ناکۆکی له نیوان تۆر رهسول مامه ند هه بووه، نه وهش

بووته هۆی نه وهی تۆ له کۆنگره خۆت هه لته بۆتری؟

- جارێ من ماوه یه کی کهم له سه رکردایه تی مامه وه، چه ند مانگیک بوو، پاش نه وه خۆم بۆ سه رکردایه تی هه لته بۆژارد.

به لām قورساییت هه هه بوو؟

- قورسایی جیاوازی بیروپا هه بوو، نه وان خۆیان به ئیشتراکی عیلمی ده زانی، من پروام پێ نه بوو، به لām هه یج مملاتییه کم له گه ل کهس نه بووه، به و به لگه یه ی نه خۆم هه لته بۆژارد، نه داوام کرد بیم به سکر تیر، یه کیتکیش مملاتییه ده بی که به ته مای مه سئولیه ت بی، من خۆم له مه سئولیه ت دوور خستۆته وه.

خۆ هه لته بۆژارد نه کهت له رقان نه بوو؟

- نه خیر، له بهر نه وه بوو من پروام وانه بوو نه و بزوتنه وه یه،

ئیشتراکی عیلمیه و پتیوستیشی به و ناوه نه بوو، له بهر نه وه خوږم
هه لته بژارد. قهت مملانیتم له گه ل که س نه بووه، که سیش له بهر من
خوینی له لووتی نه هاتووه، مملانیتی چیم هه بووه!؟

**تۆ خۆت به ئینسانیکی نه تهویی و نیشتمانی دادهیتی، به لام
له دواي هفتا و پینجهوه زۆر بهی کاته کانت له دهره وه به سه ر
بردووه، نهک ناووه...**

- نه وه ندهی پتیوست بی ناماده ییم هه بووه. هه ر کاتی پتیوست
بیته، هاتوومه ته وه. له دهره وه ش کوردایه تی و نه ته وه په رستی ده کری.

به لام سه رکردهی مهیدانی زیاتر دهیی له ناووه بی...

- که تۆ مه سئولیه ته نه بی، پی پی چی بکهی، ئیستا من کارم له
به غدایه، زۆر تر له به غدام، نه گه ر بۆ کاریکی ئیره راسپیتردرام،
نه وکات ده بی لیره بم، نه وه زۆر گرنه گ نیسه، کوردایه تی له هه ر
شوینی به وئ ده کری. دوا یی راسته من زۆر له دهره وه بوومه، به لام
لیره برا کوژی هه بووه، بیم چی بکه م؟ قهت نه مریستووه له و شه ره دا
ته ره ف بم، نه شه ره تفه نه گم زانیوه، نه پرواشم پی پی هه بووه، که
هاتوومه ته وه ش ناو بزیم کردووه، که به ره ی کوردستانی دروستبوو
هاتوومه ته ناوی، هه ر شتییک بۆنی به کگرتوویی و ته بایی تیابن،
هاتوومه ته ناوی.

**هه لگیرسینه ری سه ره کی شه ری هه کاری کتی بوو؟ چونکه
تانیستا هه ر لایه نیک نه ویدیکه تا وانبار دهکات؟**

- شه‌ری هه‌کاریش حی‌کایه‌تیکه بۆ خۆی، ئیمه ئه‌وکات له کوردستان بووین، لیژنه‌ی ته‌حزیری بووین، هه‌لبه‌ت شه‌ر له نیوان سه‌رکردایه‌تی کاتی و یه‌کیتی هه‌بوو، له‌هه‌ر شوێنی یه‌کتریان بدیتبا، لیکیان ده‌دا، له‌به‌ر ئه‌وه له‌و کاته یه‌کیتی ویستی هیژنکی زۆر بنیژی بۆ ناوچه‌ی بادینان، له‌ ناوچه‌ی سۆرانیش یه‌کیتی هه‌ندیک هیژی سه‌رکردایه‌تی کاتی پاکتاوکردبوو، زیاتر هیژه‌کانی یه‌کیتی رۆلیان هه‌بوو، که ناردنی بۆ بادینان ۸۰۰ که‌س بوون، ۴۰۰ که‌س چه‌کی پی بوو، ۴۰۰ که‌سیش بی چه‌ک بوون، گوایه ئه‌وانه‌ی بی چه‌کن که ده‌چن چه‌ک له سوریا وه‌ریگرن، چه‌کیان ده‌دریتتی.

چونکه له‌ که‌شیکی براکوژیدا بوو، کاتیک بوو به‌فریکی زۆر باری بوو، که‌شکی چوونی نه‌بوو، نیوه‌یان له‌ناو به‌فرداو له‌ سه‌رماو له‌ بی نانی تیچوون. یه‌کیتی ده‌یگوت ده‌چم بۆ چه‌ک، نه‌ک بۆ شه‌ر، عه‌لی عه‌سکه‌ریش که سه‌رکردایه‌تی هیژه‌که‌ی ده‌کرد، کاغه‌زی بۆ کاک ئیدریس نووسیوو که ئیمه ناچین بۆ شه‌ر، ده‌چین چه‌ک ده‌هینین، به‌لام ئه‌وکاته سه‌رکردایه‌تی کاتی زۆر به‌ قسه‌ی کاک ئیدریسیان نه‌ده‌کرد، به‌پێچه‌وانه‌وه کاک ئیدریسیان پی خراپ بوو، کاک مه‌سه‌ودیش له‌لای باوکی بوو له‌ ئه‌مریکا، باوکی نه‌خۆش بوو، دووربوو له‌ رووداو‌ه‌کان، به‌لام تۆ ده‌لتی بۆ شه‌ر ناچم، به‌لام ئه‌و حیسابی ئه‌وه ده‌کا ۸۰۰ که‌س بۆ چی دیت، ره‌نگه‌ وای لی‌کبداته‌وه بۆ گیتچه‌ل چوون، بۆیه له‌ به‌رامبه‌ردا خۆی ئاماده‌ ده‌کا، وانا هه‌ریه‌که حیسابیک ده‌کا، لی

نەدەم، ئەو لىم دەدا، ھەردوو كىشىيان دژى يەك بوون، لەبەر ئەو ھەمانە كە بەو شىۋەيە چوون و گوتيان دەچىن چەك دىنن و لە بادىنان بارەگا دادەننن، ئى سىرۇشتىبە كە تۆ ناوچەى سۆرانت تەسفىبە كىردو، سەركىرداىبەتى كاتىش نايەلن تۆ بارەگا لەوئى دابننن، بۆبە كە ئەو ھىزە زۆرە تىپەرى، كاك سامى و جەماعەت لەوئى خۆيان بۆيان نامادە دەكەن و دەورىان دەگرن و شەرەكە دروست دەبن. ئىمە لەگەل ئەو ھىزە ۸۰۰ كەسبە بووین لە حاجى ئۆمەران، لەوئى كۆبوونە ھەكرائى مەن يەكئى بووم لەوانەى قىسەم بۆكردن، رايان وەرگرتەم، گوتەم راي مەن واىبە، يەكەم: لە رووى بەفرو سۆلەو زو، دوو: ئىو دەلن بۆ شەر ناچىن، بەلام لە راستىدا بىئەوئى و نەتەوئى ھەر تەووشى شەر دەبن، لەبەر ئەو مەن تەووق دەكەم شەر بىئى، بۆبە نەچن باشە، دوائى بىخەن تا بارودۆختىكى دىكە دىتە پىش، يا گرەنتىبەك لە پارتى وەرگرن... ئىمە لە حاجى ئۆمەران گەراىنەو لەگەلئىان نەروىشتن، (مام جەلال و نەوشىروان) ىش گەرانەو، ئەوان روىشتن، جارى تاگە ىشتبوونە سنورى توركىيا لەبەر بەفرو بى خواردننى يەك لەسىيان پەرتەوازەببون، ھىندىك چووبوونە ئىران، چونكە ئەو ناوچانە زۆر كوتىستانە، كە گە ىشتبوونە ئەوئى ماندو ھىلاك ببون، سەركىرداىبەتى كاتىش خۆى بۆ نامادە كىردبون، دەورى گرتبون، ئىتر شەرەكە دروست بو، ئەوئى لىكەوتەو كە ھەموومان دەيزانن، پىمواىبە ئەوئى كوژرا، كوژرا، بەلام ئەوانەى دىل بوون، وەكو عەلى عەسكەرى و د. خالىدو

ئەوانە دەبوايە كاك سامى و جەماعەت نەيانكۆژن.

ئەوكاتەى كە تۆ پىت گوتن، نەچن باشە، كى زۆر سووربوو

لەسەر ئەوئەى بچن؟

- ئەوكات د. خالىد لە سنوورى توركيا بوو، چاودروانى ھىزەكەى كاك عەلى عەسكەرى دەکرد، بروسكەى دەکرد كە بچن، لەناو كوردېشدا لە حالەتتىكى وەھادا، ئەگە ھەر كەسىك بى، نەچى بەدەم داواكەيەو، دەلەين دەترسى، بۆيە سووربوون لەسەر ئەوئەى بچن و گوتيان بېيارىكە داومانە، بەلام ئەوئەندەى من بزانم كاك عەلى عەسكەرى نىيازى شەرى نەبوو، چونكە چەند جار دەيگوت، من ئەو ھەموو شەرى لە شوړشى ئەيلولدا كردم، نامەوئ بە ھىچ شىتوھەك شەرى بېتتەو، بەلام تۆ ھەر وابلى، لايەنەكەى دىكە بروت پى ناك، دەلەى چۆن ۸۰۰ كەس بۆچەك ھاتو، ھىساب دەكا دەلەى لىي نەدەم، لىم دەدات.

ئەو شەرانەى دەكران، بە فرمانى سەركردايەتى ھىزبەكان بوو، يا لەبەر زۆرى ھىزەكان بوو، يان ھەريەكەيان لە ناوچەپەك خۆى بە حاكم دەزانى و قبولى ئەوئەى بەرامبەرى نەدەكردى ئىدى شەرى دەكردى؟

- ھەردوو شىتوھەبوو، فرمان بوو لەبەر ئەوئەى ئەوان لە شەردابوون ھەرلايەو دەبوست لايەكەى دىكە تەسفىيە بكات، يەكىتى لەو ناوچەپە (سۆزان) سەركردايەتى كاتى دەرەكردو دەيكوشتن، ئەوانىش

له ناوچهی خوێبان بههه مان شیوه، بهلام مهرجیش نییه هه موو ئه شه پانهی کراون به فه رمانی سه رکر دایه تی بوو ی، جاری و اهه بووه درو مه فره زه تووشی به کب وونه و په لاماری به کیان داوه، له وانه به سه رکر دایه تیه کانیا ن هه ر ناگاشیا ن لی نه بی، ئه و که شه ناخۆشه له ۱۹۷۶ تا ۱۹۸۶ مایه وه، تا پار تی و به کی تی له ئی ران ناشت بوونه وه، له و ۱۰ سا له هه موو لایه ک تووشی شه ربوون، جو قه د په ی دا بوو، جو ود په ی دا بوو، هه ردو وکی شیا ن دژی به ک بوون، شه ر له نیوان کور دی ئی ران و کور دی عی راق دروست بوو، به داخه وه جو ره ها شه ر دروست بوو، هۆکاره که ش ئه وه بوو، کو مه له یه کی سیا سی وانه بوو هه موویان به یه که وه بن، ده و له تانی ده و رو به ریش ده ستیا ن له و شتا نه هه بوو.

نه و شیروان له یادداشته کانی خۆیدا ده لی، دکتۆر مه حموود له سا لی ۱۹۷۷ به ته له فۆن له ئی ران قسه ی له گه ل مام جه لال کرد، به لینی دا بوو بیته به کی تی، به لام دوایی نه هات...

- راست نییه، من هیچ به لینی تکم نه داوه، ئه گه ر به لینی م دا با ده چووم، به لام ئینکار نا که م که چو وینه سوریا، مام جه لال زۆر هاوکاری ئیمه ی کردو ماو دیه کیش دۆستایه تی به کترمان کرد، به لام ئیمه ریکه خستنیکی جیا واز بووین.

حیزی سوسیالیست حیزیکی جه ماوه ری و خاوه ن بنکه به کی به رفراوانی جه ماوه ری بوو، به لام سه رکر دایه تیه که ی زۆر ریکه ر (منظم) نه بوو، وه ک سه رکر دایه تی حیز به کانی دیکه، هه ریه ک له ناوچه یه ک ده سته لات ی خۆی هه بوو، هیچ حیساب یکی بق

سهرکردایه‌تی نه‌ده‌کرد.. ئه‌مانه وای له تۆ کرد بیتۆمید بیت له‌وه‌ی له سه‌رکردایه‌تی ئه‌و حیزبه بیت؟

جیاوازی نیوان سۆشیا لیست و یه‌کیتی و پارتی ئه‌وه بوو، یه‌کیتی و پارتی سه‌رکردایه‌تیه‌کی توندوتۆڵیان هه‌بوو، دیسپلینیان زیاتر بوو، ئیمکانیاتیشیان زیاتر بوو، هه‌رچی سۆشیا لیست بوو راسته‌خه‌لکی زۆر بوو، بنکه‌ی فراوانبوو، به‌لام له ئاستی سه‌رکردایه‌تیدا لاوازیبوو، ئه‌وه‌ش کاریگه‌ری هه‌بوو له‌وه‌ی حیزب نه‌یتوانی رۆلی خۆی به‌باشی ببینی.

تۆ له ۱۹۷۹/۱۰/۱ بۆ گفتوگۆ له‌گه‌ڵ رۆژم چووه به‌غدا، به‌بێ ئه‌وه‌ی پرس به حیزبه‌کان بکه‌ی، دوا‌ی مانگیک له ۱۹۷۹/۱۱/۱ له‌گه‌ڵ یه‌کیتی به‌یاننامه‌یه‌کت ده‌رکردو ئیدانه‌ی گفتوگۆکردنت کرد، ئه‌مه بۆچی و چۆن بوو؟

- من ئه‌وه‌ی (۱۱/۱)م له‌بیر نییه، به‌لام با ئه‌وه‌ی ۱۰/۱ بۆتان روون بێ، که خومه‌ینی هاته سه‌ر حوکم، وه‌زعی ئێران گۆرا، هه‌لبه‌ت له‌هه‌مان کاتیشدا سه‌دام هاته سه‌ر حوکم، ئه‌و دوو به‌لایه له‌سالی ۱۹۷۹ هاتن، هه‌م‌وو دنیایان تیکدا، له‌و کاته‌دا پارتی سه‌رکردایه‌تیه‌که‌ی له‌ راژان بوو، هه‌لبه‌ت له‌گه‌ڵ ئێران هاوکاری یه‌کتیشیان ده‌کرد، به‌کیتیش زۆر هه‌ولیده‌دا له‌گه‌ڵ ئێران په‌یوه‌ندی دروستبکه‌ن و ئێران پشتیان پێ به‌ستێ، ئه‌وکات ئیمه وه‌کو حیزبی سوشیا لیست وه‌زعمان تابلێتی خراب بوو، له‌گه‌ڵ یه‌کیتی شه‌ره‌ ده‌نووکیشمان هه‌بوو، کیشه‌مان زۆر بوو، ژیا‌مان تابلێتی خراب بوو،

پیشمه‌رگه یه‌ک یه‌که ده‌رۆیشتنه‌وه، بۆ‌یه یاده‌بوو له‌گه‌ڵ خومه‌ینی خه‌ریک بێن، که من هه‌یج به‌روام پیتی نه‌بوو، ده‌مزانێ ئیتران هه‌ر ئیترانه، خومه‌ینی بێ، شابی، جیا‌وازیان نییه، من نه‌زمونم له‌گه‌ڵ ئیتران هه‌یه، هه‌زده‌که‌ی حوکه‌میکێ شیوعی له‌ ئیتران هه‌بێ، فه‌رق نا‌کا، چونکه‌ ئه‌و ولاته به‌رژه‌وه‌ندی و حیسابی خۆی هه‌یه، زۆر به‌روامان پیتی نه‌بوو، له‌گه‌ڵ یه‌که‌یتیش دژی یه‌ک بووین، له‌گه‌ڵ پارتیش په‌یوه‌ندییه‌کی وه‌هامان نه‌بوو، ئه‌وکات سه‌دام وه‌ک گوتم تازه‌هاتبووه سه‌ر حوکه‌م، جه‌وله‌یه‌کیشی به‌ کوردستاندا کرد، و‌ابزانم جلی کوردیشی له‌به‌ر کردبوو، هه‌پسی به‌رداو خه‌ڵکه‌ک وای ده‌بینی که ئه‌وه ره‌نگه شتیکی تازه‌ی پێ بیت و چاره‌سه‌رییه‌ک بدۆزیته‌وه، زۆرکه‌س ده‌هاتنه لای ئیمه‌ ده‌یانگوت بۆ وتووێژی له‌گه‌ڵ نا‌که‌ن، به‌لکو گۆزایی، وه‌فدیکی قه‌لادزی هاته لامان، گوتمان نامیر لیوای قه‌لادزه که ناوی خه‌یری بوو له شه‌ری عێراق و ئیتران کوژرا، ده‌یه‌وێ بۆ مه‌سه‌له‌ی وتووێژ بتانبینی، ئیمه‌ش وه‌لامان داوه‌ گوتمان ئیمه‌ وتووێژ له‌گه‌ڵ نامیر لیوا نا‌که‌ین، نه‌گه‌ر ده‌کرێ له‌گه‌ڵ سه‌دام بێ، بۆ سه‌به‌ی بروسکه‌یه‌که‌مان بۆ هات گوتمان ئه‌وا سه‌دام له به‌غدا چاوه‌ڕوانتان ده‌کات، ئیمه‌ش ئه‌وکات بی‌رمان لیکرده‌وه که ئایا بکرێ، یان نه‌کرێ، له‌به‌ر ئه‌و وه‌زعه‌ی حه‌یزیش که پیشتر با‌س‌م‌کرد، گوتمان باشه‌ گفتوگۆی له‌گه‌ڵ ده‌که‌ین، بزانی‌ن ئه‌و کا‌برایه‌ چی پیتی.

به‌لام قه‌ت به‌نیاز نه‌بووین خۆمان به‌ ته‌نها گفتوگۆ بکه‌ین، گوتمان نه‌گه‌ر شتیکی باش هه‌بوو، دێینه‌وه له‌گه‌ڵ هه‌موو حه‌یزه‌کان به‌یه‌که‌وه

قسه دهكەين، ئەگەر هەموومان پیمان باشبوو، دەیکەین، ئەگەرنا هیچ چووین و سێ رۆژ لە بەغدا بووین، من و کاک عەدنان موفتی و مولازم کامیل کە ئەویش لە شەرو شۆری نیتوان کورددا شەهید بوو، لەوێ ٣ شەو ماینهوه، سەدامم بینی و هەندیک مەستولی دیکەمان بینی و قسەمان لەگەڵ کردن و زۆرمان موناقلەشە لەگەڵ کردن، هەستمانکرد زۆر مەغرور بوون.

ئەمى بۆچى داواى وتوێژى کرد؟

- چونکە ئەوکاتى بربارىدابوو شەرى ئێران بکات، لەبەر ئەوه رەنگە گوتى کوردهکه بۆ خۆم رابکێشم بۆ ئەوهى لای ئێران نەبێ، بەلام غرورىکى سەپریان هەبوو، بەکر نەمايوو، سەدام تازە ببوو سەرۆکى عێراق، قسەمان زۆرکرد، نەماندى وتوێژەکه سوڤىکى هەبێ، بەلام ئەودەهێ گوت ئەگەر ئێوه هەموولایەکتان بەیەکهوه پتانهوێ لەگەڵ ئێمه گفـتوگۆ بکەن، لەوانەیه هەول بەدەین شتیکتان بۆ بکەین، بەلام ئێوه لەگەڵتان چاک بین هەر لەگەڵ ئێران، لەگەڵتان خراب بین هەر لەگەڵ ئێران، ئەوهبوو ئێمه گەراينهوه، که گەراينهوه من یەکسەر چووم مام جەلالم بینی، حیزبى شیوعیم بینی، کاغەزم بۆ برادەرانی پارتى نارد، گوتم بابە حال و حیسابەکه ئاواهیه، ئەگەر نامادەن، وەرن بابە هەموومان هەولبەدەین و شتیک بکەین، بەرای ئێمه ئێران هیچى بۆ کورد پت نییه، راسته ئەودەش (سەدام) کابرایەکه کەس بپوای بە قسەکهى نییه، بەلام بەشەرە!! ئەگەر ئێوه هەمووتان بین، ئێمه بەیەکهوه بەردهوام دەبین، ئەگەر نایین ئێمهش وازى لى دەهینین،

به کیتی و شیوعی نهک ههر نه هاتن، به لکو موزایه دهشیان له سهه کردین و گوتیان نه وانه چونه ته به غداو ئیتر کۆمه لیک پلارو توانجیان هاویشته. پارتیش وهلامی نه بوو، ئیتر ئیمهش وازمان لئ هینا، که بینیمان وهلام له ولانییه و به نه هاشین، وهک گوتم ئیمه بپارمان بوو به نه نه نهیکهین، بۆیه وازمان لئ هینا.

دهلێن بهرهی (جوقد) تۆ داتمه زانده، سوریاش دهوری زۆری هه بوو له دروستبوونی، له بهرامبهر نه وهدا ره سوڵ مه مهند له رقی تۆ بهرهی (جودی) دامه زانده، نه کاتیش تۆ له سوریا ره مخنه له دروستکردنی بهرهی (جوو) گرتبوو...

- نا نا .. راست نییه. هه لبهت یه کهم جار و تووتی دروستکردنی جوقد هه بوو، مه سه له ی جوو له گۆرئ نه بوو، به ره ی جوو جگه له پارتی هه موومانی تیدا بوو، به لام به شیهوی سه ره کی حیزبی به عس (سوریا) و به کیتی دهوریان هه بوو، نه وکات به کیتی له سوریا دهوری زۆر بوو. به کیتی ئیتوی له سهه پارتی هه بوو، حیزبی به عسی سوریاش له بهر به کیتی جوو ریک له ئیتویان هه بوو، له بهر نه وه پارتی له کاره که دوو بوو، پارتی خویشی کاره که ی زۆر لاگرنه گ نه بوو، چونکه په یه وه ندیه که خراب بوو، له وی به ره دهکرا، به لام له ناوه وه برا کوژی بوو، ئیمهش وه کو حیزبی سوسیالیست له وه به رده بووین، هه لبهت نه وکاته دژی ئیمهش بوون، له سهه سه فه ره که مان بۆ به غدا، ده یانگوت دهب ئیدانه ی خو تان بکهن، ئینجا بیته ناو به ره، ئیمهش نه وه مان نه کرد، چونکه چیمان کردووه، ئیدانه ی چی بکهین، هه لایه کی

زۆربان لەسەر دروستکردین که ئیمه چوینته بهغدا، هه مووی سی شەویش بوو، ئەوێی که بۆم باسکردی. نه پاردمان وهگرتهوهو نههیچ. لهبەر ئەوه که دییان ئیمه ئیدانهی ئەو کاره ناکهین، رازیبوون. جوڤد گه‌یشتە ئەنجام، ئەوکاته له سوریا بووم، به‌موافه‌قه‌تی براده‌رانی خۆمان ئیمزام لەسەر جوڤد کرد، به‌لام له هه‌مانکات چونکه پارتی له کاره‌که دوورخرابوهوه، وهک گوتم پارتی خویشی مه‌یلی نه‌بوو، چونکه لهو شێوهیه مامه‌له‌یان له‌گه‌ڵ کرد که هه‌له‌بوون، بۆیه ئەویش لی‌ره به‌هاوکاری حیزبی شیوعی، که لهو کاته‌دا پارتی و شیوعی هاوکارییان باشبوو، ئەوانیش ویستیان به‌ره‌یه‌ک دروستبکه‌ن، براده‌رانی ئیمه‌شی تیکه‌وت، ئەگینا له بنچینه‌دا جوڤد بریتی بوو له هاوکاری نیوان پارتی و شیوعی، براده‌رانی ئیمه‌ش چووبوون، لەسەر ئەو ئەساسه‌ی چ قه‌یدیه لی‌ره‌ش هه‌مانبێ، له‌ویش هه‌مانه، که هی ئی‌ره دروستبوو، له‌وێ ئیمه‌یان (ته‌جمید) کرد، ئیمه که له‌وێ ئیمزامان کرد، ئاگامان له‌وه‌ی ئی‌ره نه‌بوو، له رادیۆ گوتمان لی‌ بوو، هه‌له‌که لی‌ره‌دا‌بوو.

براده‌رانی ناوه‌وه پێیان باش بوو له جوڤدین، جوڤدیان پێ له جوڤد باشتربوو، من به‌شبه‌حالی خۆم ئەوکات بروام وابوو جوڤد بێ و هه‌ول‌بده‌ین براده‌رانی پارتیش بێن، باشت‌ره له‌وه‌ی دوو جه‌به‌هه دروستکەین.

واته مامه‌له‌یه‌کی فیکری بوو، که ره‌ئیت له‌سەر جوڤد نه‌بوو؟

- نه‌خێر، فیکر کوا هه‌بوو؟! فیکری چی؟! هه‌موو حیزبه‌کان وه‌ک

بهک بوون، فیکری چی؟ فکره که نه و به بوو نه وان له وئی سهر به سوریا بوون، یه کیتی سهر کردایه تی کاره که ی ده کرد، له ملاحه وه پارتی سهر کردایه تی ده کرد، پارتی و یه کیتیش دژی یه کبوون، ئیتر که بووه دووبه ره، له هیچیان سودمان نه بینی. ئیتر دوا ی نه وانه شه پر شوپرو کیشه دروست بوو، نه وه به رده وام بوو، تاسالی ۱۹۸۵ که یه کیتی چووه به غدا و موفا و هزاتی کردو سهر که و تونونه بوو هاته وه و گه یشتنه نه وه ی له گه ل بهک ریک بکه ون.

راسته په یوهندی ره سول مامه ند به هیتر بووه له گه ل حیزی

شیوعی، له په یوهندی تو به و حیز به وه؟

- به لئ، ئاخر نه وان ئیشتراکی عیلمی بوون.

به لام ره سول مامه ند کا براه کی عه شایه ر بوو...

- خوئی لای ئیمه، فیکره نووسینه، من که خوّم نه پالاوت بو سهر کردایه تی، له بهر نه وه بوو، پروام نه بوو که نه و حیز به ی ئیمه ئیشتراکی عیلمه بی، راستیش نه بوو، بنوسری سوسیالیستی زانستی بی، به لام نه وان ره ئیان و ابوو، له بهر نه وه ش له حیزی شیوعی نزیکتر بوون، حیزی شیوعیش ئیستغلالی ده کردن.

ده لئین نه و کاته ی بزوتنه وه ی سوسیالیست له یه کیتی

جیا بووه وه، حازم نه مین سری سهر کردایه تی هه ریمی حیزی به عسی سوریا بوو، لیپرسراوی مه کتبه ی حیزی به عسی ئیره ش بوو، داوای له تو کردبوو هه ر چۆنیک بی، بزوتنه وه له یه کیتی جیا نه بیته ره..

- ئەو پەيوەندى بەمنەو نەبوو، چونكە من يزوتنەو نەبووم، ئەوكاتە لىژنەى تەحزىرى بووم، پاش ئەو ەى جىابوونەو، ئىنجا پەيوەندىمان دوستكرد، بەلام حازم چونكە لەگەل يەكىتى بوو، رەنگە بەبرادەرانى يزوتنەو ەى گوتىچ، بەلام من ناگام لەو نەبوو، چونكە ئىمە جىاوازبووین. ئەوان لە ئازارى ۱۹۷۹ جىابوونەو.

كە رەسول مەمەند لە يەكىتى جىاپۆو بارەگای لە گۆرەشىردانا، پىشتر راوژى بەتۆ نەكردبوو؟

- ئەو ەيان نا، بەلام باسىان دەكرد كەچى بکەين، دەمانگوت خۆتان پىارىدەن.

ئەى چۆن دواى جىابوونەو، زۆرى پى نەچوو تۆش لە ناوژەنگ بوويت و چوويتە گۆرەشىر؟!

- ئاخر، پىمگوتى ەتا ئەوكاتەى لەناو يەكىتیش بوون، ئىمەو ئەوان لىك نرىك بووین، بەس لەگەل كۆمەلە لىكئىزىك نەبووین.

لە گرتنى نەوشىروان ەلوئىستت چى بوو؟
- پىم باشبوو بەرىدرى...

بەرەسمى داوات كۆر بەرىدرى؟

- بەلى، بەرەسمى داوام كۆر، وازانم كاكە حەمەو ئەوان لەوى مەسئول بوون.

دەلىن قادر عزيز ئەگەر براى سەعدى كچكە نەبوايە، نەدەبوو ەندامى سەرگردايەتى، ئايا ئەو راستە؟

- نا، پىموانىيە، كاك قادر تواناى خۆى ەبوو.

که قادر عزیز له ۱۹۸۵/۸/۱۵ له سۆسیالیست جیابووه،
ئوکاته هه لویستت چۆن بوو، چونکه حیزبی سۆسیالیست له
وهزعیکی باشدا نه بوو، سه رکرده کانی له مملانی دابوون؟

- ئوکات من له دهره وه بووم، به لام که هاتینه وه کوردستان
هه ولماندا بیانکه یه وه یهک، به لام نه نجامیکی وای نه بوو، خراپیش
نه بوو، ورده ورده لیک نزیك بوونه وه.

تۆ ده لپی کوا فکر له کوردستان هه بووه، پیتوایه شته کان
مه بده ئی نین، به نووسین شتی که و به عمه لی شتیکی دیکه یه،
به لام که قادر عزیز له سۆسیالیست جیابووه وه، بانگه شه ی
مارکسی-لینینی ده کرد، هه تا سه ره تا حیزبه که ی ناولینا
نیتیجایه دیموکراتی شۆرشگیر، دواتر بووه زهمه تکیشان، ئایا
پیتوایه جیابوونه وه ی قادر عزیز هۆیه کی فیکری نه بوو؟

- رهنگه فیکری تیدابی، بیگومان جیابوونه وه په یوه ندییه کانی
ناو بزوتنه وه ی کوردی، شتی فیکری تیدابوو، به لام زیاتر سیاسی
بوو، نه گهر ته ماشای بارودوخه که بکه یین، ده بینین فکری هه موو لایهک
لیک نزیك بوون، هه ره هه مووشی نه ته وه یی بوون، به لام له وانیه
هه ندی شتی فیکریشی تیدابی.

به لام پاش ماوه یهک شتی که روویدات، له وانیه نه و فکریه هه
فری بدات...

- جا مانای وایه فیکره که لاوازه و نه ساسیکی و ده های نییه.
ئیسئا جیاوازییهک له نیوان شیوعی و ئیسلامی هه بیته، مه علومه

جیاوازی فکره، یان شیوعی له گهڼ قهومی به هه مان شتیه. بهلام
نه گهر هه مووی هه نه ته و بی بن، رهنگه له بیرو را هه ندیک لیک
جیاوازی بن، بهلام وا قوول نییه که بلتی لیک جیا بوونه وه و نیتر
یه کنه گرنه وه، جیاوازیه فیکریه کان نه و نه ده به هیزن بن، نه گهر مهسه له
سیاسی و ئیداریه کان چاره سه ر بکرتن، فکر نابیتنه کوسپ. زور شتی
وامان دیوه.

**دنگوی نه وه هه بوو، زیاتر فاکته رهمکی دهرمکی رولی بینیه له
جیا بوونه وه ی قادر عهزیز، به تایه تی ئیران و حیزبی شیوعی..
نه وه راسته؟**

- وه لاهی نازانم. برو انا که م و ابی، به پیچه وانه وه، ئینشقا قاتی
ناو بزووتنه وه ی کوردی هه مووی به دهستی کورد خو ی بووه، هه مووی
شتی زاتی بوو، بهلام که دروست بووه فاکته ری دهره کی ئیستغلالی
کردوه. بو نمونه شه ری برا کوژی خو یان کردیان، کهس پیینه گوتبون،
بهلام که شه ر ده کری، ئیران دیتنه ناوه وه، تورک دیتنه ناوه وه، چه کت
ده ده نی، چونکه پیان خو شه کیشه دروست بی.

نه گهر ئاوریک له رابردو بدهینه وه، راسته له مه کته بی سیاسی یا
سه ر کردایه تی حیزبی سوسیالیست نه بوویت، بهلام قورسایت هه بوو،
خه لکی کیش له ناو حیزبه که تو یان به زهمز ده زانی، خه لکیکی زقریش
شه هیدو بریندارو په رته وازه بوون، پاش هه موو نه مانه، هه ستنا که ی
سه ر کردایه تی نه و حیزبه گونا هباره به رام به ر خه لکه که ی که نه ی توانی
خه لکه که کو ی کاته وه و ری کی خا؟

- به دلتیاییه وه سه رکردایه تی هه موو حیزبه کان هه ره به که بیان مه سئولیه تی هه یه، بۆ سه رکردایه تی پارتی یه کیتی که م خه لکیان به کوشت داوه، هه موو حیزبه کان ئه وه هه لانه بیان هه بووه، شه رو کوشتار له نیوان زۆربه ی لایه نه کان هه بووه، له نیوان کوردی ئییران و عیراق، کوردی عیراق و تورکیا هه بووه، هه موو بشی هه له بووه، خه لکتیکی زۆر له وه شه رانه دا تیچوون، جیتی داخه وه بی ده رسی لی وه ره گرین.

که راپه رینی سالی ۱۹۹۱ کرا، تۆ له کوئی بووی؟

- من له به یروت بووم، کۆنگره ی ئه پۆزسیۆن هه بوو، دواتر چووینه سوید کۆنگره یه کی گه و ره بۆ پشتیوانی کورد له ۱۵/۳/۱۹۹۱ ریکخرا، له پاشان چوومه پاریس و له ندهن و ئه مریکا و رووسیا، نوینه ری به ردی کوردستانی بووم له ده ره وه.

له کۆچره وه که ش نه هاتیه وه کوردستان؟

- نه خیر، ئه و کاته ش له ده ره وه بووم، وه ک گوتم ئیمه وه فدی به ردی کوردستانی بووین، له ولاتان ده گه راین بۆ په یدا کردنی پشتیوانی له کورد. ئه و کاته به ردی کوردستانی له ده ره وه لقی هه بوو، سه رکردایه تیه که ی لی ره بوو، هه ر حیزبه وه دوو که سی له سه رکردایه تی به ره دابوو، له حیزبی سۆشیالیست من و کاک ره سول بووین، ئه و کاته ی له سورباش بووم، سه ره په رشتی به ردی کوردستانیم له ولاتانی عه ره بی و ئیسلامی ده کرد، پاشان که بووین به وه فدی به ره، لی ره راپه رین دروستبوو، وه ختی که وتوێژ له گه ل حکومه ت کرا، ئیمه ش هاتینه وه وه به شداری وتوێژیشمان کرد.

حیزبەکان بە پیتی قەبارەیان لە سەرکردایەتی بەرەدا بوون؟

- نا، بە پیتی قەبارەنەبوو، هەریەکە دوو کەس لە سەرکردایەتی بوو.

گەل و زەحمەتکێشانیش دوو کەسیان هەبوو؟

- یەکەمجار ئەوان ئەندام نەبوون، کە بوونە ئەندام وەکو ئەوانی دیکە حیسابیان بۆ کرا، وایزنام و ابوو، باش بیرم ناییتەوه. سەرەتا ٦ حیزب بووین، دوای زیادکردنی زەحمەتکێشان و پارتی گەل بووینە ٨ حیزب.

لە هەلبژاردنی سالی ١٩٩٢دا خۆت بۆ رابەراییەتی هەلبژارد، تەسەوری ئەوەت نەبوو کە رەنگە تۆ نەتوانی لە گەل ئەوان لە مەملەتیی دەنگداندا دەنگ بێنی، ئایا بۆچی خۆت هەلبژارد؟

- وەللا حیزبی سۆشیالیست پێیکردم، ئەوان نە یەکیەتی بوون، نە پارتی، خەتی سێ بوون، وتیان خەتی سێ دەبێ نوێنەرێکی هەبێ، بریاری لیژنەیی مەرکەزی بە کۆی دەنگ سەپاندی، ئەگینا من لە گەل نەبووم، دەمزانی دەرنایم، دەشمزانی مەملەتییە کە لە نێوان پارتی و یەکیەتی، یا لە نێوان بارزانی و تالەبانییە، چ پەيوەندی بە ئێمە نەبوو تا خۆمانی تێوه گلیین، ئەنجامە کەش زانرابوو، کە مەملەتییە کە لە نێوان دوو لایەندا، بەلام حیزب بریاریدا.

ئەوکاتەیی گەرمەیی هەلبژاردن بوو، تۆ خۆت بۆ رابەری هەلبژاردبوو، حیزبی سۆشیالیست خۆی بەهیزی سێیەم دادەنا، کەچی رەسول مامەند لە دەرەوه بوو، دوو سێ رۆژ پیش

ههلبژاردن هاتهوه، ئهوه دهووری نهبوو لهسههر نهنجامی ههلبژاردنهکه؟

- لهوانهیه، ئهوهش دهووری نهبوو، وهک گوتم شهردکه لهنیوان پارتی و یهکیتی بوو، ههتا خهک ههبوو سۆسیالیست بوو، دهنگیان بو ئهوان دابوو، خهکی تر ههبوون حیزبی دیکه بوون، بهلام دهنگیان پیدابوون، چونکه ململانیی دوولایهه بوو، خوشت دهزانی ئهنجامهکه چۆن بوو، ههر ریکیش نهکوت.

پاش ههلبژاردنهکان که ئیوهو حیزبی شیوعی و حیزبهکانی دیکه جگه له پارتی و یهکیتی تووشی شکست بوون، دهلین بق راستکردنهوهی شکستهکه رهسول مامههدهولیداوه پاسۆک بیئێ و تووش بق راگرتنی هاوسهنگی ناو سۆسیالیست ههولت داوه لهگهه پارتی گهلهکهگرن، ئهوه راسته؟

- نهخیر... سۆسیالیست و پاسۆک بهیهک لیست بهشداری ههلبژاردنیان کرد، وانا لهکاتی ههلبژاردن پاسۆک و سۆسیالیست یهکبوون و سهرکردهیهکی هاویهشیان ههبوو، که ههلبژاردن کراو پارتی گهلیش هیچی نههینا، ئیتر ههرسیکیان بوون به یهکگرتوو.

له یهکگرتن لهگهه پارتی گهلههورت نهبوو؟

- نهخیر، ئهوکاتهی که بریارباندنا بینه یهکگرتوو، من تیکهلاو نهبووم و نهشبوومه یهکگرتوو.

بۆچی تهمهنی یهکگرتن ئهوهنده کورت بوو، ئیوه یهکگرتنتان بق ئهوه دروستنهکرد تا بیتههیزی سێیهم؟

- ناخر بناغه که ی هه له بوو، سێ حیزب بیروباوه پریان جیا یه، له گه له یهک ناکوکیان هه بووه، هه له بهر ئه وه ی له هه لێژاردن دهر نه چوونه بینه یهک، ئه وه بناغه ی نابێ، بۆ به ش زۆر ده وامی نه کرد، هه له بهر ئه و بێ بناغه یه ش بوو، له گه له دروستبوونی، کۆمه لێک کیشه ی تیکه وت، بۆ ئه و نه کاک ره سول دواتر هه سته ی کرد که له کۆن گره سۆشیالیست غه در ی لیکراوه، بۆ به رازی نه بوو و جیا بووه وه وه هه ر زوو کۆن گره ی سۆشیالیستیان کرده وه و چوونه ناو یه کیتێ، ئه وه ی دیکه چووه ناو پارته ی و پاشان هه مه له ناو پارته ی هاته وه ده رو سۆشیالیستی دروست کرده وه، گه لیش هه ندیکیان له گه له کاک سامی نه چوون ئیتر شته کان نارێک بوون، به لام من په یوه ندیم به و مه سه لانه نه بوو.

له بهر چی نه چوویه یه کگرتن، پروات پێ نه بوو؟

- به لێ پروام پێ نه بوو.

ئیه و پێشتر کۆبوونه وه تان نه کرد له باره ی یه کگرتنه که؟

- با، له سلیمانی کۆبوونه وه مان کرد، پیمگوتن من به شداری له و یه کگرتنه ناکه م.

دیاره ره ئیت که مینه بووه؟

- مه سه له ره ئی نه بوو، ده مزانی ئه سه که ی لاوازه، وه ک گوتم سێ لایه نی لیکجیاواز ته نها له بهر ئه وه ی ده نگیان نه هیتا یه کبگرن، هه رو ده ها له بیرت نه چی ئاسان نیسه تو له نیوان پارته ی و یه کیتێ شتییک بکه ی، ئه وان مه جالت ناده ن به که یفی خۆت کار بکه ی.

له دیمانیه کی گۆناری هه رتهدا، همه ی حاجی محمود ده لێ
من که چورمه ناو پارتی، دکتۆر محمود به فاکسیک پیرۆزیایی
لێکردم و گوتی منیش دیمه ناو پارتی؟

-وه لالا نهوه نه سلێ نییه، نهوه درۆیه کی زۆر گه وره یه، به داخه وه
نهمده زانی همه قسه ی ناوا ده کات، به لام نه گهر فاکسه که ی لایه با
بلاوی بکاته وه، خو نه و زبهره که له هه لگرتنی شته کان و دواتر
بلاو کردنه وه یان، نه گهر راست ده کا با نه و فاکسه بلاو بکاته وه، به لام
من هیچ فاکسیکم بو ی نه کردووه. له بیرم دی نه و کات له لهنده ن
بووم، ته له فۆنیان بو ده کردم، که شتیکی وا هه یه و تو رات چیه، من
پیمده گوتن کاکه ئیوه خو تان له وین و بریار ده ن، من هیچ
یه وه ندیه کم به و یه کگرتنه وه نییه. به لام من رام و ابوو که نه گهر
چوونه ناو حیزیک، ته واو، بانینه ده ره وه، ناخر حیزی سۆسیالیستی
فه قیر ع جار نه ماو ع جار دروستکرایه وه، ناخر نه وه چیه؟! له گه ل
نه وه ش به که سم نه گوتووه، برۆنه ناو فلان حیزب. همه وه جه ماعه ت
پرسیاریان کرد، گوتیان ده چینه ناو پارتی، رات چیه، گوتم باشه
بچن، که هاتنه دهر، گوتم بابه ده چیه ناوو دتیه دهر و نه وه نابێ، یان
بچۆ، یان مه چۆ، نه گهر نا فاکسم نه کردووه، عه بییشه نه و قسه یه ی
کردوود. شتیکی دیکه هه به که ئیستاش پیموایه، که سیکی وه کو
همه یا ههر که سیکی دیکه ره نگه له ناو پارتی زیاتر ده ور ببینی،
له وه ی به ته نیا بی، ئیستاش ده توانن نه وه بکه ن، نه وه هموو حیزبه
چیه له کوردستان،؟! چ پتویست ده کات هه بن؟! حیزی وا هه به

ئەوئەندە بچووكە ناتوانى دەور ببىنى، تائىستا بىست ئىنشاقى تىدا كراوه، ئەو چىيە؟! بەناو حىزبە. بەراى من دوو حىزبى گەورە لە كوردستان دەور دەبىن، لەگەل ئەوانەش شىوعى ھەبە كە حىزبە مەوجودە، ئىسلامى ھەن كە حىزبن، ئەوئەى دىكە لىرەو لەوئەى ئەگەر بچنە ناو حىزبە گەورەكان رەنگە باشتەرى، ئەوئەى راي مەنە ئەك ئەوئەى ھەمە باسى كر دوو، ئەگەر فاكسىشى لايە با بلاوى بكاتەو، خۆ ئەو كاغەز و شت ھەلدەگرى، تۆكتىبەكانى ئەوت دىوہ؟! ئى دەبى فاكسەكەى منىشى دەبى لاي.

تەكلىفیشى لى نەكردى كە بىتتە ناو پارتى؟

- نەخىر، ھىچ پەيوەندى بە من نەبوو، چونكە ئەگەر من بچمە ناو پارتى بەھۆى كاك مەسعودەو دەچم، ھەمەى بۆ چىيە؟ قابىلە لەسەر ئەو پەكم كەوتى؟! مەعقوله من بەھۆى ھەمەو بچمە ناو پارتى؟! ئەو كاك مەسعود ھەبەو برادەرىن و بە بەكەو ئىش دەكەين، ھەر كاتىك بەھۆى پى دەلیم و دەچمە ناو پارتى، حىزبى خۆم بوو لە كۆندا، مەعقوله بەھۆى ھەمەو بچم، كەس بە شتى وا برۆا دەكات؟! تۆ بە كەسايەتەكى سەربەخۆ ناسراوى، لەو مەسەلانەى رابردوش ھەولت ھەبوو لە نىوانكردى ئەو دوو حىزبەدا، تۆ دۆستايەتى زياتر لەگەل كام لەو حىزبانەى؟

- بە راستى من دۆستايەتیم لەگەل كورد بەھىزە، دەمەوئەى بۆ كورد كار بكەم، بەلام دۆستايەتیش بەپى سىياسەتە. بۆ نمونە من ئىستا ھەموو ھاوكارىيەكى كاك مەسعود دەكەم، چونكە دەبى سەرژىكى

ههريتم سهركهوي، من هاوكاري دهكهم وهك سهروكي ههريتم، نهك وهك سهروكي پارتي، كه سهروكي پارتيش بوو، دؤستم بوو، ۳۰ سال زياتره دهيناسم و پهيوهنديمان ههبووه، بهلام لهوهو پيش لهگهل مام جهلال نيشم نهكردووه، مهبهستمه نهو دوو برادره ريك بن، چونكه چاره نووسي كورد بهو دوو كهسهوه بهنده، نهوان چهند ريك بن، بو نيمه سهركهوتن و پيشكهوتنه، له بهر نهوه زور ههولمداوه نهو دووه ريك بن، ههول زور دراوهو منيش دهورم تپيدا ههبووه، نيشتا وا پهكيان سهروك كۆماره و پهكيكيشيان سهروك ههريتمه، ههريكارتيكيشيان ههبي و بهمن بكرى، من نامادهم بيكه م.

ئهوكاتهى تۆوه خرى كهريم كهوتنه نيوانيان، محهمدى مهلا قادرو ههنديكى ديكه گوتيان پيويستيمان بهناوېژى نييه، خۆ ئيمه پهيوهنديمان نهچراوه.... تۆرات جى بوو؟!

- ئى باشه پيويستيان پى نييه با ريك بكهون، تائيشتا نيدارهكانيان بكردبايه وهك، مهمنونين نهگهري پيويستيان به ئيمه نهبي، بهلام و ايزانم راى مهلا محهمد خۆى بوو، راى پارتي وا نييه، من ليم پرسى، نهو گوتى مهبهستى من وانهبووه، بهلكو مهبهستى نهوه بووه كه دهبووايه وا بين، ئيترواى به من گوت، نازانم.

تۆ زۆرجار دهورى سهركردت بينيوه، بهلام دهلين حاسم نهبوويت له كيشهكان، واتا كيشهكانت پهكلانه كردۆتهوهو به كراوهيى بهجيت هيشتووه، بهلام سهركرده نهگهري سهركرده بى دهبت حاسم بيت وانبيه؟!

- ناخر عاسم، خەلک بکوژۆی، چی بکا؟ ئیمە ھەمیشە مامناوەندی بووین و لایەنگری ناشتی بوویە، سوپاس بۆ خوا لە ژباغدا تەبیرتیک لەسەر من نەکوژراوە، قەت تەقەم نەکردووە، ئەگەر ئەو شتازە حاسمە، من حاسم نەبووم، ھەولمداو ھەموو لایەک تەبابن و پەییوەندیشم لەگەڵ ھەموو لایەک باشە.

پەییوەندیت لەگەڵ حیزبی شیوعی چۆنە؟

- باشە، دۆستی یەکێن.

لەو دواویە لە راگەیانندنەکان بۆ یووێوەو ھەمەئەحاجی مەحمودیش لە دیمانەکی لەگەڵ ھەرتەدا باس دەکا کە ھەردوو حیزبی سۆسیالیست و زەحمەتکێش کە بە نیازبوون پەیکبگرن، داوایان لە تۆ کردووە کە ببیە سەرۆکی حزبە نوێیەکە، بەلام تۆ رازی نەبوویت؟

- ئەو ھە راستە، گوتیان ئیمە یەكەدەگرین تۆ برا گەورەبە، منیش گوتم سوپاستان دەکەم، ھاوکاریتان دەکەم، بەلام مەسئولیەتم ناوی.

بەلام ئەو ھەش بۆ یووێوەو کە تۆ بۆیە رازی نەبوویت، چونکە

گوتووتە حیزبێکی عێراقی دادەمەزرێنم؟

- ئەو ھە راست نییە، ئێستا وەزعی کورد ناسکە، ئەگەر ھەر شتێک بکەم، راویژ بە یەکییتی و پارتی و برادەران دەکەم دەبێ لە خۆمانەو ھەیش نەکەین، ئەگەر ھەموومان قەناعەتمان ھات بەو ھەی کە حیزبێکی گەورە عێراقی دروستبکەین، بۆ نەیکەین.

پیتوایه له ناوهراستی مانگی ۱۲ی ئەمسال هەلبژاردن

دەکرێتەوه؟

- پرپارده له ۲۰۰۵/۱۲/۱۵ هەلبژاردنی عێراق بکری، بەلام شەرت نییه هی کوردستانیش لەو کاتی بکری، هەرچەندە هێشتا ئەوه روون نەبۆتەوه، بەلام بەپیتی دەستووری هەمیشەیی هەر هەرتیمیک بەپیتی دەستووری خۆی هەلبژاردن دەکات، پارتی و یه‌کیتی له کۆیونەوهی دوکان بریاربانداهه که نایانه‌وێ تا کۆتایی سالی ۲۰۰۷ هەلبژاردن بکه‌ن ئەگەر له سه‌ریان فه‌رز نه‌کری، ده‌یان‌ه‌وێ ماده‌ی (۵۸) جێبه‌جێ بکری، ئینجا هەلبژاردن بکه‌ن، باشیشه ئەوه هەموو هەلبژاردنه‌ بۆجییه؟ ئەم‌ریکا زۆر په‌له‌یه‌تی هەلبژاردنی عێراق بکری، چونکه ده‌یه‌وێ ستراتیژیه‌تی خۆی دانێ.

ئەگەر له ۲۰۰۵/۱۲/۱۵ هەلبژاردنی کوردستانیش کرا

پیتوایه پارتی و یه‌کیتی به لیستیک داده‌بزن؟

- هەر ده‌بێ به‌یه‌ک لیست داده‌زن، چونکه ئەگەر وانه‌بێ کیشه له نێوانیان دروست ده‌بێ، ره‌نگه‌ بۆ پارێزگاگان لیستی جودایان هه‌بێ، له‌وه‌ش ده‌توانن به‌یه‌ک لیست داده‌زن، ئەگەر هەلبژاردنه‌که وا زوو بکری.

پیتوانییه کوردستان له عێراق ترازایی، به‌وه‌ی کورد کولتور

بیرکردنه‌وه‌ی ته‌واو له به‌شه‌کانی دیکه جیاوازه، به‌مه‌ش جارێکی

دیکه پیکه‌وه لکاندنێ به عێراق زه‌حمه‌ت بێ؟

- بێگومان عێراق که دروست بووه هەمووی پیکه‌وه لکێنراوه،

چونکه دهولته تی دیموکراسیسی نه بووه، زه مانئ مهلیک ماو دیه ک
 خه ریک بوو قانون هه بی، به لام زور نه بوو، پاش نه وه بووه ئینقلابات.
 به عسپش هات، به جارئ شته که ی هه لوه شانده وه و ولاته که ی به زور
 به به که وه نووساند، شه ری هه موو لایه کی کرد، وه کو بلئی شتیکی بی
 به دهستییه وه گرتبی، که سه دام نه ما شته که پچرا، وه زعیکی تازه
 دروست بوو، هه ر ناوچه به ک له عیراق تاییه تمه ندی خوئی هه به، نه و
 تاییه تمه ندییانه زوریش له به ک جیا وازن، هه لته ت سیاسی نه مریکا
 وایه نه و ولاته به به که وه گرئ بدرئ، وه ک ولاتیکی فیدرالی یا
 شتیکی وابئ، به لام نه و پیکه وه گریدانه ش زه حمه ته، هه ر له
 نه مریکا وه تا ئیمه مانان پرسیار ده کا که نه گه ر نه و گریدانه کرا و به پیتی
 ده ستوره که ش سوننه هاتنه ناوی و ریکه وتن و هه ر که سه و هه ریمی
 خوئی حکومه تی فیدرالیان دروست کرد، نه و ا حکومه تیکی فیدرالی
 دروست ده بی، به لام نه گه ر وانه بوو، نه و ا عیراق زه بیته ۳ به ش، به لام
 هیشتا نه و مه سه لانه روون نین، چونکه هه ر ناوچه به ک تاییه تمه ندی
 خوئی هه به، نه گه ر نه مریکا کشایه وه ئایا چی ده بی؟ هیشتا وه لامی
 نه و پرسیارانه روون نییه.

**له کۆبوونه‌وه‌ی دوکان باس کرا که به‌و زوانه هه‌ردوو
 ئیداره‌که به‌کده‌گریته‌وه، ئایا پیتوایه نه‌مجاره به‌کبگرته‌وه، یا وه‌ک
 جارمه‌کانی دیکه هه‌ر قسه‌یه؟**

- وه‌للا هه‌موو جارئ باسی ده‌که‌ن، بیرم دیتنه‌وه کاک مه‌سعود
 بووه سه‌رۆکی هه‌ریم، و تاریکی درێژی خوینده‌وه و گوتی رۆژانی ئابنده

یه کده گرینه وه، له پاشان مام جه لالیش ههر وای گوت، به لام دپاره
کۆسپ ماوه و نه گهر چاره سهر نه کرین، رهنگه یه کگرتنه وه که ئاسان
نه بێ.

کۆسپه ئه ساسیه کان چین؟

- ئه و دیه که یه کیتی ده به وێ سه روک وه زبران به نۆیه ت بێ، ههر
سالی یه کیکیان بیت، تیکه لکردنه وه دی ده زگا ئه منیه کانیش
کیشه یه کی دیکه به.

واتا به و زروانه ته و او نابێ؟

- نه گهر ئه و کۆسپانه لانه چن، و دختی ده وێ.

پیتوانیه به ره له مانی عیراق له به ره له مانی کوردستان
ئه که تیفتره، ره مخنه ده گری و قسه ده کاو لپه چینه وه یه هیه، به لام
به ره له مانی ئیره، یه که به ره له مانتار نوقه ی لیه نایه ت.؟

- بێ گومان به ره له مانی عیراق چالاکتره، شه فافیه تی زیاتره،
ئومیده وارم به ره له مانی کوردستانیش وایلیتی، شه فافیه تی زۆری و
لپه سراوان بانگ بکا بو لیکۆلینه وه.

پیتوایه وایلیتی؟

- ئینشاللا... هه و لده ددین. ده بی وای لی بێ، نه گینا سوودی که م

ده بێ.

پیش ئه وه ی بپیتوه بو کوردستان، ئه و کاته ی له لهنده ن بوویت
BBC زۆر گرنگی پیده دای، له م سالانه ی دوایش را که یاندنی
جیهانی گرنگی زۆرت پیده دا له چاو سه رکرده کانی دیکه، ئه وه

بۆچی دهگه ریتتهوه؟

- خۆی راگه یاندنی دونیا بۆ راشکاوی و شه فافیهت و باسکردنی هه ندی خالی نهیینی که خه لک باسی ناکات دهگه ریتت. من گرنگترنیم له کهس، به لām یه کهم په یوه ندیم زۆر له گه لیان هه یه، دووهم هه رچی بزانی، ده یلیم، هه یج ناشارمه وه، ئین ئه وانیش بۆ ئه و شتانه دهگه ریتن. زۆر جار بيش کهسی دوو حه یزه که یان ده ستناکه وئ، چونکه هه ندی له براده رانی دوو حه یزه که که متر قسه ده کهن، بۆه دینه لای من.

تۆ زۆر رهخنه له ئه مریکا دهگری، به لām که متر رهخنه له پارتي و یه کیتی دهگری، زیاتر رهخنه له ئه مریکا و شیععه و سوننه دهگری؟ ئه مه بۆچی؟

- رهخنه له وانیش گرتووه، به لām ده زانی چۆن، من له رۆژنامه کانی ئه مریکا رهخنه له ئه مریکا دهگرم، له ناو رۆژنامه عه ره بیه کان رهخنه له شیععه و سوننه دهگرم، له رۆژنامه کانی ئیره ش رهخنه له پارتي و یه کیتی دهگرم، به لām نامه وئ کیشه و مملانیکانی کورد بخه مه ناو رۆژنامه کانی دونیا و بچیتته دهروه، یا بچیتته ناو رۆژنامه عه ره بیه کان، به لām ئه وهی پتوبست بی، رهخنه مان گرتووه، رهنگه رهخنه کان نه گه یشتن، چونکه له ناو کوردا زۆر جار رهخنه لیگیراو توپه ده بی، به لām که به پتوبستیم زانی بی به خۆیانم گوتوووه و هه لمداوه چاکي بکهن، ئه گه ر چاک نه بووی، ئینجا قسه م کردوووه.

لێت زویر نابن؟

- وه لّلاهی و ابزانه له گه لّ یهک راهاتووین، قسه ده که یین و دوستیشین.

به نیازنیت له هه لّبژاردنی داهاتوو خۆت هه لّبژیری و بیتنه وه ناو سیاسته؟

- ئی ته وه نییه وا له ناو سیاسته تم.

مه بهستم له شیوهی ریکخستنه!

- ئیستا من ئەندامی په رله مانی عیراقم، ئەندامی لیژنه ی نووسینه وه ی ده ستوورم، هه رچی له کوردستان بووه، به شدارم.

ئه وه وه کو که سایه تیه کی سه ره خۆ بووه

ئێ خۆ به تنیا نه مکردوو، به هاوکاری ئەمریکایه. ئیتر سیاست چیه. له وانیه ته گه هه لّبژاردنی داهاتوو نزیک بیته وه، به پیتی به رژه وه ندی، ته گه ر زانیمان به رژه وه ندی ته وه یه لیتره ده ورمان هه بی ته وه ده یکیه، له به غدا پیتیست بکا له وێ ده یکه یین، یۆ مه سه له ی حیزبیش ته وه بارودۆخ ده زانی، تائیستا نازانم هیه بلیتم له ناینده ده رده که وێ.

پاش ئو هه موو ته جروبه یه، یاداشته کانی خۆت نووسیوه ته وه؟

- به لّی هه مه. ته و شتانه ی له ژباندا روویاندا وه به گرنگم زانیون، هه موویم نووسیونه ته وه، خویاری بی رۆژتیک بلاوی ده که مه وه، چونکه مولکی خه لکه به ته رکێ ده زانم، هه مووی رووداوه، شتی شه خسی تیدایه، به لام، پیتیسته خه لک بزانی ئیمه چیمان کردوو وه چیمان نه کردوو وه، هه ندیک شت نه زانرا وه پیتیسته خه لک بیزانی.

سه لاهه دین به هائهدین :

ئیمه گوتومانه حکومتی ئایینیمان ناوی،

حکومتی ئایینی له ئیسلام مهرفوزه

بووه‌وهی ئیخوان موسلمینه، ئیخوان موسلمینیش هه‌لقولاری ناو میسر و هه‌موو ئیخوانه‌کانی دنیا، ته‌وجیهات له‌مه‌کته‌بی ئیرشادی میسر و هه‌رده‌گرن، ئانه‌مه‌ وایکردوو، یه‌کگرتوو مۆرکه‌ کوردیه‌که‌ی کال و لاواز بێت و نه‌توانن بێن به‌ پیتی رووداوه‌کانی کوردستان که زۆر ئالۆزن هه‌له‌سه‌ته‌ وهریگرت.

ده‌کری باسی یه‌که‌م ئینتیمات بۆ هه‌ر بزوتنه‌وه‌یه‌کی ئیسلامی، یا سیاسی بکه‌یت، ئایا یه‌که‌مجار چوویه‌ ناو ئیخوان، یان پێش نه‌وه‌ له‌ گروپی دیکه‌ کارت کردوو؟

- یه‌که‌مجار له‌ سالی ۱۹۶۵ چوومه‌ ناو کۆمه‌له‌ی ئیخوان موسلمین.

بۆچی ئیخوانت هه‌لبژارد، له‌کاتیکدا ئیخوان هه‌لقولای واقیعی ناو میسر بوو، تارا ده‌یه‌ک به‌ عێراق نامۆبوو، وه‌ک چۆن حیزبی شیوعی سۆفییه‌تی لق و پۆلی بۆ هه‌موو ولاته‌کانی دیکه‌ کیشابوو، ئیخوانیش واپوو، له‌ میسر وه‌ له‌سه‌رده‌می حه‌سه‌ن به‌نناوه‌، ئیتر دواتر له‌ ولاتی عه‌ره‌بی بڵاوبوووه‌؟

- ئیخوان له‌ عێراقدا، ده‌توانم بڵێم عێراقبندراو بوو، چونکه‌ ئیخوان له‌ چله‌کانه‌وه‌ له‌ ریگه‌ی محهمه‌د مه‌حمود سه‌واف و نه‌مه‌جد زه‌هاوی که‌ کورد بوو هاتبووه‌ عێراق، به‌رگێکی عێراقیشی به‌سه‌ردا هاتبوو. هه‌لبه‌ته‌ ئیخوانیش قوتابخانه‌یه‌که‌، نه‌ک بزوتنه‌وه‌یه‌کی سیاسی، راسته‌ ئیستا جموجۆلی سیاسیش ده‌که‌ن، له‌ میسر دا

ده یانه وی حزبیان هه بی و له ئوردن حزبیان هه یه، به لام له بنجینه دا قوتابخانه یه کی فیکری، پهروه رده بی و ده عاوویه. ئینجا له سه ر ئه و ئه ساسه شدا له چله کاندا له عیراق جه معیه یه کیان دانا بوو، به ناوی (جمعیه القوه الاسلامیه). ئیتر له و کاته وه ته و ژمه که هات بوو عیراق و بلا و بیو وه. من چونکه له بنه ماله یه کی ئایینی بووم، باو کم و با پیرم و به تایه فه مه لا بووین. هه رچه نده خو تندن شی ره عیم نه خو تندن وه و فه قی نه بوویه، به لام هه ر له خزمه ت باو کم بووم. و اتا له رووی دینی و خیزانیه وه نزیک بووم به و ئاراسته یه.

به پتی هه ندیک سه رچاوه ئیخوان یه که مجار له مو سل دروست

بووه؟

- نا، به لام محمهد سه و اف خه لکی مو سله.

به لام هه یئه ته که له ۵-۶ که س پتکه ات بوو، محمهد سه و اف سه رۆک نه بوو، دوا ی دروست بوونی حکومتی کۆماری ئینجا بووه سه رۆک...

- ئه گه ر ئه و سه رۆک نه بوو بی، ئه مجهد زه هاوی سه رۆک بووه.

ئیه ده تانزانی ئیخوان هه لقولای میسره، له میسریش ئیخوان بارو دۆختیکی سه لیمی بۆ دروست نه بوو، له که ل حیزبه نیشتمانییه کان له کیرمه و کیشه دا بوو، بۆ نمونه حیزبی وهفد، که ئه و کاته حیزبی شه قام بوو له میسر، به لام تاکه هیزیک که به رامبه ری ده چقی، ئیخوان بوو، حیزبی وهفد به نیشتمانی

دادمنرا، ئیخوان بهر بهر هکانپی کرد، ئیوه نهوکاته که دمچوونه نار
ئیخوان، دهتانزانی ئیخوان له میسر وهزعهکی بهو شیوهیه؟

- نا، ئیمه بهو شیوهیه ئاگامان له میسر نهبوو، ئیمه پیمان
وابوو، نهوه تهوژمیتکی ئیسلامیییه و چوونه ناوی کارتیکی ئیسلامی
بوو. جگه لهوه نهو ماوهیه، ماوهی نهزیه تدان و گرتن و کوشتنی
ئیخوانهکان بوو له میسر، جهمال عهبدولناسر دهیگرتن و بهردهدان و
ئیعدامی دهکردن، نهوهش جوژیک له سۆزی دروستکردبوو لهگهڵ
میسرییهکان.

ئىخوان له میسر تاحوکمی مهلهکی ههبوو هیچ گرفتیکیان
لهگهڵ حکومهتی پادشایهتی نهبوو، بهلام لهگهڵ هاتنی کۆماری
تووشی گرفت بوون، له عیراقیش بههمان شیوه، لهگهڵ
حکومهتی پادشایهتی هیچ کیشهیهکی نهوتیان نهبوو، بهلام که
حکومهتی کۆماری له عیراق دامهزرا، سهواف چووهوریاو
نامهیهکی بۆ جهمال عهبدولناسر ناروو داوای رووخانی حکومهتی
کۆماری کرد...

- نا، نهوه دهقیق نییه. له میسر له زهمانی فاروق ئیخوان
ههلوهشیترایهوه، له (١٩٤٨) هوه تائه مرۆ ئیخوان ههلوهشیترایهوه،
واته له میسر دا بهرهمی قهدهغهیه. له شویاتی ١٩٤٩، واتا چهند
مانگیک دواى ههلوهشانندنهوهی ئیخوان، حهسهن بهنانشیان
شههیدکرد، لهسهر جاده تیرۆریان کردو ئاشکراش بوو که کۆشکی

مهلیکی له دواى کوشتنى بوو. له بهر نه وه نه وهى دهرباره ی میسر گوتت ده قیق نییه. له وی نه فسه ره نازاد یخوازه کان له گه له ئیخوان بوون، جه مال عه بدولناسر خو ی مه یلی ئیخوانی هه بوو، به لام دوا یی لیتیان هه لگه رایه وه.

هه رچی دهرباره ی عیراق، عیراق وه زعیکی تاییه تتری هه بوو، چونکه له عیراق ده ستهلانی مه له کی هه بوو، جار ی باواز له وه بینین که ته ورژمی کۆمۆنیستی له عیراقدا دژ به مه له کی بوو، نه ویش زۆر دژى نه و ته ورژمه بوو، به لام مه له فه کانی دیکه له زه مانى مه له کی حالیان باش بوو، هه تا مه سه له کانی نازادی و په رله مان و نه واب و نه عیان نه وانه شت بوون له زه مانى مه له کیدا. مه سه له ی کورد حالى خراب نه بوو، وه کۆ ئیستا که عه زاب و خراپه کار ییه کانی دژ به کورد بوویته قانون. وه زیری ناوخۆ کورد بوو، جار ی واهه بووه سه روک وه زیران کورد بووه، واته حال ی کورد له زه مانى مه له کیدا باشتربوو، چونکه مه لیکی عیراق شتیک بوون، هینرابوون، هه ر بو به ش هینرابوون که زۆر ته ره ف نه بن له کیشه کانی عیراق، به یه ک چاو سه یری خه لکه که بکه ن، دياره به هوی نه وه ی ئینگلیز خو ی له مه یدانه که دا بوو، ده بوو مه رامی ئینگلیزیش جیبه جن بکه ن. ئینجا له و قوناغه دا وا دهر ده که وی بو هاوسه نگی له گو په پانی سیاسى، ریگا درابى به ته ورژمی ئیسلامى، مادام کۆمۆنیستی لیته درى، له به رامبه ردا ته ورژمی ئیسلامى رتی پیدرابی و حیسابیان بو کردبى،

چونکه ئەوانەى تەوژمەكەيان دەگتیرا، كەسایەتى بوون، رموزى عىراقى بوون، وەكو سەواف، ئەمجەد زەهاوى، بۆبە رىگە پىدانىيان بە رىگە پىدانىكى سياسىى حساب نەدەكرا، بەلى بە پلاننىكى سياسىى بوو، بەلام رىگە پىدانى پىاوان و زانايانى ئايىنى عىراقى بوو. كە سالى ۱۹۵۸ هات، هەلبەت ئەو سالى هەلگەرانەو بوو لەسەر هەموو شتەكان، بەتايبەتى كە حىزبى شىوعى هاتە پىش و ئىستغلالى بارودۆخەكەى كرد، ئىتر بەرووحىكى تۆلە سەندنەو بە ئەو مەوزوعە دەگەرا، يەكئى لەوانەى كە تووشى زەحمەتى هات و نەيدەتوانى دابنىشى، سەواف بوو، سەواف لە سالى ۱۹۵۹ رايكردو چووہ سورىاو دوايى چووہ سعوديه. ئىتر دواى ئەوہ كەم كەم دامركايەوہ و ئارام بووہوہ. عەبدولكەرىم لەگەل حىزبى شىوعى بەنيان تىكچوو، شتەكە چووہ قالبىكى دىكە، تا حىزبى ئىسلامى كە واجىهەيەكى ئىخوانى بوو، لە سالى ۱۹۶۰ مۆلەتى پىدراو دامەزرا.

راستە لە ۱۹۴۷-۱۹۵۲ ئىخوان لە مىسرەندىك تەنگەتاوكرا، بەلام پىشتر وەزعى زۆر باش بوو، بنگەيەكى فراوانى جەماوەرىشى هەبوو، لە عىراقىش حىزبى شىوعى لەسەردەمى پاشايەتى وەزعى باش نەبوو، بۆ نمونە فەهدو حازم و صارم لەسەردەمى پاشايەتى شەهیدبوون. هەروەها حىزبى شىوعى مۆلەتى پىنەدرا، حىزبى ئەحرارىان دروستكرد بۆ ئەوہى وەكو واجىهەيەك بەكارى بىتن، پرسىار ئەوہى، لە سالى ۱۹۶۰

**ئىخوان ناوى خۆى گۆرى، بەلام لە سالى ۱۹۷۱ خۆيان
سر(تجميد) كرد، بۆچى خۆيان سر (تجميد) كرد؟**

- هۆبه كه زۆر روونه، به عس له ۱۹۶۸ هاته سەر حوكم، ده بى
ئوه بزائين به عس له سوربه و له عىراق زۆر دژى ئىخوان بوو، چونكه
به عس بيروبوچوونى وايه كه عه ره ب به خۆى و به ئىسلاميه وه، بكاته
هى خۆى، عه فله ق سه يه كى هه بوو، ده يگوت (كان محمد كل
العرب، فليكن كل العرب محمدا). مه به ستى و ابو كه عه ره ب واته
ئىسلام، ئىسلام واته عه ره ب، له بهر ئوه هه ره ته و ژمى كى ئىسلامى به
دژى خۆى حىساب ده كرد.

**به لام له گه ل ئوه شدا كه حىزبى شىوعى ئوه منده خه لكى لى
شه هيدبوو، ئوه منده جهر به زه ي دىت، كه چى قهت خۆى ته جميد
نه كرد...**

- ئىنجا باسه كه لى ره يه، ۱۹۶۸ ئوه دى ئىمه بينيمان به عس
سه ر كرده تى ئىخوانى بانگ كرد كه ده بى و ابكه ن و وانه كه ن،
هه ندى كى لى ئىعدام كردن به ناوى شتى دى كه وه، بيانويه كى گرت،
مه وزوعى كى بوو له سالى ۱۹۷۰ كۆمه لى كى ئىعدام كرد، هه ندى ك
له وانى شى تى دابوو، له ۱۹۷۱ دا واده رده كه وى كه جارى كى دى كه
ئاگادارى كردوون كه ده بى يا خۆتان هه لوه شى ننه وه، يا هه مووتان
ده گرىن، واتا هه ره هه لوه شان دهنه و ديه به مانايه كى دى كه. ئه وكاته
زه مانى دگۆر عه بدول كه رىم زىدان بوو، كه كه سايه تى به كى جامعى به و

ئىستاش ماوهو له يەمەن دادەنیشى. ئەو فتوای وابوو كه ئەمه شەرپكەو بە عس بەجیدیه تی و جاری دووهمیشیه تی، تەواو، ئیمە ناتوانین بپینن، یان دەبێ هەموومان بمرین، یادەبێ بووہستین، ئیتر دیارە بریارباندووە بوەستن واتە خوێان تەجمید بکەن.

لەو کاتەو چالاکی راگیراوه؟

- چالاکی وەکو رێکخستن راگیراوه.

لە زۆر سەرچاوه باس لەو دەکرێ ئیخوان لە ساڵی ۱۹۷۹ دەستیپێکردوو، ئەویش لەسەردەستی مەلا سدیق عەبدولعەزیز كە دەستی بە چالاکی کردوو و بابڵین لە ئێرانەو هاتەو، بەلام ئەو دژی تەوہجواتی ئیخوانیش بوو...

- مەلا سدیق و غەیری مەلا سدیق ئەوانەى كە لە ناوچەى كوردی بووین، زۆر كاریگەرى ئەو وەستانەى ئیخوانمان لەسەر نەبوو، ئیمە هەر جموجۆل و چالاکی خوێمان هەبوو، بەلام بەو شتیوہ مۆنەزەمەى ئەوسانەبوو، مامۆستا مەلا سدیقیش بەكێ بوو لەو خەلكانەى كە لە هەلەبجە بوو، بەلام لە ماوہى شۆرشى ساڵى ۱۹۷۴ كە خەلك چوونەدەرەو، هەموو شارەكانى كوردستان خەلكى لێنەما، كە هاتینەو وەكو ئەوان پێیانداگوتین عائیدون، هەربەكە بەشیتوہیەك تەفروتونا بووین، هەندیک بۆباشووری عێراق گواستراينەو، هەندیک ماینەو، بەگشتى فشارێكى زۆرى بەعس لەسەر ئیمەش وەكو ناوچەى كوردی، دروستبوو. مامۆستا سدیقیش لەو كاتە وەك

هەر که سێکی دیکه له وانه بوو که هه موو ئاواتان نه وه بوو نه مانکه نه به عسی و وازمان لیبیتن، چونکه فشار هه بوو، نه ماموستا (موعلیم) بوو، منیش ماموستا (موعلیم) بووم. نه وهخته نه بوونه به عسی پالنه وانیهک بوو، چونکه زه حهت بوو، ته علیمیشیان هه موو کردبووه به عسی، به لام سوپاس بو خودا له وه دا سه رکه وتین- ماموستا سدیقیش بهو شیویه ده مانبینی، به لام له ۱۹۷۹ و پیش نه و ساله ش، ماوه ماوه که دیدارمان ده کرد، هه ستمانده کرد مه لاسدیق عه بدولعه زیز گله بی له وه ستاندنی ئیخوان هه یه، ئیمه به گشتی گله بیمان هه بوو، به لام نه و زۆرتر. دیاره گله بییه که ی گه یانده نه وه که هه ندی گه نجی له خۆی کو کرده وه ته شکیلاتیکی هه ر به ناوی ئیخوانه وه دروستکرد، واده رده که وت، ئیمه نه مانزانی، به لام وا ناسرابوو.

به لام ده لێن نه و کاته ی نه و ته شکیلاته ی دروستکرد، زۆر رای له سیاسه تی ئیخوان نه بوو؟

- ره نگه .. هه موومان ره خنه مان هه بوو له وه ی نه و وه ستانه ی ئیخوان بوچی؟

ده لێن ئیخوان نه و کاته ی چالاکی خۆی راگرت و خۆی ته جمیدکرد، هه ندیک له سه رکردایه تی ئیخوان گرنگیان به خه تی نوور داو که شه یان پیکرد، نه و (خه تی نوور) ه چی بوو؟

نه و په نابردن بوو بو خو رزگارکردن له و گه یچه له ی به عس وه ک گوتم فشاری دروستکردبوو، ره سائلی نوور هه یه، نه وه ی له تورکیا

ههيه، ئهوه خهته بریتیه له ههندی پهیام، (رهسائل نور)ی پیندهلین، ههندی شتی رووحانی و ئیمانی، زیاتر له بهغداو کهرکوک و ناوچهکانی خوشمان بوو، ئهوه کتیبانه کهوته ناو ئهوان، پیتی سهرقال دهبوون، شتیکی سیاسی تیدا نییه، وهکو بلتی کتیبی گهیلانی و غهزالی، که زیاتر شتی ئیمانی و تهسهوفیه. زۆریش به کهلک بوو، ههموومانیش پیتی سهرقال بووین، ئهوه خهته نهبوو، به مانای خهت، خۆ خهریکردن بوو بۆ قهرهبووی ئهوه فهاغهی که دروست بیوو.

له سالی چند چووئه ئیران؟

- له کۆتایی ۱۹۸۱.

لهو سالهوه هیچ چالاکیهکتان له ئیران نهبوو، وهکو

ریکخراویکی نیسلامی سیاسی؟

- به نیازی ئهوه چووین که چالاکیمان ههبن...

بهلام له ههشتاکاندا له چیا کۆمهلتیک حزبی سیاسی

ههبوون...

- تاخر ئیمه برومان بهچهک نهبوو، ئیمه جهماعهتی بنی چهک

بووین.

دهلین شیخ عوسمان ئهندامیکی بالای ئیخوان بوو، بهلام لهبهر

ئهوهی ئهوه بروای به خهباتی چهکداری ههبوو دژی بهعس، لهناو

ئیخوان دهرکرا..

- نا، مهسهلهکه بهعس نییه، چونکه بهعس لای ئیخوان

مه علومه، مه سه له كه نه وه بوو، نه وه خته ئيمه له ئيران بووین كه ماموستا هاته ئيران، سالی ۱۹۸۷ بوو، دهبوایه هاوکاری ته یاری ئیخوانی بگردایه له وی، كه ئيمه بووین، نه ویش وای پێ باش بوو كه هاوکاری بوو نه و پرۆسه ی چه كه بكات، كه پیش نه و، شیخ محمه د به رزنجی هاتبوو، شیخ له تیف هه بوو، ناویان رابیته ی زانایان، یاشتیکى وابوو، پیش بزووتنه وه ی ئیسلامی، كه ماموستا هات به و ئیعتیاره ی كه پیاویکی ریش سپی ئیخوانیه و به رتزه و هه موومان خووشمان ده وی، چووبنه خزمه تی و پیمان وت و اچا كه تو بووه ستی و نه و مه لایانه كوێكه یته وه، خوێ بگری، چونكه نه وه په لاماره و شالاره ده تبا، ماموستاش قه ناعه تی وابوو، به لام دوایی ده و روبه ر نه یانه یشت، چووه ناو نه و پرۆسه وه، پرۆسه كه ش ئالۆزبوو، چه كداریه ك بوو به جدی، چه كداریش له وه ختی شه ری عیراق و ئیراندا مانای ئاشكرايه چیه ...

نه و هه ولی نه دا ئیخوان بگوازته وه ناو نه و خه باته چه كداریه؟

- نا، نه یده توانی، گله یی له ئيمه ده كرد بوچی نایه ن، ئيمه ده مانوت نه ی تو بوچی چوویت ..

نه و خوێ به جیتی هتشت، یان ئیوه لاتان دا؟

- نا نه و خوێ جیاكردوه. نه و پروای به چه ك بوو، ئيمه ش پروامان پێ نه بوو.

نه و كاته ی له ئيران بوویت، مادام چالاكیتان هه بوو، بوچی

بیرتان له وه نه کردهوه ریکخراویکی کوردستانی دابنیتن؟

- نه وه نه ده کرا، چونکه ئاواره کان عه ره بی تیا بوو، تورکمانی تیا بوو، واته تاییه تکردنی به کوردستانه وه زۆر به مانا نه بوو.

واتا ئیوه زیاتر پشتتان به خه لکی ئاواره به ستووه، نه که خه لکی ناو شارمکانی ئیره؟

- نا، نا. ئیمه له وی ئیشمان ده کرد، نه وه ی که لیره ش ما بووه وه ئیشی خوی ده کرد.

ئه کهر بینه سه ر بزوتنه وه ی په یه مندی ئیسلامی له سالی ۱۹۸۷ دامه زرا؟!

- نا، به و ناوه نه بوو، به ناوی بزوتنه وه ی ئیسلامی دامه زرا...
وابزانم له ۱۹۸۸ ناومه کیهان گۆری بق بزوتنه وه ی ئیسلامی...
- نا پیشتر، نازانم ۱۹۸۴ بوو، یان ۱۹۸۵، شیخ محهمه ده به رزنجی و عه بدولر ده حمان نه وره سی و مه لا عه لی بیاره، له گه ل شیخ له تیفی به رزنجی هاتنه ئیران شتیکیان به و ناوه دروست کرد که تو باست کرد.

که بزوتنه وه دامه زرا، هیه ئالوگۆریه کی بیروراتان هه بوو؟
- نا ته نها وه کو په یه مندی کومه لایه تی و خزمایه تی سه ردانی به کترمان ده کرد..

ئه ی له رووی سیاسیه وه؟

- نه وان رایان له ئیمه نه بوو، ئیمه ش رامان له وان نه بوو.

له دواى دروستبوونى حيزبه ئيسلاميه كان، ئيوه وكمو
يه كگرتوو زياتر گرفتتان له گه ل راپه رينى ئيسلاميدا هه بووه
بژچى !؟

- جا باسه كه له وه لامه كانى پيشوودا پچرا، مه لا سديق له و
نيوانه دا نه ئه وه بوو ببيته بزووتنه وه ئيسلامى، نه وه كو ئيمه بكات.
نه ئه وه پيده كرا، كه هاته ئيران ئيخوانى عيراقى پييانوت ده بى
ئيلتيزام به ئيمه وه بكات، گوتى باشه و بايزانم و ده مه وئ پرۆم و
ئه وانه، گرنگ نه رويشته وه، به لام هه ر خۆى به ده سه تود نه دا، چه زى
ده كرد له و نيوانه دا بئى. له بهر ئه وه ئى مامزستا مه لا عوسمان برا گه و ره
بوو، نه ده كرا، وه كو ديكه ش قه ناعه تى به چه ك نه بوو، وه كو بلتئى
دلئى له گه ل ئيمه بوو، به لام بۆى نه ده كرا. له ئه نجامدا دواى ماوه يه ك
يه كلالئى بووه وه، هات و ئيلتيزامى كردو له گه ل ئيمه مايه وه.

له سالى چهند؟

- له ١٩٨٩، هه ر خۆى ده توانين بلتئين بالئىكى ئيخوان بوو،
ناتوانين بلتئين ئيخوان نه بوو، به لام بيروبووچوونى له سه ر هه ندئىك
شت جياوازيوو. له ١٩٨٩ تا ١٩٩١ كه هاتينه وه ئه و دوو سالا
پتكه وه بووين.

كه گه راوه ناو ئيوه له سه ر كرده تى بوو؟

١ - به لئى له شورابوو.

ئى كه هاتنه وه كوردستان..؟

- پیش هاتنهووم بۆ ئیره له سالی ۱۹۹۱ ته شکیلاتیکی تۆزیک گشتی کرا، ئیمه دوای کۆچره وه که هاتینه وه، که خه لکه که هه موو هاتبووه ئه وی و دواتر هاتنه وه ئیره، که خه لکه که هاتنه وه ئیره، مامۆستا سدیق نه یویست هاوکاری ئیمه بکات.

گفتوگۆتان هه بوو له سه ر خیلافه کانی؟

- به لێ، ده بیوت من خاوه نی گۆزه پانی عێراقم، هه لبه ت ئه وه لای ئیمه په سند نه بوو، گوایه من له ئیران بوومه و ئه و لیتره بووه، چونکه ئه و ۱۹۸۷ هاتبووه ئیران، من ۱۹۸۲ چوو بووم. به حیساب ساحه که هی ئه وه، به لام واقیعه که ناوها نه بوو. .

ئهو کاته ئه میندارتان کتی بوو؟

- له و دیو من بووم.

واته خیلافه که ی زیاتر له گه ل تۆ بووه؟

- به لێ بیتگومان، لیتره که هاتینه وه ئیخوانی دیکه هاتنه ناو ئیشه که وه من بوومه که سی دوووم، ماوه یه ک مامۆستا خه لیل عه بدوللا له سه ره تای ۹۰- تا ۹۲، ماوه یه کیش مامۆستا عومه ر ریشاوی ئه مینداربوو.

باشه ئه وانه چۆن بوونه ئه میندار؟

- به هه لبژاردن، ریشسپییانی خۆمان له ناو مه جلیسی شورا هه لبژاردنمان ده کرد، مامۆستا سدیق نه هاته ناو ئیشه که و گوتی ئه وه هه قی منه، هه له و هه له وی کرد له گه ل هه ندی برای عێراقی و ئه وانه،

نهگه بشته نه نجام، به پيچه وانوه ئيلزاميان كرد كه ده بيتي بچي له گه ل
نه وان بيت، كه ئيلزام كرا ئيتر نه بکرد، له ۱۹۹۳ بزوتنه وهی
راپه ريني ئيسلامي دروستکرد.

**دهوری ئيران چي بوو له دوور كه وتنه وهی مه لا سديق و
هاتنه وهی؟**

- وا نازانم دهوری بووبی، ناگام له وه نيبه، چونكه من بو خۆم
مه له فم جيا بوو له گه ل ئيران، له سالی ۱۹۸۹ گرتيان له ئيران.

له بهر چي گيراي؟

گوایه بزوتنه وهی ئیخوانيان ئاشكرا کردوه، دواتر له دهروه
ئیخوان فشاری کردو به رياندام.

**كه راپه رين جيا بووه، بوچی ئتوه له ناستی راگه ياندن و
كاديرانی خۆتان زیاتر قسه تان له سه ر نه وان دمکردو نه وانیش
قسه يان له سه ر ئتوه دمکرد؟**

- ئاخیر نه وان وه ها حيسابيان ده کرد كه ئيمه بوينه هوکاري نه
دوور كه وتنه وه يان.

ئپوهش ته خسيريتان پي نه دمکردن...

- خۆی سروشتی شته كه وابوو، کردارو په رچه کرداره، به لام
به گشتی نه وان كه بوونه راپه رين، ئيمه پيرو زيامان ليکردن.

**له لسالی ۱۹۹۲ ئتوه له گه ل بزوتنه وهی ئيسلامي چوونه
هه لپزاردن؟**

- هەر هاوکاری بوو بۆ مهسهلهی ههلبژارن، خه می ههلبژاردنه کهش ئیمه دهمانخوارد، خه لکه پالیئوراوه کهش زۆری هی ئیمه بوو.

بۆچی ئهوکاته خۆتان رتکخراوتان نهبوو؟

- نا، رتکخراومان رانه گه یاندبوو، به ناوی ئیسلامی بیتلایه ن چووینه ناو ههلبژاردن.

ئهو به شداریکردنه بۆ نهبووه هاندهرتیک که ئیوه له گه ل بزووته وه رتکخراوتکی نوێ پیکه وه دروست بکه ن، به تایبه ت به هه مووتان دهنگیککی باشیستان له ههلبژاردن هینابوو؟

- نه ده گه یشتینه نه نجام، ئیمه تیروانیمان بۆ مهسه له سیاسیه کان، هه تا دهقه کان له گه ل تیروانینی ئه وان جیاوازیوو. ئیمه پیمان وابوو چهک له کوردستاندا خزمه ت نه به قه زبه ی ئیسلام دهکا، نه به کیشه ی کورد، نه وه کورد چهکی زۆری هه یه وه ده شزانی که چی به سه رهات. که تۆ له کوردستان چهکی ئیسلامی هه لده گری، له ئیسلامدا چهک ئه حکامی هه یه، ئه حکام به و مانایه چهک به رامبه ر کتی، دوایشه قولبونه وه ی لۆجیستی دهوی، چهک خۆ جبه خانه نیبه له کوردستان.

دهبی یه کتیک چهکت بداتی، دهبی یه کتیک فیشه کت بداتی. بۆیه ئیمه له ئه ساسه وه له گه ل چهک نه بووین، به لای کهم ده مانوت کاکه ئیوه پیتشر چهکتان له دژی به عس هه لگرتوو، باشه، به لام خۆ ئیستا

به عس نه ماوه، نه وه خو مالیه، نه گهر نه و چه که بو پاسه وانی بیت مانا
 ده دا، به لام به غه یری نه وه مانای نابیی. دوایی ئیمه به راستی له
 هه لبراردنه که نیگه ران بووین، چونکه هه ندی هه له ی تیدا کرا، بو
 نمونه ئیمه له گه ل هه لبراردنی ماموستا مه لا عوسمان نه بووین بو
 رابه ری. چووین پیمان گوت ماموستا نه وه مه وزوعی کی
 سیاسییه. ململانی خه لکی که که ۵۰ ساله له گوزه پانه که دان.
 جه نابت نه گهر رابه ری ته یاری ئیسلامی بیت، له وانه یه سولح بکه ین و
 بلتین ریش سپیمانه و چ قه یدییه، ئاساییه ریککه وین، به لام رابه ری
 بزووتنه وه ی کوردی، پرۆزه مه له فی که، به هه مور مانا تو نابیی بچییه
 نه مه مه یدانه، گوتمان نه مه ده بیته مایه ی که مکردنه وه ی دهنگی یه کیک
 له سه ر حیسابی یه کیک دی که. ماموستا گوتی نه وه قه ناعه تی خو مه،
 گوتمان ئاخیر ئیمه له لیستی ئیسلامی شه ریکین. هه تا گوتم نه وه
 فه رشیکه، سه روشتی فه رش وایه یاده بی هه مووی پیکه وه بفرۆشی،
 یاده بی نه یفرۆشی، سه روشتی نه و کارانه ش وایه، چونکه پیکه وه یه،
 له ت نا کروی، گوتی نا، من دل م خه به ری داوه، با دهنگی موسلمانان
 به فیرو نه روا. ئیمه وامن زانی کاریگه ری لایه نیکی له سه ره، چونکه
 زۆری له سه ر چووین و نه ویش زۆری ره فزکرد. هه لبه ت، ماموستا
 پیشتتر منی زۆر خوشده ویست، به لام دوایی دل ی لیم هیشا، به م
 دواییه من چوومه خزمه تی و ئاشتم کرده وه، زۆریشم خوشده ویست،
 هاوړتی باوکم بوو، گوتم ماموستا نه و مه وزوعه یان ده بی جه نابت

ئىعلان بگەي، كە من لە بەر حالەتى تەندروستىم نايكەم، يا بزووتنەوەي ئىسلامى بلتى ئەو مەوزوعە پەيوەندى بە منەوە ھەيە، پەيوەندى بە لىستەوە نىيە، چونكە لىستەكە ئىتتلافىە، يادەيى ئىيمە قسەيەك بگەين. گوتى يەكەم و دووہم ناكەم، ئىتوہ بچن چ دەكەن، بيكەن. ئىيمەش ھاتىن بە يانىكمانداو گوتقان خو پالاوتتى ماموستا مەلا عوسمان بۆ رابەرى، پەيوەندى بە خوۆي و بزووتنەوە ھەيە، پەيوەندى بە ئىيمەوە نىيەو ئىيمەش مولزەم نىن بە ئەنجامەكەي.

نەيانگوت ئىتوہ كىن؟

- زانرايوو، چونكە دياريمان كردبوو لە لىستەكە، نووسرايوو فلان بزووتنەوەي ئىسلامى، فلان ئىسلامى موستەقىل.

يەكگرتوو لە ۱۹۹۴/۲/۶ دامەزراندنى خوۆي راگەياندا، ئەوكاتە بزووتنەوە بەھۆي شەرى لەگەل پەكيتىەوہ لە ھەزەئىكى زۆر خراپ دابوو، ئايا راگەياندى دامەزراندنى يەكگرتوو لەوكاتەدا بۆ ئەوہبوو كە كادىران و خەلكى بزووتنەوہ بگرتەخۆ، كە لە ھەزەئىكى خراپ دابوون، يا ھەر بارودۆخىكى دىكە ھەبوو كە پىويستى كرد يەكگرتوو دامەزراندنى خوۆي راگەيەن؟

- نا، ھەختى كە ياساى حىزبەكان دەرچوو، سالى ۱۹۹۳ بوو، ئىيمە يەكسەر چووين لەگەل ھەفتىكى بزووتنەوەي ئىسلامى، ئەو ھەختە ماموستا ئەحمەد كاكە مەحمود بوو، كاك دكتور ئىبراھىم و وازانم مەلا سەلمانىش بوو، ئەو باسەمان كرد، من يەكيتىيان بووم،

شه‌هید فؤاد چه‌له‌بی و له‌گه‌ل مامۆستا ئەمێن پشده‌ری چوینه
 سلیمانی و گۆتمان ئەوه یاسای حیزبه‌کان دەرچوو، ئیمه واده‌زانین ده‌بی
 به یاسای حیزبه‌کان پابه‌ندبین، چونکه ئیمه حیزمان راگه‌یاندوه،
 ئیوه هه‌ن و باره‌گاتان هه‌یه، به‌لام ئیمه وانین، بۆه هه‌م پیتۆستیمان
 به‌و یاسایه هه‌یه، هه‌میش ئەم یاسایه ده‌توانی رێگرمان بی، ده‌توانی
 له‌رووی یاسایه‌وه بلتی بۆچی تۆ به‌نه‌یتی هه‌یت و خۆت ئاشکرا
 ناکه‌ی، له‌به‌ر ئەوه‌ش چه‌زمان لێیه یاسایی بژین، ده‌چین به‌ده‌م ئەم
 یاسایه‌وه، هه‌لبه‌ت ئەوان زۆر سه‌ریان سورماو زۆربشیان پێ ناخۆش
 بوو، گوتیان چۆن ده‌بی بۆ یاسای عه‌لمانی بچی و بلتی مۆله‌تم ده‌بی
 تا هه‌م، گۆتمان وه‌للا ئیمه‌ واده‌زانین ده‌بی پابه‌ندبین به‌و یاسایه،
 ره‌نگه ئیوه پیتۆستان نه‌بی، به‌و ئیعتباره‌ی پیتۆستان هه‌بوونه، به‌لام
 ئیمه پیتۆستانه. ئەوه مانگی نۆی ساڵی ۱۹۹۳ بوو، دوا‌ی ئەوه‌بوو
 مانگی دوا‌زه‌ی ۱۹۹۳ ئیمه‌ خۆمان ناماده‌ ده‌کردو کۆنفرانسمان
 ده‌به‌ست بۆ دروستکردنی حیزب، بینیمان شه‌ری نیوان بزووتنه‌وه‌و
 به‌کیستی روویدا، ئەوه ئیمه‌ی ئیحراج کرد، ئیمه به‌نیازبووین زوو
 دروستکردنی حیزبه‌که رابگه‌یه‌نین، له‌به‌ر ئەو شه‌ره‌ وه‌ستاین، رۆژی
 ۱۹۹۴/۲/۷ کۆتایی ئەو ماوه‌یه‌بوو که ته‌رخانکرا‌بوو، بۆ ته‌قدیمی
 ئەوراقی ئەحزاب، رووداوه‌کان قه‌ومان و ئەوه‌بوو مامۆستا مه‌لا
 عوبسمانیان هێنایه مه‌سیف، من له‌گه‌ل چه‌ند مامۆستایه‌ک چوینه
 خزمه‌تیان بۆ پرسه‌یان که کۆری شه‌هید ببوو، له‌وی له‌به‌ر مه‌وقیفه‌که

له گهڻ خۆی قسه م نه کرد، له گهڻ مامۆستا شیخ محهمه د قسه م کرد، نهوه ۲-۳/۲/۱۹۹۴ بوو، گورتم مامۆستا دهزانی ئیمه خۆمان ناماده کردوو به راگه یاندنی حیزب، نهوهش دهزانی که ماوه که ی ته و او ده بی، به راستی ئیستا ئیمه ئیحراجین نازانین چ بکه یین، پیتیمان خوش نییه له و کاته دا را بگه یه نین، به لام ناشزانین چی بکه یین، هاتووین بزانی رای جه نابتان چیه و پیمان خوشه راویژتان پی بکه یین، مامۆستا شیخ محهمه د گوتی زۆر ئاساییه ئیمه ش هه ر ده بی داوای مۆله ت بکه یین و زۆر باشه و پیروژه.

ئیتتر ئیمه نه وراق و شتمان ناماده کردو روژی ۵/۲/۱۹۹۴ ته قدیمان کردو (۶) ی مانگ یه کگرتوو مان راگه یاند. مه به ستمه بلیم کاته که هیچ په یوه ندی به قۆستنه و دی نه و شه ره نه بوو، ئیستاش خه لکی بزووتنه وه که م دینه لای ئیمه، راسته نزیکیه ک له نیوان راهی راگه یاندنی حیزب و شه ری بزووتنه وه و یه کیتی هه یه، به لام نامانجه که قۆستنه وه ی دهره فته نه بووه.

ئیه و پیش نه وه ی داوای مۆله تی دامه زانندی حیزب بکه ن، ریکه و تنیکی مه به دهنیتان کردبو له گه ل ئیخوانی عیراق؟
- به لێ، ئاگادارمان کردبوون.

رهنه هه ر له سه ر پیشنیاری ئه وان بووی؟
- نا، نا.. پیشنیاری ئیمه بوو، چونکه حالی ئیمه وه کو فیدرالیه که ی خۆمان وابوو. ئیمه پیمانگوتبوون و ئه وانیش

بیرۆزبایان لیکردبووین.

ئێوه تائیتستا خۆتان به درێژهپێدهری ئیخوان دهزانن؟

- ئیمه تایبهتمهندی کوردستانیانهی خۆمان پاراستوه، پرۆژهیهکی سیاسیمان ههیه، بهلام لهرووی پهروهردیهی و ههندی مهسهلهی فیکری زۆرشتمان لهگهڵ ئیخوان ماوه.

ئیتستا ئێوه رێنمایی و تهوجیهات له مهکتبهی ئیرشادی

ئیخوانی میسر یا هی عێراق وهردهگرن؟

- نا، پهیهوهندیمان ههیهو بهخزمهتیان دهگهین و نیوانمان خۆشه، چونکه ئهوانیش دهکیان بهوه کردوه که وهزعی کوردستان جیاوازه، ئیمهش وهک لایهنیک بهو ههموو گۆرانکارییه بهتزمانین وهکو دهرویشیک مامهله بکهین، ئیمه تایبهتمهندی کوردستانی خۆمان ههیهو پرۆژهی سیاسیمان ههیه، تایبهتمهندی پرۆژهی سیاسیش ئهوهیه که پهیهوهندی بهو ناوچهیهوه بێ و کیشسهی ئهو ناوچهیه تهبهنی بکات. لهبهر ئهوه دهتوانین بلتین یهکگرتوو کیانیتکی تره، سوودی له خهتی نوورو شتی دیکه بینوه، سوودی زۆریشی له ئیخوان بینوه، لهگهڵ پاراستنی نیوانخۆشمان لهگهڵ ئیخوان، ههلبهت ئهوه شتیکی ئاسان نییه.

حیزبی ئیسلامی عێراقی که نۆنهری ئیخوانه له عێراق بهشداری

ههلبژاردنی ئهم دواپیهی نهکرد، ئێوه کردتان، ئهوه گرفتی له نیوانتان

دروست نهکرد؟

- نا ئەوان لەوەشدا بەویژدانن، دەزانن تاییه قەندی خۆمان هەیه و خۆمان سەر بەستین لە بریار دانا، بەلام هەلبەت وەکو دۆستایه تی روونکردنەوه دەدەین بۆیان، لە کۆنگرە ئیسلامییەکانی دیکە بەشدارێ دەکەین و پرسیارمان لێدەکری، لە ناوەندە ئیسلامییەکاندا لەگەڵ هەمووان نێوانمان خۆشه.

خۆ وهک حیزبی شیوعی کوردستان و عێراق نین، مامۆستا کەریم ئەحمەد تا سکرتیری حیزبی شیوعی کوردستان بوو، ئەندامی مەکتەبی سیاسی حیزبی شیوعی عێراقیش بوو.

- نا، نا... ئێمە هەموو شتمان جیاوازه.

لەسەر دەمی شەری ناو خۆ زۆرباس دەکرا که یه کگرتوو لەلایەن ولاتانی عەرەبی و ئیسلامییەوه پشتیوانیەکی زۆری لێدەکری، بەتایبەتی سعودیەو ئێران و... بەناوی ئەوهی که شەریکی بێ ئامان لە نێوان ئەو دوو حیزبە هەیه، خەلکی هەزار زۆرن، ئێوه ئەو یارمەتیانەتان وەردەگرت، بەلام ئەو یارمەتیانە زیاتر بۆ حیزب و کادیرانی خۆتان بەکار دەهینا، چەند جارتکیش لە رۆژنامەیی (رۆژنامە نووس) بە ژمارە بلۆیان کردووەتەوه، ئەوکات هیچ وەلامیکتان نەبوو؟

- نازانم، من ئەو ئەرقام و ژمارانەم لەبیر نییه، بەلام (رۆژنامە نووس) مەلەفیککی پر لە شەرەنگیزی هەیه لەگەڵ ئێمە، باواز لەوان بێنین، بەلام ئێمە لە (١٩٨٨) هوه کارمان لەسەر فریاگوزاری

کرد، بۆ ئۆردوگاكانى ئييران و ئاوارهكان، دوايش كه دواى كيميا بارانى ههلهبجه كۆنگرهيهكمان له توركييا كرد كه ئىخوانى عه‌ره‌ب و كوردى پارچه‌كانى ديكه‌ش به‌شداربوون، كۆمه‌له‌يه‌ك دروستبوو به‌ناوى راببته‌ى ئيسلامى كورد، كه ئىستاش ئه‌و راببته‌ى ماوه‌و دكتور عه‌لى قه‌ره‌داغى بووه‌ سهرۆكى راببته‌كه‌. ئه‌مه‌ ئيشوكارى ئه‌وه‌بوو ته‌وعيه‌ بكات له‌ مه‌سه‌له‌ى ئيسلامى كوردى، هه‌روه‌ها كارى ئه‌وه‌بوو كۆمه‌ك په‌يدا بكات بۆ ئاوه‌دانكردنه‌وه‌و بۆ هه‌تيوو هه‌زاران، له‌ سالى ١٩٩١ كه‌ هاتينه‌وه‌ تاوه‌كو ١٩٩٤ تا ئه‌وكاته‌ى بريارى ٩٨٦ جيبه‌جيكرا، خه‌لكه‌كه‌ له‌ دۆختيكى خراب دابوو، ئيمه‌ش سوپاس بۆ خوا شه‌رفى ئه‌وه‌مان هه‌بوو كه‌ هاوكارى خه‌لك بكه‌ين، مزگه‌وته‌كان شايدن، خۆ كوردستان پره‌ له‌ مزگه‌وتى ئه‌و ريكخراوانه‌.

ده‌لێن هاوكارييه‌كه‌ زياتر بووه‌ له‌وه‌ى كه‌ خه‌رج ده‌مكرا؟

- نا، ئه‌وه‌ درۆيه‌كى ته‌واوه‌ وه‌ره‌ ئيسپاتى بكه‌، تۆ درۆى خه‌لك ده‌گيڤينه‌وه‌، من ده‌لێم درۆيه‌، چونكه‌ هاوكارييه‌كه‌ به‌ ئه‌رقام هه‌يه‌و ژميربار هه‌يه‌و ده‌زگاي مه‌سئول ده‌توانى بچن، راببته‌ بانگ بكاو بلن چهندت وه‌رگرتوووه‌و چهندت خه‌رج كردوو، يا (اغائنه‌) بانگ بكا. ئيمه‌ توانيومانه‌ بچين دلن ئه‌و خه‌لكه‌ نه‌رم بكه‌ين و له‌ وه‌ختيكى هه‌ستيار كۆمه‌ك به‌و خه‌لكه‌ بكه‌ين، خۆ ئىستا ئه‌و كۆمه‌كه‌ نه‌ماوه‌، له‌ وه‌ختى نه‌بوونى و داماويدا ١٦-١٧ هه‌زار هه‌تيوى ئه‌و كوردستانه‌، هه‌مووى هه‌ر مه‌رج نيبه‌ باوكى مردي، له‌وانه‌يه‌

کوژرابی، لهوانه شه خویمان وهک کورد کوشتمان و شه هیدی دهستی براکوژی بی، به خیتوکراون، نهو هه موو ئاواکارییه کراوه له مزگهوت و قوتابخانه کاندا، نهوانه دهسکهوتی باشن و زه خیره یه کی باشیشن له رووی نه جری قیامه تیه وهو له رووی فه خری دنیایشه وه، نهوهی که زیاتر بووبی و خویمان خوار دبیتمان، نهوه ده عوایه که و ئیسپاتی دهوی.

ئهوکاتهی له مزگهوته کان نهو دوو حیزیه دهسته لاتداره داوایان دهکرد نابی مزگهوت بۆ کاری سیاسی به کار بهینری، ده ریش کهوت هه ندی گروپی بچووک بچووک و هه ندی خه لک له سه ر ئاستی تاک بی، یان گروپ، هه ولیانده دا به هوی نهو مزگهوتانه وه هه ندیک کار بکه ن، نهوکاته له لایه ن حیزیه ئیسلامیه کانه وه زۆر جار شتی وا بلأوده کرانه وه که مزگهوت بۆ عیباده تی خواجه و حزبه کان نابی به و شیومه له مزگهوت بترسن، یا مزگهوت به شوێنیکی خراب له قه له م بدهن، ئایا ئیوه به تایبه تی دوا ی دهسگیرکردنی باندی شیخ زاناو نهوانیتر، نهگه یشتنه قه ناعهت که خه لکانیک مزگهوت به کار دینن، بۆ کارتیکی سیاسی، یا کارتیکی خراب که خواش نهوکرده وانهی پی ناخۆشه؟

- خۆی تیکه لکردنیک هه یه، نهو تاوانانه ی روویانداوه ئیستغلالیکی سیاسی، حیزیی دهکری، ئیمه هه میسه له گه ل نهوه بووبینه که مزگهوت بۆ نوێژو عیباده تهو بۆ قورئانه، بۆ شتی

ئىسلامىيە، ئاخىر ئىسلام فراوانە، خۆ ۋەك مەسىھى نىيە ھەر باسى ئەۋەبىن يەكشەمە چى بىكەين ئىسلام فراوانە باسى ژيانى تىدايە، منالّ كە لە داىك دەبى، تا دەمرى باسى دەكات، رەھەندى سىياسىيە تىدايە، ئىمە راماۋ و ابوۋە و اشمانكردوۋە، مزگەوت نايبى بۆ مەسەلە سىياسىيەكانى ھەتا ئىسلام بەكار بەيتىرى، ئەۋە بارەگا ھەيە و دەزگاي دىكە زۆرە، ئەۋە قەناعەتى ئىمەيە ۋە كۆيە كىگرتوۋ، بەلام جارى و ابوۋە ۋە كۆجە خانەيەكى چەك بەكار ھىتراۋە، لە زەمانى پىشمەرگە و لە زەمانى زوۋ، لە زەمانى تازەش، بۆ ئىسلامى، يا غەيرى ئىسلامى بەكار ھىتراۋە، ئەۋە بەكار ھىتاناكى ھەلەيە، يا برادەرتىكى دەستەلاتدار لەبەر ئەۋەي خۆي چۆنى بوي، ئارا دەكا، دەلتى ئەۋ مەلايە دەبى باسى سىياسەت نەكات، بەلام قەيناكە باسى من بىكات و بخوتىنى بە بالاي دەستەلاتداۋ باسى حىزبى دەستەلات بىكات، واتە باسى سىياسىيەتى مەمنوع لاي ئەۋ باسى شتەكانى ئىسلامىيە سىياسىيەكانە، واتە مەمنوعە مزگەوت باسى سىياسەتى ئىسلامى بىكات، نەك سىياسەتى ئەۋ.

سىياسەتى ئىسلامى بەگشتى نا، رەنگە كە لىكى دەكەينەۋە ئەۋ ئىسلامە سىياسىيە لق و پۆيى زۆر لى دەكەيتەۋە ئەۋ لق و پۆيانە رەنگە ھەندى جاران لە بەرژەۋەندى دۆخەكەي ئىرەش نەبى.

- ئىمە لەگەل ئەۋەين كە مېنبەرو مىحراب دەبى بە پىرۆزى خۆي

بېنېتته وه، باسی هیچ حیزب و هیچ سیاسه تیکي تېدا نه بی، نېمه رېنماییمان بۆ ماموستاو مه لاکانی خومان نه و دبوو که میحراب و مینبهری مزگهوت، له لایه که وه هی نیسلامه و هی خواجه، له لایه کی دیکه وه هی هه موو میلله ته به هه موو توپژو حیزب و لایه نیک، له بهر نه وه نابې نېوه، میحراب و مینبهر حیزبی بکه ن و بیکه نه په کگرتوو هر وه کو نابې بیکه نه پارتی و په کیتی.

بهس هندی جار ماموستایانی په کگرتوو کردویانه؟

- نېتر نه گهر کردبیتیان سه ریچیه وهک هر سه ریچیه کی دیکه، له سه ر نه وه سزاش دراون، به لام نه گهر نه و شتانه بکریته هه ل بۆ شه رکردن له گه ل مزگهوت، مزگهوت دابخری، یا قورئان خویندن تېیدا قه دهغه بی، قه دهغه بی نیسلامی رووی تی بکاو نه گهر رووی تی کرد، هر نه فهره و ناسایشیکی به دواوه بی، نه وه شتیکي سه خیف و نزمه. شیوازیکی نزمه، چونکه تو نوپژ ناکه ی، کاکه من نوپژ ده که م، تو ناچپته مزگهوت، قورئان ناخوینی، من ده خوینم، ده توش بچو کی تو قه دهغه کردووه.

- به لام پیت وانه بی له سه ر نوپژکردن وایان لی هاتی؟

- قه دیدیناکه، نیستغلال ده که ن، سه رنج بده له هندی شوین ده چن چاودیری مالان ده که ن، ناهیلن له مزگهوت قورئان بخوین، ده چن له مالانیش چاودیری ده که ن، نه وه چیه نه و منالانه چی بوون هاتن، بوچی ده خوین...

رهنګه چاودیری نه‌وانه بګدن که جیتی ګرمان بن؟

- ناخر چی جیتی ګرمان بن!؟ کاکه تو مه‌سه‌له‌ی زانا ده‌گشتینی به‌سهر هم‌مو مه‌سه‌له‌کان؟ ۱۴ سه‌ده‌به خه‌لک قورئان ده‌خوینیی، زانا که قورئانی ده‌خویند واینه‌ده‌کرد، کاکه نه‌وه بووه پی‌اوی خه‌لک وایکرد.

به‌لام زانا که ناوی له خوی نابو شیخ زه‌نگیکی مه‌ترسیدار نییه بوئیسلامیه‌کانیش، که منالیک هاتوچوی مزګه‌وت بکات، نیستغلالی بګدن؟

- نا. ئینجا بو؟ هاتوچوی سینه‌ما ده‌کری، نیستغلال ده‌کری، هاتوچوی بازار ده‌کری، نیستغلال ده‌کری، نیستغلال دووباره ده‌بیته‌وه، له سلیمانی له قوتا‌بخانه‌کان فه‌زایح ده‌رکه‌وت.

به‌لام نیستغلالی تیرور له هم‌موان مه‌ترسیدارتره؟

- نه‌ودی که من ده‌یلیم نیستغلالی تیرور بو مه‌سه‌له حیژی و سیاسیه‌کان نه‌وه تاوانیکی تره، تو نه‌ګه‌ر کیشته‌ت له‌ګه‌ل من وه‌کو لایه‌نیکسی سیاسی هدییه که مملانیته‌ت ده‌کم و نازاری روحت ده‌ده‌م، ده‌بی به‌ئالیاتی خوټ شه‌ره‌که‌م له‌ګه‌ل بګدی، نه‌ک به‌ دژایه‌تی دین و قیه‌می نه‌و میلله‌ته، ئینجا بو هم‌مو که‌س ګرمان بګه‌ین له یه‌کتری.

باشه پیتوایه چ بګری له کاتیکدا نه‌وه دیارده‌یه‌که؟

- حاله‌تیکه، دیارده‌ی چی! یه‌ک حاله‌ته، زانایه‌ک ۲۰ ساله به‌خیری ده‌کن، لیان هه‌لگه‌رایه‌وه.

رهنګه حالته دیکه ش هه بی؟

- هیچ.. هه ر ئه وه یه.. تاوانی کرد، خیسانه تی له دین کرد، له خیزان و بنه مالّه ی خوئی کرد، خو بنه مالّه یه کی به ریزان هه یه، خیانه تی له پارتی کرد، له ئیسلامی کرد..

ئیره وهک یه کگرتوو له وکاته ی که کوردستان بووه دوو هه رتیم، ئیره به شداریتان له حکومه تی ئیره دا کرد، به لام به شداریتان له حکومه تی سلیمانی نه کرد. نایا ئه وه له ژیر گوشاردابوو که به شداری ئیره بکه ن و له وی نه که ن، یاخود نایا ئه وان گوشاریان بو سه ر نه هیتان که بوچی له هه ولیتر به شداری ده که ن، له سلیمانی به شدار نابن، هه لوتستی ولاتانی ئیسلامی چیبوو له و مه سه له یه دا؟

- سه ره تا ده بی میژوو ی به شداری به کاغان له بیر بچ، که ۳۱ ئاب روویدا ئیمه له هه ولیتر بووین، هه لبه ت که گو تپان ئه وا ده با به په یدا بوو، زورمان پی سه یربوو، چونکه چاوه روانمان نه ده کرد، ئه وکات به کیتی لیره بوو، نه شمان بیستبوو، براده رانی حیزی شیوعی شتیکیان بیستبوو، نازانم ئیمه ته له فوئمان بو یان کردبوو، یان ئه وان، به لام شه وه که ی پیشتر گو تپوو یان جه یش دیت، ئیمه پیمان سه یربوو، له به رائه تی خو مان ته سه ورمان نه ده کرد شتی وارو ویدات، پیش ئیمه له گه ل پارتی ساردیمان هه بوو، له سه ر داخستنی باره گامان له ئاکری و دوایی له دهوک ئیستگه که مانیان داخست و هه ندی ئیجرائاتی دیکه یان کرد، تازه به تازه خه ربک بوو ئاشتی هک له

نیتوانماندا دروستبئی، ئەو رووداوانه هاتنه پیش. ئیتیرکه جەیش هات
 مەترسیمان هەبوو، بەلام باش بوو گوتیان هێزەکان پەرۆی زەردیان
 هەلداوه، هەرچەندە لەگەڵ پارتیش بەینمان خۆش نەبوو، بەلام هەر
 باشتەر بوو. ترساین و خۆمان کەنارداو بە ئۆتۆمبیلێکی مەخفی چووینە
 شەقلاوو، دانیشین، چەند رۆژێکی پێچوو، هەلبەت مەعلوم بوو کە
 مەسەلە کە چییە؟ بیستمان کە فوناد مەعسوم لێرەبەو فلان لێرەبە...
 زۆریان گیرابوون و یان خۆیان تەسلیم کردبوو، یان پەرلەمانتارەکانیان
 لەوێ بوون، بیستمان وا ماوەی پەرلەمان درێژ دەکەنەو، پێمان
 شتیکی باش بوو، مادام بیریان لای پەرلەمان مابێ، دوای چەند
 رۆژێکی دیکە خەبەریان ناردبوو بێن، ئیمە لە شەقلاوو بووین، یەک
 دوایتیکمان چووین، دکتۆر رۆژیان بینی بوو، گوتبوی دەمانەوێ
 حکومەت دروست بکەین، برادەرانی ش گوتووبیان پیرۆزە (هەلبەت
 دەزانن کوردستان تاسەر سنوور بوو پارتی، برادەران هەر لە خۆیانەو
 ترسابوون) بەلام ئێو لەو حکومەتەدا چیتان بەرناکەوێ، برادەرانی
 ئیمەش گوتووبیان گەنگ ئەوێ ئیدارەیک هەبێ و ناوچە کە بەبێ
 نیزام نەمیتێتەو، هەر ئەو لای ئیمە مەبەستە.. دوای ئەو کە
 زانیبویان دیارە ئەوانە عالیەتیکی سەیرن و داوا ناکەن و لەسەر شت
 ناچن، تەلەفۆنیان کردو گوتیان دەبێ بێن و بەشدار بن. ناچ بەشدار
 نەبن، چونکە ئەو دەبیتە هەلۆبست.. بەرژەو ئەندی خۆتان لەو دەایە
 بەشدارین. ئیمەش گوتمان باشە، بەشداربووین و ئەگەر بیریان بیت،

چووین له پەرله مان وتارمان داو به حیسابی خۆمان قسه ی باشمانکرد ، چونکه قهناعه تمان وابوو که ئه وه شتیکی له ته ، پەرله مانیتیکی ته واو نییه ، نیوهی کورسییه کانی چۆله ، گوتم نه و کورسیانه خاوه نیان ههیه و کهس پیتی خهلات نه کردوون ، له گه ل ئه وه ش تهقدیرم کرد بو ئه و عه قله ی که نه و مه و زوعه ی به و شیوه یه چه رخان که پەرله مانیک بیی و حکومه ت بیی ، به دهر له وه ی چۆن بووه ، چونکه ئیمه چی بکهین ، ههر ده بی رازی بین به ئه مری واقیع ، به راستیش نه و عه قله جیتی تهقدیر بوو ، ئیتر که جه ماعه تی یه کیتی گو تیان له وتاره که ی من ببوو ، بیستمان گو تبوویان نه وه چییه ، نه و کابرایه ده رویشی ده کا ، له سیاسی ناچی ، چونکه نه و کات تاسنوور هه مووی زه ردبوو ، مه نتقی نه بوو تو شتیکی دیکه بلتین به راستی قسه که ره کانی دیکه ش هیچ شتیکی له و باب ته یان نه گوت ، به پتچه وان وه ده یان گوت نه وه شتیکی باشه و مه سه له که یه کلابوو وه ، مام جه لال و نه وان تهقدیری نه و هه لوتیستییان کردبوو ، دواتر نه وان درهنگ حکومه تیان دروستکرد ، داوه تیان کردین ، وه فدیک چووین بو لایان ، ئیمه پتشتهر دیراسه مان کرد ، به راستی قهناعه تمان نه بوو به شداری له دوو حکومه تدا بکهین ، ههر بریاری دوو حکومه ته که مان پتی قورس بوو ، له لایه کی دیکه ش حکومه ت به ره سمیه که ی و به سه ره کیه که ی دیاره له هه ولیره ، نه وه ی نه وان ئیداره یه ک بوو ، بو بارودۆ خیتیکی تایبه ت دروستبوو ، ئیمه ش ئیزغان لی وه رگرتن و گو تمان نه و دوو له تیه مان پتی خوش نییه .

ئەوان پىيان ناخۆش نەبوو؟

- ھەلبەت پىيان خۆش نەبوو، بەلام زۆرىش پىيان ناخۆش نەبوو، چونكە تەقدىريان كرد كە ئىيمە بىي فېلېن و واتە ئەگەر ئىستىغلالى و دوورپووبىن، دەلېن لىرەش دەخۆين و لەوئىش دەخۆين. بەلام بەراستى دەركيان كرد كە نىھتمان باشە، گوتمان ئەوھى كە لىرە كراوھ لايەنگىرى نىيە بۆ پارتي، لە بارودۆخىكى تايبەتداو بۆ پشتگىرى لە يەكخستەنەوھى ھەرىم كەردوومانە، ھەمىشە ئەو دەنگە بووين لە ئەنجومەنى وەزىران لە ھەولتير.

لە سالى ۱۹۹۶ نامىلكەيەكت نووسىوھ بەناوى ۴۰ نامۆزگارى بۆ خوشكان دەربارەھى رەفتار لەگەل ھاوسەرەكانيان، لەوئى ھەندىك شتت وتووھ بەرامبەر ئازادى ئافرەت، بۆ نمونە دەلئى رەخنە لە مېردەكەت مەگرە، گوڤرايەلئى بە، يان دەلئىت نوڤۆو رۆڤووبەبئى ھاوسەر جائىز نىيە...

- مەبەستم نوڤۆو رۆڤووبى سونەتە.

يان دەلئى سەنگى مەھكى ھەمووشت دلئى مېردەكەت بئى، من

ئەوانە دەخۆينمەوھ پىم سەيرە !!

- ئەوھ ھەر تۆنىت، ماوھىەك جەماعەتى (رۆڤۆنامە نووس) رەسقىيان كەوتبووھ سەر ئەوھ، منىش گوتم كاكە ئەوانە لە رەسق دەگەرئىن، دەزانم تۆ لەو باسەوھ نارۆبى، بەلام بەبرادەرەنم گوت واز لە جەماعەتى (رۆڤۆنامە نووس) بېتىن، ئەمانە بۆ رەسق دەگەرئىن، زاھىرەن دژايەتى من

و باسکردنی من ئیستا رسقه، لیانگهرین یا بههوی ئه به دوانان بخون، بهراستی سروشتییه رهخه لهمن بگیری، بهلام بهنسبت نهوهی باستکرد، نهوه کراودهته عهدهبی و له دهولهتانی عهدهبیش بلاوبوهتهوه. نهوه موحازهراته تاییهت بو خوشکان قسم کردوه، بو براینیش قسم کردوه، ئهی تو بو باسی براکان ناکهیت، نهویش نامیلکویه، ئینجا قسم کردوه بو کوره گهجه بی هاوسههکان و کچه گهجه بی هاوسههکان، چوار نامدیه، ئه م برادهرانه له بهر نهوهی رسقهکهیان لیره باش بو، چوون نهوهیان بلاوکردهوه من که گوتومه رهخه له میردهکهت مهگره، مه بهستم نهو ئافره تانهیه که هه میسه رهخه چیه و موزعیجن باسم له وان بووه، بهلام رهنکه تدهبیرم بو نههاتین، دواپی نهو قسانم له ههشتاکان کردوه، نهک ۱۹۹۶ بهس له ۱۹۹۶، چاپکراوه، ئینجا له موحازهراتی خوشکانی خومان قسم کردوه، نهک بو دهرود، که نووسرایدهش و بلاوکراد، دایشتنهکهی کونه تازه نییه، نهگه رنا توژی دیکه تم دهکرد که نهوه کویه کی به ههله تیبگات، مهسهلهی نوژی روژی سووننهت، نهوه هه دینی له سهزه، بو نمونه ژنیک دهلی بهیانی دهمهوی به روژیویم، له وان دیه پیاوهک پیتوستی بیت تیشی جنسی له گه ل بکا، نهویش دهلی نه خیر سن به روژیو دهم، لهو حالته نهو روژیووی خراپه، له جیاتی خیری بگات، چونکه پیاوهکهی ئیحراج دهکات، له وان دیه تووشی به لایهک بیی. یان ده بیی پیاوهکه دهیهوی ژنه کهی له گه ل بخهوی، نهو دهلی دهم شهو

نوټڙ دهكهم، مه به ستم نوټڙي سونه ته.. ٺينجا لهو بابه ته.. من چونكه كوره مه لا بوومه، ماله مه لاش هميشه كيشه كاني ته لاق و نيكاح و شهرع و دټه لايان، منيش هر لهوي بووم وشتم نووسيوه، زور شاهه زايام هديه له كيشه كاني ژن و ميترد، زوره ي كيشه كاني ژن و ميترد له بن سله يقه يي و ليك حالينه بووني نيوانيان روو ده دات، نيوانيان تيك ده چي، كه تيك چوو كيشه دروست ده بي. راشم وايه بونيادي خيتراني نه گهر ته واو نه بي و وه زعي خيتراني باش نه بي، ژيان نارحه ته، له بهر نه وه نه مه ته وسياتي برايانه كه ده مازه وي خيتران به خيتراني، نهك ٺيلتيزاماتي حيزبي.

ٺيوه وهكو حيزبيكي ٺيسلامي سياسي، كه له سر رٺنعا ييه كاني پيغه مبه ر (د.خ) ده رٺن، پيغه مبه ر ٺوٺيكي له رٺزان ناماده نه بهرو ناوي حيزبيكي له خٺوي بنن، زياتر مه به ستي بلاو كردنه وه ي ٺا يينه كه بهرو، نهو يش له ناو خه لكي كافر، نهك موسلمان. خه لكي موسلمان چ پٺويستي به وه نهميه تو ٺا ييني به بلاو كه يته وه، كه چي ٺيوه سياست ده كهن، زور بهار ده ٺيم باشه نهو به زوه ته وه نه مسلامه مانه هه مروي له ناو ولاته عه ره به به كائن، كه هه مروي موسلمانن، به له نهو روهاو نهو ولاتانه نهميه كه نه سلام نين، به نه وه ي نه سلام لهو شورٺانه بلاو پيغه وه؟

- جاري ده بي نهوه بلٺين كه پديامي پيغه مبه ر عه قيده ي تيديا به و نه حكامي تيديا به، نه حكامي ژيان به ٺشستي تا ده گاته ده ولت،

دهوله تدارى ههيه، قهزاوت ههيه، چۆن مامهله له گهله ئابوورى و كۆمهلايه تى و شتهكانى ديكه دهكهى ههموو شتهكان له قورئان و حه ديسدا ههيه، واته ئيسلام دينتيكه ١٣ سه ده حكومه تيان بووه، جا ههله و سه لبياتيان بووه شتيكى ديكه يه، به لام موسلمانان حوكمداريان كردوو له سه ر مهنه جي شه ريعه ت.

ئه مه دوای پيغه مبه ر !

نا، وهختى ئه ويش.. ئى خو قسه ي ئه وو كرده وى له گه له دهقه كانى قورئان سه رچا وى شه ريعه ته.

به لام ناتوانى بلتي دهوله تىكى هه بوو...

- ئه ي بۆچى دهوله ت نيبه، ئه ي چى بوو؟

له به ر ئه وى نه حكامه كان به پيى پتويست نه بوو... كه هه موو نايه ته كان ته ماشا ده كه ي، ئه وانه ي كه به شى شيريان وه رگرتوو ه نه حكام نينه؟

- نا، ئاخه ر نه حكام ژماره يه كى كه مه، به لام حه ديس و هه لسه كه و تى خو ي ئه وه هه مووى به شيكه له شه ريعه ت، ئينجا چۆن قه زاوتى كردوو له قه زيه يه ك، چۆن مامه له ي له گه له مه سه له ژياريه كان كردوو هه مووى شه ريعه ته، شه ريعه ت دووبه شى هه يه، به شيكى سه وابه ته كه دهقه كانه، به شيكى گۆراوه كانه، گۆراوه كان ئه و بواره يه كه عه قل تيدا كار ده كات، هه ميشه به شى گۆرانكاريه كان له ٨٥-٩٠٪ شه ريعه ته، واتا ده قتيك ٣٠٠ سال له مه وپيش

بەشیتوھەیک تێگەشتوون، تۆ دەکرێ بەشیتوھەیک دیکە تێی بگە، لەرووی ئەو گۆرانکارییە زانستی و کات و شوێنانە. لەبەر ئەوە مەرج نییە هەرچی لە زەمانی پێغەمبەریووبی لە هەموو شتەکاندا، ئیستا تۆ بێی وابکە، ئەگەر وابی ئەم دینە.

ئەو نەتەو و گەلانی دیکە و شوێنانی تر، مادام دینەکە دەمێنێ، کوێ دەمێنێ؟ سەوابتەکە دەمێنێ، ئەو دەقەنەیکە کە باسی عەقیدە، لەگەڵ عیبادات کە سەوابت ئەویدیکە کە پێی دەلێن موعامەلات کە ۸۵٪ی شەریعەتە، ئەوانە هەموو دەگۆرتن و عەقل و زانست تێیاندا کاردەکەن و پێشکەوتن و تێگەشتنی خەلک کاریگەری بەسەریانەو هەبە. ئینجا ئیمە بلێن لایەنێکی سیاسین بە مەرجەعیەتی ئیسلامی کاردەکەین، تۆ گلەییەت هەبە بۆچی لەناو موسڵمانان هەیت، ئی خو من نەمگوتوو کاکە تۆ وەرە موسڵمان بە، تاتۆ بلێی بۆچی موسڵمانم دەکە، من لەوانەیکە قسەم بێ لەسەر تۆ، لەسەر خو، کە چۆن ئەدائی شتەکان بکەین.

ئامانجی سەرھەیکتان بۆ بلۆکردنەوێ نایینەکە نییە؟ ئەگەر بۆ

سیاسەتە بۆ ناوھەیک ئیسلامیە؟

- ئیستا مەلای مزگەوت ئیشی چیبە هەموو هەینیەک وتار دەدا،

بۆ بلۆکردنەوێ نایین نییە؟

ئەو وەزەدەدا...

- ئی هەمان قسەیکە، تۆ دەلێی ئەو خەلکە موسڵمانە ئیشی

چییه، مرۆف شتی بیرده چیتته وده، بیرخستنه وهی دهوی. ئه ره
 ئامۆزگارییه، کاری سیاسی بیگومان ده چیتته ناو مه سه له قانونی و
 ژبانییه کانی دیکه، تیروانی نی ئیسلامی له هه موو ژیان هه یه، قسه ی
 تیدا کراوه. ئیمه ده لێین ئیمه حزبیکی سیاسین به مه رجه عیه تیکی
 نیسلامی، واته له شه ربعت ده گه رێین چی بۆ ئه و میلله ته باشی،
 واتا خزمه ته، کابرا ده چی به فه لسه فه به کی مارکسی خزمه تی میلله تی
 خۆی ده کا...

به لام مارکسیهت ئامانجی گرنگه دهستی دهسه لاته..

- هه لبهت ئیمهش پێویستمان به دهسه لاته چ عه بیی هه یه!؟

**ئاخر لیره دزیه که (تناقض) خوا به محمه دهلّی (انا
 ارسلناک الّا رحمه للعالمین) یان (انا انزلناک شاهدا
 ومبشرا.....)**

- ئی ئه وه عه بیی چییه!؟ نه دی فاحکموا بین الناس بالعدل،
 چییه؟ له شه ربعتدا ده قی زۆر هه یه که ته ئکید ده کا تو حوکم بکه ی،
 حوکم به شیکه له ئیسلام. لیره نیشته باهه ک هه یه، تیروانی نی
 رو شنبیری خۆمان وایه که ئیسلام وه کو مه سیجیه ته، هه ندی تفوسه،
 به لام ئیسلام شه ربعتی هه یه.

**به لام حوکمه که ههتا له سه رده می خوله فای راشدینیشدا
 هه مووی جیاواز بووه، هه ریه که بۆ خۆی به شیوازیک حوکمی
 کردوه نه بوو به کر له گه ل عومهر، له سه ر زه کات بۆ چوونیان جودا**

بووه و... هتد

- ئهوه يه كه گوتم ئيجتهاداتى موتهغه پيرات، ئهوه ده كرى،
حه زه تهى عومه ر به شيويه ك تتيگه يشتتبي، به كيكي ديكه
به شيويه كي ديكه، ئهوه عه قله كارده كا، تتيگه يشتنى له مه وزوعه كه
جياواز بووي، ئهوه زيان نادا، ئيستا عه يبي كو مه لگاي ئيمه ئه وه يه،
ئو كتيبه فقيانه سى سه دسال له مه و پيش نو سراوه، به لام مه لكان
ليى لانادهن، بو نمونه حه ديسيك هه يه زه مي موسيqa ده كات، به لام
بوچى؟ ئه وكات موسيqa هه ر نه بووه، هه ندئ لوتى و خه لكى به ره لالا
هيناويانه، ئى ئيمه ده ليتين موسيqa ئاله ته، بو چاكه ي به كاريتنى،
چاكه. بو خراپه ي به كاريتنى، خراپه. ئه م بوچوونه ي ئيمه تازه يه، له
كتيبه كاندا نه بووه، چونكه موسيqa نه بووه، مه به ستم ئه وه يه كه شتى
له و بابه ته مان زورن كه دين خوئندنه وه يه كي تازه له ده قى ئيسلامى
ده كه ين و راى تيدا درده برين. ئه وه ش راست كردنه وه ي بوچوونه
هه له كانه، خورافاتيكى زور هه يه زور نهريتى خراپ هه يه كراوه ته دين
له كو مه لگاي ئيمه دا.

به لام حاكميه ت جگه له خوا بى كسى ديكه نابى، چونكه
پيغمبهر (د.خ) بى خوى نه گه ر به يو مندپيه كي به رده وامى له گه ل
خوا نها، رهنگه ئه ويش زورجار تووشى لادان ده چوو، كه چى ئه ر
ئه زابه ئيسلاميانه هيج به يو مندپيه كيان به خواوه نييه بويه
رؤژانه ده يان هه له ش به ناوى ناپينه ره ده كهن...

- نا، خو ته فويز ئيلاهي نيه، خو ئه مه ئيقراتي نيه. تو ده بي موتابه عه ي بيرو را ي ئيمه ت كر دي، ئيمه گوتو ومانه حكومه تي دينيمان ناوي، حكومه تي ديني، ئيقرات مه فوزه له ئيسلام، حكومه تيكي مه ده ني له ئيسلامدا هه يه. هه ر حكومه تيكي مه ده ني ئيسلاميه، ته گه ر ناويشي ئيسلامي نه بي.

هه ر حكومه تيكي ئيسلامي ش، مه ده نيه؟

- هه ر حكومه تيكي ئيسلامي راست، مه ده نيه ت ده بي، به لام ته گه ر تاليمان و ته وانه وه ر بگري، ته وانه ناراستن. جار ئك له و باره وه لتيان پرسيم، گوتم ديموكراسيه تي حه ق دژ نابيته وه له گه ل ئيسلامي راست.

مه لا كرتكار له سالي 2002 له چاويك و تنيكي له گه ل رژنامه ي هاوولاتيدا، ده لي ديموكراسي به هه موو بنه ماكانيه وه دژي ئيسلامه تۆ له م باره ي وه ده لي چي؟!

- ئي ئه ي ئيمه و مه لا كرتكار بۆ چي جياوازين؟

به لام ئه و يش به ناوي ئيسلام كار ده كا.

- جا سه د نه وعه ناوي ئيسلام هه يه، زه رقاوي به ناوي ئيسلامه وه خه لك ئيباده ده كا...

بۆ چي ئه و بزوتنه وه ئيسلاميه سياسيانه له ناو مندا لداني خزيان گروه ي توندره وي دروست ده كهن؟

- من واده زانم توندره وي ديارده يه كي ئينسانيه، له

کۆمۆنیستیشدا توندپه‌وه‌ی هه‌یه، ره‌وتی کۆمۆنیستت له‌ بێر نییه.

ره‌وتی کۆمۆنیست دروشمه‌کانی توندپه‌وون، به‌لام قه‌ت په‌نای

نه‌برده به‌ر تیرۆر...

- ئه‌وه ده‌ستی هه‌ر ئه‌وه‌نده ده‌روا چی بکا! تیرۆر دیارده‌یه‌کی کۆمه‌لایه‌تی ئینسانیه، ته‌ندروست نییه، له‌ توندپه‌وه‌ی دروست ده‌بێ، به‌لام به‌ناوی ئیسلام، چونکه مه‌سائلی غه‌یبیه بواری ئه‌وه‌ی باشتەر تێداپه. هه‌ر له‌ زه‌مانی چه‌ززه‌تی عه‌لی و نه‌وانه‌وه خه‌وارێج دروستپه‌وون. واته‌ فکری توندپه‌وه‌ی، چونکه مامه‌له‌ له‌ گه‌ڵ که‌سیک ده‌کا، ته‌ گه‌ر که‌سیک نه‌بێ بۆی راست بکاته‌وه یه‌کسه‌ر به‌نج ده‌بێ، بیه‌هۆش ده‌بێ به‌ ئاراسته‌یه‌کی هه‌له. له‌ به‌ر ئه‌وه من ئه‌و تیرۆرسته‌یه ئیسلامیه‌م به‌جنون ناو بردووه، شیتیکی فکریه، به‌لام قسه‌ی خۆمان بێ، ئیستغلالی ده‌ولی، تاوه‌کو ئیستغلالی رژێمه‌کانی ناوچه، تاوه‌کو حیزبی ده‌سته‌لات له‌ هه‌ر شوێنیک، ئه‌وه‌نده به‌کاری ده‌هێنی بۆ مه‌رامه‌کانی خۆی، رۆژتیک دروستی ده‌کات بۆ ئه‌و مه‌رامه سیاسییه، رۆژتیک دیکه به‌هێزی ده‌کناو رۆژتیک ده‌هێنی به‌شێوه‌یه‌کی به‌کارده‌هێنی، رۆژتیک بۆ لێدانی ته‌یاری ئیسلامی سیاسی به‌کاریدینی، که مونا‌فه‌سه‌ی ده‌کا. ئیتمه شه‌رمان له‌ گه‌ڵ لایه‌نه حیزبه‌کانی گۆره‌پانه‌که، شه‌ری ئیسلام و کوفر نییه، کێشه‌ی ده‌سته‌لاته. له‌ کوردستاندا ئه‌و هه‌م‌وو تیرۆره‌ی که کرا، سه‌ز بێن ئه‌و په‌ره‌که‌یه‌تی، ئه‌وه ئاشکرایه ئه‌نسا‌رو ئیسلام، یان.. بۆچی رۆژی

پالپشتی ته یاری میانرۆی ئیسلامی ناکرئ، بۆچی بوار بۆ ته یاری میانرۆه و دروست ناکرئ، بۆ دهنگی بهرز ناکریتسهوه، بۆچی به کارناهیترئ له حیواریکدا، له گفتوگۆیه کدا بۆ نهوهی روونتر قسهی خۆی بکا، چونکه نهو تیرۆریستییه ئیسلامیه به ئیسلامی له ناو دهچی و سه رکوت دهیی.

ئیهوه رۆلتان چی بوو له لاوازکردنی ئه و گروپانه؟

- جا خۆ ئیمه نه بووینایه قرتان تیکه وتبوو کاکه. ئه گهر یه کگرتوو نه بویه که له ساحه که دا گه نجان و خه لکانیکی زۆر له دهوری دان و تیگه یشتنیککی جیاوازی داهیناوه و له گه ل هه موو که س داده نیشی گفتوگۆ دهکا، ئه گهر ئیمه له گۆره پانی کوردستان نه بووینایه، کوردستان له رووی ههریمیه وه، له رووی واقیعی ناوخۆییه وه، زه مینه ی هه بوو بپینه ئه فغانستیک، یان جه زانیریکی گه و ره. له بهر ئه وه دهسته لاتدار که قه دری ئیمه نازانی، به پیتچه وانه وه ده به وی له پال زاناو ئه ساسی زاناو ئه م ئه نسا رو تیرۆرستانه وه، شه ریکی دیکه بکا که شه ری مونا فسه سیاسییه که یه.

ئیه وه وه کو یه کگرتوو دوا ی روودانی کۆمه لیک ته قینه وه و کرده ی تیرۆریستی، به شه فافی و به راشکاوی نه که وتنه به ربه ره کانیی ته یاره ئیسلامیه توند ره وه کان؟

- چ بکه یین، ئاسایشین تابچین بیانگرین، ئیمه ئه ده بیاتمان روونه، کتیبمان هه به، موحازه راتمان هه به، به یان اتمان له کاتی روودا وه کان

دهرکردوو، به لّام ئیعلامی دهستلّات ناگاته بهر تیشک، چهند جار به لیتپرسراوانی ئه و ناوچه یه م گوتوو، کاکه ئیمه وه کولایه نیکی ئیسلامی چاکتر ده زانین ده ماری ئه و مهوزوعانه چۆنه، با دابنشین و گفتوگۆبه کی زانستی ئه و مهوزوعه بکهین، چونکه ئه وه لادانیکی فیکرییه و خه تهرناکه، تۆ بۆ ههر چه ز ده که ی داپیوشی و شه ری منی پتی بکهیت. یاشه ری ئیسلام و جاری و اهه یه شه ری مزگه وتی پیده کا، نه تیست هه ندیک ده یانگوت بامزگه وت دابخهین.

به لّام به کارهینانی مزگه وته کانیش هۆیه که؟

- مزگه وت بۆ زۆرشت به کارهینرا، کۆبوونه وه ی حیزبی له سه رده می شۆرش هی پارتی و یه کیتی و شیوعی ههر له مزگه وتدا نه بوو؟ ئیستاش به شتیه یه کی دیکه ئیستغلال ده کری.

رایه ک هه یه ده لّی حیزبی ئیسلامی میانره و نییه، تاده که نه دهستلّات خۆیان به میانره و نیشان دهن، به لّام که که یشتنه دهستلّات ئه وکاته ئه وان جۆرتک له توندیره ی پیاده ده که ن، نمونه شیان هه یه و مکو پاکستان و سعودیه و ئیران که ئه وان به ناوی ده ولّتی ئیسلامین و ده ولّتیکی داخراون.

- ئه وانه ناویان ئیسلامه و به لّام واقیعه که ی ئیسلامی نییه. ئه وه موماره سه به، موماره سه ش ده بی تاک تاک حوکمی بدهین و اتا هه رده ولّته و به جیا، به لّام له گۆره پانی خۆمان جیا یه، هه موو دنیا ده زانی یه که گرتوو عالمیکی جیا وازه، بیرکردنه وه ی جیا وازه،

خه لکه کانی جیواوزن، به لّام کوا مامه لهی جیواوزی له گه لّ ده کری.

دوای رووداوی شویات، که راگه یاندن له سهر بزوتنه وه
 نیسلامه کان هندیگ کاری کرد، نه دامتکی مه کتبه بی سیاسیتان
 گوتی و امان لیمه کن نه دمام و کادره کانمان هه لگه رینه وه
 نه توانین کۆنترۆلیان بکهین، نایا نه دمامانی خۆتان نه گهر کۆتیا
 لی بی هستیان بۆ توندوتیژی ناجولی؟

- نا ئه وه مانای ئه وه یه تۆ ده ته وی و ابکه ی.. ئه وه فشاره که ئه م
 براده رانه ده یکه ن بۆ سهر ته یاری وه کو ئیمه، سهری له وه درده چی،
 کاتیک من به وه هموو وه سه یه ت و خۆراگریه وه له گه لّ مه سه له کان و
 خۆم لاده ده م، خۆم هه لّ ده که م له گه لّ ئه وه وه زعه و نامه وی ده رگیریم، ئه و
 ههر زوو دیت شه ری پی ده فرۆشی.

فؤاد چه له بی (زانا) کوشتی، ئه وان کردیانه ئه فسه ری ئاسایش،
 کردیانه بهر پرس له ده زگایه ک که ئیمه ناویرین ههر باسی بکهین.
 ئیستا که بزانه چی لیتقه و ماوه ده یه یینه سهر شاشه، ئی باشه کاکه
 هیشتا ئیمه قسه ناکهین، ئیوه قسه ی چی ده که ن.. ئینجا هه ندی
 براده ر و ده کو بلّیی رسقی که وتۆته سهر ئه وه، ههر شتی له و بابه ته بوو
 به کسه ر ده ست ده که نه هیرش بۆ سهر مزگه وت و ته یاری نیسلامی.
 ئه مه شه ر فرۆشیه، راسته ئیمه شه ر ناکهین، به لّام فشاریش ده بی
 سنوریککی هه بی.

رایه ک هیه ده لّین ناوی به کگرتوو نه گهر نیسلامیه که ی پتوه

نه بئ، رهنګه نه وهنده روو به رووی گرفت نه ده بپوهوه، به نیازنښ له
کۆنګره ی داها توو وشه ی ئیسلامی هه لګرن؟

- هیچ نیه تمان نه هیتاوه که واکه یین و وانکه یین، به للام به دووری
مه بینه، ئیمه خو مان ده زانین چین، جا ناومان هه رچی بیت. ناو زور به
ګرنګ نابینین.

له و ماوه ی دوا یی قورنانی پیرۆز کراوه به کوردی پیت
ئاسایی بوو. نه وه ی هه ژاری موکریانی و له ئیرانیش کراوه به
کوردی؟

- نه وه کوردی نییه، ته رجه مه یه، نه مهش غه رب نییه.

نه ی نه ګه ر نو ئۆو... نه وانه بکرینه کوردی؟

- ئاخر نه وه عیباده ته، ده بیت به ده قه که ی خو ی بی، به للام ئاساییه
دوعا به کوردی.

ده لئین زۆر به ی سه ر کور دایه تی یه کګرتوو به مامۆستا
سه لاهه دینیشه وه خه لکی هه ولیر نین، وهک ده لئین له هه ولیر
بنکه ی ئیسلامی له نه ساسدا نه بوو، به لکو زه مینه ی بوونی
بزووتنه وه ئیسلامیه کان له ناوچه ی هه ورامان زیاتر بوو، به للام
نه وانه هاتن له هه ولیر باره ګایان داناو خه لکیان دروستکرد،
باشه بۆ زیاترتان خه لکی هه ورامان؟

- ناګات له هه ورامان نییه، ناوچه یه کی ګرنګه.

ګۆران له شیعه رتکدا ده لئ وهک به ههشت وایه..

- له رووی سروشتهوه خوښه، له رووی زهکات و لیتهاتوویی تاکه کانهوه، له رووی میژوویشهوه ههتا شیعو ئهدهبیات کاتی خوژی به ههورامی بووه، ئینجا پیاوه هه لکه وتوووه کانی دینی، وهکو نه قشبه ندییه کان ههورامی بوون، له بهر ئهوه ناوچه یه کی پر بهر که ته، هه لیهت هه له بجه ناوچه یه کی به بیته له رووی دینییه وه، ئه وهش ده زانی که ناوچه ی ههورامان وه کو مه له ندی کی شوړش بووه، وهک گورتم ناوچه یه کی دینی بووه، دوا ی ئه وه ته یاری ئیسلامی له سه ره تای دروستبوونی ئیخوانه وه له هه له بجه بووه، بیگومان له هه ولیریش بووه، سه ره له دانه ئیخوانیه که زور چالاک بووه له ناوچه ی هه له بجه، ئیمه هه ولمانداوه که ئه و مه سه له یه له و چوارچیویه نه میتی، هه ولیریش پایته ختی کوردستانه، عاده تن سه رکردایه تی حیزبه کان ده بی لیره بی. ئیمه گرنگیدانی بادینانیشمان هه یه که رهنگه که م حیزب هه بی، توانیبیتی ئه و کو کردنه وه یه بکات له نیوان بادینان و سوران و ههورامان و تیکه لی بکا. هه ولیر شاریتی کون و پر له زاناو پر له عوله ماو پیاوی گه وره ی دینی بوون، له رووی ته یاری ئیسلامی تازهش، چالاک ی تیا بووه، به لام به باری بزووتنه وه ی ئیسلامیدا که وتوه وه له ماوه ی هه شتاکاندا، دواتر له نه وه ده کانیشدا هه ر چالاکیه کیان هه برو، ئیمه به و شیویه له هه ولیر نه بووین.

رهنگه هه ره وهش بی که له سه رکردایه تیتان خه لکی هه ولیر

نییه؟

- له سه رکړدابه تی هه مانه ، به لام به و ریزه یه ی شوننه کانی دیکه نییه .

ده گوتړی په کگرتوو له هلبژاردنی دوايي له چا و نه و
هه لېژاردنانه ی شاره وانی دمنگی که متر بوو ، وانا که پانه و هیکه
هه بووه له کورتیتان داوه ، نه مهش هر ده گوتړی له بهر نه وه ی
کاتیک شهرو نا نارامی هه بووه ، نه وان توانیان نیستغلالی و هزغ
بکن و خه لک روویان تیبکا ، به لام که نیستا نارامی هیه
خه لکه که ورده ورده دوورکه و توتوه به گویره ی دمنگدانه که ش بی
راستیه که هیه که نیوه که پانه توه دواوه .

- جاری هه لکشان و داکشان له چالاکي هر حزیتکدا ده بیت ،
نه وه غه رب نییه ، پرومان وانییه نیمه مه عسوم بین و هه له مان
نه کردبی له نه دانی قیادی تاوه کو بلتین وانییه ، به لام ده توانین و
لیکده ی نه وه له شه ری ناوخو نه و دوو حیزبه سه رقآل بوون به شه ری
یه کتره وه و توپخانه و هینانی له شکره وه ، راسته نیمه چالاکتر له
مه داندان بووین ، نه وان که پاره و شتیان هیتا سه رفیان کرد له پیناوی
ده نگدا ، هه لبت نیمه بهرگه ی نه وه ناگرین ، به لام حه زده که بین ،
چونکه خه لکه که هه ندیک عاقل بووه ، پاره که و هه زده گری به لام
ده نگه که ده دا ، نادا زور گویی لی نییه ، نیمه حه زده که بین پاره له
خه لک سه رف که ن . ده راره ی هه لېژاردنی دوايي ، بیگومان بوومان
له گه ل لیستی هاوپه یانی ، هه ندی زبانی لیداین به و نیعتیباره ی که

هاوولاتی چاوه‌ریتی ئه‌وه‌بوو ئیمه به تهنیا دابه‌زین و به‌و حیسابه‌ی هیتزیک‌کی جیا‌وا‌زبووین، به‌لام شه‌ری ده‌ستوو‌رو مه‌سه‌له‌ی فیدرالیه‌ت هه‌ستمان‌کرد قو‌ناغه‌که وا ده‌خو‌ازی له‌گه‌ل هاو‌په‌یمان بین، زه‌ره‌ریشمان کرد تهنانه‌ت ئه‌وانه‌ی بی‌لایه‌ن بوون و به‌ ته‌مای ده‌نگیان بووین، ده‌نگیان به‌ ئیمه‌ نه‌دا، ئه‌وه‌ش که ئیسلامی بوو، لیستی تریوو ده‌نگی به‌ لیستی خو‌ی‌دا، ده‌توانم بل‌یم ئه‌و ده‌نگانه به‌ تهنیا ده‌نگی ئه‌ندامانی خو‌مان بووه، له‌به‌ر ئه‌وه هه‌له‌سه‌سته‌مان له‌سه‌ر کردو موراجه‌عه‌ی خو‌مان کرد له‌و باب‌ه‌ته، به‌لام واده‌زانی پرۆژه‌ی ئیمه که پرۆژه‌ی چاک‌سازییه‌و ستراتیژی‌ه‌تمان چاک‌سازییه، سه‌ره‌تای ئیسمانه، ته‌واونه‌بووینه، ئه‌گه‌ر خه‌لک ئیشتی ته‌واو بووه‌و ماف وه‌رگیراوه، به‌لام کئی حوکمی ئه‌و فیدرالیه‌ ده‌کا، کئی ده‌توانی عه‌داله‌ت و یه‌کسانی و ئازادی و دیوکراسی و ئه‌و بنه‌ما جوانانه پیاده‌ بکاو بیکاته واقیع، تائیتستا ئیمه ئه‌و ۱۴-۱۵ ساله‌مان به‌ دل نییه، له‌به‌ر ئه‌وه بو پیاده‌کردنی هه‌موو بنه‌ما جوانه‌کان له‌ مافی مرۆف و ماف و ئه‌رکی هاوولاتی زۆر ماوه له‌به‌رده‌ماندا، جگه له (تصحیح) ئیمه دوو ره‌هه‌ندمان هه‌یه چاک‌سازی و (تصحیح)، چاک‌سازی بو مه‌سه‌له سیاسی و کۆمه‌لایه‌تیه‌کان، (تصحیح) یش بو‌ریره‌ی بیرکردنه‌وه و فیکری ئیسلامی به‌تاییه‌تی که ئه‌ویش که شو‌تینیکی له‌سه‌ره‌و زوو زوو لادان و توندوتیژی تیدا دروست ده‌بی و به‌کار ده‌هینری بو شه‌ری ئیسلامی..

بوچی هه‌ولتان نه‌دا له‌گه‌ل کۆمه‌لی ئیسلامی لیستیک پیکین

له جياتى ئهوهى له گهه حيزبه نهته وهيهه كان ليست دروست بگهه؟
- ئيمه لهو قوناغه دا پيمان باشبو وه موو كوردستان بيتكه وه بيت.

به لام كۆمهه نه يانكرده؟

- ناخر براده رانى پارتى و يه كيتى ئه مانيان قبول نه كرد، ئيمه و خوشيان ههولياندا كه بين له گهه ليستى هاوپهيمانى به شار بن، به لام پارتى و يه كيتى بوونى ئه وانيان له گهه ليسته كه پى باش نه بوو، ئيمه بۆ مه سه لهى دهنگى كورد له په رله مانى عيراق و مه سه لهى فيدرالى پيمان باشبوو كوردستان هه مووى به يه كه وه بيت، به لام پيوست ناكا ئه وه دووباره بيته وه.

بزوو تنه وه له هه ر حزيك زياتر به رهو توندره وى رويشتن،
ئه وه بوو زهره ريكى كه رهى له خرداو چه ندين پارچهى لي بۆوه كه
جوندو ئيسلام و تا ده گاته ئه نسارو ئيسلام و كۆمه ليش به هه مان
شيوه، به لام هه ست ده كهى كۆمهه ل واقيعى كوردستان
ده خو ئينته وه، ئه وه نه بووته هوى ئه وهى كۆمهه ل زياتر ليتان نزيك
بيته وه؟

- بيتگومان لهو ماوه يه به يمنان خو شه، چونكه زۆر رامن له
رتبه وى كارى سياسى و فيكرى هه يه و چه زده كه ين به و شيويه
به رده و ام بن.

به لام ده ليتن جياوازميهك هه يه له نتيوان ئيوه و كۆمهه ل، كۆمهه ل
زياتر مۆركى كوردانهى پيوه دياره، هه رچى به كگرتووه له به ر
ئه وهى دريژكراوهى ئيخوانه و مۆركيكي عيراقى هه يه، ئه و

**مؤرکه‌ی کوردی زۆر پټوه دیار نییو و کوردستانه‌ی کۆمه‌ل
تۆخره.**

- یاخوا وای. هەر دان به‌لایه‌کمان دابنن هەر باشه.

**له کوردستان بووته عاده‌ت نه‌وه‌ی سکریتیربێ تا ماوه هەر
خۆی سکریتیر ده‌بێ، وه‌کو‌ه‌زیز محمد که چاره‌که سه‌ده‌یه‌ک
زیاتر سکریتیر بوو، نه‌وانی دیکه‌ش، ئایا تۆش به‌نیازی هەر به
نه‌م‌ینداری به‌م‌ینته‌وه‌؟**

- من ئەم جاره به‌پیارم بوو و چه‌زم ده‌کرد وازم لێ بیتن و خۆم
هه‌لنه‌به‌ترمه‌وه، چه‌زم کرد نمونه‌یه‌ک پیتشکه‌ش بکه‌م و ئەو مۆده‌یه
بشکینم، نه‌گینا نه‌ پیرم و نه‌ ته‌ندروس‌تیشم ناته‌واوه، نه‌وه‌بوو له
کۆنگره‌ ته‌رحم کرد، به‌لام پێیان باش نه‌بوو، بوو‌یه‌ مۆدیلیش له‌و
رۆژه‌ه‌لاته‌ گۆرینی سکریتیر ئاسان نییە، مه‌گه‌ر رووداو به‌ن.

**له رووداوی ۱۱ی سیپته‌مه‌ردا، ئایا پیتوايه بن لادن توانای
نه‌وه‌ی هه‌بوو، نه‌و بورجانە بروختی؟**

- وه‌للاهی من وانا‌بینم، من ده‌زانم بن لادن سیناریۆیه‌کی زۆر
نالۆزه، سه‌ره‌تا بن لادن که‌سیکی له‌وانه‌یه به‌ به‌رائه‌ت ناوی بن‌نن
چوه‌ته‌ ناو نه‌و پرۆسه‌ی جیهادی ئیسلامی له‌ نه‌فغانستان، به‌لام
جیهادی نه‌فغانی له‌ نه‌فغانستان هەر خۆی قسه‌ی له‌سه‌ره، جیهاد بۆ
دروستبوو، له‌ نه‌فغانستان خه‌لکه‌که‌ دانیشتبوو کو‌ده‌تایه‌کی شیوعی
کرا‌بوو، کاکه‌ شیوعی خۆ ئیتر نه‌وه‌نده نام‌ینه‌وه له‌سه‌ر حوکم، هەر
خۆیان خۆیان له‌ناو ده‌بن، نه‌مان به‌ په‌له‌ گوتیان ده‌بێ جیهاد دژی

بکهین.

**بهلام دوايي خوځيان ته واوگرډ، حکمت يارو
بورهاندين رهباني و...**

- بېنگومان نهمه ئيستغلال کړا، دياره نهمريکا ئيستغلالی کړد، چونکه له مه ترسی بوو و له هه ليش بوو، قوناغیک له مه ترسی بوو که نهمريکا، ده بې کار له سهر نه و ناوچه بېه بکړی، نهمريکا پاکستان و سعوديه يان راسپارد که پشتی نه و جيهادی نهمريکا بکړی، که پشتیگير نهمريکا راسپارد که په پشته نه و جيهادی نهمريکا بکړی، که له وانه بېه خه لکه که به بهرانه ت چوو بې، بهلام پلانتيک هه بوو، دوايي نهمريکا، تاليبانيه کان خوځيان کيشه يان بو دروست بوو، نهمريکا هه به پلانی نهمريکا، تاليبانيه کان دروست کړد بو له ناوېر دنی بزووتنه وه کان، تاليبانيه هه له مندال دانی پاکستانه وه دروست کړا، دوايي نه و بنلادنه بوو به شیک له پرورته تاليبان، که تاليبانيه وهختی قهیرانی هات و ده بې لیبیدری و نه و فیلمه ته واو بې، بنلادن بوو به شیک له و مه وزوعه، وه کو زه رقابیه که ی نیره ی لیته اتوه، ئیستا که س نازانی زه رقابوی ماوه، مردووه، هه رورزی قسه بیه که ده کړی، نه و توانا بې شوماره ی له ۱۱ ی سپته مبهردا به کاره یتر اوه ناتوانی بلتی سروشتیه. ولاتی گوره ناتوانی نه و بکا، نه ک کومه له ئیسانتيک.

پیتوايه بن لادن موجهيده، تير ريسته، چييه؟

- به‌رای من خوینی خه‌لکیتی زۆری له‌گه‌ردنه، چونکه ناشیکی ناوه‌ته‌وه، خوا ده‌زانی که‌ی ته‌واو ده‌بی، من نیشم به‌نیه‌تی نییه، چونکه نیه‌ت ناخوینزیتته‌وه، به‌لام کرده‌که‌ی، کرده‌یه‌کی مه‌حکومه، کرده‌یه‌کی تیروژیستی درندانیه‌فری به‌ئیسلامه‌وه نییه، نه‌و، چ هم‌مو نه‌وانه‌ی له‌و خه‌ته‌دا نیش ده‌که‌ن، کاریکی دژ به‌دین ده‌که‌ن. به‌کرداریش ئیسلامی قاچاخ کرد له‌ئه‌مریکا، له‌ئه‌وروپا، ئیسلامی خسته قه‌فه‌سی تاوانباری که‌ئه‌و موسلمانه‌فه‌قیرانه له‌ولاتی ئیسلامی خویندا نازارداون و چون له‌وی مافی په‌نابه‌رییان پیداون و به‌خوینان ده‌که‌ن، نه‌وانه‌شیان خسته‌ئه‌زبه‌ت و عه‌زابه‌وه.

بۆچی به‌گرتوو زیاتر گرنگی به‌نووسین و بلاکراوه‌مکانی سه‌ید قوتب و عه‌بدولسه‌لام فره‌ج ده‌دا، له‌جیاتی محمه‌د عه‌به‌دو جه‌ماله‌دین ئه‌فغانی و عه‌بدولرحمان که‌واکبی؟

- نا.. وانیه، نه‌وه ماوه‌یه‌ک بوو، سالی هه‌شتاکان زۆر له‌به‌رده‌ستدا بووه، به‌لام ئه‌مرۆ پرواناکه‌م، له‌کتیبخانه هه‌مانه، به‌لام نایخوینیه‌وه، له‌به‌ر نه‌وه‌ی یه‌که‌م: وه‌رزنی به‌سه‌رچوو، دووه‌م: کاربگه‌ری و ده‌ره‌نجامی نه‌و فیکره‌ده‌رکه‌وت، له‌گه‌ل نه‌وه‌ی من سه‌ید قوتب به‌بیرکاریکی گه‌وره‌ده‌زانم، ئه‌دیبتیکی گه‌وره‌یه، خزه‌تی باشی له‌ته‌فسیری قورئاندا کردووه، به‌لام به‌مه‌عسومی نازانم، له‌و بۆچوونانه‌شدا که‌سه‌ری شیواندوو له‌خوینه‌ره‌که له‌که‌ئه‌وه که‌مه‌لگایه‌کی جاهیلیه‌و چی بکاو نه‌وه چی بکا، له‌وه‌یان به‌هه‌له‌داچوووه خوا لیتی نه‌گرئ، هه‌رچه‌نده پیاویکی به‌هه‌تیز بوو له‌به‌رامبه‌ر عه‌بدولناسرو خۆی راگرتبوو و خۆی نه‌فرۆشت.

عەلى باپير

ئىمە كىشەمان لەو دەابوو مامۇستا عەلى رابەرى
بزووتنەوومان بۆ پابەند نەدەكرا بەشوو راو بەبەرنامە

مامۆستا عدلی باپیر یه کیتکه لهو سهرکرده ئیسلامیه سیاسیانهی که ده کرێ بلیتین له ناوه راستی ههشتاکانهوه، سەنگ و پینگه په کی سیاسیانهی ههبووه، به تایبهتی له ناوچهی پشده رو رانییه، به لām له دوای راهه پرنی ۱۹۹۱، مامۆستا عدلی باپیر زیاتر له هه موو سهرکرده ئیسلامیه سیاسیه کانی دیکهی کوردستان به هۆی گوتاره کانی که خه تیبیتیکی سهرکه وتوو بوو، ههروه ها به هۆی ئه و نووسین و کتیبانی که خۆی دایناپوون، بووه جێ سهرنجی خه لک به گشتی و که لجان به تایبه تی. دووه مین کهس لهو باره یه وه که توانی سهرنجی خه لک رابکێشی مه لا کرێکار بوو، هه ردوو کیشیان گوتاره کانیا ن بریتی بوو له ره خنه بۆ ده سه لاتنی کوردی، گوتاره کانیا ن جوژیک له تونده ره ویشی له نامیز گر تیبو، ئیتر راسته مامۆستا عدلی باپیر له ناو بزووتنه وه ی ئیسلامی له کوردستاندا کاری ده کرد، به لām له راستیدا و له واقیعدا، عدلی باپیر، هیلتیکی پانی ناو بزووتنه وه بوو، توانیپووی هه مژموونیک بوخۆی، خه لکتیک له ناو بزووتنه وه بۆ خۆی گل بداته وه، ته نانه ت ئه و شکسته ی به سه ر بزووتنه وه ی ئیسلامی شه داهات له ۱۹۹۳-۱۹۹۴ و ته نانه ت هی ئه م دوایه ش، مامۆستا عدلی باپیر توانی هه خره جیک بوخۆی بدۆزێته وه و گو مرگانه په کی که مته ر بدات له وه ی زۆرینه ی سهرکرده یه تی بزووتنه وه دایان.

عدلی باپیر، که به ته مه نیش که لجه، به جوانی ده زانی سیاسه ت بکات و هه میشه ش پێ له سه ر ئه وه داده گرێ که کوردایه تی راسته قینه بۆ خه لکی مو سه لمان ئه وه یه که ئه و ده بکات.

تێبینی له سهر بژاڤه ئیسلامیه کانی دیکه ی ته نانه ت وه کو
 یه کگرتوی ئیسلامیش هه یه و، نه واته عه لی باپیر نایه وی لێژیر
 کاربگه رو کۆنترۆلی هه یچ لایه نیکدا مامه له بکات، زیاتر ده یه وی
 بزوتنه وه یه ک دروست بکات وه ک خۆی ده یه وی، سه ره رای
 به شداریکردنی له ده سه لات و حوکم، ده یه وی حزبه که ی مۆرکیتی
 کوردانه شی هه یه، که لێره دا تا راده یه ک له گه ل یه کگرتوی ئیسلامی
 لێک جودا ده بنه وه، دوا ی ئازادبوونیشی له لایه ن نه مریکییه کانه وه،
 هه ولی خۆ گونجانندی زیاتری پێوه دیاره، بۆ نمونه که ئازادکرا چوه
 هه له بجه و سه ردانی مه لا عه لی عه بدوله یزی راهه ری بزوتنه وه ی
 کردوه، به لام مه لا عه لی سه ردانی نه کردۆته وه، واته مه لا عه لی باپیر
 ئیستا باشتراقیی کۆمه لایه تی، سیاسی کوردستان ده خوێنیه وه،
 تاینده ش توانای عه لی باپیرمان باشتراقی بۆ روون ده کاته وه که ناخۆ
 ده توانی بپێته گه وره ترین حزبی ئیسلامی له کوردستان و، سوودی له
 شکسته کانی بزوتنه وه وه رگرتوه، یان نا.

به ره له وه ی نینتمات بۆ هه یچ رێکخراویکی ئیسلامی، سیاسی
 هه پێت، خه ریکی چی بوویت؟

- من له سه ره تای ته مه نه وه، وانا هه ره له و کاته ی که خۆم ناسیوه و
 شاره زاییه کم له دین په یدا کرد وه کو دینداری شه خسی، پێش نه وه ی بیه
 له خه لک بکه مه وه، له بیه ری نه وه دا بووم چۆن به پیتی نه و عه قیده و

تېروانینه ئىسلامىيەى كە من وەرمگرت، وابكەم وردە وردە پلە بە پلە خوا لە خۆم رازى بكەم و چۆن دىندارى و موسلمانىتى بكەم. دوايى وردە وردە تىگە يىشتىم لە ئىسلام قولترو فراوانتريوو، ديارە بە پلەى يەكەم لە بەر روشنايى قورئان و سوننەت، پاشان لە بەر روشنايى كتيب و بەرھەمى زانا پان، ئەو راستىيەم بۆ دەرکەوت كە ئىسلام وەك چۆن داواى پابەندى شەخسى لە مەرۆف دەكات كە لە زاتى خۆيدا بە دىنەو پابەندى، داواى پابەندى كۆمەلئىشى لىدەكات. وانا بۆم دەرکەوت ئىسلام وەك چۆن كۆمەلئىك ئەركى تىدايە، بە ئىنسان وەك تاك لە خودى خۆيدا جىبەجى دەكرى، وەكو ئىمان، عەقىدەو عىباداتى شەخسى، ھەندى خورەوشتى شەخسى، خۆياراستى لە گوناح و چاكە كارى شەخسى و خۆرازاندنەو بە سىفاتى باش كە ئەوانە بە تاك جىبەجى دەكرى، وىراى ئەو ھەش كۆمەلئىك ئەرك و فەرمانىش ھەن كە بە ئىنسانىك جىبەجى دەكرى، لە كاتىكدا تاكىك دەبى لە كۆمەلئىكداو دەبى ھەموو بە يەكەو دەسبار بۆ يەكتر بگرن، يانى ھەر لە سەرەتاوە من ئەو حەقىقەتەم بۆ دەرکەوت و ئەو ھەش پالى پىتوھنام كە لە بىرى ئەو دەبم رىكخراوىكى ئىسلامى بنىات بنىم، لەو ناوچەيەى كە زياتر تىيدا دەژيام كە ناوچەى بىتوتىن و پشدر بوو، ھەندى خەلك، برايانم و ھاوړپىيانم لە خۆمەو دەئالاند، ئەو ھى كە كاتى خۆى فەرەيەكى دىكەى ھەبوو، بۆ نمونە شىوعى بوو، ياھەر شتىكى دىكە بوو، قسەم بۆ دەكرد، نامۆزگاريم دەكردو ئىسلامم

تتیده گه یاند، ئەو له سالانی کۆتایی هەفتاکان بوو، چونکە من له پۆلی بەکەمی سەرەتاییەوه که ئەو کاتە تەمەنم ٦ سالان بووه موتالە عەو خۆیندنه وەم بووه، لهو کاتەوهی که چوومه پەیمانگای ئیسلامی، تەوه جوهی ئیسلامیم بۆ پەیدا بوو.

چی وای لیکردی بچمە پەیمانگای ئیسلامی، له خێزانیتکی ئایینی بوویت، یاخۆت؟

- من باوکم و دایکم نەخۆیندەوار بوون، بەلام خوای پەرورەدگار دەفەر مووی، (فطره الله التي فطر الناس علیها)، له روانگهی ئیسلامهوه هەموو مرۆڤتیک بە فیترەت و بە سروشت خواپەرست و خواناسه، ئەگەر ژینگه و زەمینه یهکی بۆ بره خستی که رووبکاته خوا ئەو ئاماده بیه خواپەرستییهی زیاتر تیدا دەپشکوێ. من باوک و دایکم و باپیرم و نەنک و هەموو خزمەکانم بەدین و نوێژکەر بوون، بەلام نەخۆیندەوار بوون، دەتوانم بڵێم له سەرەتادا دیندار بیه کهم شتتیکهی فیتری بوو، بەبێ حالیبوون له ئیسلام و قورئان و سوننەت، چونکە من هەر له قوناعی سەرەتایی نوێژم دەکرد و رۆژووشم دەگرت، هەر ئەو هەستەش پالی پێوه نام بچمە پەیمانگای ئیسلامی، مامۆستا و فەقییه کانیس که تیکه لیم له گه لیان هه بوو، چونکە من قوتابی بووم، فەقی نەبووم، رەنگه ئەوانیش کاریگه رییان له سەرم هه بووبی، ئیتر دوایی که چوومه پەیمانگای ئیسلامی تەفسیرم خۆیند، حەدیسی پێغه مبهەر (د.خ) و فقه و عەقیدەهی ئیسلامی و چۆنیهتی قورئان

خویندن و (اصول فقه)، ئەوانەم خویند.

ئینتەمات بۆ رێکخراوتکی سیاسی - ئیسلامی بۆکە

دەگەریتەوه؟

- سەرەتا ئینتەمایەکەم بەشیتۆیەکی غەیرە رەسمى بوو، بەشیتۆیەک ناوم لە خۆنە نابوو کە ئەندامیکم، بەلام بە کردەوهی هەبووم. ئەمە دەگەریتەوه بۆ سالی ١٩٧٩، ئەو کاتە کە لە نامادەیی پەیمانگای ئیسلامی دەمخویند، لە کۆتایی خویندنم دا بووم کە هەست و نەست و ئاراستە ئیسلامی لای من دەستیپێکرد، لەگەڵ کۆمەڵێک لە مامۆستا و خەڵکی رۆشنبیر لە سلیمانی یەکرمان دەبینی، لەو بارەوه راویژمان دەکرد، بەتایبەتی دواى شکستی شۆرشى ئەیلول، بۆشاییەکی سیاسی دروستبوو کە هەر کەسەو هەولێدەدا بەشیتۆی تێروانینى خۆی پری بکاتەوه. ئێمەش وەکو ئیسلامی بیرمان لەوه دەکردەوه کە رێکخراوتکی ئیسلامی هەبێ، بەهۆیەوه بەرگری لە مەزلومەت و بوونی کورد بکەین و بەرامبەر رژیمی بەعس بووەستینەوه، پاشان کاری ئیسلامی بکەین و بانگی خەڵک بکەین بۆ ئیسلام و دینی تێیگە یەنین، ئەو خەڵکە راستە موسلمانە، بەلام لە دین تێنەگە یشتوو، تێیگە یەنین و پەرودەى بکەین. کەواتە دەتوانم بلێم ئینتەمایەکە لە ١٩٧٨ - ١٩٧٩ چەکەرەى داو دەستیپێکرد.

- بەلام لە هیچ حزب و گروپێک نەبووی؟

- نەخیر... لە ١٩٨١ - ١٩٨٢ ئەو کاتە بزوو تنەوهی پەيوەندی

ئىسلامى ھەبوو كە لە سالى ۱۹۷۸ ۋەكو نەوا تىك دەستپىت كىردوۋە،
 من لەو كاتەو بەكردەو تىدا بووم، بەلام بەرەسمى نا، چونكە ھەندى
 ئىشكالم لەسەر ھەندى شتيان ھەبوو، دەمگوت من ھاوكارىتان
 دەكەم، بەلام بەرەسمى تىيدا ئەندام نابم.

واتە پەيوەندىت لەگەلىان ھەبوو؟

- بەلى.. بەكردەو ھەش ھاوكارىم دەكردن. ئەو كاتەى لە ۱۹۸۴ -
 ۱۹۸۵ لە رژىم قاچاخ بووم، مالم چوو سەرسىيان، دوایی مالم چوو
 ماخۆ بىزان، ئەوانەى كە ھاموشۆى ئەو دىويان دەكردو ئەوانەشى كە
 لەو دىوۋە دەھاتن، لە مالى ئىمە دەھوانەو.

مادام ھاوكارىان بووت، چۆن بوو ئىنتىمات بۆيان نەكرد؟

- ھەندى ئىشكالم لەسەر شىوۋەى كار كىردىيان ھەبوو. من پروام
 واپوو و دەمگوت جارى بارىكخستنه كانغان بەھىز بکەين، بارىكخستن
 ھەبى، من خۆم كارى رىكخستنم ھەر دەكرد، بەلام ۋەكو شتىكى
 تاكى، من دەمگوت ئەو خەلكەى ئىمە راستە موسلمانە، بەلام لە دىن
 تىنەگە ىشتوو، گرفتى ھەر ئەو نىيە چەكى پى نىيە، بەلى پىوستە
 چەكدارمان ھەبى و لە خەباتى رىگارىخوازانەى مىللەتەكەماندا
 بەشدارىين، بەلام دەبى رىكخستنە كانىشمان بەھىز بکەين و ئەم
 خەلكە ھۆشيار بکەينەو. دەمگوت ئەو خەلكە ھەموو بەسەر جاش و
 ئەمن و موخابەراتدا ماوئەتەو، خۆ دەبى ئەو خەلكە تىبگە يەنەين كە
 كاكە ئەو ھەرامە، من ئەوكات زۆر بەئاشكرا دژابەتى رژىم دەكرد،

فتوام دا که جاشایه تی حه رامه و جزۆرێکه له دین وه رگه ران، سیخوری حه رامه . ده مگوت پتۆیسته ئه و خه لکه هۆشیاریکه یه وه، ئه گه رنا سودی چیه ئیمه ؟ چه کمان پێ بی و له ده ره وه بین، به لام خه لک هه موو له گه ل رژیتمدا بی. هه ندی شتی دیکه ش هه بوون که ره نگه من تیبینم هه بوو پێ له سه ره هه ندیک له وانهی له نیو کاره که دا هه بوون، له سه ر راستی و کارامه بیان دلتیا نه بووم، به چاکم نه ده زانی بچمه ناو وه زعیکه وه تیبدا به رچاو روون نیم.

پیش ئه وهی ئه وان هه بن، ئیخوان موسلمین هه بوو، که ئه و کاته به نه ئنی کاریان ده کرد، ئه گه رچی له عێراقدا خۆیان ته جمید کردبوو، به لام له کوردستاندا وجودیکیان هه بوو، چۆن بوو بیرت بۆ ئیخوان موسلمین نه چوو؟

- ئه وه نه دی من ئاگادار بم، ئیخوان له کوردستان وجودی ریکه خراویان نه بوو، وجودی فیکرییان هه بوو، ئه وان به فه رمانی مه کته بی ئیرشاد له سالی ۱۹۷۰ کاری خۆیان وه ستاند، هه تا له سالی ۱۹۹۱ به فیعلی ده ستیان به کار کرده وه وه کو ئیخوان موسلمین خۆیان ئاشکرکرد، به لام له بهر ئه وهی مامۆستا سه لاحه دین و مامۆستا سدیق بیروریان له یه کدی جیا بوو، ئه و کاته ناویان لیترا خه تی یه ک و خه تی دوو... جامن بۆیه بیرم له ئیخوان نه ده کرده وه، چونکه هه میشه با وه ڕم وابوو، کارێک له ناو میله تیکدا بکری، پتۆیسته هه لقاوی واقیعی ئه و میله ته بیت، من به پتۆیستم

زانپوه له رووی فیکری و نه ده بیاته وه سود له ئیخوان وه ریگری، به لام به هه لاهم زانیوه له ریکخراویکدا بم که ته وجیهاتی له دهره وهی کوردستانه وه بو دی.

نه وه ریک وهک نه وه نییه چۆن ده لئین حیزی شیوعی هه مروی سه ر به حیزی شیوعی سو ئیه تی بوون، ئیخوان موسلمینیش هه مروی سه ر به ئیخوان موسلمینی میسر بوون. . نه وه ده کری وه کو یهک به راورد بکرتن؟

- تاراده یهک ده کری، هه ر بو به ش ده بینین حیزی شیوعی له واقیعی کوردستان و عیراقدا، له بهر نه وهی زیاتر به سیاسه تی یه کیتی سو ئیه ته وه پابه ندبوو، ته ماشا ده که ی که منتر توانی مو رکیکی خو مالی وه ریگری و خه لک زو ر متمانه ی پی بکا و دلئ پی خه وش بی و له گه لیدا ته فاعول بکا. هه لبه ته له رووی فیکریه وه قوتابخانه ی ئیخوان موسلمین قوتابخانه یه کی ده وله مه نده، هه موومان سو دمان لئی بینپوه و لئیان به هره مه ندبووین، به لام به دلنیا ییه وه حه سه ن به ننا و سه ید قوتب ره حمه تی خوایان لی بی، نه گه ر له کوردستان بو ان، پیتموایه به له بهر چا و گرتنی واقیعی کوردستان بیریان ده کرده وه و ره نگه زو ر له میکانیزم و شیوازه کانی کارکردنی خو بان که له میسر دا به پره و بیان ده کرد، ده یانگو ری.

پیتوایه ئیخوان نه وه مو رکه نا کوردستانیه یان پتوه ماوه؟

- من پیتموایه بریانی یه کگرتوو تاراده یه کی زو ر مو رکی

کوردستانیان هه‌رگرتوه، خوشیان ئینکاری له‌وه ناکه‌ن که په‌یه‌ندیان به‌برایانی دیکه‌یان هه‌یه، به‌لام نایا برایانی به‌کگرتوو تاچ راده‌یه‌ک له‌وه‌دا نازادن که کاری ئیسلامی له‌ کوردستاندا واقیعی میله‌تی موسلمانان کوردستان بێ، نایا تاچ راده‌یه‌ک له‌وه‌دا ریگه‌یان پیده‌دری، ئه‌وه جیی قسه‌ لی‌کردنییه.

به‌ر له‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌ی په‌یه‌ندی ئیسلامی دروست بێی راپیته هه‌بوو، واپزانه‌ی شیخ عوسمان و ئه‌وانه‌ی دروستیان کردبوو، ئه‌وه راپیته‌یه دوایی بوو بزوتنه‌وه‌ی په‌یه‌ندی ئیسلامی...

- نا، نا، هه‌ر بزوتنه‌وه‌ی په‌یه‌ندی ئیسلامی بوو، پێیانده‌گوت (حرکه‌ی رابطه‌ی الاسلامیه). هه‌ر ئه‌وه‌ بوو که له‌ (١٩٧٨) وه‌کو نه‌وات دانرا، من به‌کی بووم له‌وانه‌ی ئاگاداربووم له‌ دامه‌زراندنی نه‌واته‌که‌ی، به‌کی‌کیش بووم له‌وانه‌ی به‌کرده‌وه‌ به‌شداربووم، به‌لام به‌رهمی نا، دوایی له‌ سالی ١٩٨٧ من پێشنیارم بۆ جه‌نابی مامۆستا مه‌لا عوسمان کرد، پێش ئه‌وه‌ی مامۆستا بچیته‌ ده‌ره‌وه، له‌ هه‌له‌بجه‌ سه‌ردانی‌کم کرد، گوتم مامۆستا پێویسته‌ ئه‌وه بزوتنه‌وه‌ی په‌یه‌ندی ئیسلامیه‌ فراوانتر بکه‌ین و ئه‌وه په‌یه‌ندی‌ه‌ش له‌ناوه‌که‌ لاده‌ین و بپیته‌ بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی، ناوه‌که‌ی گشتگیرتره، وه‌کو ده‌گوترا بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی له‌ پاکستان، بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی له‌ تورکیا، یا له‌ عێراق، بابلێن بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی له‌ کوردستان عێراق. ئه‌وه‌بوو دواتر وشه‌ی په‌یه‌ندی‌ه‌که‌مان لی‌کرده‌وه‌و ناوه‌که‌

گۆزا.

باشه تۆ ئىنتىمات نەبوو، چۆن ئەو پېشنيارەت كىردو ئەوانىش

جىبەجىيان كىرد؟

- من وەك گوتىم بە كىردەو لە ئىشە كاندا ھەبووم، بەراستى ئەوان زۆربان پىخۆشبوو لەناو كارەكەدا بىم، بۆ نمونە لە سالى ۱۹۸۵ سەردانىكى مامۆستا مەلا شىخ محەمەدم كىرد، ئەوكاتە رابەرى بزوتنەو ھى پەيوەندى ئىسلامى بوو، ئەكات مالىم لە سنە بوو، مامۆستا زۆر تەكلىفى لىكردم و گوتى فلانە كەس خۆ تۆ لە ھەموو ئىشە كانماندا بە كىردەو ھەيت و پىشتگىرمان دەكەى ئەو برايانەى ھاموشۆت دەكەن بۆ رىكخستنى ناو ھەو، تۆ دەيانگە يەنى و ئەوانەى دىن بۆ لامان لە رىتى تۆو دىن، بە تايبەتى ئەوانەى لە قولى پشدرى بىتوتنەو دىن، منىش گوتىم مامۆستا جارى عەقلم ناىبىرى، ئەو ھەو من ئامادەم بۆ ھەموو شىتىكى كىردەى، بەلام جارى پىتمخۆش نىبە. قسەى خۆمان بى راستە رابەرو ئەو شتانە نەبووم، بەلام خەلكىكى زۆر پەيوەندى بە من ھەو، خەلكىكى زۆر لە ژىر كارىگەرى من دابوو لە رىگەى كىتەبە كان و وتارە كان و ئاراستەو وانە كانمان، واتە بەدەردى كىبرا دەلىق منىش ھەرەكە تىك بووم لەو ناوچە يەى لىنى بووم و لە شوپنە كانى دىكەش كەم و زۆر خەلكىك ھەبوو لە ژىر كارىگەرى فىكرو بۆچونە كانى من دابوو.

تۆ لە سالى ۱۹۸۵ چوى بۆ سنەو كوردستان جىبەجىيان بوو؟

- نا، من به سه‌فهر چووم، برایانی بزووتنه‌وهی په‌یوه‌ندی ئیسلامی ته‌کلیفیان لیکردم، گوتیان ته‌گهر سه‌فهر ییکمان بو بکه‌ی بۆ لای جدنابی ماموستا شیخ محهم‌ده‌وه‌ندی کاری ریکخراوه‌یی و شت بوو که من ده‌متوانی بیانکه‌م، ته‌وه‌یه‌کتی بوو له‌و شتانه‌ی که وه‌ک گوتم به‌کرده‌وه تیدا بووم، به‌لام به‌رهمی نا.

له‌ سالی ۱۹۸۷ که بووه بزووتنه‌وه‌ی ئیسلامی، نه‌وکاته‌ش هه‌ر ئینتمات نه‌کرد؟

- با، نه‌وکاته‌ی من چووم به‌رهمی به‌یعه‌تم به‌ ماموستا مه‌لا عوسمان کرد، به‌رحمه‌ت بی نه‌وکاته له‌ ئوردوگای سه‌ریاس بوو، به‌س ئیمه نه‌وکاته بنکه‌و باره‌گامان له‌ قه‌لاتوکان دانابوو، ئیمه وجودی خۆمان زیاتر له‌وه ده‌بینی که ده‌بی له‌م دیوه‌ بین، له‌ کوردستان بین، من دوایی ماله‌که‌ی خۆشم بو قه‌لاتوکان هینایه‌وه، چونکه هه‌میشه قه‌ناعه‌تم وابوو ئینسان ده‌بی له‌و شوینه‌ی که کاری تیدا ده‌کا، مال و مندالیشی له‌وی بیت، بو خۆشت له‌گه‌ل ته‌و پشیمه‌رگه‌و خه‌لکه‌ دابی که ئیش ده‌که‌ن و ناگات له‌ واقیعه‌که‌یان بی، له‌ موعاناتیان بی، تییان بگه‌یی و لیت تیبگه‌ن و بتوانی له‌ نزیکه‌وه ئاراسته‌یان بکه‌یت.

له‌ سالی ۱۹۸۷ به‌ ماموستا مه‌لا عوسمانم گوت؛ ته‌وه بو خۆت ده‌زانی خه‌لکیک له‌ ناوچه‌ی ئیمه له‌سه‌ر من وه‌ستان و به‌منه‌وه په‌یوه‌ستن، من ته‌وه به‌یعه‌تت پیده‌ده‌م که کاریکه‌ین بو ئیسلام، کار

بکهین بۆ میللهت له ژێر ئالای بیداعی ئیسلامیدا، دیار. ئەویش زۆر زۆری پێخۆشبوو. ئەوکاتە گەرامهوه بۆ ناوچهی بناری قەندیل که لهوئێ بنگه و باره گامان دانابوو، ئیمه پێش ئەوهی بهیعهتی مامۆستا بکهین، باره گامان دانابوو.

ناو گۆڕینه که چۆن بوو به بریاربوو، یا کۆنفرانستان بهست؟

- ئەوهش پێویستی به تەفاسیلیکه، بزوتنهوهی پهیوهندی ئیسلامی که گۆردرا بۆ بزوتنهوهی ئیسلامی، ههه له سه ره تاوه بهو شیوهیه نه بووه بۆی حیزبکی رێکخراوهیی به سه رو به رو توکمه و توندوتۆڵ و کۆنفرانس و کۆنگرهی له جیتی خۆیدا بووبی. من پێشنیارم کردبوو، مامۆستایان و کادیران و هه موویان زۆریه ی ئەندامانی سه رکر دایه تی کۆبوونه وه و ناوه که یان گۆڕیبوو.

به پیتی ئەو نزیکیهت له بزوتنهوهی پهیوهندی ئیسلامی، رۆلی ئێران له دامهزراندنیدا چی بوو؟

- له سه ره تای دامهزراندنیه وه ئێران رۆلی نه بوو، چونکه وهک گوتم له (۱۹۷۸) وه هه بوو، ئەوکاتە من له پۆلی پینج و شهشی ئامادهیی بووم، هینشتا شۆرشی ئیسلامی ئێران نه کرابوو، ئەوهی وای له من و مامۆستا و کۆمهڵیک خه لک کرد بیر له دروستکردنی بکهینه وه ئەو بۆشاییه سیاسییه بوو که له دوا ی شکستی شۆرشی ئەیلول دروستبوو، ههروه ها ئەو زۆلمه ی به عس له کوردی ده کرد، به لام دواتر به دنیاییه وه وهک چۆن هاوکاری پارته ی و یه کیتی کرد،

ھاوکاری پەيوەندى ئىسلامى و دواتر بزووتنەوہى ئىسلامىشى
کردوہ.

رەنگە ھى بزووتنەوہ زياتر بى لەبەر ئەوہى حەرەگە بەگى ئىسلامى

بوہ؟

- نەخپىر، ھى پارتى و يەكيتى زياتر بوہ، واقىعە و پىچە وانەوہ
ناكرىتەوہ.. راستە ئىمە بزووتنەوہ يەكى ئىسلامى بوپنە، بەلام
كۆمارى ئىسلامى ئىران كۆمەللىك سىياسەت و بەرژەوہەندى خۆى
ھەيە، لەوانە يە ئىمە نەمانتوانىبى بەرژەوہەندى يەكەنى ئەوان
بەيتىنەدى. باشتىكت بۆ بگىپمەوہ، لە سالى ۱۹۸۷ يەكەم سەفەرم
بوو، ئىمە بارەگايەكمان لە قەلاتوكان لە بنارى قەندىل دانابوو،
لە يادەمە لىپرسراوى قەرارگاي رەمەزان كە ناوى زولقەدر بوو كە ئىستا
بەرپرسىكى پايە بلندە لە كۆمارى ئىسلامى، لەوئى بوو، مامۆستا
مەلا عوسمان و كۆمەللىك مامۆستاي دىكەش لەوئى بوون، منىش
نەوكاتە فەرماندەى ھىزى ھەمزە بووم، ئەندامى سەركردايە تىش بووم،
لەوئى مامۆستا مەلا عوسمان فەرمووى فلان كەس تۆ دەتەوئى بچىە
قەلاتوكان و لەوئى بارەگاتان داناوہ، ئەوہ ئاغاي ذوالقدر داوا دەكا
ھەندئى پاسدار لەگەل خۆتان بۆ ئەوئى بەرن، منىش گوتم جا مامۆستا
ئىمە جارى ھىچمان بۆ ئەو مىللەتە نەكردوہ، چۆن دەبى ھەر لەرئوہ
پاسداران لەگەل خۆم بەرم، ئەوہ بە كەلك نايتت، ئاغاي
(ذوالقدر) ىش گوتمى ئاخىر چۆن دەبى پارتى و يەكيتى بۆ كۆمارى

ئىسلامى له ئىتوھ دىلىسۆزترین، ئەوان پاسداريان بردووه، جا بەراستيش برادەرانى پارتى پاسداريان بردبووه ئەو سەرى دنيايى، يەكئىتى بردبوويانە ئەو سەرى دنيايى، منيش گوتم ئەوجا ھەر كەسە بە عەقلى خۆى بەرئوھ دەچى، دوايى برادەرانى پارتى و يەكئىتى خەباتيان كرددووه و رۆلئىكيان بينيوھو خەلك دەياناسى، بەس ئىمە جارى چىمان نە كرددووه، بسم الله پاسداران لەگەل خۆم بىم، بە كەلك نايى. بووھ مشتومرمان، مامۆستا مەلا عوسمان گوتى جامن دەلئىم بىبەو ئەوئىش تەبعەن رابەربوو، منيش گوتم ئاخىر مامۆستا من شارەزاي ناوچەكەم، دەزانم بە كەلك نايىت، نەچومە ژئىريار، دوايى ذوالقدر گوتى ئاخىر چۆن پاسدار لەگەل خۆت نابەى، ئەوھ رابەرتانەو دەلئى بىبە، من گوتم راستە ئەو رابەرە، بەلام من دەزانم واقىعەكە بە كەلك نايىت. وەللا دياربوو ئەوئىش لەگەلم كەوتە مشتومر، منيش تۆزئى فارسىم دەزانى، گوتى ئاخىر چۆن نابەى، گوتم لەتەكە پاسدارئىكىش نابەم، ئىتەر ئەو تورەبوو گوتى ئەوھتەو ھىنە بە كۆمارى ئىسلامى، چونكە خۆ پاسدار لەت ناكرى، گوتم ديارە جەنابت زانستى بەلاغەتت نەخوتىندووه، ئەگەرنا وەختىك شتىك دەبەسترتتەوھ بە شتىكى مەحالەوھ، يانى ئەو شتە ناكەم، ئەگەرنا مەبەستم تەوھىن نىپە، گوتى باشە ئاخىر ئەگەر تۆ پاسدار نەبەى، ئىمەش چەكتان نادەينى، منيش گوتم جا چەكى ئىتوھەمان ناوى، چەكمان ھەبەو لەسەر پىتى خۆمان دادەنىشىن، ئىمە بپارمان داوھ

خهبات بکهین دژی به عس و بهرگری له میلله تی خویمان ده کهین، هاوکاریمان ده کهن سوپاستان ده کهین، پی گه شه ده کهین، به لام هاوکاریمان ناکهن، نیمه کاری خویمان هدر ده کهین، به قه دهر توانای خویمان. نیتر پاسدارم نه برد، هه لبهت چه که کانیشمان وه رنه گرت، به لام نه وان هاوکاری بزووتنه وهی ئیسلامیان ده کرد، وهک چۆن هاوکاری پارتی و یه کیتیبان ده کرد، چونکه بهرژه وهندی خوشیان له وه دابوو، نه وان له گه ل رژیم شهریان بوو، ئی نالین دوزمنی دوزمنم دۆسته.

ئه وکاته بۆچی هه ولتان نه دا ئیخوان به یئنه ژیر پالی خویمان له کاتیکدا ئیوه بزووتنه وه یه کی چه کرداری بوون، نه وان ته نها له ئیران دابوون، له ناو ئۆردوگاگانی ئیراندا بوون، له ناو ئاواره کان؟

- هه ولتماندا، هه ندیکیش له و برایانه ی که هاتبوونه نیو بزووتنه وهی ئیسلامی برایانی ئیخوان بوون، کاک حاجی قاسم و خه لکی دیکه هه یه ئه ندامی سه رکرده تی کۆمه لئ ئیسلامیه، کاتی خۆی برایانی ئیخوان بوو، خه لکی دیکه شمان هه بوو، بزووتنه وهی ئیسلامیمان له کێ پیکه یئنا، له و گه نج و خوینده وارو خه لکه موسلمان و ئیسلامیه ی که شتیک له ئیسلام حالی ببوو، به لام دیاره هه موویان نه هاتن، نه وان دیاره رایه کی دیکه یان هه بوو، پییانوابوو چهک هه لگرتن باش نییه، نه وهش پیماویه زیاتر ته و جیهاتی مکه ته بی ئیرشادیان بوو، بۆبه من ده ئیم شتیک هه لقلولوی واقیعی نه و شوینه نه بی، به ئیجتیهادی خه لکی نه و شوینه بهرپوه نه چی، هه رچۆن بی،

شتی تېده که وې، چونکه پيموايه ئیستا برايانی يه که گرتووی ئیسلامی بوئوکاتی په شیمانن، که نه گهر به شدارییان کردبا له خهباتی رزگاری نه ته وده که بیان به ته ئکید ئیستا پارتی و یه کیتی پتیا ننه ده گوتن بوونه ته حازرخوړی بهر سېبه ری، چونکه ئیستا زورجار واده لین، هه لبه ته من نه وده شم پت هه له یه، بلتی هه رچی دوینی ته قه ی نه کردبې له شاخی، نه وړو نابی نانی بخوا له شاری، مه به ستم نه وده یه نه وان ئیستا په شیمانن بوئوکاتی، نه گهر نه وکاتی چوار ته قه بیان بکردبا، وه کوئیستا ئیمه درتیره پېده ری بزوتنه وده ی ئیسلامین، ده یانگوت کاکه ئیمه ش به شداریوین، مادام له ناخوشیه کانیش به شداریوین، با له خوشیه کانیش به شداریین، هه رچه نده ئیمه له خوشیه کان مه حرومین.

راسته مه لا کریکار له ۱۹۸۷ له پاکستان بوو، که له سالی ۱۹۸۸ هاته وه چوه ناو بزوتنه وه یه کسه ر کرا به نه ندای نا وده ندی شوررا!

- به لئ و ابوو، پیتشر له پاکستان بوو.

پیتشر بو خویندنی ئایینی چووبوه پاکستان یان کاری دیکه؟

- قاچاخ بووه له رژیم، وه کو زور خه لکی دیکه چووبوه پاکستان، ما وده یک له ئیران بوو، دوایی چووبوه پاکستان، زیاتر رهنه گه بو خویندن چووبیت، ئینجا دوایی له ۱۹۸۸ هاته وه ناو بزوتنه وه.

ده لئین له ۱۹۸۸ هاته وه بووه نه ندای سه رگرایه تی له بزوتنه وه،

بهلام پيش راهرين جيا بٻڙوه گروپه کي دروستگر دٻو به ناوي الجماعه
الاسلاميه و دواتر له پايزي ۱۹۹۱ هاتوه نار بزوتنه وه؟
- من هينامه وه ناو بزوتنه وه.

بٻڙي جيا بٻڙوه؟

- ٽيمه زوريه مان هر له سه ره تا وه تي بي نيمان هه بوو له سر
هه لسو که وتي هه نديک له سه رکرده کاني نه وساي بزوتنه وه ي
ٽيسلامي، به تا يبه تي ماموستا مه لا عه لي و نه وانه، جا نه ويش وه کو
ٽيمه تي بي ني هه بوو، بهس نه و پٽيو ابو به وه چاره سر ده کري، شتيک
جيا کاته وه، من پٽيو ابو ده بي خه لک تي بگه به نري و شته که
له ني خوځدا چاره سر بکري، نه که به ليک جيا بو نه وه، نه وه بوو
ماوه يه که جيا بٻڙوه که مانگيک يا زياتري خياند.

ده بي زياتر بي، چونکه له پايزي ۱۹۹۱ هاتوه ناو بزوتنه وه؟

- نا، نه وه بوو من چووم، نه وکاته له قه زاي سوژان بوو، له وي
سه ربا زگه يه کيان هه بوو، چووم قسم له گه ل کردن و هيناومه وه ناو
بزوتنه وه.

بهلام هه ندي سر چاوه ناماژه به وه ده دن که عومر عبدولر حمان
نه ميري جماعه ي ٽيسلامي يه ميسر ده وري هه بوو له هينانه وه ي
مه لا کري کار بو ناو بزوتنه وه؟

- هيچ نه سل و نه ساسي نييه، نه وه هر له وي نه بوو.

رهنگه به نه تسالات؟

- نەمزانیو، چونکە من چووم، قسەم لەگەڵ خۆی کردو رازیم کرد
کە بێتەو، ناو بزووتنەو، ئیسلامی و ئەو شتە واز لیبێت، ئەو بوو
دوایی کردمان بە مەسئولی مەکتەبی عەسکەری.

لە هەلبژاردنی ۱۹۹۲ مەلا عوسمان خۆی هەلبژارد بۆ رابەری، لە
کاتی کدا تەسەور دەکرا کە مەلا عوسمان دەرنەچێت لەبەر ئەوەی کاک
مەسعودو مام جەلال سەرۆکی دوو حیزبی زلهێژن لەرووی جەماوەری و
لەرووی دەنگدانەو، ئەگەر دەربچن یەکیەک لەوانە دەردەچن، ئایا ئەو
لەژێر گوشاری ئێران بوو یان لەژێر فشاری سەرکردایەتی بوو، یا هەر
بەریاریکی تاگرەوانە بوو؟

- پێتوانم زباتر لەرووی ناواقیعیی مامۆستا خۆی و، هیندیکی
لە خەڵکی دەورووبەری خۆی بوو، من یەکیەک بووم لەوانە ی رای
پێچەوانەم هەبوو، دەمگوت شتیکی راست نییە، با رەئی بۆ کەس
نەدەین ئەگەر قەناعەتمان بە کەس نییە بێتە رابەر، بەلام تاریکەشەو
سەر لە ئێوارە دیارە، تۆ کە دەزانی دەرنەچێت، بۆچی خۆت
هەڵدەبژیری، ئەو بۆ ئێمە دەبێتە جوۆرێک لە شکست و هاتەدواوە،
بۆیە من لەگەڵ نەبووم، بەلام دیاربوو مامۆستا قەناعەتی وابوو، یان
هیندی خەڵک رایان وابوو، چونکە مامۆستا هیندی شتی دەکرد
شەرت نەبوو بە قەناعەتی خۆی بێ، رەنگە هیندی خەڵکی دەورووبەر
وایان پێ چاک بووبێ، یاخود رەنگە تیروانیشیان وا بووبێ کە
لەوانە یە مامۆستا دەنگ بێت.

واته به زۆریه ئه ئه ئامانی سه رکردایه تی یا که مینه ی ئه ئامانی سه رکردایه تی نه بوو؟

- نه خیر نه وه نه بوو، به لام من له گه له نه بووم، له یادمه گوتم به شتیکی دروستی نازانم نه که له رووی شه رعیه وه، به لکو له رووی نه وه ی که ئامانج به ده ستنا هینتی.

له هه لپه زاردنی ئه وکات ئه سخوان که هیشتا نه بوو بونه حیزب، یه که گرتوو دروست نه ببوو، ئه وان له گه له ئه یه به شدارییان کرد، ئه وه دهنگه ی هیناتان هی هه ردوولاتان بوو، ئه وه دهنگه یه تانه وایکرد بزووتنه وه که هه ست ده کرا دوای راهه رین زیاتر به ره و تونده روی ده چوون، وه کو به تیی حیسابی بۆ یاسا نه ده کرد، به ئاره زوی خۆی ده جوولایه وه، وه که چۆن پارتی و یه کیتی حیساب بۆ یه که تر نه ده کرد، ئه ویش ده یویست حیسابییان بۆ هه ردووکیان نه کا، ئه وه له بهر نه وه نه بوو که دهنگی له حیزبه به چوکه کان زیاتر هینابوو، بۆیه وایده کرد؟

- پیموانییه له وه وه بووبتی، دهنگه زیاتر له وه وه بووبتی ئه وکاته بزووتنه وه ی ئه سلامی وه کو گوتم له سه ره تاوه چونکه به شیوه یه کی ربه که خراوی تونده و تۆل و تۆکه وه به رچا و پروون بنیات نه نرابوو، زیاتر ته جه موعیک بوو، من ئه وکات کتیبیم ده نووسی، یه که یک له کتیه کان ده ردو ده رمانی بزووتنه وه ی ئه سلامی بوو، به راشکاوی ده مگوت بزووتنه وه ی ئه سلامی ته جه موعیک ئه سلامیه، کۆمه له خه له کیک

کۆبونو نه وه ته سه ره بهک، به لام کۆمه لێک پره نسیپ و مه فاهیمی ئەساسی بۆ ههر رێکخراوو حیزبێک پێویسته له سه ری کۆ بن، ئیمه له سه ره ئه وه کۆ نه بووین کۆمه لێک تیروانین و تیگه یشتنی دژ به یهک و لێکجیا هه یه ده رباره ی هیندی مه سائل که پێویسته به کبخری.

واته وه حده یه کی مونسه جیم نه بوو؟

- وه حده ی فیکری نه بوو...

ره نگه سیاسیش نه بووی؟

- جا نه گه ر فکری نه بوو، سیاسهت له سه ر فیکر بنیات ده نری.

له شه ری بزووتنه وه و یه کیتی دا پالنه ریکی ده ره کی نه بوو که ئه و شه ره له گه ل یه کیتی دروست بی مه به ستم ئه وه بوو پشتگیریه کی ماددی و مه عنه وی هه بوو بۆ بزووتنه وه، چونکه به راستی ده زانرا شه ره که دژراوه، له بهر ئه وه ی بزووتنه وه ده رحه قی یه کیتی نایهت ئیوه ته سه ورتان ده کرد پالپه شتییه کی ماددی و مه عنه وی گه وره تان له پشته، یا حزبیکی پشتگیریتان ده کا بۆیه شه رتان کرد یا هه ر شه ره که دروست بوو بۆ خۆی؟

- ئه وه کاتێک ئه و پر سه یاره ده بی بکری که تو شه رت کرد بی، به لام که شه رت پی فرۆشرا بی، نالین ئه و شه رهت چۆن کرد، چونکه شه ره که ی پی فرۆشرا وه. ئیمه زنجیره گرژی و تیکه له چوونیکمان ببوو له گه ل یه کیتی، هه لبهت پێشبینی ئه وه م کرد، ئه و کاتی یه کیتی و پارته ی بۆ یهک ده ستیان له سه ر په له پیتکه بوو، پێشبینی ئه وه ده کرا

تیکه لېږتین. من همیشه به بریانی خومان و به ماموستا مه لا عوسمانم دهگوت، با دان به خودابگرین و نهو شهره ی که به نیازه له نیوان پارتی و به کیتیدا بکری با نه ئالتیریتته ئیمه. روژتیک ۵ برای ئیمه به بازگه ی کفری داده چن، به کیتی ته قه یان لی ده کاو نه و ه بوو که کوژران (جا من به هی خومان و غه یری خومان ده لیم کوژران، چونکه له قورئاندا استشهد نه هاتوو ه هر کوژرا هاتوو). جه نازهی یه کتی لهو بریانه هینرایه وه بو رانیه، ماموستا مه لا عوسمان پر یاریدا که ده بی نهو جه نازیه به مه راسیمه وه بنیژری، ده بی خویشاندانی بو بکری به ناو بازاری رانیه داو بچینه سه ر گوړستان، من نهوکاته خولیکم کردبووه له رانیه له سه ر نه شکه وتانه وه ده هاتم، که نهوکاته سه ر کردایه تیمان له وی بوو، ماموستا مه لا عوسمانیش له وی بوو، ده هاتم له وی روژانه ده رسه کم ده گوته وه ده چومه وه سه ر نه شکه وتان. من موخالیفی نه وه بووم، گوتم کاکه گیان با نهو جه نازیه به مه راسیمه وه نه نیژری، یه کم شتیکی بیدعه ته، دوو هیچ به رژه وه ندیبه کی تیدانییه، سی جوړتیکه له (استعطاف) و خو به لاواز زانین و شتیکی شه رعی نییه و شتیکی سیاسیانه و دوورینانه ش نییه، پاشان پارتی و به کیتی بو یه ک ده ستیان له سه ره په له پیتکه یه، نهو شهره بو بیئالتینینه نه ستوی خومان و شانکه ی له سه ری ئیمه دا بشکتی، نهو ه بوو بریان گو تیان ئاخر ماموستا مه لا عوسمان فتوای داوه و له سه ر ته له فزیون ئیعلانکراوه و گوتم کاکه وه لالی با فتواشی

دایی هه‌له‌یه، بانه‌کری دوا‌یی په‌شیمان ده‌بینه‌وه، دیاره‌ زیاتر ره‌ئیان
 و‌ابوو، ئە‌وه‌ی به‌ قسه‌ی منی کرد نه‌چوو، چوون جه‌نازه‌که‌یان برده
 بازار، ئە‌وه‌بوو له‌به‌رده‌می کۆمیتە‌ی یه‌کیتی کۆمه‌لیک ه‌وتافیان
 کیشابوو، کاک خدر کۆساری به‌رحمه‌تیی شیعی‌ری گوتبوو، حه‌ماسه‌تی
 خه‌لکه‌کش جولابوو، له‌و ناوه‌نده‌و له‌میانی ئە‌وه‌شدا ته‌قه‌یه‌ک
 کرابوو، ئایا له‌ کۆمیتە‌ کرابوو، له‌ کووی کرابوو، گرنگ ته‌قه‌یه‌ک
 کرابوو، پاسه‌وانه‌کانی کۆمیتە‌ی یه‌کیتیش ته‌قه‌یان کردبوو، ئایا له
 خه‌لکی ئیمه‌یان کردبوو، یان له‌ ترسی خۆبان به‌ حه‌وا‌یان وه‌نا‌بوو،
 به‌لام گوتیان خه‌لکی یه‌کیتی چوو‌بوونه‌ ناو کۆمیتە‌ بو‌ ئە‌وه‌ی تووشی
 شه‌ر نه‌بن، به‌راستیش جه‌ماعه‌تی یه‌کیتی پێش مه‌راسیمه‌که‌ هاتنه
 لای من، گوتیان مامۆستا ئیمه‌ له‌گه‌ڵ براده‌رانی پارتنی نیوانمان
 ته‌واونیه‌، پیمان خۆش نییه‌ له‌گه‌ڵ ئیوه‌ تووشی شه‌رین، ده‌زانین
 زولمیکه‌ لی‌تان‌کراوه‌، کاکه‌ چی ئیجرائاته‌ ده‌یکه‌ین، به‌لام با ئە‌وه
 نه‌بن، گوتم من ره‌ئیم نییه‌ ئە‌و خۆپیشاندا‌نه‌ بکری به‌لام مامۆستا
 عوسمان وای بریاردا‌وه‌و پیتشم هه‌له‌یه‌، گوتیان باشه‌ مادام مه‌یه‌نه
 به‌رده‌م کۆمیتە‌، با خه‌لکێک فیتنه‌یه‌ک دروست نه‌کات. گوتم باشه‌،
 بریاریش بوو نه‌چن بو‌ ئە‌و، ئیدی به‌هه‌رحال دوا‌ی ئە‌وه‌بوو که‌بوو، له
 راستیدا‌ یه‌کیتی له‌وئ نه‌یده‌و‌یست ئە‌و شه‌ره‌ بی، چونکه‌ یه‌کیتی
 له‌وئ به‌نسبه‌ت لا‌وا‌زیوون، منیش نه‌مده‌و‌یست، مه‌رج نییه‌ بریانی
 دیکه‌مان ویستی‌یان، به‌لام ته‌قدیره‌که‌یان هه‌له‌ بوو، پێیان‌ابوو هیچ

نابج، ئەوەبوو کە شت بوو. . هەرچەندە دوایی زیاتر باسی من دەکرا لە
 شەروەشۆرەکان، بەلام ئەوە نەسل و ئەساسی نییە، یەکییتی زۆرباش
 ئەمە دەزانن، دوای ئەوەش کە ئەوەکرا کاک قادر قادر لەگەڵ ئەحمەد
 شەریف هاتن لە مائی ئەنوەر بەگی بێتوانە لەسەر وچاوە، لەگەڵیان
 دانیشتم و گەیشتینە ریککە و تێکیش، یەکییتی داواکارییان ئەوەبوو
 گوتیان رەدی ئیعتبارمان بۆ بکەن، کۆمیتەمان چۆڵ بکەن، کۆمیتە
 رانیەو چوار قورنەیان گیرابوو، گوتیان با هیژە کاتی ئیوە بچنە
 دەرەوێ شار وەکو رەدی ئیعتبارتیک، با شتە کە پیکبێنن، گوتم
 باشە، چونکە من دەمزانی شەرفمان لەگەڵ یەکییتی پێ ناکرێ و
 شەرفیکی بێ ئەنجامە، گەیشتینە ریککە و تێش، بەلام وادیاربوو،
 یەکییتی بریاری خۆی داوو، چونکە وام هەستکرد. کاک قادر قادرو
 کاک ئەحمەد شەریف لەگەڵ من گەیشتنە ئەنجام ئەوانیش دەیانویست
 شەرف نەبێت، بەلام وەختی لە کاتی قسەکردندا بووین، بروسکە یەک بۆ
 کاک ئەحمەد شەریف هات و دوایی کاک ئەحمەد هاتەووە رەنگی
 گۆرابوو، وادیاربوو پێیانگوتبوو ئیمە تازە بریارمانداوە و سەری خۆت
 مەیه شێنە، ئەوەبوو دوایی شەرفە کە بوو.

بەلام لە نووسراویکی مامۆستا مەلا علی عەبدولعەزیزدا دەلتی
 داگیرساندنی ئەو شەرفە بۆ دووکەس دەگەرێتەو، مامۆستا علی
 باپیرو دلشاد کەلاری، دەلتی ئەو دوووە بونە هۆکار بۆ ئەوەی یەکییتی
 لە ئیمە بدات؟

- نهوه قسه يه که پټوستی به ئيسپات هه يه .

له نووسراوی دیکه ش هندی جار ماموستا عه بدولقادر برابه تی تۆمه تبار ده کرا؟

- ماموستا عه بدولقادر برابه تی و هیندی تیک برای دیکه له
رانیه بوون، گوتیان ده بی پریاره که ی ماموستا مه لا عوسمان جیه جی
بکری، به لام نالیم نه وان کریاری شه ریوون، ده لیم ته قدیره که یان
هه له بوو، من دهمزانی شه ری لیده که ویتته وه، رهنکه نه وان وایان زانی بی
شه ری لیناکه ویتته وه، رهنکه وه کو ته نفیسی تیکیش بو خه لکی خومان که
زولمان لیکرا وه خه لکمان لیکوژرا وه، ئیجته یها دیکی وایان کرد بی،
به هه رحال هه لوتستی من نا و ابو که با سمر کرد، ئیدی جه نابی ماموستا
مه لا علی، یان که سیتی دیکه چونی لیکده دانته وه، نه گه ر قسه یه ک
ده کا له سه ر یه کیتی دیکه ده بی ئیسپاتی بکا .

له شه ری بزوتنه وه یه کیتی، بزوتنه وه له هه ولتیر که متر خوی
تووشی شه ر ده کرد، وه کو ناوچه کانی رانیه و پشده رو هندی تیک شونی
دیکه نه بوو، ئیوه نه و تیبینه تان له سه ر مه له بندی هه ولتیر هه بوو؟

- راسته نه و کاته رهنکه هیندی تیک به ریرسی لیبیت زور
نه یانوبستنی، نه و دیه ک، دوو، هه ولتیر وه ک بلتی شانوی رو ودا وه کان
نه بوو، زیاتر ناوچه ی پشده رو بیتوتین و گه رمیان شانوی رو ودا وه کان
بوون و شه رو پیکدادانیان تیادا گه رم بوو، یه کیتیش زیاتر هیزه کانی
بو نه وی هینابوو، له هه ولتیر یه کیتی به نسبه ت ئیمه وه له دوخیکی

لاوازدا بوو، نه مچا خه لکي نيمه يان له وي به وتوتيزو گفتوگو خافلاندا، ورده ورده له شکرکيشيشيان ده کرد بو نهو شوتنه يانې که ده يانويست، واته لهو شوتنه ي مهبه ستيان بوو شه ره که ي لیبکړي، به کرده وه شهربان گهرم ده کردو له شکرکيشيشيان ده کرد، لهو شوتنه ش که ده يانزاني زهره ريانه شهري لیبکړي خه لکي نيمه يان به وتوتيزه وه ده خافلان، نيمه تيبينيمان زوربوو له سهر نهو شتانه .. له هه له بجه ش وه کو پتويست شهري ده کرا، به هه رحال بهو شتويه رويشت، نه گينا نه گهر له هه موو شوتنه کان بهو هتيزه ي هه مان بوو له گه ل يه کيتي شهري بکرا با، يه کيتي نه يده تواني هتيزه کاني خو ي له سهر سهر کردا يه تي که له که بکات و جه بار فرمان بيت بلتي ماموستا خو ت ته تسليم بکه تو گيان ت پاريزراو ده بي، چونکه دوونامه ي بو ماموستا مه لا عوسمان نارد، نامه کان ده هاتنه لاي من، چونکه ماموستا له شاخ بوو، من سهر پهرشتي نيشه کانم ده کرد، له بهر نه وه ماموستا به ته من بوو مني کردبو وه کيلي خو ي، نه وکات ده يانگوت فلان که س هه موو نيشه کاني گرته ده ست خو ي، به لام ماموستا به مني گوت که من ده چمه شاخ له بهر نه وه ي سهر کردا يه تي تو يباران ده کرا، تو سهر پهرشتي نيشه کان بکه، من فرماني ماموستام جيبه جي ده کرد، نه گينا ده مويست شهري که نه کړي، به لام تازه هاتبو وه پيش.

لهو شهري ده، هه له بجه شوتنيکي سهره کي بزوتنه وه بوو، واته باره گايه کي زور و چه کداريکي زوري لیبو، که چي زور جار مه لا غه ني

که ئەوکات بەرپرستی مەلەبەندی هەولێر بوو، یان کادیرتکی دیکە، نەیدەتوانی لە هەولێر بێتە هەلەبجە، واتە تووشی نیشکالیەتیک بیرون و وەزعیکی سیاسی دروستببوو بەسەر مەلا غەنیدا، ماوێهەکیش ئەو وەزعی بەردەوام بو ئێسە وەکو بزوتنەو و هیچ رەئیهەکتان نەبوو لەوێ یان مەلا غەنی پکێشەو و بیبەنە هەلەبجە، یان هەلۆستان لەسەر هەلسوکەوتی هەبێ؟

- ئێمە لەسەر زۆرشتان تێبینیمان هەبوو، ئەو تێبینیانەبوو وایکرد دواتر کۆمەڵی ئیسلامی رابگەیهەن، جا کاک مەلا غەنی بەشیک بوو لە تێبینیەکانمان، مامۆستا مەلا عەلی و کورەکانی و شتی دیکە و هەلۆستی سیاسی و فیکری و پەيوەندیهەکانمان که زیاتر شەخسی بوون، نەک، ئەوانەو زۆر تێبینی دیکەمان هەبوو.

بۆچی ئەو تێبینیانە نە دەگەیشتنە چارەسەرێک لە کۆبوونەوێهەکی سەرگردایەتیدا، نەدەکرا بەگەنە چارەسەرێک و بزوتنەو وای بەسەر نەهاتبا؟

- زۆرمان هەولدا نەگەیشتینە ئەنجام لەبەر ئەوێ که سانیک بەرژەوێندیان لەوێدا بوو که بارودۆخی بزوتنەوێ ئیسلامی بەو شێوێهە بێنیتەو، پێیانوابوو بەو شێوێهە بۆ ئەوان چاکە، ئێمەش دەمانزانی بەم شێوێهە زیان بە پرۆژەێ کاری ئیسلامی و سومەعی رەوتی ئیسلامی دەگا، ئەوێبوو سەرەنجام خۆمان، ناچار بێنی که کۆمەڵی ئیسلامی رابگەیهەن، بەو ناوێهە ئیعلانی بکهین که

دریژه پندهری سه‌روره‌ریه‌کانی بزووتنه‌وهی یه‌کبونی ئیسلامیهه.

پیشتر راه‌پینی ئیسلامی هه‌بوو که دریژبووه‌وهی ئیخوان موسلمین بوو، له‌بهر نه‌وهی ماموستا مه‌لا سدیق له‌ ناو ئیخوان بوو دوابی به‌هر شیوه‌یه‌ک بوو جیابۆوه‌و راه‌پینی ئیسلامی دروستکرد، که وه‌کو بزووتنه‌وهی ئیسلامی به‌وای به‌چه‌ک هه‌بوو و چه‌کداریان هه‌بوو، ئیوه‌که نه‌وانه‌ به‌ناوی ئیخوانیش بوون بۆ زوو نه‌تانتوانی ئیستعایی نه‌و به‌کن، به‌تایبه‌تی نه‌وانه‌ له‌ خیزانیک بوون وه‌کو مه‌لا عوسمان و مه‌لا عه‌لی و مه‌لا سدیق سه‌رقافله‌ی نه‌و حیزبانه‌ به‌ خۆیان بوون؟

- ئیمه‌ له‌سه‌ره‌تاوه‌ نه‌مانتوانی به‌گه‌ینه‌ نه‌نجام، ره‌نگه‌ جیاوازی له‌ هیندییک بیروبوچوندا بووبی، به‌لێ براییانی راه‌پینی ئیسلامی نه‌وکات هیندیکیان چه‌کیان پین نه‌بوو، نه‌ک وه‌کو بزووتنه‌وهی ئیسلامی چه‌کداربن، تاراوه‌یه‌ک بیرکردنه‌وهی نه‌وه‌شیان هه‌بوو که پیتوبسته‌ چه‌ک هه‌بیت و هیزیک هه‌بیت، به‌لام پیتموایه‌ به‌هۆی به‌رژه‌وه‌ندی شه‌خسیه‌وه‌ نه‌گه‌بشتینه‌ نه‌نجام، نه‌وه‌یه‌ک، دوو نه‌وکاته‌ ماموستا سدیق ده‌یگوت چۆن من بيمه‌ ناو بزووتنه‌وهی ئیسلامیه‌وه‌ که‌ کاکه‌م عه‌لی به‌و شیوه‌یه‌ ده‌کا، دوابی تیکه‌ده‌گیرتین، بۆ نمونه‌ له‌یه‌کی له‌ کۆبوونه‌وه‌کان ماموستا مه‌لا عه‌لی که‌ برا‌گه‌وره‌ی ماموستا سدیق بوو، پیتیگوت سدیق ده‌بی بتوتنه‌وه‌ له‌نیو بزووتنه‌وه‌ی ئیسلامیدا، ماموستا سدیقیش به‌منی گوت فلان که‌س چاوت لیتیه‌، چونکه‌ من زۆر پینداگیریم ده‌کرد که‌ پیتوبسته‌ بێن و پیکه‌وه‌بێن، گوتی

ئەو دەلى دەپى بتونەو، مامۆستا مەلا عەلىش لىتى نەپ بو، منىش
 گوتم مامۆستا راستە ئەو برا بچووكتە، بەلام ئىو ئىستا دوو حىزىن،
 پىم باش نىپە بەو شىوازه قسە بکەى، لەولایشەو بە مامۆستا سدىقم
 گوت جا بو بە بارى خراپە تەفسىرى دەكەى، بەبارى چاکە تەفسىرى
 بکە، گوتى چۆن؟ گوتم کاکە گىان سەتلە ئاوتىکت هەپە، مەپلەو
 گەرمە، قاپە بەفرىكىشت هەپە، ئەو بەفرەى لەو سەتلە ئاوەى
 دەكەیت، بەفرەكە بە كرۆشتن ناخورى، ئاوەكەش سارد نىپە
 تابخورىتەو، بەفرەكە ئاوەكە سارد دەكاو دەشخورىتەو هەردوو لاش
 قازانجىيان كرددو، گوتى جا ئەگەر وابى چاکە، بەلام ئەو بە جورىكى
 دىكە دەپلى، مامۆستا مەلا عەلىش گوتى راست دەكا من مەبەستم
 ئەو ماناىپە، مەبەستم ئەو دىپە بلىم كە مامۆستا سدىق لە وەزەكەى
 رانەدەپىنى، رەنگە هەندىك خەلكى دىكە شىيان هەبووبى،
 لەو وەزەكەى رانەدەپىنى، دەيانزانى ئىمەش بەدەست مامۆستا مەلا
 عەلى و دەوروپەرى گرفتارىمان هەپە، هەستىيان بە موعانانمان دەکرد،
 دەيانگوت جا كاکە ئىمەش بوچى بىن وەك ئىو گرفتار بىن.

ئەدى لەپەرچى هاتن؟ فشارى دەرەو نەبو؟

- باسى زۆر شت دەكرا، بەلام من شتىك علم پىتى نەپى، نایلىم.
 باسى ئەو دەكرا كە كەسایەتى ئىسلامى و خەلكى دىكە تەوسىپەيان
 كرددون، رەنگە خۆشيان وایان هەست كرددى وەزەى مالى مامۆستا
 مەلا عەلى لەناو بزوتنەو دەلاوازه، یان هەستىيان كرددى كە ئەگەر

ئەو دوو بزوتنەوھەيە يەك بگرن، ئەوانيش ۋەكو بنەمالە قازانچ دەكەن، رەوتە ئىسلامىيەكەش قازانچ دەكات.

- واپزانم ئىتوھ لە ناپارى ۲۰۰۰ لەگەل بزوتنەوھەي راپەرىنى ئىسلامى يەكتانگرت، مەرجىكتان دانا كە دەبىن زوو كۆنگرە بگرتى، ئەوھەبو لە مانگى ئاب كۆنگرە كرا، دەلەين لە كۆنگرە تۆ لەگەل مامۆستا مەلا سىدىق تەحالىفكى ژىراو ژىرتان كرد لە بەرامبەر مەلا عەلى، واپزانم ۳ كەس لەوانەي لەگەل مەلا عەلى بوون دەرچوون، ئىتوھ ۲۶ كەستان دەرچوون، ئەوھە واپكرد وردە وردە لىكبترازىنەوھە، واتە ئەو تەكەتولە بووھە ھۆي ئەوھەي لە يەكدى دابىرتنەوھە.. ئەوھە ھەقىقەتى تىدايە؟

- ئەوھە راستە، بەلام نەك لەگەل مامۆستا سىدىق، ئەو لەگەل كاكى خۆي بوو، ئىمە لەگەل برايانى دىكەي كە پىشتەر راپەرىن بوون لە زۆرشتدا ھاوڤكربووين، دەمانگوت دەبىن كار بە مەنھەج و بە راوئىژىكرى، دەبىن كوپرەكانى مامۆستا دەست لەكاروبار ۋەرنەدەن، (بىت المال) بە عەدالەت دابەشكرى، دەبىن پەيوەندىيەكان، پەيوەندى سىياسى و حىزبى بن، شەخسى نەبن. دەبىن راگەياندىمان و ھەلوئىستەكانمان و ابن، واتە لە كۆمەلەك شتدا ھاوڤا ھاوئىبىر بووين، ئەوھەبو ئىمە تەفاهومىكمان لەنىوان خۆماندا كرد، كە كارىكى وا بگەين كەسانى دەوروبەرى مامۆستا دەرئەچن، بەلام ئىمە لەگەل مامۆستا رىككەوتبووين كە ئەگەر پابەندىبە بە ئەنجامەكانى كۆنگرەوھە

خاتری ده‌گرین و وه‌کو رابه‌ر ده‌به‌یلینه‌وه، به‌مه‌رجی‌ک پایه‌ندبی به
 نه‌نجامه‌کانی کۆنگره‌وه، گوتمان ناتخه‌ینه ناو هه‌لبژاردن چونکه
 ده‌رناچی، ده‌ریش نه‌ده‌چوو، به‌لام به‌ نه‌نجامه‌کانی کۆنگره‌ پایه‌ندبه،
 نه‌وه‌بوو نه‌نجامه‌کانی کۆنگره‌ به‌و شیوه‌یه بوون که ده‌وربه‌ری مامۆستا
 ده‌رنه‌چوون، مامۆستا سدیق ده‌رچوو، به‌لام نه‌وانی دیکه ده‌رنه‌چوون،
 مامۆستا مه‌لا عه‌لیش به‌ ریک‌که‌وتن دامان‌نا‌بووه‌وه، نه‌وه‌بوو ۹ مانگ
 مشتومرمان برو، هه‌ر پایه‌ندنه‌بوو به‌ نه‌نجامه‌کانی کۆنگره‌و خۆمان
 ناچاربووین بلتین مامۆستا خواحافیزی بیت، ئیمه درێژ‌ه‌پیده‌ری
 بزووتنه‌وه‌ی ئیسلامین، به‌لام ناوه‌که‌ی ده‌گۆرین بۆ کۆمه‌لی ئیسلامی
 بۆ نه‌وه‌ی موکه‌سه‌رات و که‌موکوورپیه‌ک که‌ به‌ناوی بزووتنه‌وه‌ی
 ئیسلامیه‌وه‌ کراوه، ئیمه باجه‌که‌ی نه‌ده‌ین، بۆ نه‌وه‌ی له‌سه‌ر ناوه‌که‌ی
 نه‌بیتته‌ شه‌رو ده‌عوامان مامۆستا بلتی من بزووتنه‌وهم و ئیمه بلتین
 بزووتنه‌وه‌ین، کاکه‌ تۆ بزووتنه‌وه‌به، با ناوه‌که‌ی لای تۆبێ و
 ناوه‌رۆکه‌کش لای ئیمه‌یه.

حیسابی نه‌وه‌تان نه‌ده‌کرد له‌ کۆی ۲۹ نه‌ندامی سه‌رگر‌دایه‌تی، ۲۶
 که‌سی ئیوه‌بن، به‌ دلنیا‌ییه‌وه‌ جیا‌بوونه‌وه‌ دروست ده‌بێ، له‌به‌ر نه‌وه‌ی
 نه‌و چۆن رازی ده‌بێ ۳ که‌سی له‌گه‌ڵ بێ، واته‌ نه‌ده‌بوو حیسابه‌کی بۆ
 بکه‌ن و هاوسه‌نگییه‌ک هه‌بێ نه‌ویش رازی بکه‌ن و خۆشتان رازی بن،
 نه‌ک به‌وشیوه‌ بیسرنه‌وه‌؟

- ئیمه دوا‌یی بۆ قه‌ره‌به‌بوو‌کردنه‌وه‌ی نه‌وه‌ ئاماده‌بووین که‌ هه‌تا ۱۰ -

۱۲ ئەندام لەوانەى كە كەوتوون مامۆستا بىانەپپىنەوه بۆ شورا، بەلام ئەو ھەر رازى نەبوو، ئى باشە گوتمان تەنازول لەوھى زىباتر چىت بۆ بکەين؟ بەراستى ئىمە كىشەمان لەوھەدابوو مامۆستامان بۆ پابەند نەدەکرا بە شوراو بە بەرنامە، واتە خۆمان ناچارپىنئىوھە كە ئەگەر دەستى مامۆستامان پى نابهستى لەو شتانهى كە بەھەلەو ناشەرعى دەزانين، با لانى كەم دەستى خۆمان بکەينهوه.

ئەو كات لە ھاوپەيمانيەتەكەتان مەلا كرىكار تان لەگەل دابوو، ئەو دەمىش مەلا كرىكار جۆرتىك لە توندروھى تىدابوو، ئىوھە چىسابى ئەوھەتن نەدەكرد كە ئەو دەپىتە پالىكى توندروھە لەنار بزووتنەوه؟

- ئىمە وامان بە باش دەزانى كە مامۆستا كرىكار لای خۆمان پى باشتەرە، لەوھى كە شتىكى دىكەپى، چونكە ئەگەر لای خۆمان پى، زەبى دەكەين، پىان ئەو شتانهى كە ئىمە پىمان ھەلەپە دەستى دەگرين، بەلام ئەگەر بچى واقىتىكى دىكە بۆ خۆى دروست بكا خراپە، بە كەردەوش دوایی وادەرچوو.

دەلتىن جەنابتان لەدوای كۆنگرە دوای ھەندىك راوتىكردن و خۆ دوورخستەنەوه لە ۲۰۰۱/۵/۳۱ كۆمەلى ئىسلامىتان راگەيانە، دەلتىن لەو ماوھىدەدا دەورىكى ئەساسى لەوھەپىنرا كە مەلا كرىكارىش بۆ خۆى جىپايتەوھە گروپىك، يا رىكخراوىك دروست بكا. واتە جىپاھونەوھى ئىوھە لە بزووتنەوه واى لە مەلا كرىكار كەردى شتىك بۆخۆى دروست بكات؟

ئىمە پىش ئەوۋى كۆمەلى ئىسلامى رابگە يەنەن، زۆر ھەولمان لەگەل مامۆستا كرىكاردا كە لەگەلمان بى، گوتمان رىزت دەگرىن، ئەندامى مەكتەبى سىياسىش دەبى، بەلام عەقلى نەپىرى، ئەو ھەبوو لەگەل ئەو جەماعەتى جوندولئىسلام و ھەماس و تەوحىدو ئەوانە يەكيان گرت، مامۆستا بۆخۆى پىشتر گرووپىكى ھەر ھەبوو، ئەو ھەبوو يەك لەو تىبىنەنەبوو كە لەسەرىمان ھەبوو، مەن بۆخۆم كە لەو كاتەى لە بزوتنەوۋى ئىسلامىدا كارم دەكرد، بىروام بەو ھەبوو رىكخستىكى نەپىرى و گرووپى نەپىرى دروست بىكەم، لەبەر ئەوۋى شەرى نەپە، ھەتا بلىتى مامۆستا مەلا عوسمان رابەرە، نابى واقىكى دىكە لەو پىدا دروست بىكەى، حىزب داخىلى حىزب، نابى، ھەكو تەيارو تەوژم ھەبوو، بەلام مەن رىگەم نەدەداو دەمگوت بە شەرى نازانم مەن بە روالەت مامۆستا مەلا عوسمان بەرابەر بزانم، لەئىرەو ھەش شتىكى دىكە بىكەم، ئەو ئەوشتانەى بە شەرى دەزانى. بەھەر حال ئىمە نەمانتوانى مامۆستا كرىكار رازى بىكە مەن كە لەگەل ئىمەدەبى، ئەو ھەبوو دواتر بۆخۆى لەگەل ئەو چەند گرووپەى دىكە يەكيان گرت و كرىدان بە برا گەورەى خۆيان، دواپى ھەر بۆخۆشيان فەسلىان كرىد.

– ئەو كاتەى ئىو ھە بزوتنەو ھەبوو ھەشتا كۆمەلتان رانگە ياندەبوو، ھىزى دووى سۆران ھەبوو، دەلەن بە پىستىرى تۆ ئاسۆ ھەلپىرى كرا بە فەرماندەى ھىزى دووى سۆران.. ئەو راست بوو؟ واتە جەناپت پىستىرىت كرىد تا بىتتە فەرماندەى ئەو ھىزە؟

- کاک ناسۆ په کتې بوو له و پيشمه رگانه ی که له گهل من بوو کاتې من له جبهه ی پشدهر بووم، نه و هه ر فەرمانده ی هتیزبوو نه ک من کردبیتم، پیاویتیکی عهسکه ری بوو. هه لبت نه و کاتې له ناوچه ی چۆمان و حاجی ئۆمه ران بوو، په کتې بوو له و هتیزانه ی که له گهل ئیمه دابوو، واته له گهل نه و ته یارو ته وژمه بوو که من نوته رابه تیم ده کرد، به لام نه و مانای نه و نه یی، من کردبیتم به فەرمانده ی هتیزی دووی سوژان، نه خبیر هه ر بو خوی پیاویتیکی عهسکه ری بوو، فەرمانده ی هتیزه کانی ئیمه زیاتر یا پيشمه رگه کان هه لیانده بژاردن، یا مه کته بی عهسکه ری دایده نا، من نایه ته یادم گوته بیتم که ده بی کاک ناسۆ بیته فەرمانده ی نه و هتیزه، به لام دیاره کاک ناسۆ له سه ره تاوه وانده بوو، دواپی نه و جوړه هه لسوکه وت و تیروانینه یان لا دروست بوو.

رهنګه په یوه ندی شه خسیت له گهل ناسۆ به هتیز بووی؟

- به لې کاک ناسۆ هه ولتیری په کتې بوو له و فەرماندانه ی که من خوشم ده ویست، و پیاویتیکی نازاو ئیشکه ر بوو، له ناو پيشمه رگه دا خو شه ویست بوو.

رهنګه هه ر نه و کاریگه ریبه بی که ئیوه جیا بوونه وه نه و ۹ مانګه نه وان هیچ هه لوتستیتکیان نه بوو نه به رامبه ر ئیوه، نه به رامبه ر بزوتنه وه؟

- نه وان ناماده بوون بیته گه ر ئیمه، به لام هه ندیک مه رجیان هه بوو، مه رجه کافمان پی قبول نه ده کرا، هه تا که خو شیان ناشکر اکرد به ناوی

جوئدولئیسلام، دوایی ئەنساروئیسلام، ئیمە ھەر لەگەڵیان خەریک بووین، بەلام ئەوان ھیندیک مەرجیان ھەبوو کە بە کەلک نەدەھاتن، بۆ نمونە بەکۆی لە مەرجەکانیان ئەو ھەبوو دەیانگوت ئەمۆ راماڤگەباند بێئینە ناو کۆمەڵ، سبەھ دەبێ لە یەکیئتی بدەین. گوتم ئاخەر ئەو ناگرێ ئیمە رێککەوتنمان ھەبە، ئەو شتێکی راست و رەوانییە، ئیمە دەبێ تەماشای بکەین بەرژەوئەندی موسلمانان و کاری ئیسلامی لەچی دا، نەک بێئین ھەر وادەکەین زەرەربێ، یا قازانج.

ئەوکاتە ی کۆمەڵتان راگەیاندا، ئێران ھیچ رۆژێکی ھەبوو لە

جیاپوئەوتان؟

- ئێران بە پێچەوانەو.. ھەلبەت ئێران لە نێوانمان دا، لە تاران یەک دووجار لەگەڵ مامۆستا مەلا عەلی و ئەوان لەگەڵمان دانیشتن، ئەو ھەبوو کە ئیمە قسە ی ئێرانێ کەمان دەگرتەو ھەر بۆ ئەو ی بێئینەو یەک، زۆر سووربووین لەسەر ئەو ی بێئینەو یەک، بەلام مامۆستا مەلا عەلی پێئینەو ی پابەند نەدەبوو. لە ئەنجامدا بە ئێرانێ کەمان گوت کە ئیمە چیتەر چاوەرێ ناکەین، خەلکە کەمان تووشی دلساردی و نا ئومیدی دەبێ، ئەگەر مامۆستا مەلا عەلی پابەند نەکەن بەو رێککەوتنە ی لە نێوانماندا کراون، ئیمە ناچارین ئەو واقیعی دەگۆرین، گوتیان چۆنی دەگۆرین، گوتم دەیگۆرین.. ئەو ھەبوو دوایی کۆمەڵی ئیسلامیمان راگەیاندا بەبێ ئەو ی برادەرائی ئێرانێ ئاگادارین، دواتر گلەبیان لە ئیمە کرد، ھاتن دانیشتن گوتیان ئیمە سنورەکان دادەخەین، مامەلەتان

له گهل ناکهین، له بهر نه وهی ئیوه کارکتان کردووه به یی ناگاداری
 ئیمه، دوایی بهرپرستیکی پایه به رزیان هات، سنی چوار لیپرسراوی
 دیکه شی له گهلدا بوو، له نه حمه د ناوا له گهل دانیشتن، گوتیان بهس
 ناوه که ی بگۆرن و بیکه نه وه به بزووتنه وهی ئیسلامی، ئیمه ماموستا
 مه لا عه لی و کوره کانی ده به یی بۆ نه و دیوو ئیمه رازی نه بووین، گوتی
 ئیمه پشتگیریتان ده که یی بهس ناوه که ی بگۆرن، له بهر نه وهی
 ماو دیه ک له و ناو د (بزووتنه وهی ئیسلامی) کومه لیک په یو دندیان
 هه بووه، گوتم نه خیر ئیمه تازه بریارمانداوه و ناوی کومه لی
 ئیسلامیمان له خو ناوه، گوتم نه مړۆ ناوه که ی به قسه ی ئیوه بگۆرین،
 سبه ی به قسه ی په کتیکی دیکه ناوه رۆکه که شی ده گۆرین، ئیتر گوتیان
 ئاخیر ئیمه نیگه رانین و هاوکاریتان ناکهین، گوتم که یفی خوتانه.
 دوایی له راستیدا که کومه لی ئیسلامی بوو به نه مری واقع، ئینجا
 نه وان هاتن و مه کته بیشمان له تاران کرده وه و بۆیان ده رکه وت که
 خه لکه که هه مووی له گهل ئیمه بوو. واته به پیچه وانه وه ئیران رۆلی له
 جیابوونه وهی ئیمه نه بوو، هه تا مام جه لال گوتی بۆ زانیاربت
 براده رانی ئیران له ئیوه نیگه رانن، ئیمه یه کتی له وشتانه که واما ن لی
 ده کا متمانه مان به ئیوه بی، نه وه یه براده رانی ئیرانی لیتان نیگه رانن،
 له بهر نه وه ده زانین ئیوه خه لکیکن پشتتان نییه و نه وشتانه، هه تا
 نه مجاره ش که له سجن هاتمه وه، گوتی فلان کهس، فلان که سیش گیرا
 به لام چند رۆژتیک مایه وه له بهر نه وهی که فلان ده وله وت بهرگری

لیده کرد، به لّام دیاره جه نابت بهس سهر به خوا بوویت.

- نه وکاتهی له سالی ۱۹۹۶ جهوت پیشمه رگهی حیزبی دیوکراتی

ئیراتان ته سلیمی ئیران کرده وه، هه لوستت چی بوو؟

- نه وکاته ههر ئاگامان لی نه بوو، نهو شته له لای مالمی ماموستا مه لاهلی نه نجامدرا، به دانپیدانانی براده رانی ئیرانی خو بان، ئیمه زۆر گله ییمان کرد، به لّام دیاره ئینکاری کرا گوتیان ئیمه ئاگامان لیتی نییه، نه وه هه لّسوکه و تیکی شه خسیه، گوتمان نه وه کاریگه ری خرابی له سهر ئیمه ده بی، چونکه ئیمه پیشتر شتی وامان نه کردو وه نه وانی دی کردبو بیان، به لّام ئیمه نه مان کردبوو.

بزووتنه وه زۆر له نووسینه کانی سهد قوت بیان ته رجه مه ده کرد، نهو

بلاو کرا وانه که سایه تیه تونده وه کانی ناو بزووتنه وه، هۆکار تک

نه بوون بۆ نه وهی نهو گروپه تونده وه انه دروست بهن؟

- رهنگه کاریگه رییان بووبی، به لّام من ده لیم نه گهر نهو شتانه کاریگه رییان هه بووایه، ده بوو هه موو بزووتنه وهی ئیسلامی وای لی بییت.. نه وه توۆزیک کاریگه ری بووه، هه ندیک نامیلکه ی فۆتۆکۆپیکرا و کاریگه ری بووه، سه فه ری هه ندی له و نه فه رانه ی که دوایی نهو شتانه یان دروست کرد بۆ هه ندی له ولاتان و په یوه ندییان به هه ندی خه لکه وه، خو پنده وهی فه توانامه و نامیلکه و کتیبی هه ندی خه لک، که له هه ندی ولات دانیشتون و بۆ خو بان به ئیسه راحت فه توایان بۆ خه لکی کوردستان ده رده کرد، نه مانه هه مووی به سه ریه که وه

كارىگه رىيان هه بوو، ههروهه ها حاله تى نه فسسى و ههست به
 مهزلووميهت كردنيش كارىگه رى هه بوو، بوچى نهو گروپانه زورىه
 خهلكى ههولپىرن، چونكه لهوى زياتر فشار هه بوو، ئىستاناش ههروايه،
 ده رگاي مزگه و تهكان داده خران، مهلاكان بىدهنگ دهكران، خهلك
 دهگىران، له كوئيش فشار زورىوو، خهلك بىر له شتى دهكاتهوه چون
 نهو فشاره له سههه خوى لابه رى. ههروهه ها هاندئ كهس هه ركه يفى به
 توندى دىت، ههچ په يوه ندى به موسلمانىتى و كافر به تيه وه نييه،
 خهلكى نه سرانى هه يه، به هودى هه يه توندوتىزه، ئىستا عهلمانى
 توندره وى واهه يه ده لئى نابى حىزبى ئىسلامى هه بى، ده يه وى له
 ولاتىكى موسلماندا لايه نىتىكى ئىسلامى قه دهغه بكات. ئى كاكه
 خومال له مالخو حه رام نييه، له ولاتى موسلمانىشن بو حىزبى
 ئىسلامى نه بى. دواى نه وه من بروام به هه موو مافىتىكى ميلله ته كه م
 هه يه، بو هه موو خىرو خوشيه كى له گه لىدام، بو هه موو به رگرى
 لىكردنىك له گه ل دام، له تو زياتر بروام به پىشه سازى و
 به ره و پىشه بردنى زانست هه يه، ئىتر بو نه ب كاكه ئى نه وه توندره وى
 نييه؟

**هئىزى دووى سوزان دواى كه بووه جوندولتىسلام و مه لا كرىكار
 گرووپىكى هه بوو كه جوژه رىكخستنىك بوو ناوى بالى ئىسلاح بوو،
 نهوكاتهى ههولماندا له گه ل جوندولتىسلام به كىگرن، نهوه ههولتان
 نه دا مه لا كرىكار له گه ل جوند نه بىته يهك؟**

- با، ئېمە نەك پېتىش ئەوھى بېتتە جوند، زۆر پېشتىرو دواترىش ئەو كاتەى كە مامۆستا كرىكار بەرپىسى ئەنسارىش بوو ھەولمان لەگەلدا، لەگەل ئەوانى دېكەش خەرىك بووین، ئامۆڭگاریم دەكردن، چونكە ئەوانە ھەموویان پېشمەرگەى خۆمان بوون، جگە لە مامۆستا كرىكار ھېچیان خەلكى قیادی نەبوون، كاك ئاسۆش ماوڧەك نەندامى سەركردایەتى بزوتنەو ھەبوو، بەلام دوایی لە كۆنگرە دەرنەچوو.. ھەموویان پېشمەرگەى گەنج بوون، تازە پیتدەگەیشتن كە ئەو یەككە لە خالە لاوازەكانیان بوو، كەم ئەزموون بوون، دەركى واقیە سیاسیهكەى كوردستانیان باش نەكردبوو.

بەلام دەلتین ھۆى دووركەوتنەوھى مەلا كرىكار لە بزوتنەوھو
 چوونى بو ناو جوندلئىسلام زیاتر كۆمەلى ئىسلام بوو، لەبەر ئەوھى جارېك رېگە لە نۆتەرى مەلا كرىكار گېرابوو كە وتارى رۆژى ھەینى بخۆتیتەو كە ھەموو رۆژانى ھەینى لە مزگەوتى جیھاد، لە / ۲۰۰
 ۸/۳ جارېكى دېكەش رېگەى ھاتوچۆى گولپ لە مەلا كرىكار قەدەغەكراوو، كە ئەوانە وایكرد مەلا كرىكار بچیتە ناو ھیزتېكى توندروو!؟

- رېى گولپ لئىگىران قەت نەبووھو ئەسلى نىیە، مەسەلەى وتارىش ئېمە پروامان بوو نەبوو وتارەكانى مامۆستا كرىكار خزمەت بە پرۆژەى ئىسلامى دەكەن، پاشان نەماندەوئىست ئەو مەلئەندەى سلیمانى بكریتە مەلئەندېكى ئەوان، چونكە خەلكەكە زیاتر ھى ئېمە

بوو، ئینجا دیاره برایان لیره نه یانهیشتبوو و تار بدات، له بهر نه وهی نه وهک قسه یهک بکات و له سرمان بکهوی و کیشمان بۆ په یدابن. هه لبهت که وادیرو پیشمه رگه و ریکخسته کانی سلیمانی زیاتر له گه ل نیمه بوون، ئی هه یچ ره وانیه که سیک که بۆ چرونیکی جیای هه یه، بیت خوی به سر واقیعی کدا به پینن که خه لکه که نایه ویت. هه ر خه لکی سلیمانی بوون، نه یانهیشت و تار بدات، نه ک خه لکی دیکه مان نار دبی.

خه لکی سلیمانی بوون، به س ریکخستی کۆمه ل بوو؟

- به ئی، مه به ستم نه وه یه دیاره که مامۆستا کرێکار نه و بنکه جه ما وهریه ی نه بووه که با وه شی بۆ بگرته وه.

نه وکاته ی ئیوه ده ستان به وه ی کرد که له گه ل نه وان یه کگرن له شروئ و ایزانم پرسه یه کیان هه بوو وه فدیکی کۆمه ل چوون بۆ نه وی، له په راویزی پرسه که با سی نه وه تان کردبوو که شتیکی وابه ی و پتکه وه بن باشتره، چونکه یه کیتی چند که سیتی له وان کوشته بوو، دوا ی نه وه دیاره ریککه و تبهوون که واده یه ک بۆ دانیه شتن دابنن، که دانیه شتن گوایه کۆمه ل له بهر نه وه له گه ل چوند یه کی نه گرتوه له سر نه وه ی نه وان گوتیان ده بی هه له به جه یه کیتی چۆلی بکات و هه روه ها هه ندی سنور بۆ یه کیتی دابنن که له شاره زوورو له ده ورو به ری سلیمانیش، گه ر یه کیتی رازی نه بوو ئی بدری ئایا سه به بی نه وه ی که یه کتان نه گرتوه نه و خالانه بوو یان خالی دیکه ش هه بوو؟

- نا، شتی دیکهش هه‌بوو، ئەوان له ئەدەبیاتیاندا پێیانوابوو که ئەسلەن نابێ لەگەڵ ئەحزابی عەلمانی دانێشتن بکری، نابێ بەشداری ئەو واقیعه سیاسیە کوردستان بکەین، تێروانیان بزۆ هەلسوکەوتکردن لەگەڵ خەڵک، له تێروانیی ئیمه زۆر جیا‌بوو. . یانی هەر لەسەر یەک شت و دووشت نەبوو، بە‌لام ئەوه یه‌کیک بوو له‌و مەرجانە‌ی که پێمانوابوو مەرجێکی ته‌عجیزيه، ئیمه رێککه‌وتنمان له‌گەڵ یه‌کیته‌ی هه‌بوو، هه‌موومان کۆک بووین له‌سەر ئەوه‌ی یه‌کیته‌ی جگه له‌و بنکه‌و شوێنانه‌ی که له رێککه‌وتنه‌که‌دا هاتوو هه‌یزی تێدا به‌یلتیه‌وه، نابێ هه‌یزی له شوتنی دیکه به‌یلتیه‌وه، یه‌کیته‌ش له‌سەر ئەوه له‌گه‌لمان یه‌که‌دنگ بوو، به‌لام ئەوان (جوندلی‌سلام) ده‌یانگوت ئە‌مرۆ پێمان گوت، ده‌بێ سه‌به‌ی لی‌تیدری. ئیمه ده‌مانگوت ئەوه مەرج نییه، تۆ ئە‌مرۆ له‌گه‌لی داده‌نیشی. با ئە‌ویش له‌ خۆی دلنیا‌بیته‌وه، واته له‌ رووی ئە‌منیه‌وه تۆ ته‌مینه‌تی بده‌بی. جا دو‌ابش ئە‌وه‌ی که ئیمه‌یان نه‌سه‌لماند، هه‌ر بزۆ‌خۆیان له‌گه‌ڵ یه‌کیته‌ی کردیان، به‌س له‌ هه‌ولێ کوشتنی د. به‌ره‌م شته‌کان تێکه‌چوووه ئە‌گینا چه‌ند جار مامۆستا کرێکار هات‌بووه سلێمانی و چووبوووه قه‌لاجوالان له‌گه‌ڵ یه‌کیته‌ی دانێشتبوو که یه‌کیته‌ی ته‌فاهومیان له‌گه‌ڵ بکاو ئە‌وانیش حه‌یزێکی ره‌سمی بن، به‌لام له‌سەر چه‌ندێتی پاره‌که رێککه‌وتبوون، ئە‌وه‌ش خه‌ریک بوو چاره‌سه‌ر بکری، به‌لام هه‌ولێ کوشتنی د. به‌ره‌می به‌سه‌رداهات، هه‌رچه‌نده به‌پیتی زانیاری

من ئەوان وەكو سەرکردایەتی ئاگیان لێ نەبوو، ئەوانەى ئەو
هەولەیان دا، لەوان جیابوون، بەلام گەرنگ ئەو یە لێك
دوو ركەوتنەوه.

ئەوان چۆن جیابوون، لە روى رێكخستنهوه جیابوون، یان چی؟

- كە ئەنساڕ لەگەڵ یەكیتی دەستی بە وتوێژكرد، ئەوانەى وەكو
ئەفراڊبوون لێیان جیابوونەوه، گوتیان ئیمە بروامان بەوه نیهی لەگەڵ
یەكیتی گفتوگۆ بكری، نابێ تەقە رابگیرێ یان خەلاسیان دەكەین،
یان خەلاسمان دەكەن، ئەوه بوو هەولێ كوشتنی د. بەرھەمیان دا
لەوهوه وتوێژەكان لێك پچرا.

لەگەڵ ئێوه مەرجێكى دیکەشیان هەبوو كە شەش ئەندامى شورایان

هەبێ، ئێوه سێتان قبول بوو؟

- من بەوردی لە بیرم نەماوه، ئیمە ئەندامێكى مەكتەبى سیاسى و
دوو ئەندام، یا سێ ئەندامى سەرکردایەتیمان پێ گرفت نەبوو، بەلام
لایەنى فێكرى و تیروانینی ئەوانمان بەلاوه گرفت بوو.

**بابچینه سەر هەلبژاردنى ئەم دوايیه، ئایا بۆچی بە تەنھا چوونە
ناو هەلبژاردن، حیزەكان ئێوهیان قبول نەكرد، یان ئێوه خۆتان وێستان
قەبارەى خۆتان بزان؟**

- من ئەوهكات لێرە نەبووم، بەلام كە هاتمەوه برایان بۆیان
گێرامەوه، لە راستیدا لەبەر ناچارى بووه، هەرچەندە وەكو عەرەب
دەلێن هەندى جار شتیكت پێ ناخۆشه، بەلام خیرى تێدايه. جا

به‌برایانی خویمانم ده‌گوت؛ ئیوه ویستوتانه شتیک بکه‌ن که به‌رژه‌وه‌ندی تیدانه‌بوو، به‌لام خوا شتیکی دیکه‌ی پی‌ کردوون که به‌رژه‌وه‌ندی تیدابوو، چونکه برایان بویان باسکردم، چون له‌گه‌ل یه‌کگرتوو قسه‌یان کردوو که به‌لیستیک دابه‌زن، ئه‌وان قبولیان نه‌بووه، دوایی له‌گه‌ل پارتی و یه‌کیتی قسه‌یان کردوو، ئه‌وانیش هر قبولیان نه‌بووه، هه‌تا دوایی ویستویانه هر نه‌هیلن کۆمه‌لی ئیسلامی به‌شداری هه‌لبێژاردن بکات، به‌لام دوایی هر چۆنیک بیت به‌شدارییان کردوو دابه‌زین به‌لیستی ته‌نیا ناچاری بووه، به‌لام ئه‌گه‌ر من لی‌ره‌بام هر ده‌مگوت و ابیت، چونکه بائیمه‌ش له‌ خویمان حالی بین و بنکه‌ی جه‌ماوه‌ریمان چۆنه‌و چند خه‌لک ته‌ئیدمان ده‌کات، هه‌رچه‌نده له‌مه‌شدا فرت و فیئل و ته‌زویری زۆرمان لی‌کرا.. له‌وانه خه‌لکی ئیسلامیش به‌خۆشیه‌که‌وه ده‌نگ بدانه لیستیک ئیسلامی.

- به‌پێچه‌وانه‌وه ده‌لێن له‌به‌ر ئه‌وه‌ی یه‌کگرتوو، خۆی له‌ناو لیستی ئیستلاف دابوو جه‌ماوه‌ری یه‌کگرتوووش ده‌نگی به‌ کۆمه‌لدا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کورسیه‌کانی به‌کگرتوو مسۆگه‌ر بوو؟

- جا ئه‌وه خالی هه‌تیه، ئه‌وه هه‌ندی برای ئیمه‌ش دیاریوو ئه‌وه‌یان زۆر ره‌تکرده‌وه، گوتم نه‌ده‌بوایه به‌وه قه‌لس بن، گوتیان چۆن؟ وتم کۆمه‌لی ئیسلامی بتوانی کاربکاته سه‌ر کادیره‌کانی یه‌کگرتوووش که ده‌نگی بۆ بدن، دیاره ئه‌و حیزبه‌ سیاسه‌ت و ستراتیژ و سه‌رکرده‌یه‌تی ئه‌وه‌نده به‌ هه‌تیه‌ هه‌یه‌ و له‌ کادیری حیزبی دیکه بکات ده‌نگی بۆ

بدات، چجای کادیره کان خۆی و خه لکی خۆی، ئه گهر وای، نوخته ی
قهو ته ئه گهر و اشنه بێ ئه وه هی خۆمانه و کهس خیری پێ نه کرد وین.

**که له گه ل یه کگرتوو باسی ئه وه تان کرد به یه که وه دابه زن ئه وان بۆ
رازی نه بوون؟**

- من لیره نه بووم، به لام دیاره ئه وان وایان پێچاک بوو، جائیستا
من له وانم نه پرسییوه بۆچی واتانگرتوو.

**مامۆستا ئه وکاته ی که ئه مریکا بۆزدومانی باره گاکانی
جوند ئیسلامی کرد ئیوه تانه وکاته په یوه ندیتان له گه ل جوند ئیسلام
هه بوو، وه کو هاتوو چۆ ئه وان؟**

- نه خیر ماوه یه ک بوو لێیان نائومید ببوین. خه لکیان ورده ورده
دهاته ناومان وازی له وان دهینا. له ماوه ی ئه و وتووێژانه دا
دووسه د(۲۰۰) که سیکیان بۆ ناو ئیمه هات، به لام له رووی
ئهمنییه وه که ئاگامان له یه کتر بێ و ته قه مان نه بێ له به یندا ئه وان
ما بوون.

**مامۆستا که ئه مریکا له وانیدا ئیوه هه ستان به مه ترسیه ک نه کرد
بۆ سه ر خۆتان که ئه ورۆ له وان ه بدری، به یانیش له ئیوه بدری؟**

- جاخۆ ئه مریکا پێش ئه وه ی له وان بدا، له ئیمه یدا، مه ترسی چی؟
ئه مریکا بهر له وه ی یه ک سا روخ به ئه نساره وه بنی، له ئیمه یدا. له
مه کته بی عه سه که ریمانی دا، حه وت باره گامان له گه ل خاک ته خت بوو،
زیاتر له ۵۰ بریندارماندا.

رهنگه وایان زانیبی باره‌گای نه‌نساو ئیسلامه؟

- نا، به‌هه‌رحال واینزانیبی، یان، به‌هه‌له‌دابراون، یان خو‌بان له‌گیلی داوه، زۆر نه‌گه‌ری هه‌یه، به‌لام گرنگ نه‌وه‌یه پیش نه‌وه‌ی له نه‌نساو بدری، له ئیمه درا.

واته له‌گه‌ل نازاده‌بوونی عیراق هه‌ستان به‌مه‌ترسی زۆر کرد؟

- وه‌للا هی هه‌ستمان ده‌کرد ده‌وله‌تیک دیت ولاتیگ داگیرده‌کا، هه‌رچه‌نده نه‌مریکا ده‌یگوت بو‌رووخانی رژیم هاتووم، نه‌ده‌بوو ئیمه که دژی رژیم بو‌وین به‌ره‌لابین، به‌س به‌وه‌نده لی‌مان نه‌گه‌ران باره‌گاکانمان موشه‌ک باران بکه‌ن، منیشیان گرت، ئینجا دوایی زۆربشیان عوزر هه‌تیایه‌وه که به‌هه‌له‌ براون و داوای لی‌بوردنیان کرد، به‌لام دوای چی؟

ده‌لین تو‌هه‌تا نه‌گیرابووی، له‌وتاره‌کانت جو‌ریک له‌توند‌ره‌ویت پی‌وه‌دیاریوو، به‌لام دوای نازاد‌کردنت زی‌اتر له‌جاران واقیعی کوردستان ده‌خو‌نیته‌وه...

- نه‌گه‌ر وابی‌حالی من باشه! به‌لام بیستوومه ده‌لین دوای زیندان توند‌تری‌وه، من هه‌ر وه‌کو خو‌مم، چونکه من له‌می‌ژه‌خودا هه‌یاده‌تی داوم و له‌دین تی‌گه‌یشتووم، که ئیسلام به‌رنامه‌ی ژیانه‌وه‌عه‌قیده‌وه شه‌ریعه‌ته، له‌خیلالی قه‌ناعه‌ت و ئیراده‌ی ئی‌نسانه‌کان نه‌وه‌دینه‌پراکتیزه‌ده‌بی و ده‌بیته واقیعیکی ئیجتیماعی و سیاسی. جاریک هه‌فته‌نامه‌ی میدیا پرسپاری لی‌کردم گوتی مامۆستا جه‌نابت توند‌ره‌وی

یان نهرم رهوی، وتم هیچیان نیم، گوتی نهی چیت؟ گوتم شهرع رهوم، لهو شوینهی که شهرع دهلئی نهرم به نهرم دهیم، لهو شوینهی که دهلئی توندبه، توند دهیم. هه موو مروفتیکی واقیع بینیشن ههروایه، مهسه لهیه کی کوردی ههیه دهلئی کهس له شهر شهکری نه به خشیوه تهوه، تو که ریزم بگری، من ریزت نه گرم خودا ده مگری، بهلام که تو شهرم پی بفروشی هه هر هیچ نه بی دو عای خراپت لی ده کهم، یا کاتیک بهگری له مه زلومیه تی خوم ده کهم توند دهیم شتیکی خراپم نه کردوه.

دوای نازادبوونت له دیانه یه کسدا ده لئی نازاری دهروونی و جهستهیی درام، پاشه نازاردانی جهستهیی بوچی بوو ده یانویست چی بلتی له کاتیکدا تو دیار بووی که نه میری کومه لئی ئیسلامیت؟

- نهو تومه تانهی له چاوپیتکه وتنه کاندایا باسمر کردوون، سی چوار تومهت بوون که گوایه من به نیازی بووم له هیزه کانی نه مریکا و هاوپه یمانانی بکه م وه کو: پشتگیر بکردنی نه نسا، هه بوونی په یوه ندی له گه ل رژیتم و له گه ل ئیران، ده یانگوت دان به وانه دابنی، ئی دان به چی دابنیتم، په یوه ندیمان له گه ل نه نسا نه بووه، به ته ما نه بووینه له ئیوه بدهین، نه گه ر به ته ما بووم، چون ده زانی به ته ما بووم، خو به ته ما بوون نیه ته و له دلدایه، خو دلئی منت شق نه کردوه، نه مجا له چ قانون و شهر یه تیکی ئاسمانی و زه ویدا که سیک له سه ر نیهت نه گه ر نیه ته که ت بو ئاشکراش بی سزادراوه، تو بویشت ئاشکرا نییه، خو دلتم نه کولیه، بو خوشم نه مگوتوه، کوا نووسینیکی، کوا قه له میکی

کوا قسه بەک که نه مکردووہ خو دلم هەلناکۆلی، گریمان زانیشت، لە
خوندا نیهتی منت بو ئاشکرا بوو، ئی خو بو ت نییه سزام بەدی لەسەر
کارێک که نه مکردووہ.

ئەمریکیه کان دەیانگوت قسه کانی تۆ زۆر مەنتیقی و بەهێزن، هەر
کەستیک که لیکۆلینەوہی لەگەڵمدا دەکرد، لە کۆتاییدا دەیگوت
وہ لالاهی قسه کانی تۆ زۆر راستن، بەلام من هەر کارمەندیکم
لەسەرەوہ پرپاردراوہ تۆ لیرەبیست. بو نمونە دەیانگوت ئیوہ پەیوہندیتان
بە رژیم هەبوو، دەمگوت باشە سەدام تا کۆتایی ئەمە لیرەن، بیانھێننە
بەرەورووم، گوتم سەرانی رژیم گلەیی ئەوہم لیدەکەن دەلین بەس تۆ
پەیوہندیت نەبوو، ئەوانی دی هەمووی هەیانسوو، زۆریان پێ
سەیربوو یەکیک لەوانە عەلی حەسەن مەجید بوو، دەیگوت یانی تۆ
یەکیک لە تۆمەتەکانت ئەوہیە که پەیوہندییت لەگەڵ ئیمە هەبووی،
دەمگوت بەلێ، دەیگوت وەلالاهی ئیمە تۆمان بە پیاویکی زۆر خەتەر
دەزانی، چونکہ کەس بە عەسی تەکفیر نەکرد تۆ نەبی. وتی لەمنیشیان
پرسی گوتومە نەوہ لالا هیچ پەیوہندییان لەگەڵ ئیمە نەبوو، هەولماندا
پەیوہندییان لەگەڵ بکەین، بەلام ئەوان رەتیان کردۆتەوہ... ئیتر
داوای ئەو شتانیان دەکرد، منیش تا کۆتایی یەک قسەم کرد، تەعزیم
دەن، بکۆژن، بمرن هەر ئەوہیە که گوتومە، لە کۆتاییدا گوتیان تۆ
کابرایەکی مەبەئێ و ئەو راپۆرتانە ی لەسەر تۆ هات هەمووی درۆ
بوو، ئیمە بەرەسمی داوای لیبوردن دەکەین.

لهوئی بواری ئهوه هه‌بوو که له‌گه‌ڵ سه‌رانی رژێم یه‌کتر به‌بینن و قسه
بکه‌ن؟

- له هه‌ندیک کات که بۆ وه‌زشکردن، یان بۆ حه‌مام و سه‌رناو
ده‌ریانده‌کردین.

له‌یه‌ک کاتدا ده‌چوون بۆ وه‌زش؟

- قاتع قاتع بوو، هه‌ر قاتعی ۷ که‌س بوو، عدلی حه‌سه‌ن مه‌جید له
قاتعی ئی‌مه‌ بوو، ته‌ها یاسین ره‌مه‌زان له قاتعه‌که‌ی به‌رامبه‌رمان بوو،
تاریق عه‌زیزیش له ته‌نیشتمان بوو، ئه‌وها جارجاره‌ بۆ وه‌زش
ده‌ریانده‌کردین، دوایی کردیان به‌ ۳ قاتع به‌یه‌که‌وه وه‌زش بکه‌ین،
ئاوا له‌و کاتانه‌دا یه‌کتیمان ده‌بینی.

واتا هه‌موویان ده‌یانزانی ئه‌وانی دی و سه‌دام گیراون؟

- ده‌یانزانی.

سه‌دامیش بۆ وه‌زش ده‌هاته‌ ده‌ره‌وه‌؟

- نا، ئه‌و له‌گه‌ڵ ئی‌مه‌ نه‌بوو، به‌ته‌نیا له شوێنیک بوو، جارجار
ده‌مانبینی، که بۆ لیتکۆلینه‌وه ده‌یانبرد.

ئهویش ئی‌وه‌ی ده‌بینی؟

- دیاره، ئه‌گه‌ر چاویان نه‌به‌ستنی، ده‌بێ به‌بینی.

واتا ده‌یزانی عدلی حه‌سه‌ن مه‌جیدو ته‌ها یاسین و ئه‌وانه هه‌مووی

گیراون؟

- به‌ئێ.

راسته سه دام له سجن خۆزاگروبو؟

- پاسه وانه ئەمریکیه کان وایانده گوت، دهیانگوت سه دام ره قه و قسه ی نهرم ناکا، جا نازانم وایه یان نا.

ده لێن عه لی حه سه ن مه جید زۆر رووخابوو؟

- لاواز ده هاته بهرچاو، هه رچه نده خۆی وانیشان نه ده دا، به لام پێیه وه دیاربوو.

ئێستا خه لکێک به ناوی جههاد سه رپازی ئەمریکی ده کوژن،

پیتوايه ئەوه جههاد؟

- پیتوايه ره وانیه یه ک حوکم به سه ره هه موویاندا بدری، ده بی پۆلین بکرتن، هه یانه به جههادی ده زانی و به واقعیه کی ئیسلامی ده زانی، هه یانه به دافعی واقیه کی له ده ستچووی ده زانی.

له رووی شه رعه وه؟

- جوړج بۆش گوتی ئەگه ر ولاته که م داگیر بکه ن، بهرگری له خۆم ده که م، به مه زه به بی جوړج بۆش ئەوه ره وایه، جائه گه ره هی واهه بی له جوړج بۆش، جوړج بۆش تر بی ئەوه شتیکی دیکه یه. به راستی من له ویش به ئەمریکیه کانم ده گوت ئیسه هاتوون ئەم ولاته تان داگیر کردوو، بیرتان له داگیرکردنی کردۆته وه، به لام بیرتان له چۆنیه تی بهرپوه بردنی نه کردۆته وه. هه لبه ت که یه کێک بی مال و ولات داگیر بکات، خۆت ده زانی هه موو شه رایعی ئاسمانی و قه وانینی سه ره زوی موقاوه مه به ره وا ده زانن، به لام وه کو واقیه یی

ئەمروى عىراق ئايا ئەوھتا چەند قازانجھو زەرەرە؟ دەبى لەو رووھو
 ھەلبەسەنگىندى، ئايا ئەوھتا چەند ئامانج بە دەست دىنى، ئىنجا
 شتى دىكەى تىكەل دەبى و ئىشكالى لىپەيدا دەبى، ھەك كۆنە
 بەعسى و موخابەرات و باندى قاچاخچى و ئەمجا لە پەنا ئەوھدا كە
 شەرى مەزھەبى و تائىفى دەكرى، ھەلبەت ئەو ھەزەكە زۆر قورس
 دەكات.

**مامۇستا بە كورتى رات لەسەر بن لادن چىمە؛ كاپراپەكى
 موچاھىدە، يان تىرۆرىست؟**

- ۋەللا من كاتى خۆى گوتومە ئوسامە بن لادن موسلمانىكى
 ئومەتى پىغەمبەرە (د.خ) ئەوھى كە دەشيكات نەبشاردووھتەوھ دەلتى
 ئەمرىكاو رۆژئاوا، بازولم لە ولاتانى ئىسلامى نەكەن و بەجىمان
 بىتلن و خىرووبىرمان نەبەن و تەعدامان لى نەكەن و قىمەسى خۆبان
 بەسەر ئىمەدا فەرز نەكەن و ئەو وادەلتى، ئەو شىعارەكانىتە، بەلام
 لە راستىدا مىكانىزمەكانى، شىوازەكانى كارى ئەوھ جىتى موشتومرە
 كە تاچ رادەيەكى شەرعىيەو شەرعى نىيە، من ۋەكو قاعىدەيەكى عام
 دەلتىم ناچمە ناو تەفاسىلەوھە من كوشتنى خەلكى بى دىفاع لە
 شەرىشدا بە جائىزى نازانم و پىتم دروست نىيە.

ئىستا پەيوەندىت لەگەل مەلا كرىكار ھەيە؟

- نەخىر، ھىچ پەيوەندىمان نىيە، ئەو يەكىتك بوو، لەو كەمە
 دۆستانەى كە بەخىر ھاتنەوھى نەكردىم، بەلام ھەر بە براپەكى بەرتىزو

به موسلمانان ده زانم سه ره پرای تییینیم له سه ره قسه وه له سوکه وتی.
 سه بهارت به دیوکراسی، مهلا کرتکار له سالی ۲۰۰۲ له
 (هاولاتی) ده لقی نیسلام پتیوایه دیوکراسیهت هه مورو بنه ماگانی
 کوفره، یه عنی بنه ماگانی دیوکراسیهت ره فزه له لای نیسلام؟ تو چون
 ده روانیه دیوکراسیهت له روانگه یه کی نیسلامیه وه؟

– من له کتیبی چهند مه سه له یه کی باوی سه ردهم رای خوّم له باره ی
 دیوکراسی به دوو رودریژی گوتووه، به لّام لیسه به کورتی ده لّیم
 دیوکراسی له کۆمه لّیک موفرده ده پیکهاتووه که له گه لّ نیسلامدا
 تیکده که نه وه، به لّام هه ندی شتی تیدایه له گه لّ نیسلامدا دژ
 ده وهستی، ئه وه ی که له گه لّ نیسلامدا تیکده کاته وه قه زیه ی پرس و
 راکردن به خه لّک، به هه لّبژاردن به رپرسه کانی خو ی هه لّبژیژی، ئه وه
 شتیکی شه رعیه له نیسلامدا (وامرهم شوری بینهم) ئه وه ی که
 له گه لّ نیسلامدا تیکده کاته وه ده ستاوده ستکردن ده ستهلّات
 به شتیوه یه کی ناشتیانه ئه وه که نیستا له رۆژئاوا هه یه له ولّاتانی به ناو
 نیسلامیدا نییه، ئه وه ی ئه وان له گه لّ شه رع تیکده کاته وه، ئه وه ی له
 ولّاتانی به ناو نیسلامیدا هه یه دژی شه رع.

**خو ی پتیشتریش له ناو نیسلامدا هه ره به ریگای توندوتیژی
 هاتووه....**

– نا، نا... پتیشتر وانه بووه، له سه رده می خیلافه ی راشیدیندا، له
 دوای معاویه وه که کردی به میراتی، له وپوه لادان له حوکمی

ئیسلامی کرا، به لّام له دواى ئه وهش له چهند قوناغیتکی میژووی
ئیسلامیدا، ئه وانه ی هاتوون به رای خه لک هاتوون و بنکه ی
جه ماوه ری هه لیبژاردوون و خه لکیان له گه ل بووه، هه بوو که به زۆر
خۆی سه پاندبوو وه کو ئه وانه ی ئیستا خۆیان به سه روکی ولاتانی
ئیسلامی ده زانن... موفره ده یه کی دیکه ی دیموکراسی که ۱۰۰٪
له گه ل شه رع ده گونجی، بریتیه له نازادی بیرورا ده برین، نازادییه
مرویه کان، ئه و نازادیانه ی که ئینسان به بی ئه وان نابیتته ئینسانیتکی
ته و او. هه لبه ت نازدای شه خسی له سنووری شه ریه تدا، به و مانایه
نا که نازادی جنسی و ئه و شتانه هه بی، به لّام ئه وه ی که له گه ل
ئیسلامدا تیکده گیری، قه زیه ی حه لال و حه رام بدریته ده ست
ئه نجومه نیک به بی حیساب کردن بو شه ربه ت و دین و خوا و
پیتغه مبه ر (د.خ)، ئه وه له گه ل ئیسلام دژ ده وه ستی. بۆیه شورا له
ئیسلامدا پابه نده به شه ریه ته وه، قه تل و تیکدانی ئاسایشی خه لکی
و زینا خوا حه رامی کردوون، ئه وه ی خوا حه رامی کردووه و یاخود
ئه وه ی واجبی کردووه، شورا ئه نجومه ن بۆی نییه قسه ی له سه ر
بکات، به لّام قسه له و شتانه ده کات که شه رع وه کو فه راغ به جیتی
هیشته ووه له مه سه له ئیداریه کان و کیشه لاوه کیه کان، له وانه
ئه نجومه ن بۆی هه یه قسه ی له سه ر بکات، بۆیه من له زیندان به
ئه مریک ده گوت شورا ئیمه له دیموکراسیه تی ئیوه زۆر موته ره قیتره و
به رزتره، ده بیانگوت چۆن؟ ده مگوت به پیتی دیموکراسیه تی ئیوه شتی

واده‌کری پیاو پیتی عه‌بیه له مه‌جلیسه‌کاندا باسی بکات ئەو نازادی جنسی و ئەو پیاو له پیاو ماره‌کردن و ئەو به‌زم و ره‌زمه‌ی که زۆر عه‌بیه پیاو باسی بکات، به‌لام له ئیسلامدا قه‌ت شتی وانابن، چونکه له ئیسلامدا ئەو شتانه قه‌ده‌غه‌کراون، نوپنه‌رانی خه‌لک که داده‌نیشن ره‌وانییه قسه له‌سه‌ر شتیک بکه‌ن که خوا حه‌رامی کردوو و بزبان نییه شتیک حه‌رام بکه‌ن که خودا واجبی کردوو، له‌به‌ر ئەوه‌ش شورا له ئیسلامدا موقه‌به‌ده به چوارچۆیه‌یک که ئینعراف به کۆمه‌لگا ناکا.

تۆ هه‌میشه جلوه‌رگی کوردی له‌به‌رده‌که‌ی، له‌به‌رکردنی ئەو جلوه‌رگه شتیکی شکلی نییه زیاتر؟ راسته تۆ زۆر ته‌شکید له کوردایه‌تی و مۆرکیتی کوردانه ده‌که‌ی، چ له بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی، چ ئیستاش باه‌لتین، به‌لام به جلوه‌رگه؟ وه‌کو په‌ندیکی کوردی ده‌لتی به‌نیشه نه‌ک به‌ریش؟

- جا ته‌گه‌ر وایلیبیته‌وه با به کوردیش قسه نه‌که‌ین، گ‌رنگ موخته‌وايه، به عه‌ره‌بی بلتی، به تورکی بلتی، به ئینگلیزی بیلیتی هه‌مان شته، ته‌گه‌ر و اشه پتویست ناکا له کوردستان بی، له هه‌ر شویتیک بی، به‌دله، به‌لام من ئەوه به‌به‌شیک له کوردایه‌تیم ده‌زانم، وه‌کو من به کوردی قسه‌کردنم به‌به‌شیک له کوردایه‌تیم ده‌زانم، هه‌روه‌ها له کوردستان ژبانیشم به‌به‌شیک له کوردایه‌تیم ده‌زانم.

واتا پروات به‌وه نییه رۆژیک ته‌نگه‌تاو بک‌رین برۆی بو‌ده‌روه‌؟

- با، بو‌ پروام پی نییه؟ به‌لام ته‌گه‌ر نه‌حکامی ته‌نگه‌تاویه، جیايه

له نه حکامی حاله تی ناسایی، که ناسایی بیت بۆ له ولاتی خۆم دانهم، که هیچ هۆکاریکی جهبری نهی، بۆ بهرگی نه ته وایه تی خۆم بگۆرم، من لاسایی نه وروپا بکه م له جلوه رگمدا، سبهی له عادات و فکرو نه ده بیات و راگه یان دنیشم ره نگه ده اته وه، نه وکات چیم بۆ ده مینیتته وه له موسلمانیتی و کوردایه تی و نیشتمانپهروه ریم، جگه له ئیدیعا، به لام که سه فهری ولاتان ده که م چاکه ت و پانتۆل له به رده که م، بۆ نه وهی شتیکی شاز نه بی، له رووی نه منیشه وه ره نگه واپتیوست بکا، به واتا له رووی شه رعیه وه ئیشکالی تیدا نابینم، به لام وه ختیگ له ناو میلله ت و ولاتی خۆم، له به رکردن و پۆشینگی جلی کوردیم پی که موکوپری نییه، پیموانییه مرۆف به له به رکردنی چاکه ت و پانتۆل ده بیته ره شنبیرو به به رگی کوردی پاشده که وی، پیموایه پیشکه وتن و دواکه وتنی مرۆف په یوه ندی به زهن و حاله تی فکرو تیگه یشتن و ناوه رۆکه، نه ک به مه زهرو واقیع.

تۆ زۆر ته نکید له کوردایه تی ده که ی، قورناتی پیروژ که کرا به کوردی که س قسه ی نه کرد، ئایا جائیزه نوێ به کوردی بکری!

- له بهر نه وه جائیز نییه، چونکه نه و قورنانه که به عه ره بیه نه گه ر هه ر به عه ره بیس، به لام به غه بیری نه و وشه عه ره بیانه ی که خودا له قورناتن فه رموویه تی، ته رجوومه بکری، هه مان مانا نادات. نه گوتراوه دروست نییه قورناتن ته رجومه بکری، من به فه رزو واجبی ده زانم کورد قورناتی بۆ بکریته کوردی، تورک بۆی بکریته تورکی، فارس هه روا، به لام ته عه بود پی کردنی ده بی به زمانی خۆی بیت، له راستیدا

عەرەببىيىسى قورئان لەبەر كۆمەلنىك تايىبەتمەندىيە كە لە زمانى
عەرەببىيدا ھەيەو خودا ئەو زمانى ھەلبىزاردوۋە، ۋەك چۆن زمانى
غىبىرى ھەلبىزاردوۋە بۆ تەورات، ئەو پىغەمبەرانى ھاتوون ھەر
كامىكىيان بەزمانى نەتەۋەكەي خۆي كىتئىبى خۇداي بۆ ھاتۆتە خوارى.

لە ژمارەي پىتئىسروى گۆلئارى ھەرتىمدا مامۆستا سەلاھەدىن
بەھانەدىن دەلتى لەگەل مامۆستا عدلى باپىر دانىشتومەو پىتمگوتوۋە
لەناو كۆمەلتى ئىسلامى خەلكتىك يابھەندىك كەسى توندرەو
لەسەر كىردايەتى ھەن، پىتئىستە سەبىرسەبىر ئەوانە بىكرىنە ميانرەو،
ھەست دەكەي ئىستا كۆمەل ميانرەو، يان خەلكتىكى توندرەوي
تىددايەو پىتئىستە كۆنترۆل بىكرىن؟

- ئىمە سوپاسى ھەر كەسىك دەكەين كە ئامۆزگاريمان بىكات، بەلام
ۋەكو واقىعەكە ئەگەر زىادەرويمان نەكردىبى لە نەرمىدا بەلاي تۆدانىن،
چونكە مەرج نىبىيە ھەمىشە نەرمى باشبى، من پىم وايە تۆدەبى
لەگەل مەبادىئى خۇتدا راست بىت، ئەگەر مەبادىئەكەت داۋاي
لېكردى توندىبى توندىبە، باشە ئەگەر سەبى كوردستانى ئىمە كەوتە
بەرەلامارى خەلكتىكى عەرەبى شۆقئىنى ئەوكاتە باشە توندىبى يان
نەرم، بىپارىنەۋە يان روۋبەرۋو بىبىنەۋە؟

من بۆيە توندىم، چونكە ئىسلام دەلتى بەرگرى لە مىللەت و خاك و
ولاتەكەت بىكە، ئەي ئەگەر كەسىكى دىكەش بىت و بە نەوعىتىكى
دىكە زولئىم لى بىكات، من ئەگەر بۆم بىكرى نەپىلئىم زولئىم لى بىكات
بۆ خەراپە؟ مەبەستىم ئەۋەبە راست نىبىيە كە ھەمىشە نەرمى باشبى

ههروه‌کو راست نییه هه‌میشه توندی باشین، به‌لکو پتویست به‌وه ده‌کات نه‌گه‌ر نه‌رمی نامانجه‌که‌ت به ده‌ستدینتی، نه‌رم بیت، نه‌گه‌ر به توندیش به‌ده‌ستدیت، توندبیت، پیشم وانیه سه‌رکردایه‌تی کومه‌لی ئیسلامی به‌و شیوه‌یه بی‌ که با‌ستکرد، چونکه سه‌رکردایه‌تی کومه‌لی ئیسلامی، ره‌نگه زیاتر له‌ژیر کاربگه‌ری فیکرو تیسروانین و بو‌چوونه‌کانی به‌نده دابن و ئیمه پیکه‌وه مونسه‌جیم و ته‌باین، هه‌ر شتیکیش بریاری له‌سه‌ر به‌ده‌ین به‌ راویژو دوا‌ی نه‌وه‌ی ده‌یکولتینین و قسه‌ی له‌سه‌ر ده‌که‌ین، وه‌کو ده‌لی بی‌چیزه‌ ئه‌مجا بی‌تیره.

وه‌کو ده‌لی پهند و له‌ بزوتنه‌وه وه‌رگرتوه‌؟

- له‌ مه‌سه‌له‌ی بزوتنه‌وه‌ش نه‌وکاته رای ئیمه هه‌روابوو، بر‌وا بکه نه‌وه‌ی شاره‌زای ژبانی به‌نده‌بی‌ ده‌زانن کاتی خوشی ئیمه هه‌روا بو‌ین له‌ شه‌ره‌که‌ی ۹۳ نه‌گه‌ر به‌ قسه‌ی من کرابوا‌یه شه‌ر نه‌ده‌کرا، نه‌وجا به‌راستی قه‌زبه‌ی ئیمه نه‌وه نییه که وه‌کو شتیکی ئیسلامی ته‌نیا ته‌ماشای یه‌ک لایه‌نی ئیسلامیه‌که بکه‌ین به‌و مه‌فه‌وومه‌ی له‌ زبهنی خه‌ل‌کدا هه‌یه. کاکه من خزمه‌تکردن به‌ ولاته‌که‌م به‌ نه‌ته‌وه‌که‌شم هه‌ر به‌ ئه‌رکیکی ئیسلامی ده‌زانم. من به‌ واجبیکی شه‌رعی ده‌زانم ولاته‌که‌م نازادو سه‌ربه‌خو‌بیت، به‌ واجبی شه‌رعی ده‌زانم هیتن و ناسایش ولات پارێزراو بیت، به‌ واجبی شه‌رعی ده‌زانم له‌ رووی نابووریه‌وه قه‌وپری نه‌بی وه‌کو ئیستا هه‌یه، چینه‌یه‌تی نه‌بی واته هاوسه‌نگی هه‌بی هه‌ندیکی له‌ بورجی حاجی و له‌ قه‌سردا نه‌بی و هه‌ندیکی کوخته‌شی ده‌سته‌که‌وی. من نه‌و واقیعه‌ نابووریه

به‌ناشه‌رعی ده‌زانم . واقیعه سیاسییه‌که به‌ناشه‌رعی ده‌زانم که کوردستانیک که خوا یارمه‌تی دا رزگارمان کرد بۆ خۆمان دووله‌تی بکه‌ینه‌وه وه‌کو ئیستا که هه‌یه ، به‌ناشه‌رعی ده‌زانم که په‌رله‌مانیکمان هه‌بێ نۆینه‌رانی ئه‌و میلله‌ته‌ بن که‌چی په‌رله‌مانیکی ئیفلج بێ ، هه‌موو قه‌راره‌کان حیزبیانه‌ بۆی لێبدرینه‌وه وه‌کو شیر به‌ گه‌روویدا بکری، ئه‌و په‌رله‌مانه مه‌لۆتکه نییه ، مندالی ساوا نییه شیره‌خۆره بێ ، شیره‌که‌ی بۆ بگریبه‌وه و ئینجا به‌گه‌روی دابکه‌ی ، هه‌موو بې‌باره سیاسییه‌کان ئیستا به‌گه‌رووی داده‌کن.

به‌لام نۆینه‌ری حیزبه‌کانی دیکه‌ش قسه‌ ناکه‌ن؟

- ده‌زانم ، مه‌به‌ستم ئه‌وه‌به‌ واته‌سه‌ور مه‌که‌ن ئیشی من هه‌ر ئه‌وه‌یه خه‌لک نۆیژ بکات و ریش بیلێته‌وه ، ئیسلام به‌و فراوانیه‌ی لێی تیگه‌یشتووم ده‌بێ له‌ رووی سیاسییه‌وه میلله‌ته‌که‌م ته‌بابیت ، له‌ رووی ئابوورییه‌وه دادگه‌ری هه‌بێ ، له‌ رووی کۆمه‌لایه‌تییه‌وه چینیایه‌تی نه‌بێ ، یه‌کگرتن هه‌بێ له‌ رووی ئه‌منی و ئاسایشه‌وه پیکه‌وه هاوکاری به‌کترین ، له‌ رووی حیساب بۆ یه‌کترکردن ، یه‌کێک نه‌لێ هی خۆم بۆ خۆم ، هی تۆش هه‌موو ده‌خۆم ، ئیستا وایه . بۆ ئه‌وه‌ ئیمه‌ باره‌گه‌مان له‌ خانووی کرێ دایه‌ حزبیکم بۆ بیته‌ باره‌گه‌که‌ی له‌ خانووی به‌کرێ دایێ ، وه‌کو له‌گه‌ل کاک مه‌سه‌ودیش باسم کرد گوتم شتیکی ره‌وایه کاک مه‌سه‌ود ئیمه‌ش له‌ هه‌موو خێروبیتری کوردستان بێ به‌ش بین ، پیکه‌وه له‌ شاخ نه‌بووین ، پیکه‌وه نه‌هاتینه‌وه ئیوه به‌شی خۆتان و ئیمه‌ش به‌شی خۆمان ، کاکه‌ ۹۹٪ ی بۆ تو ۱٪ ش بۆ ئیمه‌ به‌س

مه عقوله ئیتمه ۱٪ یشم نه بی سه دا هیج بم و ئیوه سه دا هه موو شتیکی بن، مه به ستم ئه وه یه ئیتمه خو مان به خه لکی ئه و ولاته ده زانین، وه لاهی که کورد کیانی هه بی به هی خو می ده زانم کورد برا گه وره یه کی هه بی وه کو به کاک مه سعودم گوت بو منی ئیسلامی واباشه جیهه تیک هه بی موراجه عه ی پیتکه یین، بلتیین کاکه ئه و زولمه مان لیکرا یان ئه و حه قه مان بده نی، نه ک من نه زانم روو له کوئی بکه م، من پیم خو شه مه رجه عیک هه بی که حه ق و حیسابی منیش بدات و واجباتی منیش دیارین.

له به غدا که کورد شتیکی ده سته که وه ی زۆر پیم خو شه، که زولمیکمان لی ده کری، پیمان ناخو شه، کاره ئیسلامیه که ی من هه ر ئه وه نییه خه لک فیری روژوو نویتز بکه م، کاره ئیسلامیه که ی من کاریکی سیاسی ئابوورییه کۆمه لایه تییه، روژشیرییه، په یوه ندییه.

رات به رامبه ر په کگرتووی ئیسلامی چۆنه که حیزبکی میانره وه و ئیوه ش له ناو خه لک ده گوتری زیاتر به ره و میانره وی ده چن، ئه وه خالی هاویه شی بو دروست نه کردوون، یان هه ر وه کو جارائن؟

- ئیتمه کاتی خو شی که له ناو بزوتنه وه ی ئیسلامیدا بووین ئه و خه ت و ته وژمه ی که من نوینه رایه تیم ده کرد له گه ل برایانی په کگرتوو به تاییه تی له گه ل ماموستا سه لاجه دین باشتترین په یوه ندیمان هه بوو، زۆرجار که لیژنه ی ته نسیق پیکده هیترا به رپرسی لیژنه که من بووم و هه میشه قیاده ی بزوتنه وه ی ئیسلامیم هانده دا که له گه ل برایانی په کگرتوودا موته فاهم و برابین، پیکه وه ته بابین و کاره کافمان به یه که وه

بئى و ئەو كاتەش ھەروا بووين و ئىستاش سوپاس بو خوا نزيكى ھەيە و برايانى يەكگرتووش ديارە ئەوانيش بو خۆبان خەلكيكن و قوتابخانە يەكن پەرتزو بەرھەميكيان ھەيەو لە زۆر بەي شتەكانيش لەگەل ئيمە تىكەدە كەنەو، بەلام ديارە ھەر كەسيش شتى تايبەتمەندى خۆي ھەيە.

تۆ ناوت لەخۆناوہ ئەمير، ئىستاش دەبينين ھەر مزگەوتىك ئەميرىكى ھەيە، ئەو گرووپانەش كە گيران ھەريەكە ئەميرىكى ھەبو، ئەوە كارىگەريەكى سلبى نىيە لەسەر ئەو ناوہو ئىتوہ لەمەودوا لە جياتى ئەمير سكرتير، يان ئەمىندار بەكارىتين؟

- وەللا ئەوہ لەرووى شەرعىيەوہ ھىچ ئىشكالىك نىيە ناوى ئەمير بئى، يان سەرۆك، يان ئەمىندارىي و ھەر ناوتىك بىت، من خەلك ئەو ناوہى لىناوم، باپم ناوى لىناوم عەلى، خەلكيش ناوى ناوم ئەميرى كۆمەلى ئىسلامى، دەگونجى ئەو ناوہ بگۆردى كە بزانى ئىشكالىك دروست دەكات، ھىچ ئىشكالى تىدانىيە ئەگەر بگۆردى، ئەگەر بىشمىتتەوہ ھىچى تىدانىيە، چونكە كاك مەسعود سەرۆكى ھەرىمە و سەرۆكى شارەوانىشمان ھەيە، سەرۆكى لىژنەيەكيشمان ھەيە، ماناى ئەوہ نىيە ئەوانە وەك يەكن، مەبەستم ئەوہ يە گرنگ ناوہرۆكە، خەلك نايب و ابزانى ھەر لەبەر ئەوہى من ناوم ئەميرەو ئەويش ناوى ئەميرە، ھەموو وەكو يەك بىن، مەرج نىيە ئىنسان لەناودا يەكيان گرتبىتەوہ ئەوا لە ناوہرۆكدە وەكو يەك بن.

مهلا علی عبدالوہاب زیز

کہ نیمیہ بزوتنہ وہمان دروستگرد نیخوان موسلمین کہ نیستا
یہ کگرتووی نیسلامی یہ لہناو خہلک دہگہران و پارہ بیان
دہدانی و بییان دہگوتن مہین بہ بزوتنہ وہو گوناہہ
عہسکہری عیراق بکوژن

بزوتنه‌وهی ئیسلامی، تاکه بزوتنه‌وه و ریک‌خستنی سیاسی -
 سه‌ریازی به‌ناو ئیسلامی بووه که له نیوهی دووه‌می هه‌شتاکان
 (۱۹۸۷) خه‌باتی چه‌کداری دژ به رژیمی دیکتاتوری به‌عس
 راگه‌یانده‌وه، به‌لام پیکهاته‌ی بزوتنه‌وه، به‌تایبه‌تی له ناستی
 سه‌رکردایه‌تی زۆر نارێک و ناته‌بابووه، له‌و باره‌یه‌وه بزوتنه‌وه
 به‌یه‌کیک له‌و حزبانه‌ داده‌نری که له‌ ماوه‌یه‌کی زۆر کورتدا
 نه‌زمونیکی زۆر تالی چه‌شتوه، هه‌ر نه‌و نه‌زمونه‌ تالاش بوو، وای
 له‌ بزوتنه‌وه کرد له‌ هیتزیک‌ی کاریگه‌ری عه‌سکهری و ئینجا
 سیاسیه‌وه بچووک بپته‌وه، بۆ ریک‌خراویکی..... کورد گوته‌نی
 ((پلنگ بوو، بوو به‌ پشپله))، ئیتر که سه‌یریک‌ی نه‌و نه‌زمونه‌ی
 بزوتنه‌وه ده‌که‌ی زۆر په‌ندو وانه‌و پرسیار خۆیان قووت ده‌که‌نه‌وه،
 له‌به‌ر نه‌وه‌ش بوو به‌پیتوستمانزانی راهه‌ری ئیستای بزوتنه‌وه‌ی
 ئیسلامی بدوینین، له‌ ریک‌گای دواندنی راهه‌ری بزوتنه‌وه‌شدا به‌شیک‌ی
 باشی گرفته‌کانی بزوتنه‌وه‌و هۆکاره‌کانی شه‌ر هه‌لگیرساندنی له‌گه‌ل
 (ی.ن.ک) و دروستبوونی نه‌و هه‌موو گروپ و ریک‌خراوه‌ تونده‌ر وانه‌و
 ده‌رچوونیان له‌ بزوتنه‌وه‌و ئینجا یه‌کگرتنه‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌ له‌گه‌ل
 راهه‌رینی ئیسلامی و دواتر جیابونه‌وه‌ی مه‌لا عه‌لی باپیرو مه‌لا
 کرێکارو ته‌که‌تولاتی جیابونه‌وه‌ی عه‌لی باپیرو دانیشتنی مه‌لا
 سدیقی عه‌بدولعه‌زیز دوا‌ی نه‌م ته‌که‌تولاتانه‌و چه‌ندین پرس‌ی دیکه‌،
 روومان له‌ شاری هه‌له‌بجه‌ کرد، بۆ بینینی مامزستا مه‌لا عه‌لی

عه بدولعه زیزی رابه‌ری بزووتنه‌وهی ئیسلامی، هه‌ر که نزیک سکر تاریه‌تی بزووتنه‌وه کهوتین، هاوکات مه‌لبه‌ندی بزووتنه‌وه‌ش له نه‌نیشته سکر تاریه‌ته، بینیمان کچ و کورپکی لاو، قۆلبان له قۆلی یه‌کدی هه‌لکێش‌شاوه و به‌به‌زده‌م هه‌ردوو باره‌گای سکر تاریه‌ت و مه‌لبه‌ندی بزووتنه‌وه‌دا ره‌ت ده‌بن یه‌کسه‌ر تیگه‌یشتم بزووتنه‌وه له هه‌له‌به‌جده‌ش هه‌یج به‌هایه‌کی نه‌ماوه و بزووتنه‌وه ته‌واو چۆته قالبی خۆیه‌وه.....هتد.

له‌م دیانه‌ماندا هه‌ولمانداوه تارا‌ده‌یه‌ک گرفته ئالۆزه‌کان به‌خه‌ینه‌به‌ر پرسیار، به‌و هیوایه‌ی توانیبیتمان تینویه‌تی خۆینه‌ران بشکێنین.

ئیه‌ به‌مه‌اله‌یه‌کی ئایین، که‌چی مامۆستا مه‌لا سدیق حه‌یزه‌تیکی دروستکرد، شێخ عوسمان حه‌یزه‌ی دروستکرد، چی وای له‌ ئیه‌ کرد بچنه‌ ناو رێکخه‌ستنه‌کی سیاسیه‌وه؟

- له‌ راستیدا ئه‌وکاته‌ی مه‌لا مسته‌فا له‌ رووسیا هاته‌وه، بارو‌دۆخه‌کی زۆر خراپ له‌ عێراق روویدا‌بوو، ئه‌وکاته‌ کورده‌ نه‌ته‌وه‌بیه‌کان زۆر لاوازی‌بوون، حکومه‌تی عه‌بدولکه‌هریم قاسمیش به‌ هه‌موو شیه‌وه‌یه‌ک پشتگیری له‌ شیوعیه‌کان ده‌کرد، جه‌ماعه‌تیکی دیکه‌ش به‌ ناوی نه‌ته‌وه‌یی عه‌ره‌بیه‌وه‌ خه‌ریک بوون، که‌ پێیانوابوو عێراق غه‌یری عرووبه‌ شتیکی دیکه‌ی نییه‌، باسی ئیسلامی تیدا

نییه، ئەوێ کورد هەر کەس نەیدەتوانی ناوی بێنێ، هەتا کە کوردەکان «کە ئیستا زۆریان ماون»، وەک عەلی شاوھەسیک هەبە لێرەبە کاتی خۆی کادربو، دەیانگوت کوردستان، ئەوانی دیکە لە بەرامبەر ئەوێ هەڵدەپەڕین و دەیانگوت قلیاسان، واتە گالتەیان بە کوردستان دەکرد. کە مەلا مستەفا لە رووسیا هاتەو، خەڵکیک چەپلەیان بۆ لێدەدا، وایان دەزانی بوو بە رووس، بەلام کە ئیمە چوینە لای، گوتی من بەهیچ شتێوەک ئەو مەیل و فکرا ئەم وەر نەگرتوو، بەلکۆ ئەوێ حالیبوو کە لە غەیری ئیسلام هیچ رێگایەکی دیکە نییه بۆ ئازادی، لەبەر ئەوێ سوێند بەخوا ئامادەم سەریازتیک بێم لە دەولەتێکی ئیسلامی خاوەن عەقیدەو ئەخلاق، بەمەرجێک مافی کورد بپارێزی، ئامادەنیم سەرۆکی دەولەتێک بێم لە حکومەتێکی بێ ئەخلاق و بێ عەقیدە. مامۆستا مەلا سەلحی گەورە سەرۆکی وەفدی ئیمە بوو، کاتی خۆی دەرسی بە مەلا مستەفا گوتو، مەلا مستەفا زۆر زۆر ریزی دەگرت، لەو دانێشتنە پەیمانێکمان بەبەکتەردا کە کوردو ئیسلام لەبەکتەر جیا نەکەینەو، هەزار دەولەت بێ، بێ ئیسلام، ئەگەر دان بە مافی کورد نەنێ، ئیمەش دانی پێانانێین.

بێگومان ئەو کاتە ئیمە لە هەموو دەولەتە عەرەبەکان و جیهانی ئیسلامیدا دیاربووین، مامۆستا مەلا سەلح بەرامبەر بە شێخی ئەزھەر دادەنرا، مامۆستا مەلا عوسمان بەرامبەر بە موفتی سعودیەو ولاتانی دی دادەنرا، لای هەموو حکومەتەکان قسەیان دەڕۆشت،

لهوکاته هەرچی موفتی و که سایه تیه کانی دهوله ته عه ره بیه کان هه بوو، کۆیان کردنه وه، له کاتی قسه کردن، قسه ی ماموستا مه لا صالح به سهر قسه ی هه موواندا سه رکه وت. جا له بهر ئه وه ئیمه ئهوکاته له گه ل مه لا مسته فا ئه و بریاره ماندا، له راستیدا ئه و تا مابوو راستی کرد، لیته ش ههر راستمان کرد، به لامانه وه واجب و شهرع بوو بهرگری له م میلله ته بکه یین، ئینجا به چی بهرگری لیبکه یین! به هاوکاری مه لا مسته فا یه کیتی زانایانمان دروستکرد، من سکر تیری ناوچه ی سلیمانی بووم، کاک عوسمان کرایه لیترسراوی گشتی، به لام قبولی نه کردو گوئی من لیته دوورناکه ومه وه، مه لا عه لی هه ولیتری له بانێ خۆی دانا.

به لام به پیتی هه ندی زانیاری ماموستا مه لا عه لی عوسمان له سالی ۱۹۵۴ ئینتیمای بۆ ئیخوان موسلمین کرد؟

- ئه ی له گه ل کێ بین؟ دیاره ئهوکاته ئیخوان بزووتنه وه یه کی ئیخوانی جیهانی بوو، ئیمه پشتگیریمان له وان ده کرد.

عه ره بی بوو، چونکه له میسر سه ره به لدا؟

- نا، جیهانی بوو، له پاکستان هه به، له ئه نده نووسیا هه به.

به لام سه رچاوه که ی له میسر بوو...

- چ قه دیدیه، له ههر کو تیه ک بووه، مادام بزووتنه وه یه کی جیهانی بووه و فکریه کی ئیسلامی بووه، واته زیندوو کردنه وه ی ئیسلام بووه، له بهر ئه وه و له بهر ئه وه ش ئهوکاته حکومه تی عیرا قی سه ر به حلفی

مه‌رکه‌زی بوو، ئی‌مه پشت‌گیریمان له ئی‌خوان کرد.

به‌لام ئی‌خوان په‌یوه‌ندی به کوردا‌یه‌تیه‌وه نه‌بوو؟

- چۆن نیه‌تی؟

چونکه ئی‌خوان مۆرک‌ئیکی عه‌ره‌بی هه‌بوو سه‌رچاوه‌ی به‌ریاره

گرنگه‌کانی‌شی مه‌کته‌بی ئی‌رشادی میسه‌ره...

- ئی‌وه نایزانن، چونکه ئی‌مه له بناغه‌که‌ی بووین، له ئی‌وه باشتر

ده‌یزانین، ئی‌وه هه‌یچ که‌س‌ئیک نایزانن، بی‌گومان کاک مه‌سه‌ودیش

نایزانن، ئی‌مه ده‌یزانین وتیابووین و چووینه‌ته میسه‌رو ولاتانی

سه‌رگۆی زه‌وی، من هه‌رچی ویلایه‌تی ئە‌مه‌ریکا هه‌یه گه‌راوم، هه‌روه‌ها

چومه‌ته ئە‌لمانیا، فه‌ره‌نسا، میسه‌رو سه‌عودیه، من له پشتی ئی‌مامی

سه‌عودیه‌وه بووم که دوعای بۆ سه‌رکه‌وتنی کوردو نه‌مانی سه‌دام کرد،

من پیتوت دوعا بۆ کورد بکا که نه‌وکاته میوانی مه‌لیک بووم. جا

له‌به‌ر ئه‌وه ئه‌وشتانه ئی‌مه ده‌یزانین، ئە‌سلی فیکره‌که، فیکره‌یه‌کی

ئیسلامی بووه، نه‌ک عه‌ره‌بی، هه‌تا دژی نه‌ته‌وه‌یی عه‌ره‌بی بووه، بۆیه

سه‌ید قوتب و حه‌سه‌ن به‌ننایان کوشت، دژی ئینگلیزو جوله‌که‌و

داگیرکه‌ریبون، یه‌ک‌ئیک له‌و ئی‌خوانانه که وه‌ختی خۆی له سوپای

عی‌راقی ئە‌فسه‌ر بوو، کاتی خۆی زۆر هاوکاری ده‌کردین، من

به‌ده‌مانچه‌وه چومه‌ته وه‌زاره‌تی به‌رگریه‌وه که‌س نه‌ییشکنیوم، له

زه‌مانی عه‌بدولکه‌ریم قاسمدا کۆمه‌ل‌ئیک گه‌نج له‌گه‌ڵ هه‌ندی‌ک

عه‌ره‌یدا ویستمان کوده‌تا بکه‌ین، ئه‌و ئە‌فسه‌ره ئه‌وکات زۆر یارمه‌تی

دهداين، ئيمهش له گه ل ئه و هاوکاربووين، به لآم له سالى ١٩٩٢ له گه لى به شه ر هاتم له سه ر ئه وهى گوتى؛ ئيه وه بوچى به ياننان ده ر کردو وه و گوتو تانه فيدراليمان ده وى بو کوردستان، منيش وتم فيدرالى واته حوکمى ولايات، ئه ي تاکه ي ئه م کورده بى سه ر بيت، بو ئيه وى عه رب ٥٠ ده وله تان هه بى، ئيمه ده وله تيکمان نه بى؟! ئيتر مشتومريان بوو، ئيحسانى کوريشم له گه لدا بوو، ده عوه تى کردبووين، وه ختيک گوتى وه لآله ي من ئيستا لاي سه دام مه حکوم به ئيعدام، به لآم نه گه ر فيدرالى به کورد بدرى، ده گه ريمه وه لاي سه دام و ته شه بزى پى ده کم و له دژى کورد چه ک هه لده گرم، ئيحسانيش گوتى وه لآله ي ئيستا به ته له فزبؤن عيراق ده بينى، ئه و جار ه وات ئيده که ين بچيه ولا تيکى وه ها به ته له فزبؤن عيراق نه بينى، لى تى تو ره بوو، وه لحاسل شه رى کى خراپمان بوو له سه ر ئه م قسه يه ي کردى، ئيمه هه ميشه ئيسلام و کوردمان له يه ک جيانه کردو وه ته وه.

تۆ به ره سمى سالى چهند چويه ناو ئبخوان؟

- له راستيدا من به ره سمى نه چووم، به لى منيان کردبووه لى پىرسراوى سليمانى، به لآم نه ک به و ناوه وه، به و ناوه ي هه ر که سه خه ربكى فکريه که، ئيمهش وه کو فکريه ئيسلام هه ولبه دين که ئه و خه لکه موسلمان بى، بىگومان ئه وکات ئيمه وه نه ته وه يبه کان به نايه تى پارتى له به ره يه کدا بووين، شيعوى و خه لکى ديکه له به ره يه کى ديکه دا بوون، ئيه وه ئه و شتانه نازانن، له پياوى ريشسپى

بیرسن تابزانن چیبوو، شیوعیه کان له هه موو شوینیکدا
 خۆپیشانانیاان ده کرد، وینهی عه بدولکه ریم قاسم و مارکس و
 لینینیان بهرز ده کردهوه، خه لکی شاره زووری فه قیریان حالی کردبوو،
 ده یانگوت بیگره، بیکورژه، ئەمه کوردیشه، لاویشه، پارتیشه. ئەوه
 مه سه له یه کی مه شهو ریبوو، ئیمه له بهرام بهر نه وان ده وه ستاینه وه،
 ئەحمده نه قیب هه بوو له سلیمانی، ئیستاش ماوه، برۆن لیتی بیرسن
 بلتین ده وری مامۆستایانی هه له بجه چی بوو.

ئهو کاتهی مامۆستا مهلا عوسمان له ئیخوان دابوو...

- ئەمه ئیخوان نه بوو، حیزبکی ئیسلامی دروستبوو، کاکه من
 به لگه مه هیه ...

بهلام ئهو حیزبه ئیسلامیه درێژکراوی ئیخوان بوو..

- راسته له سه ره ئهو فک ره بوو، بهلام ئه وه حیزبی ئیسلامی عێراقی
 بوو، یه که مچار که داوای دامه زان دنیان کرد، عه بدولکه ریم قاسم
 مۆله تی نه دانج، وتی ئه وانه چهنده که سێکن، مامۆستاو ئه ندازیارن،
 ئه وانه ش نوینه رایه تی هه موو عێراق ناکه ن، ته نها نوینه رایه تی به غداو
 رومادی ده که ن. ئه وانیش هاتن بۆ ئیوه بۆ لای کاکه مهلا سالح،
 چوو بوونه هه ولیتره سلیمانی، دیاره وه لامیان نه دابوو نه وه، که هاتن بۆ
 ئیره، کاکه مهلا سالح گوتی ئه گه ر ئیوه راست ده که ن و بۆ حکومه تی
 ئیسلامی بیت، ئاماده م هه رچی بلتین بۆتان بکه م، ئه وانیش زۆر
 مه منون بوون. ئیمه ش چووینه سلیمانی و که سایه تی زۆرمان بینی،

نینجا کاکەم مەلا سەڵح کاغەزێکی بۆ مەلا مستەفا نووسی، مەلا
 مستەفا ئەوکاتە لە قەسری سیاحی نوری سەعیددا بوو، کاکەم منی
 نارد، مامۆستا بەکی دیکەشم لەگەڵ بوو، کە چووین بە کەسەر تەلەفۆنم
 کرد، مەلا سەڵح کە خوشکەزای مەلا مستەفایە، ئیستاش ماوە، هات
 ئیمە ی برد، کە چووین لە قەراخ بەحرە کەووە هەزار کەس لە ناو باخە کە
 وەستابوو، رێ نەبوو ئەوەندە قەڵە بەلەبەل بوو، مەلا سەڵح ئیمە ی لە
 گوتی بەحرە کەووە بە سەیارە بە کەووە برده ژووری و وەللاهی پینج
 دەقیقە ی پینچوو مەلا مستەفا لە دەرگایە کەووە هاتەووە ژوورەو، ئیتر
 مەرحەبا و چاک و خوشیمان لە بە کترکرد، تەنها سەید عەزیزو نوری
 ئەحمەد تەها لەو ژوورە وەستا بوون، کاغەزە کە ی مەلا سەڵحمان
 پێدا، کە لە نامە کە گوتبووی پینچتر ئیمە شتیکی وامان لەگەڵ تۆ
 گوتوو، ئیستاش حیزبێکی ئیسلامی داواکاریان پینچکەش کردوووە
 داوای پشتیوانی لە ئیمە دەکەن، ئایا جەنابت رات چییە؟ مەلا
 مستەفاش گوتی کێ ئەمە دەکا؟ من باش نایاناسم، زۆر کەس
 بە ناوی ئیسلامەووە درۆ دەکات، کێ لە پشت ئەوانە یە؟ منیش گوتم
 وەللاهی نازانم، فەرمووی پرۆن ئەگەر ئەمجەد زەهاوی پینچبیرکردن
 من لەگەڵ ئەوم، شیخ ئەمجەد کوردبوو، ئەوکاتە موفتی هەموو عێراق
 بوو، سەرۆکی رابیتە ی عالیە می ئیسلامی بوو، ئیمەش چووین بۆ
 خزمەت شیخ ئەمجەد، ئەویش نامە یەکی بۆ مەلا مستەفا نووسی، کە
 ئیمە داوای عێراقێک دەکەین مافی هەموو کەسیکی تێدا مسۆگەر

بیت، یه کتی له واندهی ئومیدمان پیتی ههیه، تۆی، له بهر ئه وهی له نه وهی شیخ عه بدولسه لامی، ئومیدمان ههیه عه موود فه قهری ئه و مه سه له یه بیت، ئه وه سالی ۱۹۶۱ بوو.

واته ته قریبه ن له گه ل سه ره له دانی شوړشی نه یلول بوو؟

- به لئی. برا! بناغه ی شوړشی نه یلول ئیمه بووین، ئیمه به ناوی ئیسلامه وه کردمان، ده مانگوت واجبی شه رعیه و ده چووینه لای خه لکی لادی و زیشسپیه کانیا ن و ها ئمان ده دان بو موزاهه ره کردن، که چی شیوعیه کان ده هاتن مه قهری پارتیه کانیا ن ده سوتاند، ئیمه ش ده چووین (ان فتحنا) مان تپیدا ده خویندو باره گاکه مان ده کرده وه و به شق شیوعیه کا ئمان ده رده کردن، ئیسناس شیوعیه کان له پیشترن.

که بزوتنه وهی په یوه ندی ئیسلامی دامه زرا... .

- کوره په یوه ندی چی؟! ئه و په یوه ندی و مه یوه ندیی هه ره نه بووه، ئه مه ئیخوان دروستیکردبوو، ئیمه بزوتنه وه مان به ریککه وتن له گه ل کاک مه سعودو مام جه لالدا دروستکرد، که بوژدوو مانی هه له بجه یان کرد، ئیمه ده رچووین جیهادمان راگه یاندو له سه ره مه سه له ی کورد فتوامان ده رکرد. ئه و ئیخوان موسلمینه ی تو باسیده که ی ئه و یه کگرتوه یان دروستکرد، بو ئه وه ی بهرگری له ئیمه بکات، هه تا له سه ره ئه وه ته فره قه مان کرد، ئه و سه لاهه (ئه مینداری یه کگرتوو) گوتی نابجی ناوی کوردستان له و مه نه هجه دا بی، ئیمه ش گوتمان ده ی پرۆن خوا حافیزتان .. رویشتن.

مه‌به‌ستم نه‌وه بوو که ماموستا مه‌لا عوسمان بزووتنه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی
نیسلا‌می (الرابطه‌ الاسلامی) دروست‌کرد؟

- نا، رابیته‌ی دروست نه‌کرد، بزووتنه‌وه‌ی له‌ سالی ۱۹۸۷
دروست‌کرد، پیش نه‌وه‌ش هر خه‌ریک بووین و هاتوچومان ده‌کرد،
هه‌تا ته‌وکات لوله‌ی تفه‌نگی جاش چاری پی‌او‌ی ده‌ده‌هیتنا، نیمه
له‌ناو جاشه‌کان شتمان دروست ده‌کرد، موزاهه‌ره‌مان دروست‌ده‌کرد.

مه‌به‌ستم سالی ۱۹۷۸ بوو؟

- نا، نیمه له ۱۹۸۷ بزووتنه‌ومان راگه‌یاند.

ئیعلانی بزووتنه‌وه‌نا، ئیعلانی رابیته له ۱۹۷۸ بوو...

- نا نا، نیمه خوومان جه‌ماعه‌تیکمان نارد، نیستا نه‌و مه‌لا مه‌حمود
نازادیه‌ ماره، بزانه خووم ره‌وانم کردن بوئیران یان نا؟ ده‌یانگرتن، له
هه‌له‌بجه له‌بهر من نه‌ده‌ویران بیانگرن، به‌لام له سلیمانی ده‌گیران،
نه‌رتیوه‌للا من ناردمن، وه‌کو شیخ مه‌حمود به‌رزنجی، مه‌لا مه‌حمود،
مه‌لا علی بیاره‌یی، مه‌لا به‌کی دی له پینجوتین شه‌هیدبوو، به‌لام شیخ
مه‌مه‌د ئیران خو‌بان بانگیان کردو رو‌یی.

کاریگه‌ری ماموستا مه‌لا عوسمان نه‌بوو که تو‌ش په‌یوه‌ندیت به‌و
حه‌ره‌کاتانه‌وه کرد؟

- کوره نیمه له ژیا‌ماندا هر هه‌ره‌کی بووین.

واته کاریگه‌ری برا گه‌وره‌کات نه‌بوو؟

- من له هه‌موو شتی‌کدا تابعی بووم، به‌لام له راستیدا نیمه

باوکیشمان هەر حەرەکی بوو، وهختی خووی له گهڵ شیخ مهحموددا
دۆست بووه.

له ساڵی ۱۹۷۱ که مهلا عوسمان له ناو ئیخوان کاری دهکرد، لهو
سالهدا ئیخوان چالاکی خووی راگرت تاسالی ۱۹۷۹؟

- بهلام خو ئیمه له گهڵ نهوان نهبوین، رهفرمان کرد.

مامۆستا سهلاحه دین به هانه دین دهتی مامۆستا مهلا عوسمان له گهڵ

ئیمه دا بوو....

- ناوه ئلا... ئیمه داوای حیزبێکی ئیسلامی موسته قیلی
عیراقیمان کرد، بۆ ئه وهش ۳۶۰۰ ئیمزیمان بۆ به غدا برد، له بهر
ئه وهش ئیجازه که یان دا، نه گهرنا نه یانده دا، بێگومان رای مهلا
مسته فاشمان وه درگرتبوو، نه مجا دوایی هاتینه وه خوا لیتیان خوشی
شیخ عوسمان بیارهیی، مهلا صاحب، مامۆستا مهلا رحیم له
سلیمانی، مامۆستا سهید عارف، ههروا له ههولتیر مهلا عهولای
کونه فلوسه بی و مهلا سالحی کۆزه پانکه بی، ههرحی مهلا ههبوو
به کدهنگ بوون له سه ر پشتگیریکردنی ئه و مهسه له یه، پشتگیریمان
کرد، ئیجازه که ش عه بدولکه ریم قاسم نه یدا، دادگا دای، چونکه بوو
به جه ماوه ری.

کتی بوو به نه مینداری گشتی؟

- هه ر ئه و کات که سێکیان هه لبارد به ناوی مهلا نوره دین که
کورده بوو، خه لکی که رکوک بوو، به لام ئه و نه یکرد. دوایی له نیتوان

کاکم عوسمان و د. نعمان سامرائی که ئیستا له سعودیه مایهوه، کاکم عوسمان رهزی کردو گوتی من ناتوانم ههله بجه به جیبیلم و ئه مهسنولهش دهیی له بهغدا بی. بویه د. نعمان کردی.

دوای ئه و گۆرانکاریانهی بهسهریدا هات، له ئیران کتی تهمینداری گشتی ئیخوان بوو؟

- نهما دوای ئهوهی که گیران.

لهناو ئۆردوگاگان و خه لکی ئاواره له ئیران چالاکیان دهواند....

- ئهوه دوایی بوو، له دژی ئیمهش بوو، دهچوون پارهیان ددها خه لک، دهیانگوت مهبین به بزووتنهوه و گوناحه عهسکهری عیراق بکوژن.

- که بزووتنهوهی ئیسلامی له ۱۹۸۷ دامهزرا به تهوجیهی ئیران بوو، یان بیرکردنهوهی خۆتان بوو، کتی یهکه مجار فکهری دامهزاندنی بزووتنهوهی دانا؟

- ئیران دهوری نهبوو له دروستبوونی بزووتنهوهدا. وهکو پیمگوتی لهوهو پیش له گه ل مهلا مستهفا هه ماهه نگیه کمان هه بوو، له دوایشدا له بزووتنهوهی کوردیدا، رۆژتیک له رۆژان ببهش نه بووین له گه لیاندا، ههتا له زهمانی مهلا مستهفا، من خۆم چهند جار به شداری جه بههم کردووه.

وهلامی پرسیاره کهت نه دامهوه، له سالی ۱۹۸۷ که بزووتنهوهتان دامهزاند، بیرۆکه که هی کتی بوو؟

- وه لالا بېرۆکه که هی خۆمان بوو، هیچ کهسی دیکه ی تیدا نه بوو، یه که مجاریش دهسته لاتدارانی ئیران نه یانه هیشت بچینه ناو ئیران، تاگفتوگوومان کرد، نه وکات شه ری عیراق- ئیران بوو، هه له بجه بوردوومان کرا، رییان لیگرتین، ته قه یان لیگردین، ئیمه ش هه ندی خه لکی عه شایه رمان بۆ لایان نارد، چوون پتیانگوتن نه وانه مامۆستاکانی هه له بجه ن، سه رداری نه و ناوچه یه ش گوتبووی ئیمه ناتوانین ریگایان بده یین، نه مرمان پیکراوه لیتره که س هاتوچۆ نه کا، به لام بانامه یه ک بنوسن، ئیمه به بی سیم ده ینیترین بۆ خامه نه بی وا له کرماشانه نه وکات سه رۆک کۆماری ئیران بوو، ئیتر من چووم له گه ل نه فسه ره کان قسه م کردو گوتم من فارسی نازانم، گوته به عه ره بی بینوسه، به عه ره بی نووسیم که ئیمه له گه ل عیراق شه رمانه و ئیوه ش شه رتانه، ئیستا هاتوین نه گه ر به و ۸ برگیه رازین پتین، نه وه دپین، نه گه رنا ئیمه تا ناخیر قه تره ی خوینمان لیتره شه ر ده که یین.

ئهی ناوی بزوتنه وه ی ئیسلامی کتی داینا؟

- ئیمه خۆمان داماننا، هه تا ناوی رادیۆکه (دهنگی ئیسلام) من دامنا، کا برای ئیرانی زۆری لاسه یربوو که گوتم ته له فزیۆنیک داده نیتین به ناوی دهنگ و رهنگی ئیسلام، به رادیۆکه ش ده لیتین دهنگی ئیسلام، به فکهری ئیمه زۆر سه رسام بوو. هه تا که له گه ل دکتۆر ویلایه تیدا چووم بۆ نه ورپا، کوری خۆم له گه لدا بووایه، قه سه م به خوا نه وه نده ئیتاعه ی نه ده کردم. هه ر شیخ شیخ و ئوستادی پیده گوتم، خو ئیمه

منالی ئیستانین. وه لاهی کاتی خۆی که له گه‌ل مه‌لا مسته‌فا ده‌چوینه ژووریک، فه‌رمووم لیکرد که پیش من بکه‌وی، گه‌رایه‌وه و گوتی ده‌ته‌وی خه‌جاله‌تم بکه‌ی، گوتم (استغفرالله) جه‌نابت برا گه‌وره‌ی و هه‌موو شتی‌کمانی، گوتی نا، ناشنی وانیه، مه‌به‌ستم نه‌ویه بلیم خۆ ئیمه منالی ئیستانین برا! ئیستا هه‌ندیک هه‌تیو په‌یدا بوونه.

که بزوتنه‌وه دامه‌زرا تو‌بووی به‌جیگری راه‌ر؟

- به‌لێ هه‌ر ئه‌وکاته منیان ده‌ست‌نیشانکرد، زۆرم هه‌ولدا که من نه‌م، بۆ وه‌فدی خارچییش که یه‌که‌مجار بۆ ده‌روه نارد میان، زۆر نیلحاحم کرد که من نه‌چم، لی‌ره به‌سه‌ر پیشمه‌رگه‌دا بگه‌رپم، هه‌روه‌ها مه‌سئولی مه‌کته‌بی عه‌سکه‌ریش بووم، گوتم نایکه‌م، که‌سێک لی‌ره‌بوو، مه‌یلی پارته‌ی هه‌بوو، کورێکی باش و عه‌قید بوو، بریارو‌ابوو بیته‌ ده‌روه‌و بیکه‌ین به‌ مه‌سئولی مه‌کته‌بی عه‌سکه‌ری، گوتم به‌ شه‌رتیک ده‌یکه‌م تا که‌سێک دێ، ئینجا ئه‌و شیخ محه‌مه‌د به‌رزنجیه کاتی خۆی له مه‌کته‌بی سیاسی بوو، گوتی بابه‌ تو‌خۆت له‌وه مه‌شاره‌وه، ئێران هه‌ر له‌ خامه‌نه‌یه‌وه هه‌تا خواره‌وه حورمه‌ت ده‌گرن، عه‌شایه‌ر نین ده‌ترسی، پیشمه‌رگه‌ ریزت لیده‌گری، تو‌ ده‌ورت هه‌یه، ئیستا من برۆم بلیم کیم، کوری کیم، چیم کردووه! نه‌وه‌للا هه‌ر ده‌بی تو‌بیت، ئیتر ئیسرا‌ریان کردو منیش گوتم چارنیه‌ فه‌رمانه‌و قبولی ده‌که‌م. من ده‌مویست له‌ شو‌تینیکدا به‌جیا دا‌بنیشم و پالپشتی

بزووتنهوه بکه‌م، ئیترانیه‌کان زۆریان هه‌ولدا که‌من چی بلتیم بۆم بکه‌ن و به‌شهرتی جیابم وه‌کو ئیمام جومعه‌و هه‌موو جار به‌ دۆستی ئیمام خوێشی نامه‌د پیشوازیان ده‌کردم.

کارێکی قورس نه‌بوو، دوو برا رابه‌رو جێگیرین؟

- ناخر له‌سه‌ر ئه‌ساسی برابردنی نه‌بوو، ئه‌سله‌ن له‌ عوله‌مای عیراقیدا که‌سیکی دیکه‌ی وه‌کو کاکه‌م عوسمان نه‌بووه، نه‌ک لیته‌ له‌ به‌غداش، نه‌گه‌ر هه‌بووایه‌ ئه‌و ده‌بوو، دواتر کاکه‌م عوسمان ده‌وری هه‌بووه، هه‌زاران مامۆستای کرمانشان و بانه‌و ئه‌و ولاتانه‌ هه‌موو قوتابی ئه‌و بوون. ئینجا ئیتمه‌ وه‌کو خه‌زان و بنه‌ماله‌ مالی خۆمان سه‌رفکردوه، کاکه‌م عوسمان وه‌کو پێشمه‌رگه‌یه‌ک جار جار مه‌عاشی وه‌رده‌گرت، شه‌خسیه‌ن قه‌سه‌م به‌خوا ئیستا حیسابی بکه‌م دووسی ملیۆن دینارم بۆ خه‌لک خه‌رج کردوه.

که‌ بزووتنه‌وه‌تان دامه‌زراند، به‌ گۆپه‌ونه‌وه‌بوو، یان به‌پاریتیک بوو

له‌لایه‌ن مامۆستا مه‌لا عوسمان و جه‌ناپت؟

- ئیتمه‌ ئه‌وکاته‌ ناومان لینه‌نابوو، چونکه‌ حه‌یزبی به‌عس زۆر موسه‌په‌ته‌ریبون، زۆریش مه‌لعون بوون، جارێکیان له‌گه‌ڵ (شوکر الحدیثی) که‌ پارتیزگار بوو، ئه‌ندامی (مجلس قیاده‌ ثوره‌) بوو، تێکه‌چووین ئه‌و گوته‌ی من ئه‌ندامی (مجلس قیاده‌ ثوره‌) م و موخه‌وه‌لم، منیش گوتم من نوێنه‌ری خوام له‌و مزگه‌وته‌، ئیتر خوا گه‌وره‌تره‌ یان (مجلس قیاده‌ ثوره‌)؟ به‌لام ئه‌و عه‌ره‌بانه‌ هه‌ندیکیان و یژدانیه‌ن

هه‌بوو، گوتی وه‌للا (الله اکبر)، ئی گوتم قسه‌ت ماوه، گوتی ناوه‌للا، به‌خوای ئی‌مه هه‌میشه راشکاوبوینه، به‌خوای مه‌وزوعه‌که‌ش زیاتر له‌سه‌ر کوردایه‌تی و مه‌لا مسته‌فا بوو.

که بزوتنه‌وه‌تان دامه‌زراند ئی‌وه له هه‌له‌بجه بوون؟

- ئی‌مه لی‌ره کۆبوونه‌وه‌مان هه‌بوو، یه‌که‌مجار که کۆبوینه‌وه مامۆستا مه‌لا سالحی گه‌وره، کاک عوسمان، کاک عومه‌ر، من و هه‌ندی‌ک خه‌لکی دیکه بووین، ئه‌سلی فیکره‌که هی ئه‌و سێ چوار که‌سه‌بوو، خوالی‌بخۆشبی شیخ جه‌میل موفتیش له هه‌موو فیکره‌یه‌که‌دا له‌گه‌لمان بوو، ئیتر ئی‌مه نیازمان نه‌بوو ده‌ریچین، به‌لام خه‌به‌ری راستیان دایتی که ده‌تانگرن و ده‌تانبه‌ن بۆ به‌غداو له‌وێ هه‌رچی خۆیان چه‌ز بکه‌ن بۆتان ده‌نووسن و ده‌بی له‌سه‌ر ته‌له‌فزیۆن و رادیۆ، ئه‌و قسانه‌ بلتین، ئه‌گه‌ر نه‌یلتین ئه‌و ولاته نابینه‌وه، ئه‌وه دۆستیکێ خۆمان له ئی‌داره‌ی پارێزگا پیتی‌گوتین، من پیتش ئه‌وه زبندانی‌کرا‌بووم، 6 سال له ناوچه‌ی رومادی و ناسریه‌ بووم.

- مه‌لا سدیق له‌گه‌لتان نه‌بوو؟

- نه‌خێر.

له دیمانه‌یه‌که‌دا له‌گه‌ل (هه‌ریم) مامۆستا عه‌لی باپیر ده‌لتی من ناوی بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامیم بۆ مامۆستا مه‌لا عوسمان پیتشیا‌رکردو ئه‌وانیش قه‌ولی‌ان کرد؟

- ئه‌سل و ئه‌ساسی نییه، ئه‌سه‌ن عه‌لی باپیر هه‌ر نه‌ماندی‌بووه‌و

نەمان ناسپوھ.

دەلتى ھاتوچۆمان لەگەلیمان ھەبوو؟

- وەللاھى درۆ دەکا، تەنھا ئەو ھەبوو لە لایەن یەكی تىھەو ھەمانى گرتنى ھەبوو، نازانم لەسەر چى بوو، ئىمەش کاغەزمان بۆ عەباسى بايز ئاغا نووسى، خۆى ئىستا ماوھ، من شەخسەن کاغەزم بۆ عەباسى بايز ئاغا نووسى، كە ئەم كۆرە دىتە لای جەنابت، دەبى پارىزگارى بکەى.

- كەواتە عەلى باپىرتان دەناسى؟!

- وەكو قوتابى، وەكو منالیک دەمانناسى، دواى ئەو ھى كە ناردمانە لای عەباس ئاغا ئىتر نازانم چۆنى تەكبىرکرد، بەلام جارىکیان عەباس ئاغا گوتبووى وەرەقەى فورسانىم بۆ کردو لای خۆم دامنا، ۳-۴ سالى لای عەباس ئاغبوو، مووچەى دەداىى، عەلى باپىر لای ئىمە بەخەویك خۆى چەسپاند، ۲۰ شاھىد ھەبە، ئىمە كە چوونە ئىران عەلى باپىر ھەر لە بىرمان نەبوو، ئایا ھەبە، نیبە، ئىمە كە مەلاكانمان نارد بۆ ئىران دەمانگوت بۆن بزائن ئەو ئىرانە چى دەکا، ئایا راستە موسلمانە، چیبە، (صیادی شیرازى) لە نىوانماندا بوو، بزمان دەنووسین ئەگەر ئیوھ موسلمانىكى راستەقینەبن، تەماشای رەفتارو رەوشتتان دەكەبن، ئەو ئەھلى سوننە لە ئىران ھەن، كورد ھەن، ئەگەر راستتان کرد مەسەلەى شیعەو سوننەو فارس و

غهیره فارسی تیدا نه بی، نامادهین پشتگیریتان بکهین، ئینجا وهک
 گوتم که چووینه ئیران نامه یه کم بز خامه نهئی نووسی، نهویش زور
 پیواوه وهلامی دایه وه که قسه کانتان قبوله ولاتی خوتانه و
 فرموون، که نه مری کرد ئیمه ۶۰۰ که سمان له گه لدا بوو، به له میان
 دابهست له به حره که وه رویشتینه نه و به رو پیشوازییه کی زور گه میان
 لیکردین، وه زبری داخیلی و هه یه تیک و نوینه ری خامه نهئی له
 کرماشان هاتنه پیشوازیمان و بز کرماشان داوه تیان کردین و دو اتربو
 تاران به کسهر بۆ لای خامه نهئی و ره فسه نجانی، به راستی له وی
 چیمان گوت رازی بوون له سه ری، ئینجا باقر حکیم هات بۆ لاما،
 شه خسیات له ملاوله و لا بۆ لاما ده هاتن، ئینجا نهو جه ماعه ته ی که
 پیشتر نارد بوومان، نهو رابیته یه ی تو ده یلیتی دروستیان کرد بوو، شیخ
 محمهد مه سنولیان بوو، به لام هه موو جار بۆ ئیمه یان ده نووسی، نه گه ر
 ئیوه نه یه ن و فریاما نه که ون، گرنگیما پیتاده ن و ده لئین ئیوه که من،
 ئیمه ش نه وکات به به رزه وه ندما نه ده زانی عیراق به جیبیلین، که له
 ئیران بووین بز ووتنه وه مان دروستکرد، نهو جه ماعه ته هاتن تکایان
 کرد گوتیان دینه ناو بز ووتنه وه، ئیمه ش گوتمان لاریما نییه، به لام
 نهو ناوه مان قبول نییه، دوایی ئیوه که هاتوون به راستی بوون به
 پیواوی ئیران، ئیمه لای خامه نه ئیش گوتومانه، وصایه تی که س قبول
 ناکهین، هه موو ده سه لاتیک ده بی هی خو مان بی، نه وانیش رازی
 بوونه، به لام ئیستا ئیوه وه کو پاسدارتان لی هاتووه، نهو قسانه مان به

مهلا مهحمود گوت كه نهوان ناردبوویان، دواتر به شیخ محهمه دو نهوانیدیكه شمان گوت، ئینجا ئیمه چووین و بریارماندا ناوی بنیین بزوتنهوهی ئیسلامی له كوردستانی عێراق، نهگه ر عێراقمان نهگوتایه، لهوانهیه ئیران دهترسا له كوردستانی ئیرانیش خهلك وهریگرین، زۆركهس دهیوت باهر ناوی كوردستان نیت، گوتمان نابۆ ئیمه له كوردستانداین و پێشمه رگه شمان هممروی كورده.

له نهندانمانی سهركردایهتی ههبوون نهو رایهیان ههیین؟

- نهخێر... ئینجا دواى ئهوه ماوهیهکی پێچوو ئۆردگیان بۆ کردینهوه، لهشکرمان دروستکردو هیزمان هیتنا، من خۆم لهگهڵ هیزتیک که ۷۰-۸۰ کەس بووین هاتم بۆ ناوچهی ماوهت و بریاربوو بچینه قههه داغ. دواى بروسکهیان بۆ کردم، گوتیان بگهزێوه من گهزامهوه وه لهوئ مهلا برایمی کاک عوسمانمان لهگهڵ جهماعهتهکه نارد، ئینجا ۳-۴ مانگ دواى ئهوه دووسێ کەس بۆ لای ئیمه هاتن، یهکیکیان سهید مستهفایهک بوو له ههولتیر کوژرا، ناوی لهخۆ نابوو محهمهد مههدی، که هاتن ئیمه له مالى خوارزایهی خۆماندا له ئۆردوگای سهریاس دهعهوت بووین، عهلی باپیریشیان لهگهڵدا بوو، گوتیان ۳-۴ قوتابی هاتوون دهئێتن دهمانهوی چاومان به مامۆستا مهلا عوسمان بکهوئ، کاکه م عوسمانیش گوتی بابین نان بخۆن، هاتن بۆ ئهوئ، ئیتیر عهلی باپیر تهبیعهتیکی ههیه، چونکه له مالى خۆیان له خۆی گهورهتری تیا نهبووه، که دهڕۆیی یهکیکی لهگهڵ بووايه

خۆی به کیتخوا داده نا، ئیمهش پیمانخۆش بوو کوری گهنج و
 ریک و پیک بینه ناو بزوتنهوه، خواخوامان بوو یه کیک له حکومهت
 جیابیتتهوه، هات گوتی من نهختیک پرسیارم له جه نابیی ماموستا
 مهلا عوسمان ههیه، ههزده کهم توژیک چۆلی بکهن، ۷-۸ کهس له
 ژووره که بوون، جه ماعه ته که روژستان دوو سێ کهس ماینهوه، گوتی
 نوربان من نه مزانیبوو که جه نابنتان هیجره تتان کردوووه بو ئیره
 هاتوون، من له وه و پیتش جارێکی دیکه هاتم بو لای ماموستا شیخ
 محهمه دو ئهوانه، بهلام که دیم ئهوان پیاوی پاسدارن، بو به لای ئهوان
 گلم نه خواردو به مه ئیوسی گه رامه وه، بهلام ههزم له جیهاد کردوووه،
 گوتی لهو شهوانه خه و ئیکم بینی له شوئینیکدا دانیشتیبووم، شوئینه که
 وه کو گردۆلکه یهک بوو، ریکه یهکی له بهردهمدا ده روژی، خه لک پیتیدا
 ده روژستان، ته ماشام کرد قهره بالغیه کی زۆر گه و ره هات، یه کیک له
 پیتشیانه وه بوو، زۆر عه جایه ب و به شه و کهت بوو، پرسیم ئه ری ئه وه
 کتیه، گوتیان پیتغه مبه ره و سه حابه کان له خه مه تیدا ده روژن، منیش
 رامکرد بکه ومه شوئینیان، تامن گه یشتمه سه ر ریکگه که ئهوان
 قه ده ریک روژستان، دوایی یه کیان له دوا وه به ده ست ئیشاره تی کردو
 گوتی مه یی، گوتی هه ر ویستم بچم، ئه و وه کو هه ره س له پشته وه بوو
 ده یگوت مه یی، ئاخیر جار که هه ر ویستم بچم، ئاوری دا وه به ده ست
 ئیشاره تی بو دوا وه م کرد که بو دوا وه بگه رتیه وه، منیش ئا ورم دا یه وه
 قهره بالغیه کی دیکه به هه مان ریکگادا ده هات، ته ماشام کرد جه نابت

مامۆستا مهلا عوسمان له پيش هه موویانهوه بوو. منیش وه ستام
 تا ئیوه هاتن، مامۆستام ناسی و چند كه سیتیکی دیکه كه له
 خزمه تیاندابوون ناسیم، بهلام هه موویم نه ناسی، منیش هاتم دهستی
 جه نابتم ماچ کردو كه و تمه ته كتا، له پاشان له پر خه بهرم بووه وه. . كاكهم
 عوسمان پییگوت ئه و خه ونهت چۆن لیكداره، گوتی قوریان وام
 ته ئویل کرد ئه وه پییغه مبه ره و رپه وه كه ی پییغه مبه ر رۆی و من له
 زه مانیتیکی تردام، فریای نه كه وتم، نیتر ئه و رپه وه ی جه نابتان وه ك
 رپه وه كه ی پییغه مبه ره و من كه له خه وه كه هه لسام، بربارم دا بیتم بۆ
 ئیره و بكه ومه ته ك ئیوه، ئه وه مه سیره كه ی پییغه مبه ره و ته واوه، نیتر
 كاكهم عوسمان گریا و گوتی خوا ده كا قبولمان ده كات، به خوا ئیمه ش
 مه به ستمان دینه و مه به ستمان ئه وه یه ئه و میلله ته ی خۆمان چیدیکه
 ژیرده ست نه بی، گوتی قوریان من له خزمه تتاندام، ئینجا داوا یکرد
 به یعه ت بكا، كاكهم عوسمانیش به یعه ته كه ی قبولکرد، دوا ی ئه وه ی
 رۆژتیک مایه وه وه به كاكهم عوسمانی گوت قوریان ده مه وئ بگه رپه مه وه
 ته و جیه اتتیک ده ده م به خه لك، ئه ویش گوتی باشه و مه لا
 مه حمودیشی له گه لدا نارد، ئه وكات شیخ مسته فای زینویئ كه
 موسته شاربوو تازه له ناو رژیتم ده رچوو بوو، جه ماعه تی یه كیتی چه ك
 و پاره وشتیان لیسه ندبوو، ئه ویش خه به ری ناربوو كه من هه ر بۆ لای
 ئیوه هاتووم و به لام وا لیتره تووشی ئه و به زمه بووم، ئیستا وا له
 ناوچه كه ی خۆمانم، كه سبك بۆ لام بننن، كاكهم عوسمانیش به عه لی

با پیرو مه‌لا مه‌حمودی گوت ویستم‌علی برام بنیترم، به‌لام مادام نیوه ده‌چن، هه‌ندی‌ک پارو یه‌ک دوو ده‌مانچه‌ش بوو، پیتی‌دان گوتی بیده‌ن به‌ شیخ‌مسته‌فا ئەوانیش رو‌یشان بۆ‌لای شیخ‌مسته‌فا و له‌ویوه‌ش له‌سه‌ر ته‌وجیه‌اتی شیخ‌مسته‌فا بگه‌رتن، به‌لام دیاری‌وو وه‌کو دواتر شیخ‌مسته‌فا باسی‌کرد، نه‌چوو‌بوون بۆ‌لای شیخ‌مسته‌فا بۆ‌شوتینی دیکه‌ چوو‌بوون و زۆر گه‌رابوون به‌ناوی نو‌تینه‌ری بزوو‌تنه‌وه. . ئەوجا ئەوه‌بوو مه‌سه‌له‌ی‌علی‌با‌پیر، که‌پاش ئەوه‌ی‌هه‌موو شتی‌ک ته‌شکیل‌کرا‌بوو، ئینجا‌هات، له‌رانیه‌وه‌هات، وه‌کو‌گوتم ئیمه‌هه‌زمان ده‌کرد یه‌ک‌زه‌لام بی‌ت بۆ‌لامان، هه‌ر‌چه‌نده‌له‌ناوچه‌ی‌رانیه‌و قه‌ل‌دزی‌وه‌نامه‌یه‌کی‌زۆریان نووسی‌وو، جه‌ماعه‌تی‌ک ئیمزایان‌کرد‌بوو که‌ئهم‌شه‌خسه‌وه‌رمه‌گرن و زۆر‌خه‌ته‌ره‌و مه‌لاو شیخ‌و سه‌رو‌ک عه‌شیره‌ته‌کانی‌ناوچه‌که‌لێی‌رازی‌نین، به‌لام ئیمه‌گو‌تمان پینه‌دان.

ئیه‌وه‌کرد‌تانه‌ئەندامی‌شورا؟

- ئەو‌وه‌خته‌نه‌بووه‌شورا، وه‌کو‌ئامر‌هه‌تی‌ک‌بوو.

ئهو‌ده‌لتی‌له‌١٩٨٨‌بوومه‌ئەندامی‌شورا؟

- نا، راست‌نییه‌.

به‌کۆنگره‌بووه‌ئەندامی‌شورا؟

- ئیمه‌ئهو‌کاته‌بریارمان‌دا هه‌ر‌که‌سی‌ک له‌هه‌ر‌شو‌تی‌نیکه‌وه‌بی‌ت و خه‌لکی‌که‌له‌گه‌ل‌دا بی‌که‌ینه‌ئەندامی‌شورا، ته‌نزیمی‌نه‌بوو، هه‌تا‌کابرایه‌ک‌به‌ته‌نیا له‌ده‌هۆکه‌وه‌هات‌بوو‌کردمانه‌ئەندامی‌شورا، بۆ

ئەوئەى نۆتتەرى ئەو ناوچەىە بىئە كە لىئەى ھاتووه .

مەلا كرىكار لە سالى ١٩٨٧ لە پاكستان بوو، لە سالى ١٩٨٨ كە ھاتووه پەيوەندى بەئىتوھ كەردو يەكسەر كەردتانه ئەندامى شورا، بۆچى خەلك بە ئاسانى دەبووه ئەندامى شورا؟

- راست دەكەى زۆر ئاسان بوو، بە راستى راستە ئىمە ھەرەكى بووین و دىنمان خۆش دەوئست، بەلام ھىچمان لىئەدەزانى، وەكو پارتى و يەكئىتى نەبوو، كەبراىەك بىئە بلئىن ئادەى برۆ دوو زەلام بكوژە، ئىنجا قسەت بۆ دەكەم، ھەر كەسىك دەھات قسەى خۆشى دەكەرد، دەمانكەردە مەسئول، جارئە كە عەلى باپىر خەوہ كەى گىئراىەوہ، لەبەر چاوى كاكەم عوسمان بووه ھەموو شتە، گواىە ئەوہ لەخەردا پىئغەمبەرى دىوہ، كورپە بابە كئە دەلئە راست دەكا؟! دواىى رەفىقەكانى خۆى پىئياندەگوت ئەگەر ئەو خەوہت راستبووه، ماناى واىە تۆ تەمەرودت لە پىئغەمبەر كەرد، ئەگەر خەوہكەت درۆبووه، ئەوہ ھەر لە ئەوہلەوہ مالت وىران بووه .

دواى ئەوئەى مەلا كرىكار لای ئىتوھ بووه ئەندامى شورا، ھەر زوو تەمەرودى كەردو لە سالى ١٩٩١ چووہ سۆزان و بارەگايەكى كەردەوہ، لەسەر چى بوو؟

- دەزانى چىبە؟ ئەو بزووئەوئەىە وەكو تەجەموعىك بوو، خەلك لە دژى بەعس و بارودۆخە خراپەكە كۆبىوونەوہ، ئەوئەنەبوو لەسەر ئەساس و تەنزمىك بىئە، ئەوہللا ھىچى بەسەر ھىچەوہ نەبوو، ئەو مەلا ئەمىنە كە وەختى خۆى كوشتىيان يەكئە بوو لەوانە، من چوووم وئەم بابە مزگەوت داگىرمەكە، كەچى پىئشمەرگەكانى ھەموو بەرامبەر ئىمە لە ھالەتى ئامادە باشى وەستابوون، پىئەم وئە ھەتىوئىستا من تۆ بكوژم، خەلك چىم بىئە دەلئىن، كە گەرامەوہ فەرمانىكمان دەركەرد كە ئەو كەسە ھى

ئىمە نىبىيە، يەكسەر چوو، بوو يەكئىتى، ئەو چارە لە يەكئىتتەو هات بۆ لای پارتى و بوو پارتى، پارتىش لە بەستورەى دانا، پاش ماوئەك كوژرا، ئىتر رەفلىق خۆى كوشتى، يان؟ نازانم چۆن كوژرا...
شەيخ زانا لە ئىعترافاتەكانىدا دەلىل من كوشتم...

- وەللاھى ھەر ئەو ئىشەى باش بوو، ئەوانى دى ھەمووى خراب بوون، بەلام ئەوئەى باش بوو.

لە ھەلپۇردنى سالى ۱۹۹۲، ئىوھ ماموستا مەلا عوسمانتان دانا بۆ رابەرى ھەلپۇرتن؟

- ئەو خەلك داينا، بەلام من ھەتا كاك نىچىرئان باش دەزانى كە من بووم، مەلا ئەحمەد بوو، نىچىرئان بارزانى بوو، نازاد بەروارى بوو، جەماعەتتىك بووین لەسەر ئەو مەسەلەيە دانىشتبووین، وتیان ئىوھ كئى ھەلئەبۇرتن بۆ رابەرى، گوتم من كاك مەسعود ھەلئەبۇرتن، كاك نىچىرئان گوتمى لەبەرچى؟ گوتم وەللا لەبەر ئەوئەى كورى مەلا مستەفايەو كە قسەشم لەگەل كوردووە بەبئ ئىمانى نازانم، ئىمانىكى ھەيە، ئىنجا رابەرى كوردستانىش بە ئىمە ناكرى، دەكرى راوئىزكارىكى دىنى بىن و كاك مەسعودو مام جەلال بە قسەمان بكن، بەلام كاك مەسعود بناغەو ئەساسىكى ھەيەو خەلك دەيناسى و ئىمكانىياتىكى ھەيە، باوكى بناغەيەكى بۆ دروستكردووە، ئىمە بناغەى دىنى و مەلايەتىمان لە جىھانى ئىسلامىدا ھەيە، ئىستا من بچم بۆ مىسر وەكو ئەوئەيە بچمە مالى خۆمان، زانايانى دىنى و شىخى ئەزھەرو ھەموويان دەناسم، بۆ سورىا، بۆ توركىيا بۆ ھەر ولائىك بچم ئاوايە، بەلام لەبارەى مەسەلەى كورد، ئەوئەى بە كاك مەسعود دەكرى، بە ئىمە ناكرى.

ئەي بۆ مەلا عوسمانتان ھەلبۆرد؟

- نا، ئەمانکرد، ئىيمە ئەو بېيارەمان سەحب كەردەو، لەسەر ئەو ەش
مام جەلال تۆزىك لىيمان عەدز بوو.

بەلام چووه ھەلبۆردن و خەلك دەنگى بۆدا؟

- رەنگە خەلك دەنگى پىيدا بى، بەلام ئىيمە بېيارى خۆمان دابوو كە
ئەو بە ئىيمە ناكړ.

ئىو كە لە سالى ۱۹۹۴ لەگەل يەكئىتى بەشەر ھاتن و شەركى
چەكدارىتان كړد، تەسورتان دەر كړد دەر قەتى يەكئىتى دىن بۆيە ئەو
شەرەتان كړد، يان نەتان دەزانى كە ئەو لە ئەساسدا شەركى دۆراو،
چونكە ھىزى ئىو لە ناستى ھىزى يەكئىتى دا نەبوو؟

- ئىيمە ھىچ كاتىك شەرمان نەكردوو و حەزمان لە شەر نەكردوو.
بەلام شەر كە بوو.

- ئاخىر لە گەرميان، يان لە رانىيە لەسەر شتىكى شەخسى
ھەلياندا گىرساند، دەھات ئىيمە شى دەگرتەو، دەنا قەت ئىيمە لەگەل
شەر نەبوو بىنو بېيارى شەرىشمان نەداو.

بۆچى زوو كۆنترۆلتان نەدەكرد؟

- وەكو پىمگوتى ھەربەك لەلايەك مەسئولىك بوو، مەلا ئەمىنىك
بەناوى جىھاد و عەلى باپىرىك لەلايەك و لەو لاو كرىكارىك، ئىيمە
ھەر بەناو مەسئول بوو، ھىچ سەيتەرەمان نەبوو، ئەگەر ھەمانبا، وای
لئىندەھات.

تۆلە سالى ۲۰۰۱ نامە بەك تۆ پىاو ماقولانى سىروان نووسىو،
لەوئ دەلتى ھۆكارى داگىرساندنى شەرى يەكئىتى و بزووتنەو دلشاد
كەلارى و عەلى باپىرىون، خەلكىكى دىكە عەبدولقادر برايتى

تاوانپار ده‌کا به‌وهی که ئەو دەوری هه‌بووه له داگیرساندنی شه‌ر...

- نا، عه‌بدولقادری براهه‌تی له هه‌ولتیر بوو، له دواییدا بو‌شه‌ره‌که هات، کاتی خۆی شه‌وه‌که‌تی حاجی موشیر له دێیه‌که‌ی خۆباندا خانووێکی دروستکردبوو، ئیمه له‌گه‌ڵ یه‌کیه‌تی به‌ینمان ناخۆش بوو، به‌لام نه‌مانده‌ویست ئەو شتانه درێژه بکێشێ، دلشاد که‌لاری جماعه‌تییکی هه‌تتا‌بوو تا‌بچن خانوه‌که‌ی شه‌وه‌که‌تی به‌ته‌قیینه‌وه، ئیمه‌ش به‌وه رازی نه‌بووین و دوایی له‌سه‌ر ئەوه جو‌ره تیک‌چوونیک له‌نیو خۆماندا بوو، یه‌کیه‌تی چه‌ند جار هه‌ولیدا یارمه‌تیمان بدا دژی ئەوان، ئیمه نه‌مانکرد، ئەوانیش هه‌ولیان ده‌دا شه‌ر له نیوان ئیمه و پارته و یه‌کیه‌تی دروست بکه‌ن، به‌لام هه‌ر خۆمان لاده‌دا، به‌تایبه‌تی به ته‌وجیه‌اتی خوا لی‌خۆش‌بوو مامۆستا مه‌لا عوسمان، چونکه ئەو زۆر لاشه‌ر بوو، وه‌للاهی که شه‌رمان بوو گوتیان جماعه‌تییکی یه‌کیه‌تی کوژاون، بۆیان گریا، ده‌یگوت ئەوه بی به‌ختیه، ئیمه که‌ی چه‌کمان بو ئەوه هه‌لگرت له‌گه‌ڵ کوژدا شه‌ر بکه‌ین.

ده‌لێن شه‌ره‌که بۆیه دروستبوو، پێشمه‌رگه‌یه‌کی بزوتنه کوژا‌بوو، به‌لام به‌مه‌راسیم ناشتتان و مه‌راسیمه‌که‌ش به‌پێش گۆمیه‌ی رانیه‌ی یه‌کیه‌تیدا چوو‌بوو و له‌وی شه‌ر دروستبوو، عه‌لی با‌پیر دا‌وای کرد‌بوو با‌مه‌راسیم نه‌کری، له‌به‌ر ئەوه‌ی وه‌زعه‌که ئالۆزه، به‌لام مامۆستا مه‌لا عوسمان گوتی‌وی با‌مه‌راسیم بکری...

- به‌پێچه‌وانه‌وه، عه‌لی با‌پیر گوتی‌وی با‌مه‌راسیم بکری، مامۆستا مه‌لا عوسمان هه‌ر له‌هه‌له‌بجه بوو، وه‌للاهی ئەو قسانه نه‌سل و نه‌سası نییه، ئەوانه می‌ژوو هه‌لده‌گیرنه‌وه، ئەو پیا‌وه‌ی که کوژا پیا‌ویکی چاک بوو، ناوی محمه‌د سولتان بوو، ئەوه کو‌ره‌کانی هه‌ر

له گهال ئيمه بوون، وه للابی وستی به تایبه تی نهو شه ره دروست بکا، چونکه وهختی خوئی له سه ره مه سه له ی ژن و شتی وا غه ره زتیکی تایبه تیان لهو محهمه د سولتانه بوو، سویند به قورئان ئیستا مهلا عهلی مامک ماوه، ته کبیریان کردبوو بچن محهمه د سولتان بکوژن، نهو کاته له بیتواته بووم، مهلا عهلی مامک هات به منی گوت که شتیکی واهیه تو رازیت، گوتم نه وه لالا، نهوکات مهلا شریف مه سئولی مه کته بی عهسکه ری بوو، بانگم کرد گوتم شتیکی وه ها ههیه، گوتی وه لالا نهوه پراریک دراوه، گوتم بریار به بی ئیمه چون دهری، کاکم عوسمان زانیویه تی، گوتی ناوه لالا جانه و بزانی چون دیلن، پیمگوتن وه لاهی به پیش دهرگاکه شیان دابروژن، من تو ده کوژم، چون شتی وا ده کهن، ئیوه ده تانه وی شه ری بو ئیمه دروست بکهن، نینجا که پرسیارم کرد بوژم دهرکهوت که له گهال عهلی باپیر دوزمنداریه کی کوژیان له نیواندا هه بووه. وه للابی برام نهو شتانه ی گوتوویانه نسل و نه ساسی نییه، نهوانه ده لیتی شهیتانن ده چن خه لک لهو نه وعه شتانه تیده گه یه نن، وه لاهی قهت له شه ره نه ترساوم، وهختی شه ره بووی، ههرچی توپی دنیا باریبی، وامده زانی میشووله یه، چوممه ته ناو شه ره، خه لکم هانداهو له پیش هه موویان بووم، هه تا پیشمه رگه کان ده یانگوت ماموستا تو مه رۆ، کوره گوتم جیهاد ده کم، کابرا دیته سه رم، چون نارۆم، ئیتر به پیش هه موویان ده که و تم، قهت نه شترساوم، به لام به ژبانیشم حه زم له شه ره نه کردوو، خه لکیشمان له یه کیتی گرتیبی ئیستا زوریان ماون قهت نه مهیشتوو ه بیانکوژن، گوتومه ههر که سپک یه کیان بکوژی، ده بکوژمه وه. هه زاران نه سیرم بهردان، نه مهیشت کهس بکوژی، مه گهر نه مزانیب.

سالی ۱۹۹۳-۱۹۹۴ و له کاتی هه لێباردنیش، له شارهکان دوکانی مهشروب فرۆشی له لایهن بزووتنهوه دهته قێترایهوه، ئافرهتی مۆده هزیهای لێدهکرا، تیزاب به قاچی دادهکرا...

- نهوه ههمووی دژی ئیتمه بووه، وهختی خۆی سیروان جاف که نهوکاته وهزیر بوو له حکومهتی به عس، خۆی هات ته شه بزی پیتکردم که حکومهت لێره ئۆرزدییهک دا بنی، وتم به شهرتی عهرهقی تیا نه بی. من عهره قخانهی ههله بجهم ده رکرد، گاوری تیدابوو، ویستیان مالیان بو دروست بکهن، من ده رمکردن گوتم نابێ عهره قفرۆشی لێره هه بی، به لام قهت رازی نین بهو حیزه فیعلانه که ده چن پیره ژنیک ده کوژن، کارایهک لێره به پرتوه بهری هه والگری گشتی بوو، مه لا عه لی بیاره بیان گرتبوو، منیش لیم کوویه وه بۆم ده رکهوت به فه رمانی غسان العسکری گیراوه، له پیتش چاوی قاسیقام، به پرتوه بهری پۆلیس، به پرتوه بهری هه والگری بانگم کردو پیتمگوت ئه م مه لا عه لیه بکوژی، بچییه ژیر بالی هه ور ده تکوژمه وه ، دوا بی نه لێن فلان راپۆرتی نار دو فلان وتی، قه سه م به عیزه تی خوا ده تکوژم، گوتم تو گرتوته، تا ۴۸ سه عاتی دیکه نه به یه تینه وه لێره، قه سه م به عیزه تی خوا ئیجرائاتان له گه ل ده که م، وه للا چاری نه ما، بروسکه ی کردو به رباندا.

واته له گه ل نه وه نه بووی دوکانی مهشروب فرۆشی له شار به ته قێترایه وه ؟

- نا، له گه ل نه وه بووم ده ربیکه ن و نه به یه تین.

به لام حکومهت هه یه، نیزام و قانون ئه و مه سه لانه ریکده خه ن...

- قانونیک نه وه نده گه واد بی، ئیجازه ی ئه و به دا عاره ق له سه ر جاده

دا بنی، من قانونی ئاوام بو چییه ؟

ئهی بزچی هۆبها له ئافرهتی مۆده بکری؟

- نهوه نابې. نيمه به مهوعبزهو نهسيححت گوتومانه نافرته باوايې،
قته له گهل نهوه نهبوينه نافرته ناوچاويشي لي گرژ بکري، نهو خوې
مادام وا ئيختيار دهکا، ناردهزووي خوېهتي.

**کتیبخانهی بیر له هولیر ته قیترایه وه که تنها کتیبی مارکسی
تیداوو، له کاتیکدا زور کتیبخانه کتیبی نایینی دفرۆشن، که سیش
کاری به سه ریانه وه نییه بوچی واده کن؟**

- نهوه نه فرمانیکی ره سمی بووه، نه نيمه گوتومانه برۆن واپکه ن،
چونکه نهوه زیانی بو خه لکی دیکه هه یه، قهیناکه گهر خویشاندانیک
بکری و بلین نهوه دینی نيمه قبول ناکاو نهوه خورافیاتی مارکسیه،
بهلام له گهل ته قاندنوه نین، وهک نیستا دهچن ئوتومیل ده ته قیننه وه،
نيمه نهو جوړه کارانه به شرعی نازانین.

**نهوکات نپوه بوچی هه لویتستیکی توندتان له بهرام بهر نهو که سانه
وه رنده گرت که نهو نیشان هیان ده کرد؟**

- له بهر نهوه یهک و دوو و سې و چوار و پینج نه بوون، بهر گریشیان
له یه کتری ده کرد، نانه وانه بوون که نیستا یه کیان جوندو ئیسلامه و
یه کییک نازانم چیه، نهوکاته نه نيمه بهوان رازی بووین، نه نهوان به
نيمه رازی بوون.

**نپوه که له گهل یه کیتی شهرتان کرد، له هه موو ناوچه کان وهک یهک
شهرتان نه ده کرد، له هه ولیر شهره که نه هه نتر بوو، واپزانم له هه له بجه
هه ر نه کرا، له کاتیکدا له رانیه شهر گهرم بوو، خه لکی بزوتنه وه
هه موو ته فرو تونابوون، نيزدواجیه تیک له سیاسه ته که هه بوو، نایا
ته وجیهاتیکتان نه بوو بو هه ولیر هه له بجه که ده ست به شهر بکن،
چونکه نپوه یهک حیزب بوون، باره گاتان له هه ر شاریک به هی**

بزووتنهوه بووه؟

- ئیمه بروسکه‌ی کۆنمان هه‌یه، هه‌تا له شه‌ری ئیمه‌و به‌کیتیدا، من مه‌ستولی مه‌کته‌بی عه‌سکه‌ری بووم، بروسکه‌م داوه که هه‌ترش مه‌که‌ن، که‌س مه‌کوژن، هه‌تا له تواناتان داده‌بی، باکوشتار نه‌بی، به‌لام نه‌گه‌ر که‌سه‌یک هاته سه‌رتان به‌رگری له خوژتان بکه‌ن، ئه‌مه‌ش بزانه ئیمه‌ بی هه‌یز نه‌بووین، به‌لام شه‌رمان نه‌ده‌کرد، ئه‌گینا هه‌یزی ئیمه له هه‌یج نه‌ده‌ترسان.

دوایی شه‌ره‌که‌ کرا. مه‌به‌ستم نه‌وه بوو ئیوه چۆن رازیبوون، مه‌لاغه‌نی بوو خۆی له هه‌ولتیر دانیشی شه‌ر نه‌کا، یان هه‌ندیک له هه‌له‌بجه به‌هه‌مان شتیه، که‌چی له شوته‌کانی دیکه به‌گه‌رمی شه‌ر ده‌کرا؟!

- مه‌لا غه‌نی به‌گوێی ده‌کردین، ده‌مانگوت مه‌لا غه‌نی شه‌ر مه‌که، ئه‌ویش به‌خواره‌وه‌ی ده‌گوت شه‌ر مه‌که‌ن، له سلیمانیش هه‌بوو به‌گوێی ده‌کردین، ئه‌وه‌شی که‌ به‌گوێی نه‌ده‌کردین هه‌ر ده‌بووست شه‌ره‌که‌ گه‌رمتر بی.

باشه ئه‌گه‌ر مه‌راسیمه‌که نه‌کرا باو هه‌ترش بوو سه‌ر کۆمیته‌ی رانیه نه‌کرا بایه ئه‌و شه‌ره هه‌ر ده‌کرا؟

- نه‌وه‌لا.

که‌واته بزووتنه‌وه موسه‌بیبی شه‌ره‌که‌یه..

- ئیتر.....

سالی ۱۹۹۶ بزووتنه‌وه‌ی ئیسلامی (۷) پێشمه‌رگه‌ی حه‌یزیی دیوکراتی کوردستانی ئێرانی ته‌سلیم به‌ ئێران کرد...

- ئه‌سل و ئه‌ساسی نییه، توو که‌و روژنامه‌نووسیک چۆن ئاوها به‌یه‌قینه‌وه ئه‌وه ده‌لێی؟

له دیمانه‌ی ماموستا علی باپیر له گه‌ل هه‌رتما ده‌لتی من دژی نه‌وه بووم
که نه‌و ۷ که‌سه‌یان ته‌سلیم کرد؟ هه‌روه‌ها نه‌وکاته‌ش حیزی دیموکرات
قسه‌ی کرد..

- قسه‌ی کرد ئیمه‌ جو‌ایمان دانه‌وه، وتمان بێن به‌شه‌رعی ئیسپاتی
بکه‌ن، ئیمه‌ هه‌ر که‌سیک نه‌و کاره‌ی کردیج چاوی دهرده‌هینین، وه‌للایی
کوپی خو‌مان بی، ته‌سلیمتان ده‌که‌ین، هه‌رچی ده‌لتین ده‌یکه‌ین
مفاوه‌زه‌مان له‌گه‌ل کردن، نامه‌مان نووسی، به‌یا‌مان ده‌رکرد.

**دیاره‌ هه‌وت پێشمه‌رگه‌که‌ و جودیان نه‌ما بۆیه‌ حیزی دیموکرات ده‌لتی
ته‌سلیم کراونه‌ ته‌وه‌؟**

- ئاخ‌ر قه‌یناکه‌، نه‌و هه‌وت پێشمه‌رگه‌یه‌ مریشکی مه‌کینه‌بوون، چی
بوون، بۆ ته‌قه‌یه‌یک نه‌بوو، کچی زانی، چۆن گیران، چۆن ته‌سلیم کران،
جاری قه‌سه‌م به‌خوا ئیتران به‌ حه‌یاتی هه‌رقی له‌ ئیمه‌ بووه، له‌به‌ر نه‌وه‌ی
ئیمه‌ دیفاعمان له‌ جه‌ماعه‌تی دیموکرات و نه‌وانه‌ ده‌کرد، وه‌للایی کاکه‌م
عوسمان له‌لای خامه‌نه‌ئی گوتی نه‌گه‌ر ناوا بروا، حکومه‌تی
ئیسلامیه‌که‌تان لێ ده‌بیته‌وه، کورد می‌لله‌تیکه‌و داوای حه‌قیکی خو‌ی
دکا، خو‌ ئیستا فه‌رمانبه‌ریکی کورد له‌ ناوچه‌ی کوردستانی ئیتراندا
نییه‌، گوتی وه‌للای راسته‌ نیشاءالله ته‌کبیری ده‌که‌ین به‌س ئیمه
نامانه‌وی که‌سانیکی مارکسی خو‌یان بکه‌ن به‌ خاوه‌نی کوردستان، به‌وه
جوابی داینه‌وه.

- محمه‌د بازانی ماوه‌یه‌ک نه‌ندامی شو‌رابو له‌ بزوتنه‌وه‌ی
ئیسلامی کتێبێکی نووسی له‌سه‌ر ئیوه، به‌ناوی واقعی بزوتنه‌وه‌ی
ئیسلامی - گه‌روگرفت و چاره‌سه‌ر- له‌وی تو‌زێک هێرش بۆ سه‌ر جه‌نا‌ب
و ماموستا مه‌لا عوسمان ده‌با، ده‌لتی سالانی ۱۹۹۲-۱۹۹۳

وهفديکي بزوتنه وه بهسه ره رشتي ماموستا مهلا عدلی عهبدو لعهزیز، بهره دهره وه بهر تکهوت، سه فهر تکی دیکهش له سالی ۱۹۹۳ بو بهسه ره رشتي ماموستا مهلا عوسمان، ده لئ له دهره وه پاره وپولتکی زوریان کۆکرده وه، بهلام ماموستا مهلا عدلی که هاته وه هیچ باسی نه و پاره وپوله ی نه کرد که بۆ بزوتنه وه ی کۆکرده بو وه، هیچ دهنگی نه کرد، ده لئ تائیتستا نه و پاره یه باسی لئ وه نه کرا، ده لئ جاری دو وه مئیش که ماموستا مهلا عوسمان له مه سیف بو، دوا ی نه وه ی که گیرا و چوه لای پار تی و له ویندهر بو، ده لئ به ناوی نه وه ی که وه زعی بزوتنه وه خهراپ بو، یارمه تیه کی زۆر کۆکرایه وه بۆ بزوتنه وه، بۆ نه وه ی تۆزی خۆی کۆیکاته وه، ده لئ نه و پاره وپوله درا ماموستا مهلا عوسمان له مه سیف، تائیتستاش نه و یارمه تیه هیچ دهنگی لئ وه نه ما...

- وه لّلاهی نه و شتانه نه سل و نه ساسی نییه، جار ئ من چووم به راستی که سایه تیه کان یارمه تیان دام، مئیش به وه سل ته سلیمی دارایی خۆمانم کردو ئیتستاش کامیلی حاجی عدلی ماوه، بهلام مهلا مه غدید نه ماوه خوا لئییخۆش بی، من وه سله کانیشم ماوه، چی هه بو بی هه موویم ته سلیمی نه وان کردو وه، من هه تا یه کتیک له وانه جار تکیان نه و شیخ له تیفهم له گه لدا بوو گوتی وه لّلاهی مه گه ر عومه ری کوری عهبدو لعهزیز نه مه ی کرد بی، تۆ نه یکه ی، که سه م به عیزه تی خوا، من خۆم شکور پارم هه بو وه هیچ وه ختی موحتاج نه بووم، وه لّلاهی وه ختی که چووم، بۆ لای مهلا مسته فا وتی زانیومه فه سلکرای و نازانم چی و ویستی هه ندئ پارم بداتی، گوتم؛ باسی پاره بکه ی، نه وه ناخیر جاره ده تبینم، من به مه لایه تی ئیداره ده کم، تۆ خه لک تکی زۆر دهره ی لیداوی و شه هیدت هه یه و خه لک خۆی بۆت به کوشتدا وه و پئیشمه رگه

ههیه، قهسه م به خوا لیم وهرنه گرت، مستهفا ئاغایه کی له لایبو، ئه و
مستهفا ئاغایه پاره که ی هیئا بیخاته ناو توره که، نه مهیشت گوتم نه،
ئه گهر عه بایه ک، یاشتیکی بی قهیناکه، به لایم پاره م قبول نییه.

**ئهی کیشه ی محهمه د بازبانی له ناو بزوتنه وه له گه ل جه نابتان له سه ر
چی بو، که دوایی بزوتنه وه ی به جیهیشت و وازی هیئا؟**

- وه لای محهمه د بازبانی ئیستاش له گه ل ئیمه کیشه یه کی نییه و
خوی به دل سوژ ده زانی، به لایم ماوه به ک کردمان به وه زیر، له گه ل مه لا
عه بدولغه نی، له گه ل مه لا غه نی رتک نه بوون، ئه و ده بیوست مه لا
غه نی ده ربکری، مه لا غه نیش ده بیوست بازبانی ده ربکری، زۆریشمان
هه ولدا رتک نه که وتن.

ئینجا له دوایدا که ئیمه له گه ل به کیتی سولحیکمان کرد، پارتی
وه زیره کانی ئیمه یان ئیقاله کرد، ئینجا محهمه د بازبانی له راستیدا
مهیلی هه بوو لیسه رش بکری به وه زیر، نه کرا، چونکێ نۆیه ی نه وان
نه بوو، نۆیه ی جه ماعه تیکی دیکه بوو، ئیتر ئه گهر له بهر ئه وه زویر
بووبی.

**کن پتشیاری کرد محهمه د بازبانی بهیته وه زیری کشتوکال له
هه ولتر؟**

- وه لای ئیمه خویمان، وهختی کاک مه سعود پتی گوتین دوو وه زیرتان
بو دئراوه، ئیتر له بهر ئه وه ی مه لا غه نی خوی له وی بوو، محهمه د
بازبانیش ده یگوت من موهه ندیسی زراعیم، به گویره ی پسپۆری
داماننا.

**بازبانی که بزوتنه وه ی به جیهیشت به ئیوه ی گوت له بهر ئه و
خیلافاتانه بزوتنه وه به جیدیلیم؟**

- وه لّلا ره خنهی ده گرت، به لّلام ئیستاش نه یگوتوه، من بزوتنه وه نیم و بهره سمی دهستی له کارنه کیشاوه ته وه.

به لّلام خزّی به که سایه تی سیاسی سه ره خزّ، یان که سایه تی ئیسلامی ده ناستینی! ده لّتی له بزوتنه وه نه ماوم؟

- ئیمه مانعمان نییه، نه به که سمان وتووه، وه رد، نه به که سیشمان گوتووه برۆ، هه ر کهس به که بونی خۆی ها تووه و هه ر کهس به که بونی خۆی رۆیشتوه.

ئیتاش په یوه ندیتان له گه لّی باشه؟

- خراب نییه.

سه ردانی ئیره ده کا؟

- وه لّلا زوو ده هات، به لّلام به یینیکه دیار نییه، به لّلام سه لام و دو عای هه ره هی وه ده یینیری.

که مامۆستا مه لا عوسمان له و شه ره ی لای رانیه گیرا مامۆستا سدیق که برا به چروکتان بوو، نه و مه وقیفی چۆن بوو که برایه کی گیراوه، چونکه نه و کاته نه و حیزبکی دیکه ی هه بوو؟

- ناخر حیزبه که ی نه و خۆ چه کدار نه بوون، جه ماعه تی موعه لیم بوون، نه ویش وه کو نه و عالمه پتینا خۆش بوو، مونه نه سیربوو، به لّلام چی بکا.

یانی وه کو راهه رینی ئیسلامی پشتگیری ئیوه یان نه کرد، به پاره به چه ک؟

- نا، نه بانه توانی. دهسته لاتیکیان نه بوو...

بۆچی له و حیزبه ئیسلامیانه بزوتنه وه گروهی توند ره وی له ناو دروست بوو؟

- خۆی هه‌میشه چه‌ک وایه، له راستیدا وه‌ختی خۆی که بادپنایان سوتاندو قه‌ره‌داغیان سوتاندو هه‌له‌بجه‌یان کیمیا‌باران کرد، ئیمه کۆبوونه‌وه‌و گۆتمان تائیتستا به‌مه‌وعیزه‌و نه‌سیحته‌و خوته‌بی مینه‌ه‌رو نه‌مانه‌ده‌مانده‌کرد، به‌لام مادام سه‌دام چه‌ک به‌کار‌دینتی، ده‌بی ئیمه‌ش ئیعلانی جیهاد بکه‌ین و چه‌ک به‌کار‌بیتن، که ئیعلانی جیهادمان کرد، ئه‌وکاته‌یه‌که‌گرتوو ئه‌وشتانه‌نه‌بوون، دوایی په‌یدا‌بوون، هه‌له‌ته‌به‌ ئیعا‌ز په‌یدا‌بوون، ئه‌وکاته‌ی ئیمه‌ ئیعلانی جیهادمان کرد، له‌و سۆنگه‌یه‌وه‌بوو که‌وا مه‌عقول نییه، حیزه‌کان و کورد له‌شه‌ردا بن و ئیمه‌ش لی‌ره‌بو‌خۆمان دانیشین، بو‌چی کابرا به‌ناوی حیزیتیکی قه‌ومی‌ه‌وه‌بچێ خۆی به‌کوش‌ت‌بدا ئیمه‌بو‌به‌ناوی ئیسلامیه‌وه‌ نه‌یکه‌ین، ئیسلام ئه‌مرمان پێ ده‌کا که ئیمه‌ده‌بی نه‌ته‌وه‌که‌مان رزگار بکه‌ین و پار‌ت‌زگاری له‌دینه‌که‌مان بکه‌ین، چه‌کمان هه‌لگرت و خۆمان‌ان ر‌یک‌خست، ئیتر له‌دوایی‌دا له‌هه‌موو لایه‌که‌وه‌روومان تیکرا به‌بی ته‌نزیم، له‌ده‌هۆکه‌وه، له‌رانیه‌وه، له‌گه‌رمیانه‌وه‌له‌ملاوله‌ولا، ئیتر هه‌ر که‌س به‌خه‌یالتی هاته‌ناوی و قه‌ره‌بالغیه‌که‌زۆر زۆر بو‌و.

ئه‌و خه‌لکه‌که‌وا رووی تێده‌کردن، ئاوه‌ها زۆرده‌هه‌بون، ئیسه‌که‌ مه‌سنولی یه‌که‌می ناو بزوتنه‌وه‌هه‌بون، بو‌به‌رنامه‌یه‌که‌تان دانه‌نا تاپلانیکتان هه‌بی بو‌ ئه‌و خه‌لکه‌ی که‌ دین ته‌نزیمی بکه‌ن، نه‌ک ئاوه‌ها بی سه‌روه‌ر بی؟

- وه‌للا ئیتر لای خۆی دامانابوو، مهنه‌ه‌جمان داناو به‌پیتی مه‌نه‌ه‌ج و ته‌نزیم خه‌لکه‌مان دانا، به‌لام ئه‌ی پار‌تی چه‌ند حیزبی لی جیابۆته‌وه، ئه‌ی بو‌ پار‌تی هه‌شتی ئه‌و خه‌لکه‌ی لی جیابیته‌وه‌و به‌رامبه‌ری بوه‌ستن!؟

جیابوونه‌وه تەبەییعییه، بەلام توندڕه‌ونه‌بوون، کهچی ئەوانه‌ی له ئێوه جیابوونه‌وه زۆریان توندڕه‌وه‌ده‌رچوون...

- چۆن ئەوان توندڕه‌ونه‌بوون، کـۆره‌ بابە من خـۆم له‌ناو پێشمه‌رگه‌دابووم، له‌ناو پارته‌ی پێشمه‌رگه‌ هه‌زار جوینه‌ی به‌ هه‌ندیک سه‌رکرده‌ی خۆی ده‌گوت، له‌ناو به‌کێتیش هه‌زار جینتویان به‌ مام جه‌لال و باوکی مام جه‌لال داوه‌ که‌ ئەو وه‌خته‌ ده‌بانگوت باوکی وا له‌ که‌رکوکه‌، بۆچی باوکی ئێمه‌ له‌سه‌ر ئێمه‌ ده‌گیرئ، بۆچی باوکی ئەو ناگیرئ، هه‌زار قسه‌ی وا ده‌کرا..

ئەوانه‌ قسه‌ن، بەلام ئەوانه‌ی ئێوه‌ به‌ کرده‌وه‌ ده‌چوون ئێشی خراپیان ده‌کرد...

- بۆ ئێستا له‌وئ شتی خراپ ناگرئ، بۆ نمونه‌ ئەو شتانه‌ی له‌ناو ئەوان ده‌کرتئ، عه‌قیده‌م وایه‌ نه‌مام جه‌لال پێی رازییه‌، نه‌ کاک مه‌سه‌ود پێی رازیه‌، ده‌شکرتئ.

هێزی دووی سۆران کێ دروستیکرد؟

- هێزی دووی سۆران له‌ وه‌ختی خۆی له‌ هه‌ولێر دروستکراو له‌ هه‌ولێر بوون، به‌لام دوایی له‌گه‌ڵ پارته‌ی رێک نه‌بوون، هێناومانه‌وه‌ بۆ ئێره‌، بۆ ئەوه‌ی بۆ خۆیان دا‌بنیشن، به‌لام دیاره‌ له‌ژێره‌وه‌ ئێتجه‌هات و کرم له‌ناویاندا هه‌بوو، ته‌وجیهاتی خۆیان هه‌بوو، هی ئێمه‌یان قبول نه‌ده‌کرد.

که‌ ئێوه‌ له‌گه‌ڵ راه‌برینی ئیسلامی فکریه‌ی یه‌که‌گرتنه‌وه‌تان هه‌بوو، فکره‌که‌ له‌لایه‌ن ده‌ره‌وه‌بوو ته‌وجیه‌ کرا که‌ ئێوه‌ دوو چیزێ ئیسلامین یه‌که‌گرن، یان خۆتان فیکره‌که‌تان له‌ناودا دروست بوو؟

- نه‌وه‌لا خۆمان هه‌مان بوو، ئێمه‌ چووبین بۆ لیبیا کۆنگره‌یه‌کی

گشتی جیهانی ئیسلامی له وی به ستر، من ده عهوت کرابووم، به لام
 گوتیان وه فدیک له گه له خۆت بینه، منیش نه وکاته نزیکه ی ۱۰-۱۲
 که سم له گه له خۆم برد، مه لا نه حمه دی کاکه مه حمود بوو، عه لی با پیر
 بوو، ۳- ۴ که سی دیکه ش بوون، ئیتر که چووین هه لبه ت ئیمه یان
 ده ناسی، له ولا و له ملاوه خه لکچک هاتبوون، له سودان و له میسه ره وه
 له نه وروپا و ناوه نده کانی ئیسلامی و له سوریا و لوینان و نه مانه دراپش
 هه ر له سوریا میوانی موفتی سوریا بووین، به راستی هه مرویان
 سه رزه نشتی ئیمه یان ده کرد که ئیوه نه ساسن و برا گه ورنه بۆ
 بزوتنه وه کانی ئیسلامی و ده بی ئیوه نه مانه هه موو کۆیکه نه وه
 بیانخه نه ژیر با لی خۆتان و باجیاوازی نه بیته، ئیمه ش گوتمان
 ئینشاء الله. هاتینه وه به یانیکمان نووسی و داوامان له هه مرویان کرد
 با بێن یه کبگرین.

داواتان له کتی و کتی کرد؟

- له یه کگرتوو له هه موو نه وانیه ی به ناوی ئیسلامیه وه کار ده کهن،
 گوتمان، هیچ پتوبست نییه، بایه کبگرین جه ماعه تی مه لا سه دیقی برام
 گوتیان ئیمه ناماده یین، لیژنه ی هاوبه شمان دانا بۆ نیوانی خۆمان و
 راهه رین و لیژنه کان که و تنه و توژیژو نه وکاته زۆر که س نارازی بوون هه تا
 مه لا عه لی با پیرو دلشاد که لاری و نه مانه نارازی بوون بۆ یه کگرتنه که،
 هه ندیکه دیکه ده یانگوت نه وان لاوازی بوونه. ده یانه وی به ئیوه راست
 بنه وه، مه یکه ن، به لام ئیمه به تاییه تی من خۆم به تاوانبار ده زانم،
 چونکه هه ولتم بۆ یه کگرتنه که دا، به خوا ته نها له بهر نه وه یش بوو که
 یه کگرتن بێ، چونکه ئیمه خۆمان ده مانزانی نیه تی خراپمان نییه،
 هه لبه ت نه ندای ئیمه هه بوون نارازی بوون، نه ندای نه وانیش هه بوون

نارازی بوون، دوایی زۆربهی دهنگ له سههر نهو رایه بوون بیکهین و ههندهی موسلمانانی دیکهش حهزبان لی بوو، کردیان، که کردمان، زۆری پینهچوو، نهوانهی موعاریزبوون لای ئیمه و نهوانهی موعاریزبوون لای نهوان یهکیان گرت.

ئیهوه له نایاری ۲۰۰۰ یهکتان گرت، له نابی ۲۰۰۰ کۆنگره تان بهست، نهو کۆنگره بووه هۆی لیکه له شهانوهی بزوتنه وهی یه کبرون، واته ته که تولیک دروست بوو له بهینی عهلی باپیرو ماموستا سه دیق، تو ده لئی عهلی باپیرو دژی یه کگرتنه که بوو، که چی نهو له ژیره وه له گه ل راهه رین یه کیگرت له بهرام بهر ئیهوه، جه نابت یهک له دامه زینه رانی بزوتنه وهی که چی ئیهوه له کۆنگره دۆراند تان، تو دانرایه وه وه کور راهه رو ۳ که سیش سه ره به جه نابت ده رچوون نهوانی دی هه مووی سه ره به عهلی باپیرو بوون، بوچی؟

- نا، سێ کهس نه بوون، ناخر هی ئیمه یه کتی لهوانه خۆی سه ره وکی لیژنه که بوو، پیلانیان بو داناو، ده رنه چوو، نهوان دیاره هه ره له پێشتره وه ته خه تیتیکیان هه بوو، که باسی مه سه له یهک ده کرا، بو نمونه نهوان میزه ره لار که رنده وه بیان بوو بووه ئینشاره تدانی خۆیان، واتا که میزه ریان لار که رده وه واته ره ئی بدهن، ئیمه نهوانه مان نه ده زانی، وامان ده زانی نه وه ئیسه لاهه تیه و پاکی و راستیه و نهوانه مان نه که رده بوو، ده مانو یست به راستی و به راشکاوی بیکهین، منیش بویه قبو لم نه کردن، ئیران هه ولیدا، خۆیان هه ولیاندا، هاتن بو لای من، چه ند جار عهلی باپیرو جه ماعهت هاتن گو تیان تکات لیده کهین، چی ده لێن ئیمه بو ت ده کهین، گو تم ناخر بی شه رعیه، ئیهوه به ته که تولات که رده وتانه، به شه رعی نه تان که رده وه، من قبو لی ناکه م.

ماموستا کونگره تان کرد، خوئی که کونگره زۆریه ئه ندامانی دهنگیاندا ده بن مولزهم بی به کونگره، له هه موو حیزیتیک وایه، جەناپت به بێن هه لێژاردن به راهه ر دانرایه وه رکا به رت نه بوو، به لام پابه ند نه بوو به به ریاره کانی کونگره، (ده لێن ته گه ر جەناپت) به و به ریارانه وه پابه ند بای نه و به کبوونه هه لئه ده وه شاهه، به لام تو نه و به ریارانه ت ره تکرده وه که له کونگره ده رچوون، بۆیه ش عه لی با پیرو نه وانی دی له بزوتنه وه ده رچوون...

- نا، نه وانه پیتشته ر جیا بوون، بۆشم ده رکه وت نه وه به ده ستیکی بیگانه کرا، بۆیه به بی شه رعیم زانی، چونکه ئیمه که له سه ره تا وه به یعه تمان به ماموستا مه لا عوسمان دا له سه ر نه و نه ساسه ی چه نده نه و میله ته سه ر به رزی، ئیمه ش سه ر به رزین، چه نده ش سه رشۆر بێ، نه و نه ده ش سه رشۆر ده بین، هه رچی پیتغه مبه رانی ش هاتوون هه مووی به (یاقومی یا قومی) هاتوون، ئیمه ش پیمان وابوو نه م نه ته وه ی خو مان رێکبخه بێن و هۆشاریه کی ئیسلامی، کوردا یه تی راست به جیتته میتشکی خه لکه وه، به لام لای ئیمه نه و دوو شته نه ما، نه نه ته وه بی تیدا ما، چونکه شه ری ناو خو که دروستبوو ئیمه پتی رازی نه بوو بێن، له لایه نی دینیش لای ئیمه هه بوو زۆر زو لمی له خه لک ده کرد، هه تا که سی نزیکه منیان گرتوه و نه زیه ت دا وه، هه تا بیه ته دوژمنی من.

زۆر ره خه نت لینه ده گه ر له لایه ن نه ندامانی شورا، که تو به ریار ده رده که ی هه یج په رس به نه ندامانی شورا نه که ی؟

- قه ت شتی وا نه بووه.

مه به ستم سه رده می به گبوونه؟

- هه ر هه یج وه ختیک وانه بووه، هه تا من کاغه زم نووسیوه بو کا ک

مهسعود یان بۆ مام جهلال پینم نیشانداون ئهوه ئهوه ئهوه کاغهزه ئاوا دهتیرم، قهت کهسی وهکو من نهبووه تهنازول بکات، بهلام دهمزانی ئهوان به تهکهتول ئهوه دهکهمن بۆ نمونه وهختیک دهیانگوت فلان لابهن، کهمن لام دهبرد، ههموریان دهچوونه لای، ئی منیش نهوهم قیول نهدهکرد.

ئهوان وا باس دهکهمن که تو له هیچ بهریاریک نهدهگهرايهوه بۆ شورواو مهکتهبی سیاسی، زۆر شتت کرد لهگهڵ نهحزابهکان و پرسیتکت پینان نهکردوه.

- قهت شتی وانهبووه، یهکه م ریککهوتنمان لهگهڵ پارتهی ئیمزاکردوه له راژان، دروهم ریککهوتنمان له یاخسهمهههه، له مهقهههکهی مام جهلال بوو، ئینجا چهند ریککهوتنیکمان کردوه لهگهڵ ئیتران لهگهڵ نهحزابهکان، زۆریه ی من ئیمزام کردوه، بهلام به ئیجماعی ههموریان داوایانکردوه که من چووم. بهلام که مام جهلال زۆر زیاد له راده ریزی ئیمهه. دهگرت، کاک مهسعود ههروا، بێگومان ههندی کهس ئهوه رهسیدهیان نهبوو، بۆیه پینان ناخۆشبوو، که بۆچی ئهوه پیاوانه وا ریزیان لیدهگیری.

واته تو دهترانی جهماعهتی عهلی باپیر جیادهبنهوه دواي ئهوهی له دواي کۆنگره تو ههلویتست وهرگرت، که دهترانی ئهوان دهپۆن، نهدهکرا مرونهتیک بنۆتی، بۆ ئهوهی له ناو بزوتنهوهی یهکبۆن بپاناو پارچه پارچه نهپان؟

- مرونهتمان نواندو جهماعهت رۆبشتن و جهماعهتی مهلا عهلی باپیریان دهعهوتکردو زۆر بهریزهوهو با ئهمه نهبیج و با ئهوه نهبیج، بهلام له ههمانکات ئهوان بهناوی میوانیهوه چوونه مهلبهندی سلیمانی و مهلبهندهکهیان داگیرکرد، خهڵکی ئیمهش هاتن کۆبوونهوهو بچن بهشهپ

بیسه‌ننه‌وه، گوتم بابە « دیاریوو په‌نجە‌ی خە‌لکی تیا‌بوو » نێستا نێمه‌ برۆین له‌ به‌رچاوی ئەو عا‌له‌مه‌ خە‌لک بکوژین، بۆ خاتری خوا نابێ، نه‌مانه‌یتشت.

جیا‌بوونه‌وی مه‌لا کرێکار له‌سه‌ر چی بوو، چونکه‌ ئەو له‌گه‌ل عدلی با‌پیردا په‌کینه‌ده‌گرته‌وه‌؟

- له‌گه‌ل ئەو په‌کینه‌ده‌گرته‌وه‌، به‌لام له‌گه‌ل نێمه‌ش رێک نه‌ده‌که‌وت.

ئەو ده‌یویست چی بکا؟

- وه‌للا هەر که‌سه‌و نێتر خه‌یاڵتکی هه‌بوو.

راسته‌ کۆمه‌ل نێستا بنکه‌کانی فراوانتره‌ له‌ بزوتنه‌وه‌؟

- کۆمه‌ل پارە‌ی زۆرو زه‌به‌نایان هه‌یه‌، نێمه‌ش ئاب‌لۆقه‌ی ئابووریان خستوبه‌ته‌سه‌ر، نێمه‌ ئەفرا‌دمان زۆر زۆره‌، له‌ هه‌موو شوێنه‌کان، نێستا ۳۰-۴۰ قوتا‌بیمان له‌ زانکۆدا هه‌یه‌.

ئەوانیش ده‌لێن خانووی ته‌له‌فزیۆفان به‌کری گرتوه‌؟

- به‌لام پارە‌یان هه‌یه‌و مام جه‌لال پارە‌ی باشیان ده‌دات، له‌به‌ر ئەوه‌ پارە‌یان لێنه‌براه‌وه‌، نێمه‌ ته‌قربه‌ن ۳ سا‌له‌ تانێستا په‌ک فلسی هه‌یج لایه‌کمان بۆ نه‌هاتوه‌وه‌، ئەوه‌ دپاره‌ خه‌لیج ئەمه‌ریکا به‌سه‌ر زاله‌ که‌س ناتوانێ دینارێک بۆ که‌سێک بنێری، ئینجا حکومه‌ته‌کانی نێره‌ش ئاب‌لۆقه‌ی ئابووریان له‌سه‌ر داناوین چه‌ند جار پێیان ده‌لێن، ده‌لێن قوریان وه‌للا راست ده‌که‌ی حه‌قی خۆتانه‌و که‌چی هه‌یجیش نییه‌.

ئە‌ی به‌چی ده‌ژین؟

- وه‌للا هه‌روا، ژیان نییه‌، نێمه‌ ناتوانین نێستا مه‌سه‌له‌ن خانووبه‌ک بگرین بۆ باره‌گایه‌ک، ئەوه‌ دپاره‌ نێوه‌ش، نێوه‌ به‌ نێعتیباری هه‌ولێر، باره‌گایه‌که‌تان داگیرکردین، که‌ نێمه‌ به‌خوێن گرتوومانه‌، چه‌ند

پیشمه‌رگه‌ی تیا شه‌هید بووه، به‌که‌مجار عه‌بدولموه‌مه‌ن ویستی
داگیری بکا، کاک مه‌سعود توپه‌ بوو، قسه‌شی پی و ت گوتی هی
خۆبانه تو چۆن شتی وا ده‌که‌ی.

تیوه‌ بوچی له‌ هه‌لبژاردنی ۲۰۰۵/۱/۳۰ به‌شداریتان نه‌کرد؟

- وه‌للا فریانه‌که‌وتین.

له‌به‌ر کیشه‌ی ناوه‌خۆتان فریانه‌که‌وتن؟

- ناوه‌للا ئه‌ویش هه‌ر مه‌سه‌له‌ی حیلله‌تی بیه‌رگییه‌ هه‌تیوه‌مه‌یلی
هه‌تاو ده‌کا، مه‌سه‌له‌ بیه‌پاره‌یی بوو، له‌سه‌ره‌تاوه‌ داوا‌ی ۶-۷ هه‌زار
ده‌کرا ۱۵-۲۰ هه‌زار دۆلاریشی بو‌ پروپاگه‌نده‌ ده‌ویست، تا‌قه‌تی
ئه‌وه‌شمان نه‌بوو، به‌راستی ئه‌ودی که‌ ئیمه‌ کردوومانه‌ چه‌کمان
هه‌لگرتوووه‌ شه‌هیدمان داوه‌، بو‌ ئه‌وه‌ نه‌بوو که‌ بینه‌ وه‌زیرو گزیرو
ئه‌وانه‌، که‌ له‌گه‌ل پارتی و یه‌کیته‌ی به‌شداری حکومه‌ت‌مان کرد، له‌سه‌ر
ته‌کیلی ئه‌وان بووه‌، هه‌تا وه‌ختی کاک مه‌سعود گوتی وه‌زیرتان دیاری
بکه‌ن، گوتم ده‌ی با فازیل میرانی وه‌زیری ئیمه‌ بی، پیاوه‌کی باشه‌و
ریک‌وپه‌یکه‌و قبوله‌مانه‌، گوتی بوچی؟ گوتم وه‌للا نه‌گه‌ر فازیل بی
نیشمان بو‌ ده‌کاو لای تووش قسه‌ی ده‌روا، به‌لام نه‌گه‌ر هی خۆمان بی نه‌
قسه‌ی ده‌رواوه‌ نه‌ هی‌چیشه‌ی پی ده‌کرئ، لیته‌ له‌گه‌ل مام جه‌لال که‌
دانیشه‌تین بو‌ ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌، من زۆرم هه‌ولدا گوتم کاکه‌ ئه‌وه‌ شیخ
محهمه‌د شاکه‌لی وه‌زیری ئه‌وقافه‌، من ئه‌وم ده‌وی که‌سم ناوی، له‌گه‌ل
عیماد ئه‌حمه‌د، من ئه‌و دوو وه‌زیره‌ داده‌نیم، گوتی وه‌للا فیلمان لی
ده‌که‌ی، نابیی ده‌بی وه‌زیری خۆتان دا‌بنین. هی ئه‌ومانانا باشتربوو،
ئه‌وانی خۆمانانانا هه‌ر خۆیان ده‌وله‌مه‌ندکردو هی‌چیان بو‌ ئیمه‌ نه‌کرد،
دوا‌یش لایان بردن.

ئىستا جەنابت لە ھەلەبجە دانىشتوويت، واتە مەلەبەندى سەرەكى
بزووتنەو لە ھەلەبجە، ھەستناكەى ھەلەبجە دوورە لە پارىزگاگان،
پۆيوسىتە لە پايتەخت باى، يان شوتنىتىكى نزيك باى، لىترە
گۆشەگىرىيەك نىيە؟

- ئىمە ئەوھى كە كر دوومانە دوو نامانجمان ھەبوو، نامانجىتىكى
ئىسلامى و نامانجىتىكى كوردايە تيمان ھەبوو، نامانجە كوردايە تىيەكە
ھاتۆتە پىيش، ئەوھ ئىستا سەرۆكى ھەرىم ھەيە، مام جەلامان لى بوو بە
سەرۆك كۆمارو پىيشتر خواخوامان بوو پۆليسيىك مەرحەبامان بكا،
ئىستا لە گەل بۆش دادەنیشن، ئىتر كە ئەوان حكومەتن بە ھەموو شتى
راسپىردراون، ئىمە ئىشمان نىيە بەو نەرعە شتانە، نەو لالا نە بە
ئىنتىخابات و نە بەھىچ شتى دىكە.

**كە عەلى باپىر لە بزووتنەو جىابۆو گوتت دەستىكى تىدابوو،
دەستەكە ھەندىك پۆئىرانى رادەكیشن؟**

- وە لالا دەستى زۆركەسى تىدابوو، عىراقى تىدابوو بە ناشكرا،
ئەوھ خۆيان زەلاميان گىراوھو شايبە تيان داوھ، دەستى عىراقى بەجدى
تىدابوو، بەھىزو پارەش و بە ھەموو شتىك، ئىرانىش حەزبان بە ئىمە
نەدەكرد، چونكە ئىمە قەسەى راشكاوانەمان دەكرد، ھەتا لە ناحىيەى
مەزھەب، لە لای وەزىرى ئىتلاعات دانىشتبووم، تەلەفزیۆنەكە باسى
(فاطمە زھرا) و ئەوانەى دەكرد، گوتم بابە ئەو درۆو دەلەسەبە چىبە
بىكوژىننەو، لايبەن، پىمكوژاندنەو، فاطمە زھراى چى و شەھىدى
چى!!

ئىستا لە گەل بەگرتوو پەيوەندىتان چۆنە؟

- وه لّلا دۆستین و مەرحە باییمان هەیه .

باش وەکو هەر حیزبێکی دیکە ، یان زیاتر؟

- هەر وەکو حیزبێکی دیکە .

ئەمێ لە گەڵ مەلا کرێکار کە ئیستا لە دەرەوێه ، پەپوێندیان هەیه؟

- ناوێ لّلا هێچمان نییە .

ئەمێ عەلی باپیر لە سەجەن بەرپوێ سەردانیان کرد؟

- نەوێ لّلا ، بەلام برادەرمان ناردو چوونە سەردانی ، بەلام ئەو هات و چوێ زیارەتی قەبری کاکەم عوسمان و ئیتر هەندێ قسەمێ باشی کردو منیش زۆر بە خێر هاتنم کردو پێشم گوت کەوا نیوێرۆ لێرەبە ، وتی وێ لّلا مەوێ عیدمان هەیه لە سلێمانی لەبەر ئەوێ ئیستا هاتم گوتم نەوێ کو جارێکی دیکە بۆم رێک نەکەوێتەو ، لەو ماوێش کۆبوونەوێهێکی حیزبەکان بوو لە سلێمانی ، لەوێ دیم ، راستی ئەو هات بۆلای من و مەرحەبای یەکترمان کرد . ناخۆشێه کمان لە گەڵ یەک نییە .

مامۆستا سدیق کە لە گەڵ عەلی باپیر لە تەکە تولاتە کە دا برون ، بۆ

دوایی دانیشت؟

- بۆ خۆی دانیشتووێه نەخۆشە .

ئێوێ بروتان بە موخابەراتی ئیسلامی هەیه؟

- هەلبەت باوێرمان بە هەرچی شتێکە کە ئیسلام و دەوڵەتی ئیسلامی کردوویەتی ، ئەمێ دەوڵەتی ئیسلامی نابێ بزانی ئەو خەڵکە چی دەکاو چی ناکا ، بەلام نەک موخابەراتی وەکو ئەوانەمێ ئیستا کە ئۆتۆمبیل دەتەقیننەوێه خەڵک دەکوژن ، من بە نووسینیش نووسیموێه و بەیانم دەرکردوێه ، کە ئەو کردەوانە هەمووی لە ئیسلام بە دووێه .

ئێوێ قەناعەتتان بەوێ هەیه ئی مەپراتۆرێه تێکی وەکو سەردەمێ

عہد پاسیہ کان و عوسمانیہ کان دروست بیٽه وه؟

- نهی بۆ نه مریکای سه گباب هه زار ویلایه تی هه بی، نهی بۆ نیسلام دهوله تی نه بی، نیستا نه مریکا دهیه وی هه تا له گه له نه وروپاش بن بهیهک، بهلام دهیه وی دوومال، بهیه که وه له ولاتی خۆمان قسه بهیه که وه نه کن، نیستا نه مریکا نایه لئی نه م ئیداره یه بن بهیهک نه وه کاک مه سعود مام جه لال هه ر که س حه قی خۆی وه رگرتوه، وه للاه ی نه و کافره نایه لئی بن بهیهک، نهی باشه بۆ ویلایه تی یه کگرتوی نه مریکی بی، بۆچی ویلایه تی نیسلامی نه بی، نیمه ش وه ختی خۆی نووسیمان که نیپراتۆریه تی دهوله تی نیسلامی بی و کوردستانی ش به شیک بی له جیهانی نیسلامی، نهک له جیهانی عه ره بی.

رات له سه ر ئوسامه بن لادن چیه؟

- کوره نه وه شیتته، من به شیتی ده زانم، نه سلن من رقم له وانیه، بهلام ره بانیم خۆش ده ویست، وه ختی خۆی من چومه ته مالتیان، نه حمده شا مه سعود هات بۆ لام له پاکستان له پیشه اوهر مالی بورهانه دین ره بانی له وی بو، ده عوه تی کردین چوین بۆ نه وی، کۆنگره یهک له وی هه بو هی جه ماعه ی نیسلامی، ده عوه تیان کردین، به تابه تی چوین، له ویش چوینه لای نه فغانییه کان، نه وانیه له پیشه اوهر دا بوون وه کو بورهانه دین ره بانی و نه وانیه تر، بورهانه دین دوو سی جاری دی له ئیران دیبوومان، پیاویکی زۆر به رتیز بو، دوابی که تالیبان په یدا بو به راستی من رقم له کردوه یان ده بووه، نه وه خته ی حکومه ت بوون، له خه لیج جارتکیان له گه له سه فیره که یان تیکچووم، گوتم سه نه دت ده ده می که نیوه نامیتن، گوتم به چی ده زانی، وه للاه ی نیمه نه وروپاش داگیر ده که یان، گوتم وه للاه ی هه ر له

ئىستەۋە ئەگەر تا دوو سالى دىكە ئىتوھ لە نەخشە دامان، من بالىكى خۆم دەبرم، ۋە ئالا ھى نەگەبىيە سالىك نەمان.

دەلىتى بن لادن شىتە؟ ئەى رات لەسەر مەلا كرىكار چىيە؟

- ۋە ئالا ئەۋىش شىتە، ھاتوۋە لىرە ھىكمە تىيار چ كلاۋىكى دەكرە سەرى، ئەۋىش ۋا خۆى نىشانىدەدا، پىاۋىكى زىرەكە، خەتىبىكى چاكە، بەلام زۆر زوو بەمدىو بەۋدىۋا ھەلدەگە پىتەۋە، جارىك مام جەلال دەغەتە كىرە، ھاتبۆۋە دەپگوت لە دنىادا قائىدى ۋەكو مام جەلال نىيە، كەچى پاش بەبىنىك دەپگوت كافرە، كورە بابە نە ئەۋھاش ۋ نە ئەۋھاش.

پىتۋايە ئىستا مەلا كرىكار ھىچ رەبىتىكى بە ئەنساۋو ئىسلام ھەيە؟ يان نىيە؟

- ۋە ئالاى ۋابزانم ھەر ئەۋ ۋەختىش زۆرىنە يان مەلا كرىكار يان خۆش نەدەۋىست ۋ لىتى رازى نەبوون، ئەۋىش لە ھەندىكىيان رازى نەبوو، دەپگوت زۆر توندرەۋن...

ئىستا ئىتوھ لە ئىران ھىچ پالەشتى مادی ۋە رناگرن؟

- نەۋە ئالا، ناماندىنى ئەگىنا ۋە رىدە گرېن، بەلام كەس نامانداتى.

پىشتەر دەياندا ئىستا بۆ نایدەن؟

- قەت نەيانداۋە، تا لە ئىران بوۋىن، ئەۋ ۋەختە ۵ مىليۆن تەننىان دەدا بە ئىمە، ۳۰ مىليۆن تەننىان دەدا بە پارتى، ۳۰ مىليۆن ئىشان دەدا بە يەكىتى، ئەۋەى باسەكرا، ئىنجا نازانم بەدزى چىدىكە يان دەدانى، يان نا؟ بەلام بەخوا ھەر ئەۋ پىنج مىليۆنە يان دەدا ئىمە، پىشمەرگەى ۵ ھەزار تەننىان بۆ پىرەۋە، بەخوا كاكە عوسمانىش ۋەكو پىشمەرگە بەك ۵ ھەزار تەننى ۋەردەگرت.

مامۆستا ئۆيۈە لە ھەلەبجە تا ئەو فەترەيەي شەرھات، حاكمى
موتلەق بوون، بەلام ھېچيشتان بۆ ھەلەبجە نەكرد..

- ناخر بەچى بېكەين؟

ئى خۆكە دەبنە حكومت دەبى شتېكيش بكن..

- وارىداتەكە بەدەستى برايم خەليلەكەي لاي ئۆيۈبوو كە پيردۆنيك
وتبووى ناخ ئەو برايم خەليلە دەستم بېگاتى، شەرت بى بىخناكندبايە،
ئى كاكە برايم خەليلەكەي ئۆيۈ نەيدەدا بە ئىمە. ئى ئەولايەش
گومرگەكە ھەموو ھى مام جەلال بوو!

ئەي حكومەتايەتيان بۆچى بوو لۆرە؟

- وەللاھى كاك مەسعود جارتىك باسيكرد، كە لەسەر داواي ئەو
چووين ديدەنيمان كرد، گوتى مامۆستا پيشمەرگە بنيرن بابەبەكەوہ بچن
گومرك وەرگرن، گوتم وەللا كاك مەسعود ئىمە گومرك وەرناگرن،
گوتى بۆ؟ گوتم حەرامە، گوتى وەللاھى نابن بەھيچ، حەرامى چيىبە
خەلك ھەروا بەخۆرايى دى و دەروات، گوتى ئىمە وەريدەگرن، گوتى
دەي پيشمەرگە بنيرن، گوتم وەللا كە ئىمە وەربنەگرن پيشمەرگەش
نانيرن، نەمانارد....

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

ئەم كىتئەبى لەبەر دەستتدايە، ھەر بەراستى گەردەلەوولە و، پىشمەرگە
 لەناويدا بەچنگەرنى خەباتى كەردوو بەھوى ئەم كىتئەبەود، دەتوانى تا
 رادەپەك سەردەمە تال و شىرىنەكانى قۇناغى بزاقى رزگاربخوازى كوردستانى
 دەستنىشان بەكەيت، دەزانم ئەگەرچى ھەندىك لەو رووداوانە ئازارىكى شىرىن
 و مقاومەت و گيانقىدايى ئەم كوردە دەردەپەرن، بەلام بەداخىكى برژاودەو
 زۆر رووداوى تاليش ھەن، كە ئەمرۆ پىويستە ھەموويان وەكو خۇيان
 بخوئىنەنەو.

راستە زۆر كۆنە برىن دەخاتەو بەرچاوى خوئىنەران، بەلام كاتى ئەووش
 ھاتوو بەدلىكى گەرم و بە مېشكىكى ساردەو، ھەموو ئەو روودا و
 بەسەرھاتانە بخوئىنەنەو پەندو عىرەتبان لى وەرېگرىن.
 ناكرى ئەزموونى خەباتى مىللەتەكەمان نەزانىن و بەبى شارەزايى بوونىشمان
 لەو قۇناغە گىرنگەى بزاقى رزگاربخوازى نىشتمانىمان، ناتوانىن لە مقاومەت
 و ھاوكات دووبەرەكى ئەم قۇناغە بەتايبەتى و دووبەرەكى كورد بە گشتى
 شارەزابىن، بىگومان بەبى ئەو شارەزايى بوونەشمان و دەرس وەرگرتمان
 ناتوانىن بەزانايى بەرنامەى مىللىانەو كوردانە بۆ ئەمرۆ و سەبەى بخەينەكار،
 دەكەواتە خوئىندنەوئى ئەم كىتئەبە لەدەست خۆت مەدە، ھەر ھىچ نەبى، تا
 شارەزايى زۆر كىشمە كىشمى ئەم گەلە ستەمدەيدەى خۆت بىت و جارېكى
 دىكە ئەزموونى تال نەچېژىن.

